JOHN RALSTON SAUL

Ragadozó madarak

JOHN RALSTON SAUL

Ragadozó madarak

FORDÍTOTTA

Szűr-Szabó Katalin

JOHN RALSTON SAUL

Ragadozó madarak

EURÓPA KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST 1989

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
John Ralston Saul: The Birds of Prey
Granada Publishing Ltd., 1983
Copyright © Baraka Trust, 1977
Hungarian translation © Szűr-Szabó Katalin, 1989

Cselszövény akkor is kell, hogyha álnok,
Általa nőnek országok, királyok.

DRYDEN

Ragadozó madarak
serege elragad,
Nem látjátok katonáitok soha többé.

KIPLING

(Ferencz Győző fordításai)

Előjáték

St-Denis, La Réunion (AFP hírügynökség),
1968. március 10.

Tegnap este tizenegy órakor tragikus véget ért Ailleret tábornok indiai-óceáni körútja. A tiszteletére rendezett vacsora és fogadás után feleségével és leányával együtt elindult a prefektúráról a Gillot repülőtérre. A gépen rajtuk kívül hivatalos kíséretének négy tagja és tizenhárom főnyi személyzet tartózkodott. Borús, esős éjszaka volt. A DC 6-os jelentős többletsúlyt szállított; a tartalék üzemanyagtartályokat is feltöltötték, hogy leszállás nélkül tehessék meg az utat Dzsibutiba.

Tizenegy óra tizenöt perckor a négymotoros gép végiggurult a kifutópályán. Az irányítótoronyban feltűnt, hogy csak igen nehezen tud a levegőbe emelkedni. A kifutópálya párhuzamos a tengerparttal. Jobboldalt hegyek, mögöttük a „le Piton des Neiges" nevű tűzhányó. Szemközt, kissé távolabb, újabb hegyvonulatok. Baloldalt a tenger. Csak a tengerparttal egy vonalban lehet felszállni, és amint a gép a levegőbe emelkedik, élesen balra kell kanyarodnia. De a vezérkari főnök repülőgépe mintha jobbra húzott volna. Az irányítótorony figyelmeztette a pilótát, hogy veszélyes övezet felé tart.

De már késő volt. Pár másodperccel később a gép elektromos kábelbe ütközött, teljes sötétségbe borítva a szigetet, azután lekaszabolt egy sor fát, majd az enyhén emelkedő hegyoldalnak vágódott. Ütközéskor a tizennyolcezer liter üzemanyag felrobbant. Egy személy kivételével valamennyi utas szörnyethalt. A gép végében tartózkodó légikisasszonyt egy fiatal pa-

rasztlegény szabadította ki üléséből, aki a közeli faluból sietett a baleset színhelyére. A légikisasszony állapota válságos.

A szerencsétlenség nyolcvan másodperccel a felszállás után történt.

A férfi felpillantott az újságköteg lapjairól, és hátrahajtotta fejét. Fáradt tekintetét végigjártatta a hatalmas XIX. századi kupolát díszítő mezítelen szoboralakokon, melyek az irodalmat, a történelmet vagy a III. Napóleon korabeli Párizs egynémely dicsőített eszményét személyesítették meg. Lehunyta szemét, és megpróbálta maga elé képzelni a több mint négyéves, kissé már megsárgult újság szegényes leírásából a La Réunion-i eseményeket.

Százfelé szórt repülőgéproncsok egy cukornádültetvényen. Szitáló, szennyes eső alatt sorvadozó lángnyelvecskék. A robbanás hangjára ágyukból kiugró parasztok, akik előbújnak házukból, és lassú, bizonytalan léptekkel botorkálnak a sötétben, melyet csak a roncs körül pislákoló sárga lángok törnek meg. Megperzselődött fényképek százai. A tábornok Indiaióceán körüli hivatalos útjának megannyi tanújeleként lebegnek lefelé, köztük azok is, amelyeken megörökítették aznap reggeli, lelkes éljenzéstől kísért érkezését a La Réunion-i Gillot repülőtérre. A tábornok karja egy faágon fennakadt kefelevonat megszenesedett sarkáról integet, napszemüveg mögé rejtett, éles, nyugtalan szeme – a lángok martalékává lett gyermeteg arca fölött – egy másik papírfoszlányról néz a világba. Testek. Természetellenes pózban heverő testrészek, melyek mintha sosem tartoztak volna mozgó, eleven lényekhez. A látványtól borzadva hátrahőkölő parasztok meghallják egy túlélő elfúló kiáltásait, végül rá is lelnek; véres, megkínzott testét alig

takarják el a szakadt rongyok, üléséhez szíjazva, mint egy őrült néző a moziban, úgy ül mereven, magányosan a kilátását elzáró három méter magas cukornádmezőben; egy fiatalember előhúzza a kését, és kiszabadítja a csodamadár szomorú maradványából, egyetlen nyisszantással, mintha csak egy csirke nyakát metszené el.

Látta maga előtt a sziget prefektusának és más hivatalos személyeknek az érkezését a vacsoráról, ahonnan Ailleret maga is alig egy órája távozott; ideges toporgásukat a sárban, a bőr alá is behatoló esőben, amint lázas igyekezettel próbálják megszervezni a mentést, holott már senki és semmi nem menthető.

A férfi kinyitotta szemét, hogy elhessegesse ezt a hátborzongató víziót, és oldalra pillantott. Tőle balra egy idős hölgy ódivatú, poros kalapban XVIII. századi divatképeket tanulmányozott. Jobbra egy fiatal, szemmel láthatóan mosdatlan amerikai diák régi szocialista folyóiratokban lapozgatott. A Bibliothèque Nationale hatalmas, ablaktalan nagytermének falain túl 1972. május 8-án frissen illatozott a tavaszi reggel.

A férfi ismét az újságjába mélyedt.

1

1972. május 6.

A Gois szürke kövei fenyegetően lapultak a látóhatár szélén. Alattomosan áradt ki alóluk a tenger szaga, mint valami hatalmas temetőből, amely az Atlanti-óceán által elemésztett és szétbomlasztott anyagokat rejti magában.

Ez a fekete sáv hosszában szelte át a tájat. Súlyos, lapos, négyszögletesre vésett kövekből építették, hogy szorosan illeszkedjenek egymáshoz, és súlyuknál fogva a helyükön maradjanak, ha napjában kétszer áthömpölyög rajtuk a dagály és az apály. Ez az egyenetlen út kötötte össze a szigetet a hat kilométerre levő szárazfölddel. Aki Noirmoutier-ból indulva lereszkedett itt, az Atlanti-óceán hosszú, sekély, lejtős falú, üres medrébe, nem is sejtve, hogy Franciaország nyugati partja felé tart, az joggal képzelhette, hogy valamiféle halálfolyó csupasz medrében járkál.

François de Maupans lelkét nem háborították ilyen félelmek. Frissen lépkedett felesége és négy vendége előtt, átvezette őket a szigetről az útra. Bár testes volt, fürgén mozgott, csizmája biztonságosan csattant az előző dagálytól még síkos kőlapokon.

Első ízben idelátogató ismerőseinek mindig bemutatta a Gois-t. Aki először merészkedik ide, úgy érzi, mintha ő fedezte volna föl ezt az embert semmibe vevő, megszelídíthetetlen sziklaösvényt.

Maupans már verítékező arcát hátra-hátrafordítva kiabált a többieknek, akik bátortalanabbul követték a csúszós köveken.

– Mielőtt azt az ocsmány hidat megépítették a szi-

get túlsó végén, csak ezen az úton, a Gois-n át lehetett a szigetet megközelíteni. Ha valaki későn indult útnak, a dagály biztosan elkapta. A kocsiját elvitte a víz, és ha szerencséje volt, akkor ott, az egyiken találhatott menedéket éjszakára – mutatott az úthoz támaszkodó, egymástól kétszáz méter távolságban álló kőtornyokra, melyek akasztófaként rajzolódtak az alkonyi égboltra.

A csoport gyorsabban haladt tovább, míg egy mérföldnél arrább útjukat nem állta az áradó víz. Megálltak, és nézték, amint átcsapva az úton, lassan emelkedik előttük. Aztán megfordultak, és nyomukban a dagállyal visszafelé baktattak.

– Itt tettem a legmeglepőbb felfedezést – jelentette ki Maupans elégedetten. – Azt, hogy senki nem születik hétköznapinak. Csak később válik azzá.

Nem sokkal azután az egyik vendég szándékosan lemaradt a többiektől. Hátat fordított nekik, és a leszálló estében feketén és egyre sebesebben örvénylő vizet nézte. Figyelte, ahogy lába előtt felbukkan a résekben, kitölti a csizmatalp recéit, elfedi lábfejét.

Magas, jóvágású férfi volt, széles válla arányos, nem zömök. Tartásából a vastag pulóvere ellenére is nyugalom áradt, megbékélés a telhetetlen tengerrel. Hallgatag embernek látszott.

A víz már húzta a bokáját, eleinte csak lágyan, finoman. A férfi kíváncsian nézett le rá, próbálta kiolvasni a hívogatásában rejlő értelmet, szeme, talán a vizet tükrözve, zölden fénylett. Az emelkedő víztükör alatt eltűnő lábszárát szemlélte. Közömbösen. Barátai alakja elveszett a messzi fekete vonalon. Lassan megfordult, és fel is fedezte a távoli kicsiny pontokat. Fény vetődött az arcára. Fiatal volt. Harmincas évei derekán járhatott. A tenger már vagy százméternyire elborította az utat a háta mögött. Ismét lenézett a

lábikráját nyaldosó vízre; csaknem befolyt már a csizmájába. Hirtelen elindult kifelé, lábát meg sem emelve hasította a vizet, amíg ki nem jutott a szárazra.

A másik öt az út végénél, egy kis emelkedőn várta. Szótlanul csatlakozott hozzájuk. Ahogy visszanéztek a tenger felé, eltűntek a kőlapok a víz alatt, és az akasztófák üresen meredeztek az ég felé.

A vendég Maupans-ba karolt, és úgy terelte a kocsi felé, mintha csak kettesben lennének; mozdulata könnyed önbizalomról árulkodott.

– Igazad volt – mondta –, hogy az emberek hétköznapivá válnak. – Maupans érdeklődve pillantott rá. – Igazad volt. De tudod-e, miért? Majd én megmagyarázom. Akkor válik köznapivá valaki, ha sohasem félt semmitől.

– De Charles! – nevetett Maupans. – Nem is egy unalmas hőst ismerek!

A vendég rá se hederített.

– Az unalmas és a köznapi ellentétes fogalmak.

– Ezért akartad elsodortatni magad a vízzel?

– Úristen, François, én jóval előbb ki szoktam szállni, mint hogy félni kezdenék – közölte, mint egyszerű tényt. Azután elereszteté Maupans karját, az egyik nőhöz fordult, súgott neki valamit, ami a nevével – Agnès – kezdődött. A nő alakja kecses, ruganyos volt, és önkéntelenül simult a férfihoz. Előrementek a keskeny úton, amíg a kocsi, amit Maupans vezetett, be nem érte és fel nem vette őket.

François de Maupans apja kissé degeneráltnak tartotta a fiát: kirítt a környezetéből. Túlságosan jól öltözködött. Túlságosan ínyenc volt. Fia ismerősei közül túl sokat nem tudott hová tenni az apja. Cége és

vagyona felől az ifjabb Maupans szeretett önállóan dönteni. Élvezte az életet.

A menyét annál tökéletesebbnek látta. Bemutatkozáskor a vezetéknevéből már tudni lehetett, hol lakik, melyik iskolába járt, kikkel barátkozik, hogy nevezi majd a gyerekeit, mire gondol, ha gondol egyáltalán valamire, de legfőképp azt, hogy mindenkivel és mindig egy véleményen van.

Madame de Maupans férje hatására hátat fordított társadalmi osztálya szabályainak, és őt kezdte utánozni. De ami a férjénél természetes volt, az nála görcsös, sokszor hiábavaló igyekezet maradt.

Noirmoutier menedéket jelentett számára. Csak egy szobalányt hozott magával ebbe a spártai házba. A vendégeit egyszerű étkekkel kínálta, és ivásra buzdította, hogy azután jó háziasszonyként hozzájuk csatlakozva ő is ihasson. Az ivás egyszerű öröme, amint fölfedezte, megédesítette a kikapcsolódás pillanatait.

Maupans nem szólt bele. A felesége alakja tökéletes maradt, és ő változatlanul élvezetét lelte benne.

Tíz órára járhatott. A fénypontokkal beszórt koromfekete ég alatt egy nagy asztal körül ültek. Az elvadult kertet betöltötte a jácint illata, és a házat körülvevő satnya, girbegurba tölgyek árnya fenyegetően magasodott föléjük mindenfelől. A kagylót már megették. Épp a tengeri süllőt tálalták fel.

Maupans Agnès de Pisant ültette maga mellé, akit Charles Stone kérésére hívott meg. A hölgy a várakozásnak megfelelően nagyon bájos volt. Hogy közel maradjon Stone-hoz, őt Agnès mellé ültette. Aztán Hélène következett, s annak egy megjegyezhetetlen nevű unokatestvére. Ó, a konvenciók mindent elpusztító kötelme! – gondolta. Az unokatestvér mel-

lett egy Mélanie Barre nevű nő foglalt helyet. Csinos volt, mert Maupans elüldözte felesége összes olyan barátnőjét, akire nem illett ez a jelző.

Hélène idegesnek látszott. Stone közelsége mindig ilyen hatással volt rá. Legalábbis a látszat ezt mutatta. De az igazi ok ennél mélyebben rejtőzött. Noirmoutier Hélène-é volt, amennyiben Maupans hagyta, hadd menjen minden a felesége kedve szerint. Itt teremtette meg a fészkét, ide menekült, ide vonult vissza a gyermekkor biztonságos és jól elrendezett világába. S a maga barátaival népesítette be. Olyanokkal, akik nem mondtak és nem tettek soha semmi meglepőt. Megbízható, odaillő emberekkel, a család barátaival.

Stone a férje baráti köréhez tartozott. Szórakoztató volt, vonzó és művelt – e vonatkozásban Hélène nem találhatott benne hibát. De minden más tekintetben megfoghatatlannak találta; férje többi barátjához hasonlóan ez is beskatulyázhatatlan, kívülálló és kiszámíthatatlan – vagy talán a „fesztelen" volna rá a megfelelőbb kifejezés? És ez az Agnès de Pisan is pontosan ilyen.

Maupans többnyire nem bánta, ha néhány napra nélkülöznie kellett a párizsi társaságot. Ilyenkor vagy tudomást sem vett a vendégekről, és csak a környéken kóborolt, vagy megjátszva az előkelő idegent, igyekezett legjobb tudása szerint mulattatni és sokkolni mindenkit.

A felesége néha beleegyezett, hogy Maupans elhívja egy-egy barátját, főképp ha egy röpke hétvégénél hosszabb időről volt szó. Attól tartott ugyanis, hogy férje másképp türelmetlenné válik. Ám ezt a könnyelműségét hamar megbánta, miként ma este is.

Charles Stone az az ember volt, akit Maupans szerint valóban barátnak lehetett mondani. New York-

ban ismerkedtek össze, van annak már vagy tizennégy hónapja. Három hónappal ezelőtt aztán Új-Delhiben újra összefutottak. Maupans üzleti ügyben utazott oda. Stone egyszerűen csak ott tartózkodott. Élete céljáról nem beszélt. Mintha nem is lett volna különösebb célja az életben.

Elmondta Maupans-nak, hogy jól ismeri Párizst, gyakran jár oda, és találtak is rengeteg közös ismerőst, akik viszont még hallomásból sem ismerték egymást.

Maupans egyszer megkérdezte, mivel foglalkozik. Azt felelte, hogy ír. Ezt azonban senki nem hitte el neki. Stone idejét túlságosan lekötötte az élet élvezete – nem, talán nem is az élvezete, inkább az élet apró részletei, tökéletessége felett érzett öröme. Nem keltette filozofikus alkat benyomását, enélkül pedig aligha lehetett író. Legszembetűnőbb vonása alighanem önbizalma volt, nem az az agresszív, önigazoló fajta, hanem a nyugodt, elfogulatlan, kételyt nem ismerő boldog biztonság.

Miért is írna? És különben is, mit írt eddig?

A jelek szerint nem sokat. Megmutatta Maupans-nak a malaysiai dzsungelháborúról megjelent nyolcvanoldalas esszéjét. Témaválasztásában kizárólag a kíváncsiság vezette. Stone legalábbis ezt állította. A zavargások idején megfigyelőként tartózkodott Malaysiában. Engedélyt kapott rá, hogy egy ejtőernyős osztaghoz szegődjék az őserdőben, azzal a feltétellel, hogy írni fog a brit hadsereg dicséretes és hasznos tevékenységéről, amellyel megvédi a világot a forradalmároktól.

Az így született értekezés álnéven jelent meg, és nem annyira az egyik vagy a másik fél politikai igazolását szolgálta, mint inkább az emberi elme kivételes stresszhatás alatti működését tanulmányozta. Mau-

pans a rákövetkező hónapokban két másik, ugyanazon az álnéven megjelent cikket is talált különböző helyekről származó, egymástól független témákról.

Stone felcsigázta az érdeklődését. Eleinte angolnak, később amerikainak vagy karibi származásúnak vélte. Egyszer sikerült futó pillantást vetnie az útlevelére: az pedig ír volt.

Egy hónappal később megkérdezte, hogy ír származású-e. Stone hűvös-higgadt tekintettel nézett rá, és nemmel válaszolt.

Most éppen Marokkóból tért vissza, és az ott tapasztaltakról számolt be.

– Ritkaság az ilyen végtelenségig önző diktatúra. A király úgy zsákmányolja ki az országot, mintha a birtoka volna. Fényűző körülmények között él, de örökös félelemben. Bezárkózik őrökkel körülvett palotájába. A nép gyűlöli. Ahelyett hogy valamelyik különrepülőgépén utazna, a menetrend szerinti járatok egyikét foglalja le, persze előzetes figyelmeztetés nélkül, hogy senki se babrálhasson a géppel. Micsoda esztelen pazarlás! Ennyi hatalom egy ilyen ostoba kis aranyifjú kezében!

– Akkor maga hazudott!

Stone az asztal túloldalára pillantott.

– Kedves Mélanie – szólt Maupans, és átölelte a jobbján ülő nő vállát –, ez talán kicsit erős. Nem szokása ennyire elragadtatni magát. Hélène megint túl sokat itatott bennünket?

– Lehet – felelte a nő, félig mosolyogva, félig durcásan. – De valóban hazudott. Az előbb még egyetértett magával abban, hogy senki sem születik hétköznapinak. Azt állította, a félelem óvja meg az embert attól, hogy szürke kis senkivé váljék. Akkor milyen magyarázatot tud adni erre a királyra, erre az örökösen reszkető ostoba kis aranyifjúra?

Stone engedékenyen vállat vont.

– Igaza van. Miatta hazudtam, nem magam miatt.

Az asszony legyintett. Megbánta, hogy megszólalt, de most már nem lehetett visszakozni.

– Nemcsak erről van szó! Magának egyáltalán nincs igaza. A férfiak hétköznapinak születnek, legalábbis sokan közülük! Nézze, én is ilyenhez mentem feleségül. Ő volt a legmindennapibb férfi, akivel az életben találkoztam. Ezért mentem hozzá. Nem okozott nekem sosem meglepetést.

– Mélanie, maga egy szívtelen özvegy – nevetett Maupans. – Nem hiszem, hogy örömmel lettem volna a férje.

– Nem is mentem volna magához. Azt választottam, akire szükségem volt. És hogy bebizonyítsam, mennyire nem volt igaza, elárulok egy titkot. A férjem valóban mindenben hétköznapinak bizonyult, kivéve a halálát, amikor a maga értelmezése szerint félnie kellett volna – ő pedig ehelyett részeg volt.

Stone rámeredt. A többiek zavartan hallgattak.

– Ezt hogy érti? – kérdezte Stone.

– Charles! – vágott közbe Maupans. – Ezt a történetet mind ismerjük. Nem akarom már megint vacsora közben hallani.

– A férjem a Légierőnél szolgált. A vezérkari főnökkel repült volna vissza Párizsba. Négy éve történt. 1968 márciusában. A gép lezuhant, és mind szörnyethaltak.

– Látom már, hogy amit más sértésnek tart, azt ön bóknak veszi. Eddig semmi sem kezdte ki a férje hétköznapiságát.

– Egy dolog kivételével: nincs magyarázat a balesetre. Érthetetlen, ami történt. A körülményekre sosem derítettek fényt. Hazaszállították a holttesteket arról az isten háta mögötti indiai-óceáni szigetről,

ahol lezuhantak, aztán eltemettük őket anélkül, hogy valaha is közölték volna, mi okozta a halálukat. Később nem hivatalosan célozgattak rá, hogy a személyzet részeg volt. És tudja, ez egyszerűen hazugság.

Maupans, a nő karjára téve a kezét, félbeszakította, és fásultan magyarázta a helyzetet nyilván nem ismerő külföldinek:

– Hogy tudd, Charles: valahányszor egy francia nagykutyát baleset ér, valaki mindjárt merényletet kezd emlegetni. Ha a tetteinkben nem is, képzeletünkben gyilkosok vagyunk.

Az asszony ismét hátradőlt a székében. Lehajtott fejét hátulról keretbe fogta a fény, arca árnyékban maradt. Suttogó hangja Maupans-t is csendre késztette.

– El akartam hinni, hogy baleset történt. Ilyen hétköznapinak szerettem volna megőrizni az emlékeimben. De nem bírtam, tudja, mert hazudtak. Szegény Thomas, olyan szürke ember volt, hogy még csak nem is ivott. Soha, egy kortyot sem.

Stone felpillantott. Tiszta tekintetében kérdés ült. Maupans a csendtől megkönnyebbülve nézett az asszonyra.

– Nos, ezt meg kell ünnepelni – kiáltotta. – Bontsunk fel még egy üveggel. A legkevesebb, amit megtehetünk érte, hogy újra iszunk az emlékére. De maga igazságtalan, Mélanie. Az a sziget távolról sem isten háta mögötti. Többnyire a „Költők szigetének" nevezik.

Másnap reggel Maupans és Stone kilovagoltak a sziget sík vidékére. Kora reggel volt. Az ég, ki tudja, mi okból, mediterrán kék volt: sötét azúrjában megnyúlt habos felhők úsztak alacsonyan, a felkelő nap sugarai csíkozták a makulátlan tisztaságú levegőt. Maupans elmesélte, hogy errefelé nem ritkaság az

ilyen idő. Gyorsan haladtak a Gois felé a puha földön. Mire odaértek, már apadt a tenger, a töltés kiemelkedett a vízből, és csillogott a napfényben. A fekete kövek szikrázva verték vissza a fényt. A vízben a hínár mintha ékkövekkel lett volna kirakva. Visszafogták lovukat, és csendben gyönyörködtek.

– Furcsa szerzet ez a te Mélanie-d. Tulajdonképpen mi történt?

Maupans nem válaszolt azonnal. Felágaskodott a nyeregben, hogy jobban beszívhassa a Gois-ból áradó szagokat.

– Mindig is nagyon bájos asszonynak találtam. Barre a vezetékneve. Neked ez persze semmit sem mond. Ahogy tegnap este ő is megerősítette, Barre igazán nem volt feltűnő jelenség. De az apja nevét talán hallottad már: Rogen. – Stone lassan rábólintott. – Az Ellenállás hőse. Elfogták. Megkínozták. Még él. De csak épp hogy. Nem is tudom, hogy bírja. Félig kizsigerelték. Az anyja is részt vett az Ellenállásban. Szintén elfogták. Szintén megkínozták. De ő nem élte túl. Ha jól tudom, a németek elrettentésül darabokban adták vissza a testét, hogy úgy temesse el a család.

Ezért ment hozzá Barre-hoz. Mélanie az élettől csak nyugalomra és biztonságra vágyott. Barre ezt testesítette meg a szemében. De a férje testét is darabokban kapta vissza. A sors kegyetlen játéka.

– Baleset volt?

Maupans vállat vont, és indulásra nógatta a lovát.

– Menjünk vissza a parton, amíg tart az apály.

Aznap délután Stone hosszabb parti sétára hívta Mélanie-t. Kész lett volna akár a szigetet is megkerülni, csak meggyőzhesse az asszonyt, hogy nem megrögzött hazudozó.

Stone magas volt – elég magas ahhoz, hogy köny-

nyen magára vonja az emberek figyelmét, de nem annyira, hogy ha úgy tartotta kedve, ne tudjon félreállni. Harmonikus egyéniség volt. Sajátos, de nagyon is jellemző tulajdonsága volt ez. Láthatólag jól érezte magát a bőrében. Finom, sima vonásai alig engedték sejtetni az erejét, sőt valósággal gyöngének látszott. Jellemére ugyanígy lehetetlen volt következtetni kiegyensúlyozottsága alapján. Ha valaki jobban megismerte, gyengének egyáltalán nem nevezhető jellemében inkább önuralmat, mint belső harmóniát fedezhetett fel.

Így aztán könnyű, nyugodt, kimért járásával sokkal jobban alkalmazkodott a talajhoz, s alig háborgatta a környezetét.

Bő, világos vászonnadrágja szárát meglobogtatta az enyhe szél. Ing nem volt rajta. A kelleténél kicsit hosszabb haját úgy felborzolta a langy fuvallat, mintha barokk díszítőelem lett volna valami makulátlan formán.

Stone ösztönösen megérezte, hogy mit akarnak az emberek látni és hallani. Sőt azt is kitalálta, hogy őt milyennek szeretnék látni. És bámulatos tehetséggel tudott olyanná válni. Ez nála nem erkölcsi gyengeségből fakadt. Távolról sem. Már gyermekként így viselkedett, tapintatból. Az embereket boldogtalanná tette, ha egy tőlük merőben különböző emberrel kellett beszélniük. Megpróbált hát észrevétlenné válni, hogy megnyugtassa őket. Később sokat vesztett ebből a képességéből, de azt nagyon jól tudta, hogy az embereket nyugtalanítják az idegenek, tartanak tőlük. Így aztán megtartotta ezt a jó szokását. Egy nő – vagy akár egy férfi – szívét semmi sem nyitja meg biztosabban, mintha abba a hitbe ringatjuk, hogy egy megtért bűnösnek prédikálhat.

Önkéntelenül, szinte belső sugallatnak engedve, árnyékként szegődött Mélanie nyomába, útközben a

homokot rugdosta maga előtt. Kerülte a lehangoló témákat. A homokról szavalt, angol költők homokról írt sorait idézte, amelyekre csak vissza tudott emlékezni. Egy kicsit Eliottól:

Már nem vagyok a hajdani
Nadrágom szárát ezután fölhajtva fogom hordani.*

majd *A Rozmár és az Ács*-ból, és végül a messzi múltból Ozymandiás némán szétterülő holt homoksíkját.

Viselkedésével elbűvölte az asszonyt. Mélanie duzzadt, erős szája mosolygáskor tűnt fel váratlanul, és ha igazán nevetett, szokatlanul őszinte kacagása kiszolgáltatta mások előtt. Erre végképp nem számított Stone: hogy a fedezék mögül egy egészen más ember bújjék elő nevetve, aki aztán pár pillanat múlva ismét visszabújik. Ezekben a ritka pillanatokban derűsnek és vidámnak látszott, s francia költeményekkel vívott vele játékos párharcot. Egy kicsit Hugótól, Baudelaire-től, és aztán, már csak magamagának, Saint-John Perse-től:

Szépek reggel a fegyverek és szép a tenger. A föld,
mely pajzstalan adja magát lovainknak,
szemünkben felér a romolhatatlan éggel. És
kimondatlan
az égi nap neve, de köztünk a hatalma,
és a reggeli tenger mintegy a szellem bizonyítéka.**

Néhány sor után lassan elhalt a hangja, meghitt csendben nézte a szelíd tengert. Felnevettek. Az asszony látszólag megfeledkezett előző esti kifakadásá-

* Kálnoky László fordítása.
** Pór Judit fordítása.

ról, amikor Stone szavai úgy felkavarták az emlékeit. Itt, a tágasan terpeszkedő fövenyen valahogy nem is bánta már.

Mesélt az életéről. A gyermekkoráról. Anyjára nem emlékezett – csak az apján keresztül ismerte, aki nem kímélte sem anyja hősiessége, sem szenvedése részletes ecsetelésétől. Az apja Párizsban élt vagy inkább tengődött egy rue de Constantine-on levő lakásban, amit makacsul nem engedett otthonosabbá tenni. Az élet, elképzelése szerint, a rugalmasság, a bizonytalanság és a megrázkódtatások végtelen hullámhegyei-völgyeiből állt. A holnap gyakorlati oldalával nem gondolt. Mi értelme volna? A reggel úgyis meghozza... És egyébként is régen lemondott már minden gyakorlatiasságról.

Amikor rátalált Thomas Barre-jára, mintha egy csodálatos álomba csöppent volna. Egy férfi, akit nem vonzanak az eszmék, a bizonytalan álmok vagy a rugalmasság. Egy férfi, aki két lábbal áll a földön, aki a részletek szerelmese, aki lassan él, hogy el ne mulasszon egyetlen pillanatot sem.

– Akkor miért szolgált a Légierőnél?

– A legtöbb pilóta olyan ember, mint amilyen ő volt. A kalandokat kereső generáció letűnt, mert túlzottan veszélyesek voltak. A pilóták manapság óvatosak, és rátermett szakemberek. Nincs helye a kockázatnak. És Thomas – torpant meg az asszony a homokon, és mosolygott zavartan egy pillanatig – az átlagnál is óvatosabb volt. Ezért repült a MILÖCS-csel.

Stone kérdő pillantására megmagyarázta:

– A Miniszteri Légi Összekötő Csoport. A Légierőhöz tartozik, és gépeikkel fontos embereket szállítanak. A baleset előtt két héttel Thomas De Gaulle-t vitte le Toulonba, ugyanazon a gépen, egy gyászmisére. Eltűnt a *Minerve* tengeralattjáró.

– És két hét múlva Thomas az Indiai-óceán fölött repült újra.

– Igen.

Eltávolodott a férfitól, lesétált a víz széléig, és homokot rugdosott a hullámok közé. Stone hátulról figyelte. Az asszony gyermek módra álldogált a vízparton, mulandó szépségű, törékeny, távoli virágszál. A férfi érezte, hogy Mélanie tudatosan védekezik. Mint egy gyermek, bájos volt, és nyugodt, de mindezt gyermekien tettette. Rövid haját összezilálta a szél, de ez is kellemesen természetesnek hatott. Jól állt neki. A férfi követte a vízig, és könnyedén átölelte a vállát. Az asszony önkéntelenül felé fordult, és gépiesen folytatta:

– Hivatalos útra vitték Ailleret-t Madagaszkárra, és útban visszafelé megálltak La Réunionon.

– De mi történt tulajdonképpen?

– Mondtam már. Március 9-e volt. Éjszaka szálltak fel, és nekiütköztek a hegynek. Kiküldtek repülőgéppel egy vizsgálóbizottságot – ők hozták haza a holttesteket is –, de azt már nem hozták nyilvánosságra, amit kinyomoztak. Az Invalidusoknál hősnek kijáró tiszteletadással búcsúztatták őket – hála a fedélzeten tartózkodó Ailleret-nek –, és nem hivatalosan, barátok révén jutott tudomásunkra, hogy emberi mulasztás okozta a balesetet: a férjeink részegek voltak. Szép kis ellentmondás. De Gaulle lehajtott fejjel a koporsók előtt; a magasztos pillanat nyomában örökös rágalom és kétség.

– Senki sem végezne tizennyolc ártatlan statisztával, csak hogy a főszereplőtől megszabaduljon. Lett volna számtalan más megoldás is.

– Nézze! Nem szóltam semmit! Egyetlen szót sem! – S belekapaszkodott a férfi karjába. – Nem akarom hallani se a kétségeit, se a kérdéseit. Tegnap este provokált engem...

– Csak önmagát provokálta – vágott közbe Stone.

Az asszony legyintett.

– Én csak annyit mondtam, hogy a férjem sosem ivott. És nehezen tudtam volna az öreg Bradiet-ről vagy a többiek közül bárkiről is elképzelni, hogy egy hosszú, megerőltető éjszakai repülés előtt feltankoljanak. Ismertem őket. Éppolyanok voltak mind, mint a férjem – óvatosak. Most pedig beszéljünk másról.

A férfi szavalni kezdett:

A tengerpartra mentem,
Lássam, mit láthatok,
Odalent a parton,
A tengeren.

A tengerpartra mentem,
Halljam, mit hallhatok,
A hínárosban,
A tengeren.

Hallottam a jövőm lebegni,
Kék hullámok között,
Ide-oda sodorva
A tengeren.

Láttam a jövőm merülni,
Elnyelte az óceán,
Elnyelte a mély
A tengeren.*

Elszontyolodott arca láttán az asszony elnevette magát.

– Csak maga lehet szomorú? – kérdezte a férfi.

– Hát persze. Nem mondták magának?

* Ferencz Győző fordítása.

2

Stone szeme hirtelen kinyílt: elmosódott körvonalak a félhomályban. Másnap, hétfő reggel öt óra volt. Keservesen próbálta kivenni, mi is lehet az a tömeg, aminek nekitámasztotta álmában az arcát. Barackhéjra emlékeztetett. Ráismert Mademoiselle de Pisan hátára, majd elfordult tőle, és felkelt.

Némi keresgélés után ráakadt a köntösére, és a sötét folyosón áttapogatózott a saját szobájába.

Már előző este elköszönt, kimentette magát azzal, hogy valami váratlan történt Párizsban, és ezért kénytelen visszamenni. Elfogadható kifogásnak hangzott, különösen miután egy telefonhívás előzte meg, ami a rossz vonal ellenére is húsz percig tartott. Egy régi újságíró barátjának és a Párizsba küldött amerikai tudósítók doyenjének, Bernard Kaplannak telefonált zárt ajtók mögött. Kaplan gunyoros ékesszólása még a recsegő vonalon keresztül is érvényesült. Futólag ismerte Ailleret-t, fogadásokról, látta hadgyakorlatokon, ahova a sajtót is meghívták, miegymás. Tudott a miniszterről eleget ahhoz, hogy bátorítsa Stone-t.

Stone egyedül hagyta el a házat pirkadatkor. Ilyen korán vezethet, amilyen gyorsan csak akar, és hat óra múlva Párizsba érhet. Az első kétszáz kilométer kanyargós vidéki út, legjobb esetben másfél sávnyi szélességű. Utána egyenes szakasz következik, és Orléans-nál már az autópálya.

A vezetés kiszorított minden más gondolatot a fejéből; számolt a veszéllyel, az út közepén hajtott. A ne-

hezebb részeken sem esett a sebességmérő mutatója a száztíz alá, a belátható szakaszokon pedig azonnal felugrott százhetvenre. Nem volt a gyorshajtás feltétlen híve, de az ellenzője sem. A sebesség közömbösen hagyta – eltekintve attól, hogy kiugró arccsontjára feszülő bőre minden kanyar előtt megrándult.

Gyorsan hajtott, mert a kocsija bírta. Párizsban szívesen tartott egy ilyen Alpine-t. Máshol viszont szeretett komótosabban vezetni.

Ha valami mégis megfordult a gondolataiban, az Maupans hétköznapiságra tett megjegyzése volt. Legtöbb ismerőse szerint mindennek inkább nevezhették, mint szürke kisembernek. Mégis egyre gyakrabban érezte, hogy szörnyű por rakódik a lelkére, a mindennapiság fojtogatóan belepi. A sikertelenség. Túlságosan megfontolttá vált. Került minden kockázatot, és végül tulajdon felsőbbrendűsége csapdájába esett. Torz vicc. Meglehet, hogy ettől rángatózik az az ideg is az arcán.

Ha valami iránt feltámadt az érdeklődése, megcsillant benne a remény is: talán most megijed, a félelem széttöri a bilincseit, felszabadul, és egy icipicit elveszti az önuralmát. Kíváncsi volt, vajon felkorbácsolja-e valaha is valami az élete állóvizét.

Valamivel hét óra után ért a derűs nyugalommal folydogáló Loire-hoz, amelynek két partja úgy terült szét, mint egy tapasztalt nő széttárt lába. A déli oldalon egy elhagyatott kis úton hajtott, két óra múlva pedig már az Orléans-on átvivő főútvonalon, majd az autópályán, ahol már kétszázzal söpörhetett.

Tizenegy órakor Párizs belvárosában sétált a Bibliothèque Nationale, a Nemzeti Könyvtár árkádjai alatt. A századforduló óta itt gyűjtik az összes jelentős napilapot.

Így harminc perc múlva immár másodszor olvas-

hatta végig a balesetről készített beszámolót, az 1968. március 10-i számban. A baleset szombat éjszaka történt, a jelentést vasárnap közölték. Alaposan végigböngészte a cikket, majd a következő oldalra lapozott. A miniszterek és tábornokok tanúvallomásai között felfedezte az első hivatalos kommünikét. Átugrotta az egészet, az utolsó bekezdés kivételével: „Nem sokkal felszállás után a gép kissé jobbra fordult. Nincs kizárva, hogy az irányváltoztatást műszaki hiba okozta."

A hatalmas kötetben a következő számhoz lapozott. Semmi, egy már ismert tény megerősítésén túl: hivatalos vizsgálóbizottság repült a baleset helyszínére. Továbblapozott. Semmi. Még tovább. Még mindig semmi. Nem adta fel. Egy cikk az Invalidusokban tartott temetésről, egy fénykép, rajta De Gaulle, mögötte a tizenkilenc koporsó, a hórihorgas alak meghajlik, az áldozatok családjával beszélget. Stone közelebbről is megnézte. De Gaulle keze valakinek a vállán nyugszik, a másik karja, ökölbe szorult kézzel mereven az oldalához feszül. Mintha Mélanie-t is ki tudná venni a háttérben. Bár valószínűleg csak a képzelete játszik vele.

Átfutotta a cikket, amely részletesen beszámolt a temetésről, de magára a balesetre nem tért ki. A következő félórában átnézett minden számot, míg végül július 14-nél abbahagyta anélkül, hogy akár egyetlen további sort talált volna.

Kikérte a többi országos lap, a Le Monde és a Le Figaro bekötött példányait is. A délután jó részét keresgéléssel töltötte. De itt is hasonló eredményre jutott. Az első pár nap után a balesetről sehol sem írtak többé. A temetés után a baleset vagy lehetséges okai a feledés homályába merültek. Talán így helyes. Minek bolygatni a halottak nyugalmát?

Vagy mégis? Zavarta ez a tökéletes hallgatás. Néhány percig elgondolkodva a levegőbe bámult. Nehezen tudta elképzelni, különösen ott, abban a poros könyvtárban, ahol üldögélt, hogy valaki tizenkilenc embert csak úgy megöljön. Nem nézett a jobbján ülő öregasszonyra, se a balján olvasó diákra, a fölötte emelkedő kupola harmincméteres magasába meredt.

Valami hiányzik. Jobban mondva: minden hiányzik.

Noteszát maga elé húzva az első lap tetejére felírta a dátumot: „1972. május 8.", alá pedig: „Ailleret tábornok halála."

Aztán felírt sorban mindent, amit Mélanie előző nap elmesélt neki. A következő oldalra a lapbeszámolók összefoglalása került.

Délután négy óra körül lehetett. Feltápászkodott. Öt óra üldögélés abban az áporodott levegőjű helyiségben meglehetősen kifárasztotta. Áthajtott a folyón, a Brasserie Lippig, ahol, tudta, a késői időpont ellenére is kap ebédet. A tulajdonos udvariasan köszöntötte, mintha észre sem venné borotválatlan, elhanyagolt külsejét. Stone befalt egy hegynyi kelkáposzta-főzeléket, leöntött utána két korsó sört, hazament, és lefeküdt aludni.

Charles Stone a rue de Grenelle 79. szám alatt, egy lakásokra osztott XVIII. századi házban lakott, a második emeleten. A lakáshoz XV. Lajos korabeli lépcsőfeljárón lehetett feljutni. A kovácsoltvas korlát láttán újra meg újra megvigasztalódott. Mindig talált valami vonzót a kezdődő romlásban.

Lakását a félig-lakottság jellemezte. Ami egyébként igaz is volt. A kínos rend és a mértéktelen rendetlenség között nem volt átmenet. A falakat késő XVIII. és kora XIX. századi rajzok, valamint mo-

dern festmények borították. Gyűjteménye ritkán nyerte el látogatói tetszését.

A franciák többnyire piaci értékük szerint becsülik meg az olajfestményeket – a tisztes ár régi festményt jelent –, a rajzokat viszont semmibe veszik. A modern művészet kedvelői pedig nem szerették azt a fajtát, amit ő gyűjtött. Egyöntetűen azon a véleményen voltak, hogy Stone-nak furcsa ízlése van. A „rossz" kifejezés túl erős lett volna arra, amit valójában csak nem értettek.

A rajzok aktokat ábrázoltak. A festmények viszont jórészt groteszk vagy meggyötört formákat tártak a néző elé. Egy ringyót ölelő angyal tekintett le hűvösen a Direktórium-korabeli és modern bútorok különös keverékével berendezett szalonra, és az ablakon át az épülethez tartozó magánkertre. Szárnyas ajtón át a Sheraton-stílusú ebédlőbe lehetett jutni; onnan egy kis könyvtárba, majd azon túl a hálószobájába, ami modern stílusú volt, mert ezt tartotta a legkényelmesebbnek.

Stone hason fekve aludt, meztelenül, az ágya közepén. Bal keze a tarkóján pihent, ujjai megbújtak szőkés végű barna hajtincsei között. Hosszúkás, finom vonalú, de erős ujjai voltak. Balján egy konyakospohár állt, amelynek tartalmát a földi örömöknek való áldozatként hajtotta fel elalvás előtt. Jobbján egy blúz hevert a padlón. Agnès de Pisané volt, azé a lányé, akit Noirmoutier-ba magával vitt. Azután, hogy magára hagyta Hélène de Maupans-nal, nem valószínű, hogy még egyszer fel tudja magához csalogatni.

Kár, gondolta még elalvás előtt. De hát az ilyen veszélyt szívesen vállalta. Holott ez is csak hétköznapiságának az újabb bizonyítéka volt.

3

Philippe Courman barátságos, sőt rendkívül barátságos, ugyanakkor tartózkodóan megnyerő modorú ember volt. Barátai közül senki sem állította volna, hogy ellenségei lennének. De még az ellenségei is letagadták volna. Sem a barátságát, sem a gyűlöletét nem emlegették hangosan. A hallgatás és az idő begyógyítja a sebeket.

Nem, Courmant kedvelte mindenki. Elég volt magabízó lassú mosolyát megpillantani, ahogy a legnagyobb párizsi klub, a Cercle Militaire bejáratán át, dongalábú lévén, kibiceg. Egy ilyen kis testi fogyatékosság csak növeli egy bátor férfi népszerűségét, márpedig Courman kétségkívül bátor volt. Ezt a tényt ékesen tanúsította a kabáthajtókájára varrt számtalan kitüntetés szalagja. A Hadikereszté. A Becsületrend parancsnoki keresztjének rozettája elébe helyezte a becsületüket könnyen megvásárló egyszerű lovagoknak és tiszteknek.

Közvetlenül ezek mellé tette fel legjelentősebb kitüntetésének, az Ellenállási emlékéremnek a cseppet sem hivalkodó szalagját. A hősök kis csapata, a szabadságra felesküdött ezer hű hazafi, 1940-ben a biztonságos élet helyett mindent kockára tett De Gaulle zászlaja alatt, és a bujdosást választotta. És ebből az ezer kitüntetésből hányat vettek át a halott mártírok özvegyei? Hányan haltak meg közülük sebesüléseik vagy a kínzások utóhatása következtében, s ma már mennyivel többen vannak azok, akik az idő múlásával természetes okoknál fogva távoztak az élők gyüle-

kezetéből? Annak az ezernek Philippe Courman huszonhét év elteltével már csak néhány százra tehető maradékához tartozott. Következésképpen Philippe Courman évről évre nagyobb hányadát teszi ki a nemzet élő örökségének.

A klub monumentális bejárata felé tartó Stone-nak épp ilyen emberre volt szüksége. Stone késve érkezett a megbeszélt találkozóra, és félúton a lépcsőn elsietett a lefelé tartó és néhány barátjával csevegő Courman mellett.

A találkozót François de Maupans szervezte meg a számára. Maupans hétfő este hozta vissza Agnès de Pisant Párizsba, a lány türelmetlenségével palástolva a magáét. Másnap korán reggel felhívta Stone-t, és részletesen beszámolt a hölgy Párizsig nem szűnő monológjáról.

Stone, egy lélegzetvételnyi szünetet kihasználva, baráti tanácsot kért tőle. Így látogatott el még aznap Maupans irodájába. Úgy öltözött fel, ahogy el is várták tőle: imponálóan, ugyanakkor diszkréten. Halványszürke öltönyt, halványbarna csíkos kék inget és csokoládébarna selyem nyakkendőt viselt.

Maupans az ajtóban üdvözölte, és a sarokban álló nagy öblös kanapéhoz vezette.

– Nos, mi a gondod?

– A „gond" nem a megfelelő kifejezés. Mondjuk inkább, hogy felkeltette valami az érdeklődésemet. Thomas Barre halálának tisztázatlan körülményei. Mélanie Barre komolyan beszél, és én úgy érzem, érdemes ezt az ügyet kicsit alaposabban szemügyre vennem. De nem ismerem sem Ailleret-t, sem a francia hadsereget. Az indulásnál segítségre van szükségem, hogy megtaláljam a helyes irányt.

– Én sem tudok többet nálad. Világéletemben kerültem a francia hadsereget. Hajlamosak rá, hogy el-

tiporjanak bárkit, aki túlságosan közel merészkedik hozzájuk. Más szóval, Franciaország hű tükörképét adják. Vagy mi az övékét. Kétféle gondolkodás járja nálunk, franciáknál. Van, aki úgy tartja, hogy a hadsereg számít, van, aki szerint pedig egyáltalán nem. Én az utóbbiakhoz tartozom. Nem mintha szívvel-lélekkel hinnénk ebben. Inkább csak amolyan föltevés ez. Vágyálom.

– Úgy érted, számítanak?

– Ó, hogyne. Nagyon is. Valahányszor hallgatunk a tanácsukra, örökös belharcaikkal tesznek tönkre bennünket. Ha pedig megkerüljük őket, a hátunk mögött törnek a vesztünkre. Az a csoportosulás, amelyhez magam is tartozom, liberális baloldalnak nevezi magát. Igazság szerint inkább a nagy nemzeti struccnak hívhatnánk magunkat: se látni, se hallani nem akarjuk, hogy mi folyik körülöttünk. A hadsereg mindig is fekély volt az ország testén.

– Hol kezdjem?

Maupans feltápászkodott, mintha fürdőkádból kapaszkodna ki, és nehézkesen fel-alá kezdett járkálni a szobájában.

– Miért akarod tudni?

– Százféle okot mondhatnék. Az igazságért. Vagy ha abban nem hiszel, akkor azért, hogy lássam, mi van az érem másik oldalán. Kíváncsi természetű vagyok. Meg akarom tudni, ki képes tizennyolc ártatlan emberi életet kioltani, hogy egy bűnösnek vélt alakkal leszámoljon.

– Á, rosszul fogod fel az egészet. Ezek nem bűnözők. Politikusok vagy katonatisztek vagy más effélék, akik ugyan a maguk elvetemült módján járnak el, de csupán kisded játékaikat űzik. Valóban ki akarod nyitni azt a dobozt, és elő akarod venni a táblát meg a figurákat? Erre még van némi esélyed, de a játék-

szabályoknál már biztosan rajtavesztesz. Ezek ugyanis nincsenek leírva, mert arra senki sem merne vállalkozni, és még a beavatottak sem mindig ismerik a helyes lépéseket.

– Elmés párhuzam, kedves barátom, de ebből is nyilvánvaló, hogy különbözőképpen ítéljük meg, mit kell a „bűnöző" szón érteni.

– Rendben. Jól van. Adok neked egy nevet. Pierre de Portas tábornok. Tessék, a telefonszáma. Fiatalos ember, most szerelt le, és egy nagy vegyipari cég vezérigazgatója lett. Unokatestvérem, és azt hiszem, tipikusan katonatiszt módjára gondolkodik. Hagyd, hadd beszéljen. Ne lépj addig, amíg ki nem ismered a gondolkodásmódjukat. Hidd el, neked fogalmad sincs, hogy azok a jelentéktelen tisztecskék hány titkot és titkos kelepcét ismernek.

– Csak társalogni akarok. Nem erőszakolom meg sem az unokatestvéredet, sem a gondolkodását.

– Rendben van. És számolj be a fejleményekről.

– Megígérem, François. Feltétlenül beavatlak az egész komédiába.

* * *

Courman magakorabeli férfiakkal beszélgetett a lépcsőn. Közelebb húzódtak egymáshoz, hogy ne kelljen túlkiabálniuk a place St-Augustin alattuk nyüzsgő forgalmát. Napi üzleti kérdésekről csevegtek, nem a múlt kalandjait elevenítették fel. Mindnyájan az ezer ellenállóból kifejlődött óriási gaulle-ista hatalmi gépezet tagjai voltak. Ez a gépezet a lakosság hatvan százalékát képviselte már, és sikerült megválasztatnia a nemzet második gaulle-ista elnökét, és létrehoznia Franciaországban a radikálisok harmadik köztársaságbeli aranykora óta a legjelentősebb politikai pártot.

Courman jó éjszakát kívánt, és elköszönt tőlük, megfontoltan ejtve ki a szavakat, s mindegyiknek nyomatékot adva.

Barátai utánanéztek, amint óvatosan ereszkedik le a lépcsőn, és átvág a járdán. Barnás öltönyt viselt. A barna árnyalathoz ragaszkodott: jól illett rövidre nyírt szakállához, mely régi vágású tengerésztiszthez tette hasonlatossá, és elrejtette dongalába miatt minden lépésnél fájdalmasan megránduló arcizmait.

Sofőr vezette fekete, állami Citroën várta. Beszállt, és a kocsi eltűnt a Concorde felé tartó forgalomban.

Courman tökéletesen játszotta szerepét. A jelenben élt, mindig is a jelenben. A múltjára már kevesen tudtak visszaemlékezni.

Első hőstettét 1940-ben hajtotta végre. Blois-ban a vichyi prefektus fiatal magántitkáraként dolgozott. Franciaország 1940-es veresége után Vichyben székelt Pétain marsall kormánya, melyet Hitler jóváhagyásával alakítottak, elsősorban azzal a céllal, hogy a megszálló német csapatok létszámát csökkenthessék. Végül is, ha a franciák olyan készségesen elnyomják honfitársaikat a nevében, ő, mármint Hitler, miért tiltakozna? Courman egy éven és három hónapon át teljes erőbedobással igyekezett a valóság talajába átültetni Pétain tiszta eszméit a Családról, Munkáról és Nemzetről, melyek tudvalevőleg a fajüldözés, kizsákmányolás és nácizmus gondolatkörét álcázták. 1941 novemberében azon kezdett gondolkozni, vajon nem tett-e rossz lóra.

Nyitva tartotta a szemét és a fülét, és így hamarosan kiszúrta a helyi Ellenállás egyik lehetséges tagját, De Gaulle egyik lázadóját. Olyan pozícióban dolgozott, hogy pontosan informálhatta őket a Pétain-kormány helyi terveiről.

Az ellenálló természetesen tagadta, hogy több vol-

na engedelmes, lojális honpolgárnál, de felettesének, akinek Merle volt a fedőneve, jelentette a beszélgetésüket. Egy hónapon át figyelték a lankadatlanul ajánlkozó Courmant. Végül Merle úgy döntött, hogy megkockáztatja a kapcsolatfelvételt. Blois-tól tíz mérföldre, december 23-án este fél tizenegyre beszélték meg a találkozót.

Fél tizenkettőkor a csoport tagjai már továbbadták egymásnak a jelszót, melynek értelmében szét kellett széledniük, olyan messzire egymástól, amennyire csak tudtak.

1944-ben bekövetkezett halála előtt, az elzászi ellentámadás során Merle összefutott Courman első összekötőjével, és elmesélte neki azt a találkozót.

Courman ideges volt és nyugtalan, de ahogy ígérte, néhány meglehetősen érdekes dokumentumot hozott magával. Megállapodtak a következő találkozóban, amelyre már valami fontosabbat ígért.

Már búcsúzkodtak, amikor Courman végre kibökte:

– Ezek a dokumentumok csak tízezer frankba kerülnek. De a következő tétel már drágább lesz.

Merle értetlenül meredt rá.

– Úgy érti, hogy ezeket eladni hozta?

– Miért, hogy képzelte másképp?

Merle a pisztolyáért nyúlt, de a nyurga, akkor még csupasz állú fiatalember már rászegezte a magáét.

– Ha nincs kedve játszani, akkor nekem sincs. Két órát kap, hogy eltűnjön innen – mondta Courman, és távozott, Merle pedig kénytelen volt gyorsan újra átgondolni mindent, és aszerint cselekedni.

Merle sejtette, hogy a fiatalembert csak a pénz érdekli, de megérezte azt is, hogy mindenre képes. Ezért úgy határozott, hogy feloszlatja a csoportját. Tizennyolc hónap munkája ment veszendőbe, és ráment

egy emberük élete is, aki kénytelen volt rejtekhelyét elhagyni, hogy másik megyébe szökjön, de a Milice, a francia Gestapo karjába szaladt.

Első sikertelen kísérlete után Courman biztosabb üzlettel kezdett foglalkozni. Áthelyeztette magát Dijonba. Ott, beosztását kihasználva, helyben gyártott árucikkeket és élelmiszert kobozott el, és uzsoraáron adta tovább vagy a bábkormánynak, vagy rajtuk keresztül a megszálló németeknek.

1944 júniusában már gazdag ember volt. Határozottabbá vált. Megjelenése is nagyot változott: ekkor tett szert a későbbiekben oly sok embert vonzó önbizalmára. Segítőtársakból kisebbfajta, nem hivatalos szervezetet épített ki, melynek tagjait „csavarhúzó" vagy „dugóhúzó" névvel illette. Az előbbi kategóriába a válogatott nehéz fiúk, az utóbbiba különféle hasznos kapcsolatok tartoztak.

1944 sajnálatos fordulatai – a szövetségesek sikeres partraszállása, előrenyomulásuk Párizs felé, miegymás – arra buzdították az ellenállók csoportjait, hogy kezükbe vegyék az „ügyek" intézését. Courmant is ilyen „ügynek" tekintették. Szeptember 12-én éjféltájt három fegyveres ébresztette fel, hazaárulással és a nácikkal való együttműködéssel vádolták, és a dijoni börtönbe kísérték, a rue d'Auxonne 72. szám alá.

Ott azután imponáló fellépése révén el tudta érni, hogy magánzárkát kapjon, és értesíthesse a családját. A legjobb bajtársának is sikerült üzennie, s az két napon át lesben állt, amíg a helyi ellenállókat az általános harci láz el nem kapta, és fontosabb feladatok megoldására nem szólította, Courman pedig a rendes börtönőrök felügyelete alatt maradt.

Bajtársa ekkor tíz barátjával együtt színre lépett. A központi ellenálló szervezet tagjainak adták ki magukat. Feltűnés nélkül lelőtték azt a börtönőrt, aki a

Courman hazaárulásáról és kollaborálásáról szóló vádat jegyzőkönyvbe vette. A jegyzőkönyvet úgy fogalmazták át, mintha a vichyi kormány vádolta volna őt az ellenállással való együttműködéssel. „Felszabadították" Courmant, akit a néhány sietősen odakapart szó hőssé változtatott.

Ettől a pillanattól kezdve minden igyekezetével azon volt, hogy figyelemre méltó háborús múltat fabrikáljon magának. Némi megvesztegetéssel végül sikerült az Ellenállási emlékérmet is megszereznie. Ragyogó sikere mindenki másét felülmúlta.

Az egykori ellenállók között tízezer kitüntetést osztottak szét. Ebből mintegy háromezret megvásároltak, vagy más úton-módon jutottak hozzá. Courmannak azonban ez nem volt elég. Megtanult magasra törni. Ellenállási emlékérmet mindössze ezret adományoztak, s ezek közül csupán tíznek a tisztes eredetéhez férhetett kétség.

Courmané volt a leggyanúsabb, mégis ezt fogadták el a legkevesebb fenntartással. Már akkor művészi tökélyre vitte a manipulációt.

A háború után néhány évet arra fordított, hogy szervezetét megerősítse; beleolvasztott több kisebb, vezető nélkül maradt ellenállócsoportot, és így a Franciaországot irányító hatalmi gépezetben még több befolyásra tett szert.

Szervezetét szívesen bocsátotta a kormány, a Belügyminisztérium vagy éppen az ellenzéki pártok rendelkezésére – voltaképpen bárkinek, aki az adott pillanatban meg tudta fizetni, és aki további lehetőséget kínált hatalma kiszélesítésében.

1958-ban a csoportja ott volt azok között, akik kivonultak a párizsi utcákra Alexander Sanguinetti vezérlete alatt, De Gaulle visszatértét követelve. Nem

mintha Courmannak ez lett volna a szíve vágya. Mindössze jó orra volt.

1960-ban a lázadó algériai tábornokokat támogatta, de az utolsó pillanatban, amikor a vereségük már nyilvánvaló volt, visszalépett. Sőt száznyolcvan fokos fordulatot véve, szervezetének kulcsszerepet szerzett a Titkos Hadsereg, más néven az OAS elnevezésű kormányellenes terrorista szervezet belülről való felszámolásában – megint csak Sanguinetti vezetése alatt. Ez a pálfordulás, sajnos, elkerülhetetlenné tette, hogy három emberét likvidálja, akik túlságosan kompromittálták magukat.

A jutalom nem is maradt el. Közben egyre inkább meggyőződött a rendszer stabilitásáról is. Így aztán felhagyott a kivárási politikával, és kényelmesen berendezkedett a kormánypárt, a gaulle-ista Demokrata Köztársasági Unió, röviden UDR főhadiszállásán levő nagy irodájában. Széles körű, bár nem pontosan körülhatárolt hivatali feladatokkal bízták meg. A belső irányítás és rend alapvető kérdéseiben kérték ki a véleményét. Odaadóan tekergette a „csavarhúzóit", és „dugóhúzóit", nehogy a békeidőben berozsdásodjanak.

Courman egy kivégzésre tartott. Semmi, ami ténylegesen mocskos lett volna. Ilyesmibe többé nem keveredett. Emberek félreállítására nem egy kifinomult eszköz állt rendelkezésére. A tapasztalat sok mindenre megtanította.

A Palais Bourbon, a Nemzetgyűlés épülete előtt állt meg a kocsija; a királyi rezidenciát az 1870-es években alakították át az ország parlamentjévé. Courman kikászálódott az ülésről, és besántikált a csaknem ovális udvarra, balra fordult, és belépett az

ajtón. Az őrök nem tartóztatták fel. Ismerték jól, és elhaladtában tisztelettel üdvözölték.

A második emeletre érve a folyosó közepén megállt egy iroda előtt. Hangok szűrődtek ki odabentről: főképp az áldozatáé, aki szinte nyüszítve könyörgött. Két másik, egy csillapító és egy rábeszélő hang egészítette ki a benti fojtott kórust.

Courman kihúzott a zsebéből három papírlapot. Fotokópiák voltak.

– Nem vagyok hajlandó lemondani! Ez rágalom! – tiltakozott valaki élesen odabent.

– Albert, maga nem érti a helyzetet. Már csak idő kérdése az egész.

– Nem várhatja el a párttól, hogy magára vállalja a következményeket, ha a bűnössége kitudódik.

Az egyik fotokópia egy adóbevallási ívről készült. Courmannak nem kellett érte nagyon törnie magát. A pénzügyminisztériumban dolgozó politikai ellenfelétől kapta. Ezzel a saját pártjához tartozó képviselő elleni „munkával" a párton kívülről bízták meg. Időnként nem bánta a külső munkákat sem; így tarthatta működésben kapcsolatait.

Albert Duschêne régi gaulle-ista volt, és a pénzügyminisztérium egyik vezető munkatársának esküdt ellenfele. Nem kirívó esetről volt szó. A pénzügyminiszter nem a gaulle-istákhoz tartozott. A kormánykoalíciót csak támogató, kisebb párt tagja, illetve vezetője volt. A szövetségesek hűsége pedig a kommunistáktól való közös félelem határáig terjedt, nem tovább. A második lap Duschêne párizsi parlamenti képviselő levelének másolata volt, amit egy neves építészhez intézett. A levélben az állt, hogy a képviselő elfogadja azt a jelentős tanácsadói honoráriumot, amelyet az építésznek nyújtott „segítségért" – egy ne-

hezen megszerezhető építési engedély kijárásáért – ajánlottak fel neki.

Courman sokat fizetett ezért a levélért. Az építész volt magántitkárától vásárolta. Courman megbízója természetesen megtéríti a költségeit, a pénzügyminisztérium titkos kasszájából.

A harmadik egy számlakivonat volt. Egy zürichi bank címezte Duschêne-nek. A feltüntetett összeg megegyezett az építésztől kapott honoráriummal.

Courman nem alaptalanul volt büszke erre az okiratra. A három közül ennek a megszerzéséhez kellett a legnagyobb ügyesség. Megpróbált valakit lefizetni a bankban, de a svájciak vagy túl megvesztegethetetlenek, vagy túl sokat kérnek, és addig ő már nem mehetett el.

Végül Duschêne postását fizette le. Egy nevetséges összeg fejében Courman egyik embere egy hónapon keresztül megnézhette a képviselő magánleveleit.

A vak is láthatta, hogy a számlakivonaton szereplő összeg nem jelentkezik sehol a jövedelmiadó-bevallásban.

Ez kétségkívül adócsalás és a hatalommal való visszaélés. Természetesen a hasonló ügyletektől a többi képviselő és a vezető tisztségviselők sem riadtak vissza, s Courman pénzügy-minisztériumi kapcsolata élen járt ebben a műfajban. A tisztességtelenség nem számít, csak le ne bukjon az ember.

Courman lenyomta a kilincset, és kitárta az ajtót. Albert az íróasztala fedezékéből védekezett, kimerülten. Fátyolos volt a tekintete, mint egy sarokba szorított állatnak. Ugyanazt az inget viselte, mint az előtte való nap. A fülledt meleg és a fojtogató légkör ellenére sem vette le a zakóját, az izzadság átitatta az ingét, és jól látható foltokat hagyott az öltönyén. Apadt már védekezőereje: elérkezett a pillanat a végső csapásra.

Duschêne kálváriája egy hete kezdődött: képviselőtársai kérdésekkel ostromolták, faggatták. Courman közvetve vagy közvetlenül figyelmeztette őket, hogy Duschêne bajban van.

Szegény Albert-nek az volt az első gondolata, hogy Philippe Courmanhoz, régi barátjához, a párt szervezőjéhez fordul segítségért. Majd ő elriasztja ezeket a hiénákat. Courman ezt meg is ígérte. Most a megmentőnek vélt farkas lépett be lógó orral.

– Philippe! Na végre! – pattant fel Duschêne több mint megkönnyebbülve, szinte boldogan. – Mit találtál? Ki áll a mocskolódás mögött?

Courman nem válaszolt. Szó nélkül átnyújtotta a fotokópiákat régi barátjának, és az ablakhoz sétált. A két másik férfi várakozásteljesen álldogált, míg Duschêne értetlenül bámult a kezében tartott papírokra. Kétszer is elolvasta őket, aztán harmadszor is.

– De mi akar ez lenni, Philippe? – lengette meg gyanútlanul a kópiákat.

– Ez, szegény Albert-em, számodra a dal vége. Mint egy megszállott, úgy dolgoztam, hogy kideríthessem, mi van a rágalom mögött, és ezt találtam. Semmi kétség, hogy a hét vége előtt az újságok is közlik.

– De Philippe, hisz ez nem igaz! Előre kitervelték az egészet! Hát nem látod?

Courman úgy nézett rá, mint aki túlságosan kellemetlennek érzi, hogy válaszolnia kell. Végül nagy keservesen kinyögte:

– Attól tartok, ezek a papírok iszonyatosan világosan fogalmaznak. Nem látok kiutat.

Az egyik képviselő kikapta Duschêne kezéből az iratokat, és olvasni kezdte őket. Elszörnyedést színlelve nézett fel.

– Albert, még ma este nyújtsd be a lemondásodat.

Nyújtsd be, mielőtt ezt kinyomtatják. A magad érdekében.

Duschêne magában motyogva támolygott fel-alá a szobájában. Mint akit letaglóztak. Nem értett semmit. Már egy hete nem aludt rendesen, azóta nem, amióta zaklatni kezdték. Öreg volt már az ilyesféle meghurcoltatásokhoz. Képtelennek érezte arra magát, hogy bármi okosat kigondoljon.

Courman a továbbiakból már kivonta magát. Az ablaknál ült, és keserűen nézte régi barátját, aki visszaélt a nemzet belé helyezett bizalmával. A többiek pedig még nagyobb igyekezettel próbálták rábírni Albert-t, hogy a párt érdekében mondjon le.

Még egy tél órába telt, amíg Duschêne végre feladta a harcot. Nem tiltakozott többé. Belefáradt. Az egyik kollégája megfogalmazta a Nemzetgyűlés elnökének szóló pár soros lemondó levelét. Egészségi állapotára hivatkozott. Szegény Albert szinte nem is látta, mit ír alá.

Más tennivaló nem lévén, Courman nagy átéléssel kezdte játszani a megértő barát szerepét. Vigasztalta, és ígérte, hogy mellé áll. Felajánlotta, hogy hazaviszi. De nem, Duschêne kérte, hogy menjenek el, hagyják magára.

– Albert, pihenned kell, ha meg akarod védeni magad. Nincs értelme, hogy itt lógasd az orrod.

– Menjetek. Az isten szerelmére, tűnjetek már el!

Másnap reggel értesültek a történtekről. Albert hazament, és a dolgozószobájában agyonlőtte magát. A golyó áthatolt a koponyáján, és széttört egy Houdon*-mellszobrot.

Az öngyilkosság a bűnösség szomorú beismerése

* Jean-Antoine Houdon (1741–1828), az egyik legnevesebb francia portrészobrász.

volt, amint azt Albert barátai egyhangúlag megállapították.

Bármily különös is, de tévedtek. Albert kezét a kimerültség, a tehetetlenség és a kétségbeesés irányította. Az idegei pattanásig feszültek, és a húr végül elpattant. Nem látott maga előtt más kiutat, mint a szájába dugott pisztoly csövét, a hideg acél az ajkához tapadt, és meghúzta a ravaszt, nem is gondolt a golyóval, hogy az finoman kirepül majd a csőből, lyukat tép a szájpadlásán, s közben feketére pörköli a nyelvét, behatol a kocsonyás agyvelőbe, és szétforgácsolva a koponyacsontot távozik az őszülő fekete hajszálak között, hogy a szoba másik végében darabokra zúzza Houdon légiesen finom, nevető terrakotta hölgyét.

– Felesleges gesztus – hangzott Courman egyetlen észrevétele. – És olyan piszkos.

De három nap múlva a temetésen ő volt az, aki gyöngéden az özvegybe karolt. Nagyon régi barátja volt ő a családnak. Olyan régi, hogy már sejtette: Duschêne valójában ártatlan. Eltűnődött, vajon nem koholtak-e ellene hamis vádat. Ezért természetesen még nem utasította volna vissza a megbízatást, pusztán a kíváncsiság, a szakmai érdeklődés piszkálta. A bank számlakivonatának eredetisége felől nem volt meggyőződve.

Courman kiváló érzékkel szimatolta meg mindig a csalást, és ezúttal sem tévedett. Egy ismeretlen Duschêne nevű személy nyitotta meg ezt a zürichi számlát. Albert sosem fogadta el az építész tanácsadói honoráriumát. Kísértést érzett, írt egy levelet, amiben igent mondott, majd egy másikat, amiben visszavonta. Ha elfogadta volna, bizonyosan fel is tünteti az adóbevallásában. De nem volt mit feltüntetni.

Albert özvegye sírt a temetésen. Lelke mélyén pedig átkozta a férjét. Becsapta őt is, a barátait és a pártot. Mindenkit cserbenhagyott.

4

Charles Stone kényelmesen üldögélt a Cercle Militaire agyondíszített szalonjában egy díszes fotelban. Vele szemben a főtisztre cseppet sem emlékeztető De Portas tábornok foglalt helyet, aki külsejét tekintve bármi más inkább lehetett volna, mint tábornok. Talán leginkább vállalatigazgatóra hasonlított.

– Éppen most neveztek ki – mesélte a tábornok. – Minthogy François szerint ön semmit sem tud a francia hadseregről, fel kell világosítanom, hogy inkább műszakiak vagyunk, semmint katonák. Többségünket leszerelés után a magánszektor szippant magába. Igaz is, hol találnának nálunk jobban képzett embereket, akik el tudnak igazgatni több ezer munkást, akik értenek a technikához, és kiváló kapcsolatokkal is rendelkeznek? Tudja, a hadi piac igen fontos ipari tényező.

Beszélgetésük nem a Stone által elképzelt mederben folydogált. Az előtte ülő közepes termetű, vékonydongájú férfi volt. Ősz haját rövidre nyíratta, arca ideges feszültségről árulkodott.

– A hadseregnek pontosabban melyik vonatkozása érdekli önt, Monsieur Stone?

– Az utolsó tíz év – majd kis szünet után hozzátette –, és Ailleret tábornok szerepe.

– Ailleret? – Portas merevségét meglepetés váltotta fel. – Ugyan miért?

– Tanulmányt írok róla. Jelentős szerepet játszott. Végtére is 1962-től 1968-ig ő volt a vezérkari főnök. Nem véletlenül kelti fel az ember érdeklődését.

A tábornok tekintetéből eltűnt a szakember közömbössége, és hirtelen támadt érdeklődéssel, bár nyugodtan hajolt előre.

– Itt nem lehet beszélgetni – mondta a jövő-menő tisztekre mutatva. – Nem messze innen, a boulevard Malesherbes-en lakom. Jöjjön, vacsorázzon nálunk. Nem, nem, a feleségem nem bánja. Megszokta a váratlan vendégeket.

A tábornok karon fogta, és gyorsan kivezette a klubból. Az utcán még sebesebb ütemet diktált: úgy megnyújtotta lépéseit, mintha mindegyiket különkülön meggondolta volna. Eleinte egy szót sem szólt. Stone sem, igyekezett lépést tartani vele. A boulevard Malesherbes-ről balra fordultak a rue de Lisbonnera. A keskenyebb utca bensőségesebb hangulatától indíttatva a tábornok keményen Stone-ra nézett, és egy lendületes lépés közepén megszólalt:

– Ailleret egy gazember volt – majd újra elnémult.

Fáradt arcú, csúnyácska, rosszul öltözött asszony nyitott ajtót. Bevezette őket egy jókora középosztálybeli nappaliba.

A berendezés egyszerű, egymással messze nem harmonizáló darabokból állt, melyek legtöbbje külföldi állomáshelyekről származott, s a III. Napóleon korabeli gazdag, fényűző életmódra méretezett nappaliban elszórtan árválkodtak.

Az asszony elnézést kért a kényelem szemmel látható hiányosságaiért.

– Az utóbbi húsz év során bútorozott szolgálati lakásokban éltünk, és sajnos nem sokat mondhattunk a magunkénak – közölte, majd magukra hagyta a férfiakat.

– A feleségemből hiányzik a megértés. Azelőtt arra panaszkodott, hogy nincs magánéletünk. Most meg

épp az ellenkezője bántja – szólt a tábornok, miközben Stone-nak egy színes kiöblösödő pohárba dupla whiskyt töltött, azután leereszkedett egy kényelmetlen pamlag szélére. – Egy kézen meg lehetett számolni a barátait! – Stone értetlenül pillantott rá. – Ailleret-t! Ailleret-t. Mindenki gyűlölte. Az elmúlt harminc év a gyűlölség jegyében telt el. – Széles mozdulattal körbemutatott, mintha még az élettelen tárgyak is a halott vezérkari főnököt gyűlölték volna. – Rámenne az esténk, ha fel akarnám sorolni a hadsereg soraiban lévő összes magas rangú, vezető beosztású hazaárulót, vagy mindazt a katasztrófát, amibe az országot sodorták. De senki, egyetlenegy sem ért Ailleret nyomába, még De Gaulle sem.

– El sem tudtam volna képzelni...

– Az az ember ténylegesen sosem harcolt. Higgye el, ehhez nem kevés ügyesség kellett. Ott volt először a világháború, azután Indokína, Szuez, Algéria, és sok kisebb helyi háborúskodás. De soha sehol egyetlen lövést sem adott le.

– Akkor hogyan nevezhették ki vezérkari főnöknek?

– Hogy? Ez aztán igazán nem jelentett gondot. Ugródeszkának használta a hadsereget, megkerült minket, és ellenünkre nevezték ki erre a posztra. Tizenkét évvel ezelőtt egy becsvágyó opportunista jobbnál jobb lehetőségek között válogathatott.

– Hiszen régi gaulle-ista volt.

– Még az sem. Az ellenállásban is csak féligmeddig vett részt, végül sikerült deportáltatnia magát. Tudja, legtöbbünk keserves időket élt át a háború alatt. Az ellenállás aratott le minden babért, pedig mi dolgoztunk helyettük is. Néhány ezer bajkeverő ezalatt meg bújócskázott, minden felelősség nélkül. Tudja, hogy én mit csináltam a háború alatt? A meg

nem szállt övezetben igyekeztem összetartani egy ezred töredékét. Tud erről? Gondolom, ezt nem tanítják maguknál az iskolában. Miután maguk, angolok, a harc kritikus szakaszában, 1940-ben, magunkra hagytak bennünket, és idehaza a saját kommunistáink gyújtottak alánk, Pétain marsall a lehető legelőnyösebb békét kötötte meg a németekkel, és nekilátott, hogy feltámassza Franciaországot, arra készülődve, hogy majd kiűzzük a németeket, és utána létrehozunk egy becsületes keresztény államot, igazi keresztény értékekkel. A németek azonban csak Franciaország délnyugati részét engedték át nekünk, a többit megszállták. Így aztán mi mást tehettünk volna, mint hogy a rendelkezésünkre álló kevéssel a lehető legtöbbet elvégezzük. Ha mi nem tartottuk volna a frontot, a németek veresége után a kommunisták vették volna át a hatalmat 1945-ben. Egyébként is alig volt valamink, nem volt fegyver, de még a mozgásunkat is korlátozták. Így hát nem sokat tehettünk. Képzelheti, hogy ez hogy aláásta a harci szellemet. Ennivalónk is alig akadt. A barátaim többsége hasonló cipőben járt a meg nem szállt országrészben, vagy a Földközi-tenger túlsó partján, az észak-afrikai gyarmatainkon. Hála a mi kitartásunknak, harcra kész francia hadsereg támogatta a szövetségeseket, amikor Észak-Afrikában, majd később Franciaországban partra szálltak. Csak fegyvert kellett a kezünkbe nyomniuk. Mit gondol, ki küzdött Olaszországban és a németországi hadjáratban? Hát az ellenállás nem. Erre őket sem a számuk, sem a kiképzésük nem tette alkalmassá.

De Ailleret nem volt se köztük, se közöttünk. Már akkor kizárólag csak azzal törődött, hogy a karrierjét egyengesse. Műszaki lett. – Sértő hangsúlya merőben

más színezetet adott a szavainak, mint amikor először, saját magával kapcsolatban említette.

1960-ban egy új fegyverzetfejlesztéssel foglalkozó kísérleti részleg dandártábornokává nevezték ki. Rajtuk röhögött az egész hadsereg. Emlékszem, egyszer füstbomba-bemutatót tartottak, és majdnem megfullasztották a közönséget. Később azonban De Gaulle egyre nehezebben talált jelentkezőt az algériai piszkos munka elvégzésére.

Az OAS-ba nem léptem be, de sok barátom igen, és én szimpatizáltam velük. Senkinek sem volt ínyére az, ahogy De Gaulle elbánt velünk. Hazudozás. Csalás. Állandó áthelyezések.

Ailleret bármit megtett volna cserébe az előléptetésért. – Portas-t láthatólag az a vágy űzte-hajtotta, hogy a hadsereggel szemben elkövetett igazságtalanságokat megértesse a vendégével, és egyre ijesztőbben billegett a pamlag szélén. Jobb mutatóujjával hangsúlyozásképpen minden egyes mondat végén a levegőbe bökött. Mivel közel ültek egymáshoz, az ujja mindannyiszor néhány centire állt meg Stone arcától. Stone közbe sem szólhatott. A zsebében észrevétlenül bekapcsolt egy miniatűr magnetofont, és hátradőlve megpróbálta követni az egyre gyorsabban pergő monológot.

– Szóval, De Gaulle erre Algériába küldte. Előléptette, és az egyik megye, Északkelet-Constantine kormányzásával bízta meg. Ailleret pedig szétzüllesztette. Tehetségtelen parancsnok volt. Kérdezze meg csak az öreg Crepint, ő volt odaát a felettese, és Crepin nem a mi emberünk, régi gaulle-ista. Ailleret után nagytakarítást kellett csinálni. Mindezek ellenére, amikor a tábornokaink fellázadtak, mert kommunista araboknak akarták átadni Algériát, és 1961 áprilisában Párizsban megszervezték a puccsot a kor-

mány megdöntésére, Ailleret sietve, táviratban, szeretetéről és együttérzéséről biztosította De Gaulle-t. Ilyesmire kevesen voltak képesek! Még ha nem vettünk is részt a puccsban, azért nem rohantunk hanyatt-homlok kezet csókolni annak az agyafúrt vén gazembernek.

Egyszóval: hasonló kaliberű, a politikai irányvonalat ennyire szívvel-lélekkel támogató hazaáruló hiányában újra feljebb evickélt a ranglétrán. Aztán még feljebb. 1960 júliusában még ismeretlen dandártábornok volt. Egy évvel később Algériában már főparancsnok lett, 1962 júliusában pedig már hadseregtábornok és vezérkari főnök. Ritkaság, hogy valaki ilyen szédületes karriert fusson be. – Diadalmasan hátravetette magát a pamlagon.

– De miért? Bizonyára lett volna rajta kívül más is.

– Ki? De Gaulle-nak nem voltak barátai. Senki, akiben valóban megbízhatott volna. Tudja, hogy Larminat, a legrégibb, leghűségesebb gaulle-isták egyike inkább öngyilkos lett, mint hogy azon a hadbíróságon elnököljön, amely Salant, az OAS vezetőjét és más lázadó tábornokokat, valamint a Titkos Hadsereg vezetőit elítélte?

De nem úgy Ailleret. Ami rosszindulatra csak képes volt, azt mind rájuk zúdította vallomásában. Tessék, győződjön csak meg róla. Olvassa el a per jegyzőkönyveit. Meg fogja látni. És tudja-e, hogy miért? Mert nem sok választotta már el a vezérkari főnökségtől. Az a tanúvallomás föl is emelte a csúcsra. Attól a pillanattól fogva De Gaulle tudta, hogy Ailleret soha többé nem árulhatja el: a hadseregben mindenki gyűlölte. Sátáni vérszerződést kötöttek. Ailleret feltétlen hűséget esküdött, és megígérte, hogy megtisztogatja a hadsereget az összes De Gaulle-ellenes tisztt ől. Mintha ilyesmit véghez lehetett volna vinni! És

De Gaulle cserébe ígéretet tett, hogy megtartja ebben a pozícióban, és támogatni fogja mint vezérkari főnököt.

– És?

– És Ailleret teljesítette az alku rá vonatkozó részét. Tudja-e, hogy hány ezer katonatisztet távolítottak el minden teketória nélkül az azt követő hat év alatt? Gondosan kiválogatott áldozati bárányokat.

Egyszer engem is majdnem bedobtak a süllyesztőbe, de sikerült néhány hónapig nélkülözhetetlenné válnom a főnökömnél, és addigra már messze járt a „kivégzőosztag", ha ugyan szabad így neveznem – és itt egy percre elengedte magát, és másodszor is gúnyosan elmosolyodott –, amikor férfiakat, minden köszönet vagy figyelmeztetés nélkül utcára dobnak, nem törődve azzal, vajon el tudnak-e majd helyezkedni.

De Gaulle-nak azonban nem maradt más választása. Tartania kellett magát az alkujukhoz. Ezt senki más nem tette volna meg neki. Senki más. – Vállat vont, és szinte suttogva fűzte hozzá: – Egyetlenegy ember sem. De ettől még megvetette azt a patkányt.

Kitárult az ajtó, és Madame de Portas lépett be.

– Jöjjenek vacsorázni – hívta őket.

Stone megfeledkezett a magnóról, és most gyorsan benyúlt a zsebébe, hogy kikapcsolja.

Az asszony bevezette őket az ebédlőbe: itt is alig állt egy-két bútordarab. Stone attól tartott, hogy a helyiség barátságtalan légköre, tálaljanak bár fel akármilyen finomságot, elvenné az étvágyát. De szükségtelenül aggódott. Kifogástalan vacsorával kínálták, ami a franciák értelmezése szerint mindössze annyit jelent, hogy megfelelő számú fogást tálaltak fel. Egy egyszerű pâté salátalevélen, csirke burgonyakörítéssel, a saláta külső levele (feltehetőleg a többit

eltették másnapra), egy krétafehér Camembert, és egy szelet almatorta. Egy Madame de Portas-ra megszólalásig hasonlító szobalány tette eléjük az ételt.

A tábornok szórakozottan evett. Valószínűleg nap nap után ugyanígy és ugyanitt étkezett. Régen különválaszthatta már magában azt, amit otthon tettek elébe, és azt, amit másutt. Hűvösebben, tartózkodóbban viselkedett megint, mintha csak a vacsora hangulatához igyekezne alkalmazkodni.

– Természetesen változnak az idők, és velük a tisztikar is. Tíz évvel ezelőtt még egyikünk sem értett az üzlethez. Ma már szinte túl sokat is tudunk róla. Az átmenet még ma sem könnyű, de azért mindent megteszünk a mieinkért. – Mosolyogva a feleségéhez fordult: – Kedvesem, tudod-e, mi érdekli Monsieur Stone-t? Ailleret.

Az asszony Stone-ra kapta a pillantását, a villára szúrt burgonyát tartó keze megállt a levegőben.

– Ailleret? – visszhangozta, s gyorsan lenyelte a burgonyát. – Micsoda ötlet!

Stone vállat vont.

– Próbáltam egyet s mást elmagyarázni neki – tette hozzá a férje.

Az asszony tudomást sem vett az utolsó megjegyzésről, szeme a semmibe révedt. A név említése váratlanul érte.

– Utoljára akkor találkoztam Ailleret-vel – szólalt meg nagy sokára –, amikor meglátogatott minket; Pierre Németországban egy hadosztályt vezetett. Ailleret ejtőernyővel érkezett.

– Mérhetetlenül felvágós volt.

– A legelviselhetetlenebb, legnagyképűbb ember volt, akivel életemben találkoztam. Mesélték, hogy gyakran jelent meg ejtőernyővel. – Az asszony pillantása felsuhant a mennyezetre, és onnan lassan leván-

dorolt, mintha most is az ejtőernyős Ailleret alászállását követné.

– Ha ez az ejtőernyőzés iránti szeretete csak egyszer is megnyilvánult volna harc közben, másképp álltunk volna hozzá.

– Még egyszer láttam azután Párizsban, egy fogadáson. Oda is katonai zubbonyban érkezett. Valóban szokatlan jelenség volt. – Az asszony megint elmerengett.

– Gyakran állított be teljes harcfelszerelésben az irodába is. Olyankor arra hivatkozott, hogy aznap délután hadgyakorlaton vett részt. El tudja ezt képzelni? Harci öltözetben állít be az irodájába, Párizs kellős közepén. Ó, és mindig hordott magánál egy pisztolyt. Akár egyenruhában volt, akár civilben, mindig tartott egy pisztolyt a zsebében, és folyton sötét szemüvegben járt. Cowboy tábornoknak csúfoltuk. Íróasztal-karrierje szégyenét feltűnősködéssel takargatta. No meg a hatalma hiányát is.

– Ha végre tudta hajtani azt a tisztogatást, csak volt valami hatalma, nem?

– Csak ennyi. De Gaulle nem kockáztathatta meg, hogy ennél többel felruházza. A mindenható tábornokokkal épp elégszer meggyűlt a baja. Nem. Mindegyiknek egy kicsit juttatott, hogy egymás torkának essenek, és ne az övét szorongassák.

Az irodája ugyanazon az emeleten volt, mint a szárazföldi erők vezérkari főnökéé, de alig találkoztak egymással. – Portas hahotázni kezdett. – Aztán ott volt Cabanier is – nyögte ki végül. A felesége fémesen csengő nevetéssel kontrázott neki. – Cabanier a haditengerészet vezérkari főnöke volt Ailleret kinevezése előtt, és az is maradt egészen 1967-ig. Gaulle-ista volt, tipikusan szélsőséges. Öt év Ailleret alatt, és egyetlen-

egyszer sem volt hajlandó vele kezet fogni, vagy egy szót szólni hozzá. Erről mi a véleménye?

A felesége csengetett a szobalánynak, és toppantott egyet.

– De Gaulle-hoz hasonlóan mindig túljátszotta a szerepét – tette hozzá.

Stone önkéntelenül is velük nevetett, de közben az járt az eszében: vajon mennyi igaz ebből?

– És De Gaulle-nál is jobban gyűlölte az amerikaiakat. Értse meg, nem számított a személyes utálatunk, de az a tökkelütött még Franciaország biztonságát is veszélyeztette. Emlékszem, hogy 1965-ben, a nagy őszi, SHAPE nevű NATO-hadgyakorlaton – a főhadiszállásra voltam beosztva – Ailleret megparancsolta a francia tiszteknek, hogy ne vegyenek részt benne. Crepin volt a rangidős tiszt, és nem felejtette el, hogy Ailleret annak idején mennyi bajt okozott Algériában, azt meg végképp nem, hogy elárulta a hadsereget. Crepin csak De Gaulle írásos parancsának volt hajlandó engedelmeskedni, így hát Ailleret-nek visszakoznia kellett, mert tudta, hogy ilyen parancsot sosem szerezhet. Tipikus eset. És ne felejtsed el, hogy megírta azt a cikket, a „Tous Azimuts"-t, bejelentve a mindenkivel szemben alkalmazott új védelmi stratégiát. Beleértve az amerikaiakat is.

Stone emlékezett rá, hogy a nekrológok utaltak erre.

– De Gaulle parancsolhatta meg neki, hogy...

– Szóval ez a véleménye – vágott közbe Portas. – Én mondom magának, Ailleret gyűlölte az amerikaiakat. Öt hatalmas lépéssel De Gaulle előtt járt ezen a téren.

– Egyszer azt mondta nekem – fűzte hozzá Madame de Portas –, hogy azért hord mindig fegyvert, mert nem bízik azokban a „mocskos amerikaiak-

ban". Majdnem elnevettem magam. Amint látja, a végén csak megkapta a magáét.

– Igen. De mi okozhatta a balesetet? – kérdezte Stone.

– A tulajdon ostobasága – felelte elégedetten a tábornok. – Ott volt La Réunionon, egy remek estélyen vett részt, egy viharos éjszaka közepén. A gép személyzete még maradni akart. Jól mulattak. De ő kényszerítette őket. És a gépet túlterhelték üzemanyaggal. Túl büszke volt ahhoz, hogy útközben leszálljon egy volt vagy még ma is angol gyarmaton. Annyi üzemanyagot kellett magukkal vinniük, hogy Dzsibutiig leszállás nélkül kitartson. Őrültség.

– Ilyen egyszerű volna az egész?

– Mint a legtöbb ostobaság. Egy kissé pityókás pilóta és egy nehezen irányítható gép.

– Milyen igaza van – hagyta helyben Stone, miközben a hajszálvékony szelet alma alá rejtett ragacsos pite utolsó falatját igyekezett leerőszakolni a torkán.

Egy pohárkával megittak a silány fehér likőrből, amelyet még Németországból hozott magával a Portas házaspár, majd Stone elköszönt, és hazament. Otthon kiegészítette a szalagra felvett beszélgetést a hiányzó részekkel, ráírt egy I-est, és egy hordozható, számzáras fémdobozba tette, az előző napi feljegyzései mellé.

Hanyatt feküdt az ágyán, és azon tűnődött, hogy ha Ailleret-t tényleg megölték, akkor kinek állhatott az érdekében:

1. az OAS nyugalomba vonult tagjainak,
2. a hadseregen, haditengerészeten vagy a légierőn belüli csoportoknak,
3. az amerikaiaknak,

4. valamilyen bosszúért lihegő, magányos tisztnek,

5. De Gaulle-nak vagy a kormányból valakinek (utána kell néznie, jegyezte föl Stone, hogy Ailleret még a főnökénél is Amerika-ellenesebb volt),

6. és bárkinek, akire eddig még nem gondolt?

Egy pohár finom konyakkal leöblítette a vacsorát, és elaludt; a gyűlöletről álmodott.

5

A nap ferdén tűzött be a hatalmas, kockakővel kirakott udvarra. Másnap reggel még érződött a levegőben az éjszaka hűvössége. Borotválatlanul, türelmetlenül toporgott a Nemzeti Könyvtár csukott bejárata előtti lépcsőn. Kilenckor az őr kinyitotta az ajtót, és Stone benyomult. Az őr utánanézett az ócska pulóverben és farmernadrágban tovasiető fiatalembernek, és magában szidta azokat a barbár külföldieket.

Stone a következő három napot a könyvtárban töltötte. Nem találkozott senkivel, gondolataiból száműzött minden mást. Tudta, hogy valahol a régi újságokban és képeslapokban rátalál majd a hiányzó láncszemre, ha egyáltalában hiányzik. Mindennap nyitáskor elsőként furakodott be az őr mellett, és este hatkor utolsóként távozott. Kihagyta az ebédet, mint felesleges időpocsékolást, és jókora sültekkel kárpótolta magát: egyet reggelire, a másikat vacsorára ette meg. Vacsora után rögtön lefeküdt, hogy egyre fáradtabb, elgyötörtebb elméje másnap reggel viszonylag kipihenten kezdhesse újra a munkát.

Két kötettel indított. De Gaulle összegyűjtött beszédeinek harmadik kötetével és a hivatalos katonai folyóirat, a *Honvédelmi Szemle* 1967-es bekötött évfolyamával.

A decemberi számban közölték Ailleret híresneves cikkét, a „Tous Azimuts"-t, vagyis a „Minden Irányból"-t, ami azt jelentette, hogy Franciaországnak képesnek kell lennie arra, hogy egy esetleges támadást, érkezzék az bármely irányból, visszaverjen,

illetve képes legyen bármely irányba támadni. Akár Oroszország, vagy Amerika, vagy Kína, vagy Afrika, vagy Anglia ellen. Más szóval, Franciaország legyen semleges, de a hadserege álljon készen akár szövetségeseinek a megtámadására is. A másik kötetben volt De Gaulle-nak egy 1959-ben íródott beszéde. A nekrológok szerint Ailleret ebből merítette az ihletet, ott talált igazolást a „Tous Azimuts"-ra. A legegyszerűbben úgy ellenőrizheti, hogy igaz-e Portas állítása, miszerint Ailleret öt hatalmas lépéssel megelőzte a főnökét, s valóban megszállottan gyűlölte az amerikaiakat, ha összehasonlítja kettejük papírra vetett gondolatait.

A délelőtt folyamán kijegyzetelte a főbb pontokat, és mérlegelte mindegyiket. Hihetetlenül lélekölő munka volt, de a végén egy felől bizonyos lehetett. Amíg De Gaulle egy független Franciaországért szállt síkra, Ailleret a nyugati politikai és védelmi rendszerből való teljes kilépésre törekedett, és a szövetségesekről mint potenciális ellenségekről beszélt. Sokkal messzebb merészkedett, mint De Gaulle valaha is.

Stone vagy tíz percig lehunyt szemmel ült, majd nekilátott a felhalmozott könyvek közül egy súlyos kötetnek, amely a Honvédelmi Szemle 1960-as évfolyamait tartalmazta. Végiglapozta a mutatókat. Semmit sem talált. Semmit, kivéve De Gaulle első, 1968. februári megjegyzéseit a „Tous Azimuts"-ról. Az Ailleret-cikk megjelenése után két hónappal íródott.

Háromszor olvasta át, de nem tudta kihámozni az értelmét. De Gaulle eleinte egyetérteni látszott, majd épp ellenkezőleg, más véleményen volt. Érvei ellentmondtak egymásnak. Gunyoros akart lenni, vagy csak kényelmetlenül érezte magát? Megpróbálta elkerülni a határozott állásfoglalást, vagy csak kinevet-

te Ailleret-t, vagy bárkit, aki azt hitte, hogy Franciaország elég gazdag ahhoz, hogy egyedül is meg tudjon állni a lábán, és meg tudja magát védeni az egész világgal szemben?

Lapozott, és már éppen feladta volna, amikor a tekintete egy gyászkeretes oldalra esett. Az 1968. áprilisi szám volt. A gyászkereten belül a következő állt:

„Lapzártakor érkezett a hír, hogy Ailleret tábornok repülőgép-szerencsétlenség áldozata lett. Következő számunkban felvázoljuk a vezérkari főnök életútját."

Felcsapta a kötetet a májusi számnál. Semmi.

– Nem. Az nem lehet – suttogta félhangosan.

Gondosan átnézte az egész számot. Nem talált semmit. Az Ailleret név egyszer sem fordult elő. Hogy megnyugtassa magát, a következő öt számot is átfutotta. Semmi.

Nem maradtak kétségei. Halála pillanatától kezdve Ailleret mintha meg sem született volna.

Stone arcát lassú mosoly derítette fel. Most kezdett végre igazán hinni benne, hogy nem hiába tölti itt az idejét.

Hat óra volt. Hazament, és aktába rendezve eltette a feljegyzéseit a dobozba.

A csütörtöki és pénteki napot az újságkötetek átvizsgálására áldozta. Nem sikerült ráakadnia arra a hiányzó láncszemre vagy kapaszkodóra, aminek hiányát korábban megsejtette; talán még nem tudta magát annyira bedolgozni a témába, hogy szemet szúrjon.

Apránként összerakta a korszakot. A már idősödő, de még ismeretlen Ailleret dandártábornokra először 1960-ban figyelt fel a világ: az első francia kísérleti atomrobbantás táborparancsnoka volt. Ott sikerült

azt a látszatot keltenie, hogy egyes-egyedül az ő fejében fogant meg és általa öltött testet a bomba. Az újságok a bomba atyjaként emlegették: „Le Père de la Bombe Nucléaire"; alighanem azt se tudták, mit beszélnek. Az újságírók szeretnek sarkítani. És Ailleret-nek utolérhetetlen tehetsége volt a hírveréshez.

Ezután De Gaulle Algéria kapcsán egyre jobban elszigetelődött. Az egész katonai vezetés ellene fordult. Nem akartak lemondani erről a gyarmatról, és De Gaulle hangzatos kinevezésekkel sem tudta megvásárolni ragaszkodásukat és odaadásukat.

Ailleret elsőnek élt a kinevezés lehetőségével. Az ár? Engedelmesség. Majd 1961-ben a tábornokok puccsa után Ailleret, ismét a leggyorsabban eszmélőként, hűségét fennen lobogtatva, mindenkit leköröz-ve előreszökkent. Algériai főparancsnokként keményen lépett fel: voltaképpen ő számolta fel az északafrikai francia érdekeltségeket a hadsereg megfegyelmezésével. És Raoul Salan tábornoknak, a vérengző OAS főnökének elfogása után ismét Ailleret neve bukkan fel. A katonákkal védelmezett bíróságon, a rémülettől reszkető Párizsban Ailleret sértegette és megalázta azt a vezető egyéniséget, akire még a lázadásra nem vállalkozó tisztek is felnéztek. És végül 1963 januárjában a ranglétra csúcsán találjuk. Vezérkari főnökké nevezik ki.

Karrierje túl gyorsnak, túl könnyűnek látszott. Stone a Honvédelmi Szemlében megpróbált választ találni a kérdésre, vajon mennyi valóságos hatalommal rendelkezett Ailleret. Kiderült: úgyszólván semmivel. Főnök lett, de csak névlegesen.

Így aztán Ailleret ismét támadásba lendült. Stone homályos cikkekben célzást talált több ezer katonatiszt korai nyugdíjazására – mindannyian De Gaulle és így Ailleret ellenlábasai voltak –, amelyet Pierre

Messmer honvédelmi miniszter képmutatóan hazafias szólamai kísértek: a haza szolgálatából elbocsátott hősöket polgári területeken fogják alkalmazni.

Ailleret egyre aktívabb lesz: többször felszólal politikai kérdésekben, hírek kapnak lábra róla, hogy összetűzésbe került a három fegyvernem, a hadsereg, a haditengerészet és a légierő vezetőivel, sőt magával Messmerrel is.

A NATO-válság idején, amikor De Gaulle bejelenti Franciaország kilépési szándékát, Ailleret ismét lehetőséget kap, hogy a bennmaradást támogató tisztekkel szemben az Elnök pártját fogja. A távozók sorában ezután a legfőbb vetélytársai következtek. A fegyvernemi főnökrangban alatta álló, ám nála idősebb főnökei De Gaulle-nak mindhárman régi jó barátai voltak, helyzetük korábban megingathatatlannak látszott. Utódaik hivatali pozíciója már nem volt olyan biztos, és De Gaulle Amerikát távol tartó politikája ellenzőiként lassanként el is szigetelődtek. A mindinkább nélkülözhetetlenné váló Ailleret ezt is a maga javára fordította. De Gaulle kétségtelenül azt remélte, hogy Ailleret négyesztendei kemény irányvonala megfegyelmezi majd a hadsereget. Tévedett, hiszen 1966-ban a hadsereg még egységesebben lépett fel ellene, mint az algériai lázadás csúcspontján. Ailleret kivételével senkire sem számíthatott.

1967 végén jött aztán a „Tous Azimuts", amit cikkek özöne követett, melyek ezt a stratégiát megkérdőjelezték. Meggondolatlan becsvágy húzódott-e meg mögötte? Mit akart vele valójában? Vagy ki adhatott Ailleret-nek utasítást, ha egyáltalán adott rá valaki, hogy ezt papírra vesse? Ki fedezné az irdatlan fegyverkezési kiadásokat, amikkel ez járna? Kérdések röpködtek a levegőben. Senki sem tudott kielégítő választ adni rájuk. És akkor, 1968 márciusában befu-

tott Ailleret halálhíre. És halála előtt két nappal egy bejelentésé, miszerint a kötelező nyugdíjkorhatár elérése ellenére is még egy évig a hivatalában marad. Figyelemre méltó sikersorozat, ha a végétől eltekintünk.

És a hallottak-olvasottak egyetlen szava sem bizonyította, hogy Ailleret valóban olyan szörnyeteg lett volna, amilyennek ellenségei lefestették. Végül is ugyan mi másnak neveznék, tűnődött Stone, mint egy megalkuvó törtetőnek, ahogy a gaulle-isták hitelét azzal igyekeztek rontani, hogy megszállott szélsőségeseknek titulálták őket? Ailleret talán nagyravágyó és könyörtelen volt, de ilyen ellenséges környezetben más módszerrel egyáltalán nem is maradhatott volna meg, nemhogy hatalmát növelje. De honnan szerezhetne bizonyságot, hogy Ailleret valóban hitt-e azokban az eszmékben, amelyeket hirdetett, hogy a csúcsra feljuthasson? Bárkinek jogában áll feltételezni, hogy nem hitt bennük. Bárki bármit gondolhat egy másik ember előtte rejtett lelkiismeretéről.

A péntek estét Stone viszonylagos tétlenségben, jegyzetei tanulmányozásával töltötte. Hol a hiányzó láncszem? Indíték akadt bőven: gyűlölet, féltékenység, bosszú, versengés... De hol lehet az a bizonyos hiányzó láncszem?

Ösztöne azt súgta, hívja fel Mélanie-t. Talán ha találkoznak, az asszony elindíthat benne egy gondolatot... Tények. Az asszonyt nem találta otthon. Mást meg nem akart felhívni. Nem akarta, hogy megtörjön a lendület. Agyában túl sok tényező, tény és sejtés kergetőzött vadul egymással, nem akarta, hogy gondolatfutamaiból bármi is kizökkentse.

Végül a normandiai parton fekvő Cabourg-ba utazott, és egyedül, a messzeségbe vezető, szomorúságá-

ban is csodás tengerparton sétálva töltötte a hétvégét, a kora májusi időben kihalt és viharos víztömeg partján.

Hétfő reggel más irányból próbálkozott. A Le Monde irodáját kereste fel: benézett a könyvtárukba. A borostája addigra már ötnaposra sarjadt, ruhája egy finom, kellően érett sajt illatával vetekedett. Kimondottan bűzlött. Elhanyagolt külseje és ingerültsége miatt nem is lett volna szabad beengedni az olvasóterembe. Így vélte a könyvtáros is, de Stone-nak végül mégiscsak sikerült jobb belátásra térítenie.

Tíz perccel később *A francia hadsereggel kapcsolatos cikkek* feliratú vastag dosszié feküdt előtte, mellette pedig a vékonyabb *Charles Ailleret tábornok* című. Az utóbbit kapta fel, és nyugtalanul átfutotta.

A felénél megakadt a tekintete egy mondat töredékén: „...békeidőben, csakúgy, mint háború idején, a vezérkari főnöknek azonos hatáskörrel kell rendelkeznie..." Kicsit lejjebb pedig a következőket olvasta: „A három fegyvernem főparancsnoka. Az esetek túlnyomó többségében a vezérkari főnök az egyetlen, aki..."

Megnézte az újság fején a dátumot: március 18-a, nyolc nappal a baleset után. Ailleret néhány héttel korábban mondott beszédére hivatkoznak, melyben a három másik főparancsnok feletti fokozott hatalmat követeli.

Stone ezután elolvasta a következő, tíz nappal későbbi cikket, amelyben az állt, hogy Ailleret utódja is követelni fogja magának ezt a hatáskört.

A következő cikk: április 28-i. Fourquet tábornok, Ailleret utódja megkapja azt a jogkört, amelyet Ailleret követelt. De nem is. Még egyszer elolvasta. A jog-

kört, amelyet Ailleret közvetlenül a halála előtt meg is szerzett.

Időközben azonban megváltoztattak egy apró részletet.

Végignézte a szerencsétlenséget megelőző heteket. Sehol sem tesznek említést új, háborús időkre szóló hatáskört követelő beszédről. Miért nem hozták akkor nyilvánosságra? És miért változtatták a „hatáskör követelését" a „hatáskör megszerzésére"? Vajon a riporter csak megismételte volna, amit valakitől hallott?

Hátradőlt a székében, az asztal alatt szétterpesztette a lábát, karját kétoldalt erőtlenül lelógatta, és becsukta a szemét. Azután megelevenedve, öklével az asztalra csapott, és felkiáltott:

– Megvan!

A könyvtáros felugrott a kiáltásra. Már indult, hogy rendreutasítsa a csendháborítót, amikor Stone talpra ugrott, és feléje sietett.

– Készítsen ezekről fénymásolatot.

A másik éppen tiltakozni akart, de Stone már visszanyerte a lélekjelenlétét. Bátorítóan megnoszogatta a könyvtárost, és követte a fénymásoló géphez.

Aznap este Stone egyik kedvenc éttermében, Agnès de Pisan társaságában ünnepelte meg a felfedezését, aki feltételesen, legalábbis aznap estére hajlandó volt megbocsátani neki. Az ünneplést később a lány lakásán folytatták. Valójában semmit sem talált. De úgy érezte, hogy rábukkant a valami „hiányára". Egy hézagra. Amit néha hiányzó láncszemnek is neveznek.

6

Charles Stone kedvelte a hazardírozást. Nem a feszült várakozást szerette, nem is magát a kockázatvállalást, hanem hogy más hazardőröket erre kényszeríthet. Lecsippentette más öröméből a neki járó részt.

Pontosan tudta, mi a teendője: a döntő lépés előtt partnert kell választania. Robert Campinire esett a választása. Képviselő, a Nemzetgyűlés Honvédelmi Bizottságának oszlopos tagja. Egyik kezét elvesztette a háborúban, a Negyedik és Ötödik Köztársaság idején több fontos politikai cselszövésben részt vett, és kulcsszerepet játszott az OAS párizsi szervezetének felszámolásában. Ha valaki, akkor Campini tud a beszédről, vagy legalább szerezhet róla információt, ha egyáltalán elhangzott ilyesmi.

Néhány hónappal azelőtt, egy politikusok számára adott vacsorán ismerkedtek meg, ahová Stone-t, mint érdeklődésre számot tartó külföldit, a társalgás felpezsdítésére hívták meg. A malaysiai dzsungelről szóló történeteivel kitűnően elszórakoztatta Campinit, aki azt kérte, hogy hívja föl, ha legközelebb ismét Párizsban jár. Azóta eltelt ugyan már egy kis idő, Stone azonban most boldogan élt a felajánlott lehetőséggel, és két nappal későbbre ki is csikart belőle egy találkozót.

Campini a Nemzetgyűlés egyik tágas irodájában fogadta. Ajkán nagylelkű mosoly játszadozott. Ez az impozáns iroda az épület másik szárnyában helyezkedett el, egy emelettel a fölött a szerényebb hivatali szoba fölött, ahol Albert Duschêne elvesztette az utol-

só játszmát. Itt csak látogatókat fogadtak, senki sem dolgozott benne. Campinit pontosan ilyennek őrizte meg az emlékezetében Stone: keménynek és harsánynak. Saját hőstetteivel hencegett. Hogy az Elnöknek ezt mondta, a miniszterelnöknek meg azt, és egyébként is minden percét az ország irányítása foglalja le.

Stone szótlanul hagyta, hadd beszéljen, időnként egyetértően hümmögött, mígnem a lendület lassan alábbhagyott, és a mondatok között hosszabbak lettek a szünetek. Ezeket kihasználva megpróbálta a kívánt irányba terelni a beszélgetést: a mostani kormányról az előzőre, Campini De Gaulle alatti vitézkedéséről a hadseregre, onnan pedig már csak egy lépés választotta el Ailleret-től.

– Mostanában kutatással foglalkozom, és egy apróság miatt nem tudok továbblépni. Sehogyan sem találok egy dokumentumot.

Campini atyáskodó, nagylelkű hangot ütött meg.

– Csak kérnie kell. Én bármit meg tudok szerezni. – A rá oly jellemző nagyképűség mondatta ezt vele.

– Egy beszédről van szó, amelyet Ailleret tábornok minden valószínűség szerint 1968 januárjában mondott. A vezérkari főnök megnövekedő hatáskörével foglalkozott. Utalnak rá itt-ott, de semmi többet nem találtam.

– Így most kapásból nem tudok mit mondani. De azért ne aggódjon. Nem lesz nehéz. Adjon nekem tíz napot. Jöjjön vissza harmincadikán. Mulatságosnak találom, ha olyasmit áshatok elő, amit mások már régen elfeledtek.

Campini azt a tíz napot természetesen nem a beszéd keresgélésével töltötte. Volt más, fontosabb dolga is. Néhány óra múlva az ígéret már ki is ment a fejéből. A párt bizottsági ülésén, majd a Honvédelmi Bizottság értekezletén vett részt, és mindennek a tete-

jébe a miniszterelnök másnapra magához hívatta. Campini valamikor társminiszteri posztot töltött be, és most ismét reménykedett: ha másnak nem is, annak legalább kinevezhetnék. És Chaban, a miniszterelnök valaha az ellenállás egyik vezetője volt. Közös volt a múltjuk. Talán ezúttal...

A tíz napból már eltelt kilenc, amikor titkárnője emlékeztette az angolra. Feltételezte, hogy a látogató angol volt.

Campini dühösen káromkodott. Örökösen megfeledkezett a lényegtelen ígéreteiről. Most kit tudna gyorsan megkérdezni? Á! Aznap délután egy ülésre volt hivatalos: a Honvédelmi Bizottság módosított összetételű értekezletére várták. Ott biztos talál valakit, aki a segítségére lehet.

Ez a nem hivatalos koordináló bizottság öt befolyásos kormánypárti képviselőből és öt magas rangú tisztből állt. Tagjai befolyásos állásokat töltöttek be, ám a közvélemény nem feltétlenül ezeket tartja fontosnak. A szó legigazabb értelmében befolyásos személyiségek voltak, s ez többet nyomott a latban, mint bármiféle hangzatos cím vagy rang.

Összejöveteleiket kötetlen formában hol itt, hol ott tartották, egyszer ebéd közben, másszor reggelinél. Az aznap délutánit egy kis tárgyalóteremben rendezték. Különösebb napirendjük nem volt, bár mindegyiküket ugyanaz nyugtalanította: ezúttal Párizstól nem messze lobbant fel a lázadás tüze – az újoncok a katonai felszerelés megengedhetetlenül alacsony színvonalát kifogásolták. Egy hadgyakorlat alkalmával egy teherautó fékje elromlott, és agyonnyomott két katonát, mire száz társuk a táborba vezető út elbarikádozásával tiltakozott. A minisztérium tíz újonc letartóztatása mellett döntött; a törvény teljes szigorával sújtott le rájuk, hogy példát statuáljon. Ez

pedig fellépésre sarkallta az ellenzéket, és az ügy megállíthatatlanul gyűrűzött tovább. Mindig a régi nóta, és legalább annyira politikai, mint amennyire katonai hatáskörbe tartozott a probléma. Mindig ez a kettősség a baj egy civilekből verbuvált hadseregnél.

A bizottság tagjainak többsége, Campinivel az élen, a kemény fellépés mellett szállt síkra. Cashan tengernagy, aki szeretett borsot törni a szárazföldi erők orra alá, és Dehal tábornok, aki mindössze intelligensebb volt a többieknél, az ellenpártba szorult. Dehal azt javasolta, hogy a két halott honvédnek rendezzenek katonai temetést, tartóztassák le a csapatszállításért felelős tisztet, és állítsák bíróság elé a már fogságban várakozó tíz másik protestálóval együtt. Így mindenkinek betömik a száját, és példát is statuálnak.

A többiek eleinte meghökkenve hallgatták, de amint kiderült, hogy a csapatszállító tiszt egy kis senki, akinek nincsenek tekintélyes barátai Párizsban, mind sietve felsorakoztak a javaslat mellett. Elhatározták, hogy Dehal javaslatát továbbítják a miniszterreiknek és a vezérkari főnököknek.

Campini, kihasználva az általános egyetértésből fakadó jókedvet, bedobta Ailleret beszédére vonatkozó kérdését. A többiek jobbára közönyösan hallgatták.

– Miért érdekli ez magát? – kérdezte a tengernagy.

Campini röviden beszámolt Stone-ról.

– Bajkeverőnek hangzik – szúrta közbe Dehal.

– Meglehet – felelte óvatosan Campini. Beléhasított a gondolat, hogy melléfogott, amikor szóba hozta ezt a kérdést. – Tudnak valamit erről a pasasról? – és a kérdés végén Stone nevét és lakáscímét is felolvasta.

Majd a mellette ülő férfi, aki a miniszterelnök hadügyi kabinetjében dolgozott, csendesen megszólalt:

– Az a beszéd nagy meggondolatlanság volt. Tudja, soha nem is lett volna szabad elhangoznia.

– Cattonnak igaza van – helyeselt az admirális. – Keserves kínnal igyekeztünk eltussolni. Ha az Elnök tudomására jut, hogy valaki megint elő akarja ásni, tombolni fog a dühtől.

Pompidou említésére Campini rémülten kihúzta műkezét a zakózsebéből. Ha felbosszantja a köztársasági elnököt, búcsút mondhat az újbóli miniszteri kinevezésnek.

– Mit mondjak neki? – nyögte ki végre.

Catton határozottan Campini vállára tette a kezét, és nyájasan azt tanácsolta:

– Vegye el tőle a kedvét, Campini.

– Igen, beszélje csak le róla – tette hozzá Dehal. – Riassza el. Maga ebben utolérhetetlen.

Mikor Stone másnap megérkezett, már nem azzal a kitörő lelkesedéssel fogadták, mint első alkalommal. Campini betessékelte, bezárta mögötte az ajtót, és a kulcsot a zsebébe süllyesztette.

Kerülgetés nélkül a tárgyra tért:

– Nem találtam meg azt a cikket. Bizonyosan nem is létezik. Ön valószínűleg tévedett.

Stone el volt ragadtatva, de sikerült meglepett arcot vágnia.

– Milyen különös! Pedig az utalások egyértelműek voltak.

Campini áthajolt a hatalmas íróasztalon, mialatt nyomatékosan megismételte:

– Bizonyosan tévedés volt – fehér kesztyűbe bújtatott, élettelenül fekvő műkeze ellenállhatatlanul magára vonta Stone figyelmét. Dühös pillantása értésére adta Stone-nak: még a sült bolond is belátja, hogy itt csak tévedésről lehet szó.

– Tulajdonképpen miért kereste?

Stone megjátszotta az ártatlant:

– Érdekes lett volna látni, hogy Ailleret milyen hatáskört szánt a vezérkari főnöknek. De ha ilyen beszéd nem létezik, kár is lenne az ön idejét tovább rabolnom. – Felállt, hogy távozzék.

– Üljön le – parancsolta vissza Campini, műkeze egy elnyújtott, gépies mozdulatával. – Talán a segítségére lehetek. Kérdezzen csak nyugodtan.

Stone a hangjából kihallotta a parancsot. Háta mögött a bezárt ajtóval amúgy sem maradt más választása, mint engedelmeskedni. Kérdezni kezdett a hadseregről és Ailleret-ről. A kérdésekre „igen", „nem" és „nem tudom" válaszokat kapott. Campini tekintete minden kérdéssel egyre dühösebb és kihívóbb lett. Időről időre lassan, derékból az asztallap fölé hajolt, és a bőrrel bevont üres felületről lefújt egy képzeletbeli porszemet. E fontos művelet közben komótosan felpillantott, és szemét csodálkozva meresztette Stone-ra, mint akit meglep, hogy még mindig ott látja. Azután hunyorítással jelezte, hogy kérdezhet tovább. És minden új kérdéssel újabb OAS-terroristák kísértetei szálltak föl, és megkínzott, groteszk módon kicsavarodott körvonalaik ott lebegtek és bámultak lefelé arra a Campinire, aki „kezelésbe" vette őket elfogatásuk pillanatában, és csak a hullájuktól való megszabaduláskor eresztette őket el.

A kongóan üres teremben visszhangzott Stone monológja, s ettől mintha az egész Nemzetgyűlés megszűnt volna minden egyes szabadon választott tagjával együtt, akik pedig tőlük alig néhány lépésnyire, a zárt ajtón túl tartózkodtak. Lassan már maga Stone is figyelni kezdett önnön hangjára, mely még erőlködött, de fokozatosan elbizonytalanodott.

Campini súlyos, lakonikus válaszaitól csak még

jobban nőtt benne az elszigeteltség érzése. Az államférfi mintha minden igenjével és nemjével a külvilág még védekező gócait számolná fel. A világ e négy fal közé szűkült. És üres volt.

Csodálatosan megkomponált, virtuóz ravaszsággal húzták be a csőbe. Stone úgy érezte, mintha az asztalon ütemesen koppanó műkéz rejtélyes ereje hipnotizálná.

Kétszer is kísérletet tett a távozásra. Mind a kétszer egy kézmozdulattal visszarendelték a helyére, és intettek, hogy folytassa. A gyors egymásutánban feladott kérdéseket csak a rövid, határozott válaszok szakították meg. És amikor elfogytak Stone kérdései, tökéletes csend zuhant közéjük: Campini megpróbálta tekintetével péppé zúzni látogatóját, Stone pedig, végtelen nyugalmat kényszerítve magára, a mereven rászegeződő dühödt tekintet mögé igyekezett bepillantani. De csak önnön tükörképét találta.

Ebben a vészterhes csendben Stone halkan elnevette magát. Úgy nevetett, mintha valamit valóban mulatságosnak találna, és Campini, első megrökönyödését leküzdve, együtt nevetett vele. Nevettek, mint két egymás ravaszdi fogásait jól ismerő öreg barát. Az egyenlők gyűlöletével.

Végre-valahára Stone szólalt meg:

– Nos, azt hiszem, ideje indulnom.

A képviselő felállt, az ajtóhoz ment, kulccsal kinyitotta, de elállta az utat kifelé. Amikor Stone odaért, Campini kezet rázott vele, de nem engedte el a markába szorított kezet.

– Szeretném, ha egyvalamit az eszébe vésne, Monsieur Stone. Franciaországban nincs katonai hatalom. – A hangja hidegen csengett, Stone hátán végigfutott a hideg. Campini kitárta az ajtót, és intett a látogatójának, hogy elmehet.

Stone igyekezett úrrá lenni kitörő örömén. Igaza volt. Jó nyomon jár. Ott, ahol valami rejtegetnivaló van, érdemes keresgélni.

Campini is elégedett volt. Senki más nem tudta volna ilyen mesteri módon elvenni Stone kedvét a további kérdezősködéstől. Hiába, aki profi, az profi.

Philippe Courman másnap késő délelőtt átbicegett egy tágas, 16. kerületbeli lakás fogadószobáján, és a hanyagul elterpeszkedő házigazdától tisztes távolságra letelepedett. Láthatólag kölcsönösen tartottak attól, hogy elkapnak egymástól valamit. Nem fogtak kezet, nem is üdvözölték egymást.

– Ailleret-ről van szó.

– Úgy? – Courman kőszoborként ült a székében, csak az ajka mozdult. A száján kicsusszanó „úgy" nyomán ajkait kerekre csücsörítette.

– Valakit érdekel az a beszéd.

– Úgy?

– Szerintem utána kellene néznünk, hogy miért.

– Engem nem érdekel.

A lomha férfi erre a nem várt válaszra megmerevedett, felugrott a helyéről, és az ablakhoz ment. A vendégének háttal mosolyt erőltetett, majd meggyőzőbben próbálkozott újra.

– De engem érdekel, és szeretném megtudni, hogy őt miért érdekli. És maga majd kideríti nekem.

– Megmondtam már. Engem nem érdekel.

– Kedves öregem. Túlságosan fejébe szállt a dicsőség. – Szélesebb mosolyra húzta ajkát. – De ne felejtse el. Ne felejtse el, Courman, hogy aki a csatornában kezdi építeni a várát, mindegy, hogy milyen magasra emeli falait, időről időre személyesen kell leereszkednie, hogy a patkányokat kizavarja a kanálisból.

Courman rezzenés nélkül ült tovább. Majd elkapta a rászegeződő, de rajta keresztülnéző tekintetet.

– Gondolja, hogy az örökkévalóságig a markában tarthat? – kérdezte.

Vendéglátója mosolya harsány nevetésbe csapott át.

– Én inkább kétoldalú egyezménynek nevezném. Mindkettőnk érdekét szolgálja. A férfit Charles Stonenak hívják. Tessék, a címe. Nem kérünk magától semmi komplikáltat, kedves öregem. Csak járjon a végére, és megfelelően intézze el a dolgot.

– Le kell hallgattatnom a telefonját.

– Rendben van. Van magának egy fiatal hadnagya az Invalidusoknál, aki mellékesen a magánmegbízásainak is eleget tesz, nemde? Nincs sok értelme, hogy a szokott csatornákat vegyük igénybe. Túl nehézkes lenne. Magyarázza el neki, hogy mire van szüksége.

Courman nem mutatott meglepetést, hogy mások is tudnak a hadnagyról.

– Ez az utolsó.

– Remélem is. Remélem is. Erre az utolsóra sem került volna sor, ha Monsieur Stone nyugton marad.

Courman feltápászkodott. Fájdalom hasított a lábába. Gyűlölte a stílbútorokat. Túl alacsonyak. Gyűlölte a másik mosolyát és könnyed magabiztosságát. A gyűlöletnek ritkán adta meg magát. Elhomályosította a tisztánlátását.

7

Amint beért az irodájába, Courman azonnal nekilátott, hogy lenyomozza Stone-t. Először tudni akarta, hogy kivel áll szemben. Szervezete egyik tagjának, akit Peducnek hívtak, kis nyomozóirodája volt a rue de Temple-ön. Tétova, nem túl sikeres alak volt ez a Peduc. Courman felhívta, és huszonnégy órát adott neki, hogy valami eredményt produkáljon. Azután felkereste a hadnagyot, aki – mondhatni mellékesen – telefonokat hallgatott le.

Courman a markában tartotta a fiatalembert, aki ennélfogva természetesen minden kérésének eleget tett, bár függetlenségét bosszantóan hangsúlyozva, magabiztosan, ugyanakkor mégis behízelgően. Megbeszélték, hogy nem messze az Invalidusoktól, a rue de Commerce-en találkoznak. A fiatalember egy kopott, piszkos kávéházban, a gyorsvasút rosszabbik oldalán várta – ez a felszín fölött futó metróvonal választja el a csendes, főúri hetedik kerületet a beteges, mocskos és zsúfolt tizenötödiktől –, és megígérte, hogy már késő délutánra beállítja a masináját; úgyhogy Courman másnap, május 31-én megkaphatja az első jelentést.

Ez gyors munkának számított a Tárcaközi Ellenőrző Csoporttól, még akkor is, ha – magánjellegű megbízatásról lévén szó – némiképpen megkerülte a hivatalos csatornákat. A TECS célszerűtlen intézmény volt, ahol túl sok nem éppen éles eszű ember túl sok semmitmondó telefonbeszélgetést hallgatott le.

Éppen ezért Courman rendszeresen ápolta belső

kapcsolatát. Néhány éve az Invalidusok mögött létesített új lehallgatóközpont hivatalos megnyitójára meghívták őt is, ebben a témában érdekelt miniszterek és más hivatalos biztonsági szervezetek vezetői társaságában.

Akkor ez az intézmény nem tett rá mélyebb benyomást.

Életrehívóit az a tévhit vezette, hogy a központot igénybe vevő különféle csoportok mind egy közös célt szolgálnak – Franciaországot. Ha ezen azt értették, hogy majd mindenkinek tudomása lesz róla, kit hallgat le a másik, akkor ez az elképzelés teljesen hamis volt. Ha azonban azt jelentette, hogy Courman majd tudni fogja, ki és mire készül, akkor ez már közelebb állt a valósághoz. Ám a kettő szorosan összefüggött egymással, ami végtelenül bosszantotta a hadsereg biztonsági szerveit, a kémelhárítást, az egyeduralomra törő Dokumentációs és Elhárító Szolgálatot, ezt a szépítve DOKESZ-nek becézett intézményt, amely Franciaország nemzetközi biztonságát volt hivatva szavatolni. Persze éppígy aggályoskodott ezért a belügyminiszter és a belbiztonsági ügynökség, a Terület-ellenőrző Igazgatóság, a TERELÖR, sőt a köztársaság elnöksége is, és minden más érdekelt fél, aki szívesen odafülel a baráti versenytársakat érintő pletykákra, de ragaszkodik hozzá, hogy saját kis titkait megtartsa magának.

Természetesen megbíztak Caillaut tábornokban, aki a központot vezette, ehhez kétség nem fért. A „fiúk" egyike volt, St-Cyrben, a katonai akadémián végzett, majd egy gyalogos dandár parancsnoki tisztét töltötte be. A körülményekhez képest becsülettel és tisztességgel vezette az intézményt. Csak hát a többiek az egész rendszert tartották vitathatónak.

Egy tágas központi csarnokban barátságtalanul

sorakoztak a vonalakra csatlakoztatott magnetofonok. A berendezéseket külön erre a célra összeválogatott félállati lények – nyugdíjas vasutasok – szöszmötölő kis csapata kezelte volna, de a munkának már magával a mennyiségével sem igen tudtak megbirkózni. Meg aztán úgy képzelték, hogy megbízhatóságukat a fondorkodáshoz szükséges intelligencia hiánya biztosítja, és egyébként is öregek már ahhoz, hogy a jövőjükre gondoljanak. Mindennek csupán egy árnyoldala volt: a feladatra tökéletesen alkalmatlannak bizonyultak. Emlékezetük egy hajítófát sem ért. Képtelenek voltak a szervezett munkára. És a végeredményt illetően aligha lehet különbséget tenni az ostobaságból vagy a szántszándékkal elkövetett hiba között.

A termet a lehallgatást elrendelő különféle minisztériumok irodái vették körül. A vasutasok az erre illetékes sóvár kezekbe szolgáltatták ki aprólékos munkájuk gyümölcsét.

Hibákat mindig elkövetnek. Nem annak adják át a szalagot, akit megillet, és akinek tévedésből a kezébe jut, mielőtt továbbítaná, előbb még lehallgatja. Ezt elkerülendő, a fontosabb feladatok elvégzésére Courman a TECS vezetőségébe beépítette az egyik emberét. St-Lambert hadnagy talán túlságosan is önálló fiatalember volt, de gyorsan és titokban tudott dolgozni, segítőtársul pedig egy értelmesebb vasutast választott ki magának, aki erőfeszítéséért külön díjazásban részesült. Honoráriumát St-Lambert készpénzben fizette, egyszerű darabbér formájában, amikor minden különösebb feltűnés nélkül átadott egy szalagot a hadnagy irodájában.

De a hadnagy keze alá egy utcai részleg is dolgozott: azonnal és közvetlenül rácsatlakoztathatták a lehallgatókészüléket a kiszemelt áldozat csatornában

futó telefonvonalára; lent dolgoztak a párizsi híresneves csatornában, ahol akár velencei gondolával is végig lehet hajózni, és ahol minden szennyvízkibocsátónak csinosan ráfestik a címét a falra, ott, ahol a mellékág becsatlakozik a fő csatornaágba.

Így St-Lambert, ha tehette, nem vette igénybe a távbeszélőközpontot. Noha ez volt a megszokott eljárás, bonyolultnak és bürokratikusnak találta. Már csak azért is kerülte ezt a megoldást, nehogy a munkát valamelyik tökfilkó elpuskázza azzal, hogy a címkéket összekevervén, a szalagot egy másik minisztérium kezébe juttassa. Courman kliensének szennyesét a belügyminiszter elé teregetni több mint kellemetlen lett volna.

Courman ebből a megfontolásból ragaszkodott hozzá, hogy magát a Stone telefonbeszélgetéseiről készített szalagokat kapja kézhez, és nem a gépelt változataikat. Így eggyel kevesebb azoknak az idiótáknak a száma, akik tudnak a dologról. És szerette hallani a szavakat kísérő hangot is. A mondanivalónak számtalan árnyalata van, beleértve még a habozást, a kis köhintéseket is.

Másnap délután, ötórás késéssel érkezett meg az irodájába a detektív nyomozásának eredménye. Az első szalag is körülbelül ugyanekkor ért oda, St-Lambert hadnagy a TECS-ből hazafelé menet személyesen vitte be neki.

Courman a jelentéssel kezdte. Egy nyikorgó bőrszékben gubbasztott, a papírlapokat a pocakjának és az íróasztal szélének támasztotta. Három gépelt oldal, a legalapvetőbb információkkal. Ír útlevél. Gyakorta látogat Franciaországba. Időnként cikkeket ír. A cikkek rövid, bár hiányos felsorolása. Az ismerősei. Courman sok névnek ismerte a gazdáját. A felsorol-

tak fele társasági ember volt. A másik fele komoly beosztású üzletember, illetve kormánytisztviselő. Csupa olyan, aki meg tudja és meg is fogja védeni Stone-t, ha netán bajba kerülne. Belátta, hogy elővigyázatosan kell eljárnia. Egy tucat fénykép is készült Stoneról – ezeket egy dossziéban csatolták az anyaghoz –; pillanatfelvételek mindarról, amit aznap és előtte való nap csinált. Nem volt semmi figyelemre méltó köztük.

Kora este indult el otthonról, hogy az egyik kávéházban egy beteges külsejű idősebb férfival találkozzék. Peduc széljegyzete szerint két órán át filozófiáról és nőkről társalogtak. Courman a férfiban egy meglehetősen jónevű íróra ismert. Stone innen egy a Quai Voltaire-től nem messze fekvő házba ment, ahová Courman sejtése szerint vacsorára hívták. XVIII. századi stílusban, a múlt század második felében épült nagy ház volt. Nyolcan érkeztek rajta kívül. Egyikükben Peduc egy hírneves bankárt vélt fölfedezni. A ház egy politizáló családé volt, akik kiszolgálták a két utolsó köztársaságot, és tovább szolgálták a mostanit is. Másnap reggel még elfogadható időpontban, tíz órakor bukkant elő, a Bois-ba hajtott, ahol az egyik tornaklub nyitott medencéjében úszott egyet (láthatólag tagsági igazolvánnyal rendelkezett), benézett egy galériába a rue de Seine-en, egyedül ebédelt a Chez Georges nevű étteremben, ellátogatott egy ügyvédhez és így tovább. Mindebből világosan kiderült, hogy Stone a Campini-győzelem után kiutalt magának két soron kívüli szabadnapot.

Courman alaposan megvizsgált minden képet. Egy pillanatfelvétel hasznos, ugyanakkor félrevezető is tud lenni. A képeket megpróbálta kiegészíteni a jelentés adataival, hogy egy eleven emberről formálhasson véleményt. Úgy találta, hogy Stone túl sokat

utazik, és ahhoz képest túl keveset ír. Minden jel szerint nem szűkölködik anyagiakban. Erős testalkatú, de hát az izom az csak izom, semmi több. Fizikailag gyenge emberek sokszor szívósabbak. Stone-nal valószínűleg könnyű lesz elbánni. Múló szeszélyek rabja. Dilettáns.

Furcsa egybeesés, de Stone legtöbb barátja is hasonlóan vélekedett róla. Ezért kedvelték annyian.

Félretolta a jelentést, felült, magához húzta az íróasztala sarkán álló magnót, és befűzte a szalagot.

Először azokat a telefonbeszélgetéseket hallgatta meg, melyeket Stone a barátaival folytatott. Semmi lényeges. Courman időnként mégis lejegyzett egyet s mást. Szerette ismerni mások életének apró részleteit. Sokszor egy-egy ilyen semmiképpen sem szembetűnő részlet lehetett egy ember legbensőbb életének a kulcsa. Stone-t felhívta egy tőzsdeügynök Angliából, aki utasítására eladott néhány részvényt. Azután egy nő telefonált, és két hét múlva vacsorára hívta. A meghívást Stone visszautasította, mondván, hogy akkorra már vacsorára várják máshova. Majd felhívott egy képtárat – azt, amelyikben előzőleg járt –, és egy ott látott kép felől érdeklődött. Ezután némán futott a szalag egy darabig.

Csak néhány másodpercről volt szó. Itt eredetileg Stone és egy férfi beszélgetése állt, melynek során a férfi neve is elhangzott. Ezt törölte le a hadnagy. François de Maupans-ról volt szó, és a hadnagy régtől ismerte a családját. Nem akart egy régi barátot valami kétes ügybe belekeverni. A beszélgetés többi részét meghagyta úgy, ahogy volt.

Courman őrjöngött dühében. Kétszer is visszajátszotta, mert azt hitte, hogy valamit rosszul csinált. De nem. A szalagban volt a hiba. Mérge csak fokozódott, amikor meghallotta magát a beszélgetést.

– ...jobb, mint képzeltem volna.

– Úgy érted, máris bebizonyítottad?

– Azt igen, hogy ez történt. Hogy hogyan hajtották végre, és mi célból, azt még nem. – Ez Stone hangja volt.

– Ezt hogy érted?

– Nyomára bukkantam egy beszédnek, amit Ailleret nem sokkal a halála előtt mondott. A beszédet eltüntették. Ellátogattam Campinihez.

– Campinihez? Ahhoz a vén hüllőhöz?

– Pontosan. Begurult, és bezárt az irodájába, amíg megmagyarázta, hogy lépjek le, és ne bolygassam ezt az ügyet.

– Az istenért, Charles, mondtam, hogy légy óvatosabb. Figyelmeztettelek, hogy ez egy külön világ, sajátos játékszabályokkal.

– Amíg meg tudom hagyni Campinit abban a hitben, hogy ejtettem az ügyet, addig mit számít? De azért mostantól elővigyázatosabb leszek. Nincs kedvem úgy végezni, mint Ailleret. Csak a beszédét kell megtalálnom. S miközben keresem, vagy ha már rátalálok, minden mellékeset megtudhatok.

– Nézd, Charles...

A vége megint elnémult, mert a hadnagy ott is letörölt néhány másodpercnyi anyagot. Maupans és Stone találkozót beszéltek meg, s ennek részleteihez a megbízójának semmi köze. Ha megkérdi, mi történt, majd azt mondja, hogy valamelyik nyugdíjas vasutas hibázott – túl későn kapcsolta be és túl hamar kapcsolta ki a magnót.

Courman meghallgatta a szalag hátralevő részét is, de semmi lényegeset nem tudott meg. Dühösen kikapcsolta a készüléket, és a telefon után nyúlt. Peducöt, a detektívjét hívta. Az éppen akkor ért haza.

– Kövesse tovább Stone-t.

– Hiányzott valami a jelentésből?

– Semmi sem volt benne! – üvöltött Courman. – Ha kell, maga kövesse. Napi huszonnégy órán át. Minden reggel hétkor az asztalomon legyen a jelentése. – Csend a vonal túlsó végén. – Hallotta, amit mondtam?

Peduc moziba szeretett volna menni, utána pedig egy rakparti étteremben vacsorázni a feleségével, s most fegyelmeznie kellett magát.

– Természetesen, Monsieur Courman. Ma este magam megyek. Ha nem sietek, még elindul, és akkor bottal üthetem a nyomát.

– Rendben van. Csinálja csak. És, Peduc, nagyon hálás vagyok. Értse meg, ez az ügy nagyon fontos.

Courman szeretett jól bánni az embereivel. A szervezetét valamiféle kis magánklubnak tekintette.

Az órájára pillantott. Este hét óra volt. Tökéletes. A kezével talpra segítette magát, és kibicegett az irodájából. A titkárnője már türelmetlenül várta.

– Néhány napig nem jövök be. Holnap reggel munkakezdéskor hívja fel St-Lambert hadnagyot ezen a számon. Mondja meg, hogy mostantól minden reggel hétkor a lakásomra hozza az anyagot.

Elküldte a kocsit, ami kint várt rá, és lassan vánszorogva a legközelebbi taximegállóhoz gyalogolt. A rue Taitbout 76. számot mondta be, ami végcéljától úgy ötvenlépésnyire volt.

Petit Colbert, bárki megerősíthette, nem volt túlzottan sudár termetű férfiú. Viszont zömök volt és izmos. Délutánjait és estéit a rue Taitbout 80. szám alatti török fürdőben és szaunában töltötte. Itt kellemesen elütötte a szabadidejét, bár időnként panaszkodott a napfény hiányára. A fürdőt mályvaszínű, fényűzően modern habszivacs kerevetekkel bútorozták be. A le-

vegőben fenyőillat szállt fel a gőzölgő faburkolatról, és a kereveteken fiatalemberek heverésztek, akik azzal az alig titkolt szándékkal jártak ide, hogy hasonló hajlandóságú fiatalemberekkel jöjjenek össze, és kellemesen tölthessék velük, ha mást nem, legalább az aznap estét.

Colbert már túl volt az első fiatalságán, és nem is volt az a karcsú, ruganyos alkat, ami legtöbbjüknek tetszett, de azért neki is akadtak bámulói. A feszes, izmos test azért sokakat vonz. Meg aztán érdekes, értelmes ember volt. Kemény, sőt inkább meghatározhatatlan tapasztaltság sugárzott róla, és ezt többen vonzónak találták. Finom intelligenciáját nem is annyira eszességének, mint inkább az ösztöneinek, merészségének köszönhette.

A fürdő egy feltörekvő korosztály kedvenc tanyája volt, akik reménykedtek, hogy itt nem találnak ismerőst, és egy kis szerencsével valóban így is volt. Colbert véleménye szerint a vendégek fele-fele arányban az üzleti életből és a kormánykörökből kerültek ki, jelentős hányaduk az Államigazgatási Főiskolán, az ÁFI-n végzett, az ország államigazgatásának már a javát a markukban tartják, és lassan átveszik a kormány irányítását is. Colbert úgy találta, ez a legroszszabb fajta; ártatlan, kielégületlen és gonosz.

– Ha a sors valaha is összehozná egy harmincéves szűzzel, mármint hogy mindkét nem által érintetlennel – magyarázta egy ritka őszinteségi rohamában Courmannak –, egyhavi fizetésemet tenném rá, hogy az illető áfista.

Colbert Courman alkalmazásában állt. Régi, megbízható embere volt. Ebben a viszonylagos békeidőben a fürdőben hasznosította a tapasztalatait. Összebarátkozott azokkal, akik nem maradtak közömbösek izmos teste iránt, és akikben mellesleg ő is látott fantáziát. Atyai jóbarátjukká vált, mindazon-

által arról is gondoskodott, hogy anyaszült meztelenül fényképezzék le őket ölelő karjaiban. Ha lehetett, még néhány szívhez szóló kézírásos sort is kipréselt belőlük. Courman pedig információnként, jobban mondva informálónként fizette Colbert-t.

Ezek a jó beosztású fiatalemberek alkották Courman szervezetének az utánpótlását. A „zsarolás" szóra Courman bizonyára elszörnyedt volna. Az ifjak pedig az első émelyítő ráeszmélés után mind szívesen dolgoztak neki, a közös munkából kölcsönösen hasznot húzva. St-Lambert-t is így sorozta be.

De Colbert besúgónál azért többet ért. Válságos pillanatokban kemény, tapasztalt munkatárs vált belőle. Ujjongott, ha az izomerejét használhatta, amit ő bizonyosan „izomésznek" nevezett volna. Ilyen hétvégeken tartotta magát kondícióban. Még ennél is lényegesebb, hogy tudott fegyverrel bánni. Alig tizenhét évesen ő lőtte közvetlen közelről fejbe azt a börtönőrt, aki oly sok éve már, 1944-ben a Courman elleni vádat jegyzőkönyvbe vette. Ugyanakkor távoli célpontok esetén kiváló mesterlövésznek bizonyult. Az ősi szakma kitűnő mestere volt.

Tétlenül üldögélt, áldozatra lesve az egyik kereveten, és elgondolkodva bámulta azt a kis hájhurkát, ami az utóbbi néhány hét során a testmozgás hiánya miatt lerakódott egyébiránt feszes hasán, amikor a fürdő főnöke egy lezárt borítékot nyújtott át neki. A borítékban Courman névjegye feküdt.

– Az irodában várja – suttogta a főnök.

Colbert örvendezett. Talán végre egy kellemes hétvége elébe néz?

Charles Stone nem adta fel a kutatást. A következő lépés előtt azonban kevésbé sietett, nyugodtabb és megfontoltabb módon akart eljárni. Barátai és Mon-

sieur Courman nem igazán tévedtek, amikor dilettánsnak nézték. Stone azonban most, hogy a sejtéséből bizonyosság lett, nem akarta elkapkodni a „ki" és „miért" kiderítését.

Egyébként is úgy találta, hogy néhány napi csend elaltatja Campini gyanúját, és elfeledteti vele a történteket. Így aztán Stone semmit sem csinált. Jól érezte magát, és meglátogatta a barátait.

Így például a következő szerdán a boulogne-i erdőben ebédelt, mielőtt Maupans-nal és néhány más barátjával kimentek volna az ügetőre. Bizakodott benne, hogy Mélanie Barre is eljön, de az asszony távol maradt.

Aznap este Maupans különösen jól sikerült „soirée"-t adott, amelyre ezúttal azokat a barátait hívta meg, akik fontos szerepet játszottak a társadalmi életben. Stone most is elment, és most is ő jelentette az est különlegességét, no meg Pierre Dehal tábornok a katonai koordinációs bizottságtól.

Természetesen Dehal nem tábornoki minőségében jött el; népszerű, szórakoztató ember hírében állt, s számítani lehetett rá, hogy otthon hagyja unalmas feleségét. Dehalt a Maupans-éhoz hasonló körökben éppúgy kedvelték, mint a tisztekében.

Mosolygós volt, mint mindig, szájában szivar füstölgött, kezében jókora adag whiskyt szorongatott. Mindenkivel tegeződött, ami abban a körben nem volt magától értetődő, és mindenkivel jó barátságban volt.

A nagydarab, testes ember azt a benyomást keltette, hogy fiatal korában aktívan sportolt, most azonban nem bánja, ha az izmai a mozgás hiánya miatt elpuhulnak. Legalábbis ezt gondolta róla mindenki. Valójában gyűlölte a sportot. Untatta. Mióta az eszét tudta, egyhangúnak találta. Fiatalkorában mindent

megtett, hogy a testedzést elkerülje, és mindig is arról álmodozott, hogy ha majd megöregszik, békében élhet.

Népszerűsége másból is fakadt. Dehal nem ismert lehetetlent. És ezt mindenki tudta róla a hadseregben. Törekvő volt, de ezt nem bánták a többiek. Ugyanúgy gondolkodott, mint a tiszttársai. Az ő céljaikat szolgálta. A hagyományos elvek szerint gondolkodó, merev férfiak körében egyedül ő nem félt a járatlan útra lépni. Csodálták érte. Szükségük volt rá. Sikerében a hadsereg sikere testesült meg. S a csúcsra sohasem jut el. Erre azért vigyáztak. De elég magasra felkapaszkodhat. Úgy egy év múlva már a szárazföldi haderő főnöke lehet belőle. És ennek szívből örültek. Megfelelő embernek látszott, aki egyaránt jól érti a politikusok, a nagyközönség és a két másik fegyvernem nyelvét is.

Másnap este Stone egy általa régóta csodált festővel vacsorázott. Rokon lelkek, barátok voltak. Meg tudta a vásznon jeleníteni Stone kétségeit, és néha az örömeit is. Aztán egy késői, éjszakába nyúló estélyre ment, és halálra unta magát. Rengeteg vidéki másodrangú, katolikus, arisztokrata gyűlt össze, akik nagybácsikról, unokatestvérekről és első-, másod- és harmadfokú unokaöcsökről, valamint szűk kis világuk jelentéktelen pletykáiról fecsegtek.

Fél kettőkor ért haza. Átment a sötét nappalin, és bement az ebédlőbe. Ahogy behúzta maga mögött az ajtót, olyan szörnyű súllyal csapódott valami a vállának, hogy egy székkel együtt a földre zuhant. Kábultan hevert a padlón, mintha a világ legtermészetesebb dolga lett volna szőnyegbe préselt arccal feküdni a sötétségben, miközben a lábai a széklábak köré tekeredtek. Maradt-e még más világ is ezen kívül? Hir-

telen nem tudott rá visszaemlékezni. A földön melegben, biztonságban érezte magát.

Mint egy lidérces álomban, felrántották a földről, és a levegőbe emelték. Titokzatosan, mintha nem lett volna hozzá tartozó kar, egy ököl a sötétből könnyedén lecsapott rá, és az ütés nyomán az asztalra zuhant. Az ököl láthatatlan tulajdonosa felnyögött, amikor eltalálta.

Két kéz nyúlt ki a feketeségből, és újra megragadta. Ezúttal maradék lélekjelenléte arra ösztökélte, hogy ő is védekezzék, csak hogy ez a jojójáték abbamaradjon. Megmarkolt egy zakót, és teljes erőből magához húzta.

Sikerült magához szorítania a férfit, és székeket felborogatva tántorogtak körbe-körbe a szobában, groteszk táncosokként a fénytelen éjszakában, és végül átvergődtek a nappaliba vezető ajtón. Ott az ismeretlen kitépte magát Stone szorításából, és egy kemény ütéssel a földre döntötte.

Kicsavarodva, szédelegve ült, a szeme kezdett lassan hozzászokni a sötéthez. Óriási, szögletes alak magasodott fölé.

A kockatest egy lépésnyire állt tőle, és hangja kísértetiesen szállt felé.

– Ezt azért kapod, hogy megtanuld: ne ártsd bele magad a mások dolgába. – Stone pedig a fejének irányzott rúgásra visszahúzódó láb körvonalait látta.

A homályos háttér előtt emberfelettinek látta a lábat, amely lassú, méltóságteljes ívet írt le a feje felé.

„Félemlítse meg!" – csengett újra Colbert emlékezetében a parancs. A hozzá hasonlóktól nehezen lehet elvárni, hogy az árnyalatnyi különbségeknek figyelmet szenteljenek.

A pillanatnyi emlékezést kihasználva a guggoló áldozat előrelendült. Öklével teljes erőből a fölé tornyosuló alak lába közé vágott. A betolakodó fájdalmá-

ban felordított. Mire Stone a vállával leterítette, majd talpra kecmergett, és rúgta, ahol érte az alatta elterülő tömeget. Az meg nyögött, és ha Stone jobban odafigyelt volna, hallhatta volna elakadó lélegzetét, aztán a hörgését. De most, hogy jobban látta az ellenfelét, újra meg újra csak rúgta. Már a fejét is. Végre a másik mozdulatlanul, csendben elnyúlt.

Stone szaladt kinyitni az ajtót, aztán visszasietett. A férfi aléltan hevert a padlón. Kihúzta az ernyedt testet a lakásából, és lelökte a lépcsőn. Még hallotta, miközben becsukta az ajtót, és rátolta a reteszt, ahogy döngve legurul az első lépcsőpihenőig.

A telefonhoz rohant, és a rendőrséget tárcsázta. És akkor, ott az éjszaka rideg csendjében meghallotta a rendőr hangját, és megdermedt. Bénultan tette le a kagylót. A képzelete játszik vele? Valóban képzelődne csak? Rémülten várt. Majd ismét fölvette a kagylót, felütötte a telefonkönyvet, és egy másik rendőrőrsöt tárcsázott. Várt, amíg beleszól valaki a kagylóba. Minden kétsége eloszlott.

Egész délelőtt motoszkált benne a gyanú. A telefonja még új készülék, két hónapja szerelték fel, és eddig tökéletesen működött. És mégis: az elmúlt néhány nap során fátyolosabb lett a hangja, mint amilyen korábban volt. Ezt a csekély különbséget, ha nem figyel oda jobban, és nem tud olyan sok mindent a telefonlehallgatásokról, tán észre sem vette volna.

Az éjszaka búvárharangjában felismerte végre azt az ellenállás-csökkenést, ami a rácsatólt lehallgtókészülékkel járt.

Lassan letette a kagylót, és mozdulatlanul üldögélt a sötétben. Nincs értelme segítséget hívni. A lehallgatás és a támadója csak ugyanabból a forrásból származhat. Ostobaság lenne önként a rendőrségük kezére adnia magát.

8

Stone egy óra múlva bírt csak felkelni a székből. Jobb arcán mély vágás éktelenkedett. Állán a szivárgó vér úgy kötött meg, mint lassan leégő gyertya oldalán a viaszcseppek. Az egyik válla fájt, de nem is gondolt utána, hogy melyik. Nem foglalkozott vele. Túlságosan elmerült a gondolataiban.

Elsőnek azt gondolta, hogy visszalép; vidékre megy, vagy még messzebbre. Nem azért, mintha megijedt volna. Az ilyen harchoz hozzá van szokva. Nem erről van szó. Csak egy lépéssel akart hátrálni ebből a szituációból, mert az irányítás kicsúszott a kezéből.

Küszködött magával, hogy ne a könnyű megoldást válassza. Enyhe zavarral emlékezett vissza a noirmoutier-i beszélgetésre. Vajon olyan rossz ember-e, mint amilyennek akkor vallotta magát?

Nem. Vigyázzunk – ne dramatizáljuk túl a helyzetet. Helyesebb, ha megvizsgálja, hogy ragadhatná ismét magához a kezdeményezést. Mitől ijedtek meg? Hogyan lehet sakkban tartani őket?

Mikor Stone végre nagy keservesen, fázva és megmerevedett tagokkal talpra állt, egy ötlet kezdett kikristályosodni a fejében.

Felkapcsolta a villanyt, megtisztította felhasított arcát, és átment a könyvtárszobába. Az íróasztal fiókjait kihúzkodták, tartalmukat félig szétszórták a padlón. Üres volt az a szekrény is, ahol az acélkazettában az Ailleret-feljegyzéseit és a magnókazettákat tartotta. Gyors pillantást vetett körbe, majd vissza-

ment a nappaliba. Jól sejtette: ott feküdt, még bezárva, az ajtó közelében, ahová a balszerencsés árnyalak kikészítette.

Stone visszavitte a dobozt a könyvtárszobába, kivette a Campini- és Portas-kazettákat, és egy általában zenehallgatásra használt nagyobb magnetofonnal lemásolta. A pótkazettákat egy aktatáskába tette, az eredetieket pedig visszarakta a fémdobozba.

Az egyik sarokban egy kis asztalon írógép állt. Stone kivett két lapot, indigót csúsztatott közéjük, és befűzte a gépbe. Gépelni kezdett. Összefoglalta feltételezéseit, mindazt, amit addig a pillanatig az ügyről hallott vagy olvasott, vagy ami vele történt. Egész éjjel kitartóan gépelt, és már szürkén derengett odakint a hajnal, amikor elkészült vele. A hét gépelt oldal első példányát az aktatáskába tette, a másodikat a fémdobozba.

Megfürdött, és sötét öltönyt vett fel, majd egyik kezében a fémkazettával, másikban az aktatáskával kilépett a házból. Nem ült a kocsijába. Leintett egy taxit, és a bankjához vitette magát. A Champs-Élysées-n lévő amerikai bankba járt. Az ajtót még zárva találta, de tudta, hogy az igazgató reggel nyolc órára jár, és már néhány perccel elmúlt nyolc. Becsengetett, és a portásnak átadta a névjegyét.

– Mondja meg, hogy sürgős ügyről van szó.

Pár pillanat múlva Stone belépett Christian Smith irodájába. Pontos utasítások kíséretében átadta a fémkazettát. Ha három napon belül nem jön érte, akkor a bank egy küldönccel vigye el Londonba, és személyesen adja át egy bizonyos Roderick Williams úr tulajdon kezébe. A cím egy nagy napilapé, Williams pedig a szerkesztője volt.

Mielőtt távozott volna, Stone a kézírásos jegyzeteit kivette a dobozból, egyenként lemásolta mindet a

bank fénymásoló gépén, és visszatette az eredeti magnókazetták és az összefoglaló mellé. A másolatot az aktatáskába csúsztatta.

Az igazgató alig kérdezett valamit. Diszkrét ember volt. Sőt mi több, tökéletesen értette a dolgát.

Stone kilépett a reggeli napsütésbe, a fasor közepéig sétált, ahol a taxik várakoztak. Az Orlyra vitette ki magát. Peduc segédje már régóta álldogált a bank előtt, unta magát, és türelmetlenül toporgott, bámészan pásztázta a széles járdán munkába sietők emberek tömegét. Reggeli negyed tízkor mindig legalább három ember jut a Champs-Élysées egy-egy négyzetméterére, és ebből egy biztosan csinos, fiatal nő. A bank már kinyitott, és Stone a többi, hétköznapibb szándékú ügyféllel együtt lépett ki. A nézelődő detektív nem vette észre az aktatáskás férfit, aki átvágott a hömpölygő tömegen, és taxiba szállt. Csak jóval később, egy óra múlva nyilallt bele, hogy vajon mi tarthat olyan sokáig.

Addigra Stone már a Londonba tartó Boeing 727-es fedélzetén ült, és várta felszállását. Indulás előtt tizenöt perccel érkezett ki a repülőtérre, és mivel az aktatáskán kívül nem volt nála más csomag, egyenesen felsétálhatott a gépre.

A londoni repülőtérről felhívta Roderick Williamset, és rövid idő múlva már meg is érkezett az irodájába. Williams jól ismerte Stone-t, már amennyire ezt bárki is állíthatta magáról. Időnként lehozta a cikkeit. A hivatali kapcsolatnál azért jobban ismerte. Így amikor Stone a repülőtérről odatelefonált a szerkesztőségbe, és azt mondta, hogy fontos dologról van szó, Williams feltétel nélkül hitt neki. Mégis kissé csalódottan nézett fel az összefoglalóból.

– Érdekes történet, kedves fiam. De mit akar, mit

kezdjek vele? A háromnegyed része puszta feltételezés. Így egyetlen embernek vagy szervezetnek sem tudja a nyakába varrni a gyilkosságot. Ezt így nem lehet megjelentetni.

Stone csillapítólag felemelte a kezét, és közbeszólt:

– Hogyne. Nem is ez a célom. Legalábbis most még nem. Mindössze két dolgot kérek öntől. Olvasta a történetet. Ha megszerzem a bizonyítékot, lehozzá a cikket?

– Így már másképp fest a dolog, Charles. Kitűnő anyag. Az csak természetes, hogy a bizonyítékkal együtt lehozzuk.

– Rendben van. A második kérésem pedig a következő. Biztos észrevette, hogy összefoglalómat kellemetlen, vagy, ha jobban tetszik, erőszakos cselekmény leírásával zárom.

Mindketten nevettek. Egy újság szerkesztőségében képtelenségnek hangzott erőszakot emlegetni. Megtörtént-e, vagy csak a képzelet szüleménye? Megette-e a hercegnő a kutyáját, vagy csak egy jól hangzó hírecske a sovány ka második oldalra?

– Nem tudom, mi jöhet még a fenyegetés, a lehallgatott telefon és az összeverésemre küldött fogdmeg után. Ha lehet, szeretném magam valahogy biztonságban tudni. Az ilyen embereket csak a nyilvánossággal lehet elijeszteni. Ha elszabadulna a pokol, azt szeretném, ha kész volna egyetlen telefonutasításomra huszonnégy órán belül bármit közölni a lapban.

– Nem gond. Kedves fiam, ha a dolog ilyen fordulatot venne, a magát fenyegető veszély legalább olyan remek sztori, mint Ailleret meggyilkolása. Minél inkább üldözik magát, annál jobb nekem.

– Kitűnő. Ezt a dobozt egy régi barátomra bízom. Martin Sherbrooke a neve. Megadom önnek a címét és a telefonszámát. Minden feljegyzésemről és a mag-

nószalagokról küldök neki egy-egy másolatot, így a nála levő anyag mindig naprakész lesz. Szólok neki is, hogy ha kell, lépjenek egymással érintkezésbe.

Williams tevékeny, középkorú férfi volt. A rá nehezedő felelősség mértékéről csak a járása árulkodott: óvatosan, elgondolkodva ballagott, amire szinte észrevétlenül szokott rá az évek során, amelyeket túl gyorsan élő és túl keveset észrevevő újságírók körében töltött el. Lassan az ajtóhoz kísérte Stone-t.

– Sajátos egy történet ez. Miért így ölték meg? Ráadásul még vele együtt tizennyolc ártatlan emberéletet is kioltanak, egy indiai-óceáni szigeten. Olyan otromba és bonyolult megoldás. Miért nem lőtték le, mérgezték meg, vagy választottak más, klasszikus halálnemet? Ha ennek az okát kideríti, mindenre rájön. Persze, Ailleret-t jószerivel elfelejtették már az emberek, bár életében, az olvasottak alapján, jó kis híranyag lehetett. De engem voltaképpen a többiek, az egész rendszer érdekel. Ó, és még valami. Öt csoportot sorolt fel, akik ezt elkövethették. A lehallgatott telefon nem szűkíti le jobban a kört?

– Sajnos nem. Legalább tíz szervezetnek van joga a telefonok lehallgatásához, és csak az isten a megmondhatója, hogy rajtuk kívül még hányan élnek illegálisan ezzel a joggal. Rengetegen űzik hivatásként a telefonbeszélgetések lehallgatását Franciaországban is.

Stone a szerkesztőségből Martin Sherbrooke-hoz ment. A hajdani ejtőernyős tiszt most lapkiadással foglalkozott. London belvárosában élt, a knighstbridge-i Hans Crescent-ben. Viktoriánus ház volt, kellemes, zegzugos lakásokkal. Stone otthon találta, mert a felesége elutazott, és így nyugodtan tudott odahaza dolgozni. Régi barátok voltak. Távol-Kele-

ten ismerkedtek meg, ahol Sherbrooke katonatisztként szolgált, Stone pedig rövid értekezést írt az őserdei harcmodorról, miután már volt alkalma megtapasztalni. Együtt küldték őket egy kisebb hadműveletre, amelyben Stone elvileg csak megfigyelőként vett részt. Valójában három, embert próbáló napon át óvták egymás életét. Ez a megosztott felelősség lassan második természetükké vált, és azóta is felváltva tettek egymásnak szívességeket. Most Sherbrooke-on volt a sor, és ő örömmel tett eleget Stone kérésének. Nehezebben viselte a bürokrácia rárótt terheit, mint amennyit ebből beismert: öt napon át egy hivatalban az íróasztalához láncolva teste mindjobban elvesztette egykori ruganyosságát. Bosszúságát csak fokozta azt a tudat, hogy a Csatorna túloldalán zajlik az élet.

Megegyeztek, hogy Sherbrooke megőrzi az aktatáskát, és beletesz mindent, amit csak Stone küld. Elfogadta Martin azt is, hogy a dokumentumok őrzésén és Williams esetleges értesítésén kívül mást nem vállal. Stone ebben a kérdésben hajthatatlannak mutatkozott. Nem akarta a barátját szükségtelen veszélynek kitenni.

Sherbrooke megegyezésük szerint másnap reggeltől széfet bérel London legnagyobb áruházának, a Harroldsnak a páncéltermében. Az otthonától alig száz méterre lévő áruházban minden küldeményt haladéktalanul letétbe tud helyezni. A jelige: „iránytű". Ez Stone ötlete volt. De nem szólt semmit Ailleret „Tous Azimuts"-járól, vagy annak fordításáról: „Minden irányból".

Mostantól fogva álnéven tartják a kapcsolatot: telefonon Stone a Norwich Uniont kéri.

Ha Sherbrooke hívja Stone-t, akkor Monsieur Colint kéri a telefonhoz. Stone erre majd azt feleli, hogy téves számot hívott, és a lehallgatott telefont oda-

hagyva, egy kávéházból hívja vissza a barátját. Végső szükségben Sherbrooke azonnal eljuttatja az anyagot Williamsnek.

Aznap délután háromkor Stone már ismét a párizsi lakásán tartózkodott, előbb azonban beugrott a bankba a fémkazettáért. Az igazgató igen örült, hogy a kitűzött határidő előtt láthatja viszont. Ezt meg is mondta neki.

Peduc és a segédje Stone háza előtt, a rue de Grenelle-en várakozott. Peducöt már emésztette a gond, hogy miről számol majd be a másnap reggeli jelentésében. Megkönnyebbülten lélegeztek fel, amikor a megfigyelés tárgya kiszállt a taxiból. Alig tűnt el az udvarban, a segéd odasúgta Peducnek.

– Nincs nála az aktatáska.

– Tessék?

– Ma reggel még az a doboz és egy aktatáska volt nála. Most már csak a doboz volt a kezében.

– Az istenit! – sóhajtotta Peduc. A tapasztalata azt súgta, hogy valami fontos történt. Csak fogalma sem volt róla, hogy mi.

Stone alaposan megfontolta, hogy mi legyen a következő lépése. Már gondoskodott a védelméről. Most már csak az maradt hátra, hogy az ellenfeleivel tudassa: keresztülhúzta a számításukat. Ezt legegyszerűbben telefonon teheti meg. Míg ellenfelei kiléte ugyanis rejtve maradt előtte, azt tudta, hogy a telefonját lehallgatják. Most tehát találnia kell valakit, akit ezzel a hírrel felhívhat. A barátai nem jöhettek számításba.

Ekkor jutott eszébe Campini. Biztos volt benne, hogy Campini csak periferikus szereplője az ügynek. Kellemetlen beszélgetésük és az éjszakai látogató felbukka-

nása között kevés idő telt el, Stone pedig közben nem tett semmi olyat, amivel provokálta volna őket. Kényelmesen elhelyezkedett a nappaliban, felemelte a kagylót, és a Nemzetgyűlést tárcsázta. Várakozás közben a puha napfényben fürdő friss tavaszi zöldet csodálta az ablaka előtt. Öt perc várakozás után kapcsolták Campinit; hangja elárulta meglepetését: olyan váratlanul érte a hívás, hogy eszébe sem jutott letagadni magát.

– Miben lehetek a szolgálatára, Monsieur Stone?

– Semmiben, köszönöm. Csak a hálámat szeretném kifejezni önnek a segítségéért. Attól tartok, hogy az Ailleret-ügy bonyolultabb, mint ahogy ön gondolta.

– Valóban?

– Miután ön olyan finoman eltanácsolt tőle, az éjszaka kellős közepén látogatóm akadt, aki önnél sokkal erőteljesebb eszközzel, az öklével figyelmeztetett, hogy hol a helyem. – Néma csend a vonal másik végén. – Kénytelen voltam óvintézkedéseket tenni. Minden feljegyzésem másolatát biztonságba helyeztem Londonban. További „figyelmeztetés" esetén ezek egykettőre napvilágot látnak a sajtóban.

– Miért mondja ezt éppen nekem? Semmi közöm hozzá.

– Úgy éreztem, hogy köszöntet kell mondanom önnek az előzékenységéért.

Campini csak rövid szünet után tette le a kagylót. Még egy hívást akart Stone elintézni, de azt már nem a lakásáról. Elment hazulról, és a Boulevard St-Germain-en besétált egy kávéházba. Onnan hívta fel François de Maupans-t. Mélanie Barre-ral akart találkozni. Ha senki más, ő biztosan adhat valami ötletet, megnevezhet valakit, aki hallott valamit, illetve valami módon útbaigazíthatja.

Maupans vacsoravendégeket várt aznap estére. Szívesen meghívta Stone-t és Mélanie-t is, ha az utóbbi szabad, és van kedve eljönni.

François elmesélte azt is, hogy felkereste őt családjuk egy távoli barátja. Az illetőt Gérard St-Lambertnek hívják. Katonatiszt. Figyelmeztette Maupans-t, hogy a barátja, Charles Stone bajban van, és azt ajánlotta, hogy tartsa távol magát tőle, különben menthetetlenül bajba kerül ő is.

Maupans megpróbált mindent kiszedni belőle, de a fiatal tiszt nem volt hajlandó többet mondani:

– Már így is nagy kockázatot vállaltam azzal, hogy idejöttem. Az, hogy honnan tudom, egyedül az én dolgom.

Stone némán hallgatta. Végül Maupans megkérdezte, hogy ez Ailleret-vel függ-e össze. Stone egy nem létező találkozóra hivatkozva gyorsan letette a kagylót. Nem akarta a barátját még jobban belekeverni az ügybe.

Peduc lecsapta félig megivott kávéját, hogy kövesse Stone-t az utcára. Míg a másik telefonált, élvezettel itta a kávét, és nem kívánt mást, mint hogy békében elfogyaszthassa az utolsó cseppig. Bár ez nem fordult elő vele gyakran, aznap délután mégis azt érezte, hogy alávaló életre van kárhoztatva.

9

Mint egy friss kék osztriga, virított Stone feldagadt fél arca, mire este Maupans lakására ért. Ami Maupans-t illeti, tőle távol állt minden erőszakosság, és a bántalmazás látható nyomaitól, ha lehet, még jobban irtózott, mint magától az erőszakos cselekménytől. Verekedés közben nincs idő megdöbbenni. A képzelet azonban szárnyra kap az erőszakot követő nyugalmi állapotban.

Így Maupans gyomra, mely békés, mondén estére készült, felfordult a belépő Stone láttán, akinek az arca püffedt volt, s az ajkát eleven, több színben játszó var csúfította el. Elébe sietett, és félrevonta egy kisebb szobába.

– Ülj le.

Stone engedelmeskedett.

– Mi történt? – Maupans zavart fejbólintással Stone sérülései felé bökött.

– Nos, ez elég nyilvánvaló. Összevertek, de az az igazság, hogy a támadóm még jobban megjárta.

– Ez nem nagy vigasz, Charles. Mondd el pontosan, hogy mi ez az egész. Már az elején figyelmeztettelek, hogy légy óvatos. Nem ismered ezt az országot, legalábbis azt a részét nem, ami a színfalak mögött van.

Stone erre csak a vállát vonogatta. Akkor folyamodott ehhez a rossz szokásához, ha zavarában nem tudott mit válaszolni. Azután elmesélte, hogy eddig mi történt. Elbeszélése alatt Maupans-on egyre na-

gyobb izgalom vett erőt, és alig bírta kivárni a végét, hogy megszólalhasson.

– Szóval, rájöttél arra, ami amúgy is kézenfekvő volt: Ailleret-t meggyilkolták. A száz vagy isten tudja hány szervezet, illetve magánszemély közül valamelyik eltette láb alól. Mindeközben természetesen ők is felfigyeltek rád, ahogy egyszál egyedül vadászol rájuk. Ez aztán a zseniális teljesítmény! Mit gondolsz, másnak miért nem támadt ugyanez a korszakalkotó ötlete? Mert nem volt senkinek sem kedve ezért eldobni magától az életét.

– François! François! Csillapodj. – Stone odament a tálcára kikészített italokhoz, és whiskyt töltött két pohárba, az egyiket Maupans-nak adta. – Először is, kézben tartom a dolgot. Nem tudnak lépni. Másodszor, most, hogy kiugrasztottam őket a bokorból, előbb vagy utóbb elkövetnek majd valami hibát, és akkor fény derül a kilétükre. Harmadszor, itt Ailleret-nél már jóval többről van szó. Gondolj csak bele, hogy mi lehet még emögött. Egy frakció működik az országban, amit vagy kívülről pénzelnek, vagy a saját szakállukra dolgoznak.

Maupans hirtelen előredűlt a székében, és úgy csapta le a poharát, hogy a tartalma kilöttyent.

– A fene egye meg! – morogta. – Nem, hagyd el. Hagyj fel vele. És az isten szerelmére, figyelj már rám! – Felugrott, és idegesen járkált fel-alá, majdnem körözve a lassan terjedő whiskytócsa körül. – Mit képzelsz, minek kéne kívülről idehaza bárkit is megvásárolni? Miért kellene bárkit is megvásárolni? Vannak épp elegen, akik ingyen is megteszik. És még ha bebizonyítanád is, hogy ebben az esetben pénz cserélt gazdát, arról is kiderülne, hogy költségtérítés volt, nem pedig megvesztegetés.

És honnan szedted azt az ostobságot, hogy itt valami klikkről van szó? Mert ez olyan jól hangzik, ugye? Megtalálsz egy klikket, és lerántod a leplet a machinációikról. Franciaország nem ilyen egyszerű képlet. Minden szint három másikat rejt, minden frakció összefonódik öt-tíz másikkal, és még a legveszettebb versengés közepette is megvédik egymást a külső fenyegetéssel szemben.

És egyáltalán mi van, ha rátalálsz a bűnösökre, leleplezed és tönkreteszed őket? Akkor mi van? Gondolod, hogy akkor biztonságban leszel? Hát tévedsz. A fejemet teszem rá, hogy gondoskodnak róla, hogy megkapd a magadét, és már másnap reggelre a leleplezett néhány balszerencsés helyére ugyanolyanok állnak.

– François, nem akarod meghallgatni a Campinivel készített szalagom? Megmutatom a jegyzeteimet. Te is belátod majd, hogy micsoda megdöbbentő ügy ez!

– Szent isten, csak azt ne! Nem akarok semmiről sem tudni. Ki akarok maradni ebből. De erőmhöz mérten a segítségedre leszek, jobban mondva kizárólag téged és nem az ügyedet támogatom. Ha fel akarod áldozni magad, ám tedd. Én nem dobom el az életem semmiért, megértetted? Még ha a fél kormány is melletted állna, akkor is eltaposnák a te szánalmas kis keresztes hadjáratodat.

Stone vállat vont, és felállt. Visszafelé a folyosón Maupans azt morogta:

– Neked fogalmad sincs, valójában milyen is Franciaország.

Mélanie Barre nem feledkezett meg Stone-ról. Megőrizte az emlékezetében, és a vacsoraasztalnál örömmel fedezte fel maga mellett.

Az öröm ritka madár volt az életében. Röpke gyö-

nyörűség. Nem is volt az ínyére. Sőt, amennyire tudta, el is kerülte, mint mindent, ami gyorsan jött, és váratlanul érhetett véget. Az életében csak takarékon pislákoló érzelmeket tűrt meg, amelyek gyenge lángja megóvta a kinti fagytól.

De az öröm öröm volt mégis. És ha nem tud tőle szabadulni, hát viseli a szívében, mint egy lopott kincset, amit bármikor visszavehetnek tőle.

Stone megértette, mi megy végbe benne. Ami csak eszébe jutott, élete összes unalmas eseményét felsorolta, és az asszony észrevette, hogy kifigurázza, és nevetni kezdett. Különösen az mulattatta, amikor Stone az unalmas életéről beszélve, amelyet csak a köznapiság fon körbe, az asztal körül ülőkre mutatott.

Chablis-i bort ittak a kecskebékához és a buggyantott loire-i lazachoz. A Mélanie mellett ülő férfi a külügyminisztérium kabinetirodájának tagja volt.

Már vagy tíz perce azon mesterkedett, hogy bekapcsolódjék a beszélgetésükbe, mivel úgy találta, hogy már eleget tett a jobbján ülő grófnővel szembeni kötelességének. A grófnő régi, lóversenysportban érdekelt családból származott, lovakat tenyésztett, és csakis a lovakról tudott beszélni, és a barátai szerint egyre jobban kezdett hasonlítani kedvenceihez.

A külügyes próbálkozása azonban, hogy diplomatikusan felhívja magára a figyelmüket, nem járt sikerrel, mivel halkan, elmerülten beszélgettek. Valójában az egész vacsora alatt tudomást sem vettek a többiekről. Az asszony magáról mesélt Stone-nak: egy kutatóintézetnél társadalmi viselkedésformákkal foglalkozott. Unalmas, tehát neki tökéletesen megfelelő munka volt.

Szinte alig vette észre, hogy sziki bárányhúst eszik, biztatóan „halálkürtnek" nevezett vadgombával

töltve, és utána az 1949-es évjáratú Château Margaux-t úgy itta, mintha egy se íze, se bűze itallal csupán a szomját oltaná.

Stone-nak ettől libabőrös lett a háta, de nem kerülte el a figyelmét az sem, hogy az asszony nem annyira természeténél fogva közömbös, mint amennyire szántszándékkal kerüli az élet élvezetét. Stone élete során számtalanszor evett-ivott olyan emberek társaságában, akiket az ínyencségek közömbösen hagytak, így könnyen szemet hunyt a bűneik felett, és csak a maga örömére koncentrált.

Észrevette, hogy amikor Mélanie őrá vagy másra figyel, tenyerét a szája elé tartja, a fél arcát is eltakarva. Állandó bizonytalanságról árulkodott ez a mozdulat: gyermek tesz így, aki az ajtó mögül kukucskál ki, de előjönni nem mer. Pedig a tenyere mögé rejtőző asszony határozottan vonzó látványt nyújtott.

Vacsora után Stone felajánlotta, hogy kocsival hazaviszi. Az asszony egy kis utcában lakott az Invalidusok közelében, nem messze az apjától. Csendes utca volt, sehol egy üzlet, csak a hetven éve épült házak sora. Amikor megérkezett a ház elé, az asszony felhívta Stone-t egy konyakra.

A lakás nem okozott csalódást. Rendkívül jellegtelen volt. Az asszony egyéniségének semmi nyomát nem őrizte. Se nem modern, se nem ódon, de még tisztán funkcionális sem. Kizárólag a legszükségesebbekkel rendezte be.

– Valóban ennyire megviselte az élet? – szögezte neki Stone ártatlanul a kérdést.

Az asszony körülnézett.

– Azt hiszem, elég hétköznapi ez a lakás. Én jószerivel észre sem veszem már. Mit számít? Jöjjön, üljön le.

A férfi lezöttyent egy kanapéra.

– Azt kérdezi, nagyon megviselt-e az élet? Nem is

tudom. Néha a tükörbe nézek, és eltűnődöm. Azt hiszem, hogy csak egy szörnyű gyermekkor nyomait viselem. Abból a korból csak a biztonság utáni vágyat hoztam magammal, és amikor Thomas meghalt, vele együtt ezt is elvesztettem. Az ember végül is megszabadulhat a gyermekkora terhétől, nem? Csakhogy én nem akarok megszabadulni tőle. Soha nem volt kedvem szétszedni az életemet. – A szoba másik végében állt, olyan higgadtan beszélt magáról, mintha egy idegenről volna szó. Kitöltött két konyakot. – Mi történik, ha részekre szedem az életemet, és aztán nem tudom újra összerakni? Mivel pótolhatnám? Mi lennék akkor? Semmi. Mint az apám. Kianalizálhatom magam az életből. – Mindketten nevettek. – Így aztán maradok olyan, amilyen eddig is voltam.

– Csacskaság. Ha ízekre szedi magát, akkor a vége az lesz, hogy megmarad az ereje, ami erre késztette.

– Pontosan. Egy önpusztító ereje és jelleme. Ez annyi, mint nem létezni.

Ezúttal Stone-on volt a sor, hogy zavartan körbepillantson.

– Mint én.

– Igen, tudom. Ezért volt merszem ma magával beszélgetni, és aztán felhívni ide, magamhoz. Néha erőt vesz rajtam a bátorság – vagy csak az unalom? Az élmény többnyire olyan sokkoló, hogy rémülten elrohanok, és utána sokáig nyalogatom a sebeimet.

– Még semmit sem csinált.

– Csak képzeli. Várja ki a végét. – Odament, és leült mellé. – Miért ment Malaysiába?

A férfi fürkésző pillantást vetett rá.

– Mit tud erről? Ki mesélt magának róla?

– Á, tilos magát szóba hozni a jelenlétében. François elkövette a nagy bűnt, és én meg még bátorítottam is. Szóval?

– Nos, úgy van, ahogy mondta. – Hátradőlt a kanapén, elgondolkodva a mennyezetre bámult, és ajkának döntötte a pohár szélét. – Nagyon romantikus okok vezéreltek. Ott el tudtam szigetelni magam mindenki mástól. Tudja, megállapíthattam, hogy vagyok-e vagy sem. A körülöttem folyó háborúban az én valóságomon kívül álló emberek harcoltak egymással egy számomra nem létező világban. Az én valóságom és az ő nagyon is gyilkos erejű fikciójuk közötti feszültség a létezésem alapjait rengette meg. Elég homályos volt a válaszom?

– Nem nagyon. És mire jött rá?

– Ó, óriási igazságokra. A nyers táplálléktól súlyos hasmenést lehet kapni. Néha olyan gyorsan és soká kell szaladni, hogy ha az ember megáll, hogy letolja a nadrágját, a halált választja. Az igazán önző embernél a fájdalom jó ellenszere a félelemnek. Soha ne szigetelje el a létezését, mert akkor nem létezik. És így tovább. – Szürcsölt egy kicsit a poharából. – És így tovább.

– Akkor most nem hisz semmiben.

– Ó, dehogynem. Szó sincs ilyesmiről. Hiszek. Hiszek én mindenben. De tényleg! Nincs eszme vagy reménység, amit megtagadnék. Minden szempontnak adok egy esélyt.

Az asszony nevetett.

– Ne nevessen. Komolyan beszélek. Belekapaszkodom az eszmékbe, hogy meglássam, melyik éli túl az utazást.

– És Burmát melyik élte túl?

– Egyik sem, kedves hölgyem. Szerencsére rövid az emlékezetem, és így mind visszaszivárgott.

Egy órával később Mélanie az ágyában feküdt. Széles ágy volt, még a férjével vették. Mellette, akarata ellenére is meglepve, Stone feküdt.

Minél közelebb került hozzá, annál kevésbé találta az asszonyt megviseltnek. Szenvedésével életuntnak és gyermekinek maszkírozta magát. Igazi énje érintetlen maradt. Stone-t elbűvölte, szinte arról is elfeledkezett, hogy miért jött. Kicsi volt, és lágyan hívogató, védelemre és erőre vágyó gyermek. És gyermeki – vagy talán női – ösztönnel csábította, felizgatta, és mindent követelt tőle, amit csak adni tudott. Stone már-már úgy érezte, többet kér az asszony, mint amit adni tud neki. De a kétség nem rendítette meg. Ahhoz túlságosan is önző volt. Tudta, hogy önzése védőfalát egyetlen nő sem törheti át. Kellő akaraterővel a kétséget le lehet gyűrni, vagy el lehet tőle tekinteni. És éppen akaratereje tette azzá, ami most. Az asszony azt szeretné, ha uralná, akkor majd uralkodik rajta.

Éjjel kis apró göccenésekre ébredt. Az asszony félig rajta feküdt, és kuncogott.

– Mi baj?

– Semmi. Az égvilágon semmi. Kivételes eset, hogy ilyen bátor vagyok.

– Ehhez nem kell nagy bátorság. Igazán nem veszélyes.

– Milyen közönséges definíció a bátorságra! Én másképp látom. Bátornak olyankor képzelem magam, ha olyasmit teszek, ami eszembe juttatja, hogy elmegyek az élet jó oldala mellett. Bátorság az, ha az ember mer elégedetlen lenni önmagával. Csak a gyenge emlékezetem ment meg.

Először a tartózkodásod tetszett meg Noirmoutierban. A közönséges világ iránti látszólagos közöny. Egyesek talán a menekülés egyik lehetséges módját látják benned. Ez a közöny azonban most idegesít. Tartózkodóan szeretkeztél velem; ó, persze tökéletesen, hibátlanul – ezen mindketten jót nevettek –, de az nem nekem szólt, helyettem bárki más is lehetett

volna itt. Még másodpercekre sem kötelezed el magad, nem ereszkedsz le a verítékező, mocskos világba; távol tartod magad mindentől.

Felemelkedett, és a férfi karjába bújt. S az végigtapintotta a testét, aztán simogatni kezdte. Majd csendesen megszólalt:

– Nem felejtettem el, amit a férjedről meséltél Noirmoutier-ban.

– Tessék?

– Értelme volt annak, amit mondtál.

– Hogyne lett volna. És?

– Megvizsgáltam közelebbről a problémát.

– Mit csináltál?

– Utánanéztem az Ailleret-ügynek, a halálának. És rájöttem, hogy igazad van.

Várt egy kicsit, de az asszony nem szólt egy szót sem, csak ellökte magától, és mozdulatlanul hallgatta.

– Tudom, hogy megölték, mert miután feltettem néhány jó kérdést, elkezdték lehallgatni a telefonomat, és küldtek egy nehéz fiút is, hogy összeverjen. De azt nem tudom, hogy ki tette. – Elkezdte mesélni neki, hogy mi mindent csinált. Néhány perc múlva az asszony felkattintotta a villanyt, melle ugyanolyan vádlóan és keményen meredt rá, mint ő maga.

– Miért csináltad ezt? – Stone már válaszolt volna, de az asszony nem hagyta szóhoz jutni. – Ki kérte, hogy beleavatkozz? Ki mondta, hogy szeretném a múltam közszemlére tenni?

– Ez azért kicsit túlmegy rajtad – igazította helyre a férfi.

– Téged aligha lehet az igazság felkent bajnokának tekinteni. Miért csinálod ezt? Hogy eladd a sztorit. Erről van szó? Profitért akarod előásni a múltam. És ehhez még segítséget is vársz tőlem. Hát ezért jöttél ide? – Meg sem mozdult, míg ezt mondta. Stone fel-

kelt, és öltözködni kezdett. – Igen, menj is el. Nem akarok sírásó mellett feküdni. Az életem úgyis ilyenekkel töltöttem. Ha a hullarablás vonz, fordulj az apámhoz. Engem nem érdekel. – Stone azt hitte, hogy Mélanie elsírja magát, de száraz maradt a szeme.

Megkerülte az ágyat, és könnyedén megcsókolta.

– Sajnálom – suttogta, és kiment.

Tiszta volt az égbolt. A bársonyos sötétben ragyogó csillagok versenyre keltek az utcai lámpákkal. Stone vagy száz métert gyalogolt a kihalt utcán, majd átbaktatott oda, ahol a kocsiját hagyta. Nem nézett se jobbra, se balra. Sehol egy lélek, még az utcaseprők sem keltek fel. De amint átment az utcán, a szeme sarkából egy mozgó árnyra lett figyelmes.

Stone beszállt a kocsijába, és lassan elindult. Az árnyék nem tűnt el: hanyagul üldögélt az egyik kocsiban. Amikor befordult a sarkon, Stone látta, hogy bekapcsolja a motort, és tompított fényszóróval kiáll a parkolóhelyről.

Párizs ebben az órában halott. A Place de la Concorde-on csak három kocsival találkozott. A hídon eggyel sem, illetve majdnem eggyel sem.

Amikor a lakásához ért, már ott volt az árnyék is: míg Stone parkolóhelyet keresett, néhány száz méterre tőle megállt az is. Stone kiszállt a kocsijából, és elsétált a követője mellett. Ugyanaz az árnyalak ült hanyagul benne, aki követte, és amikor Stone a szemébe nézett, kényelmetlenül feszengett.

Nem feledkeztek meg róla tehát. Követik mindenhova. Elég nagy bambaságra vall, hogy ezt csak most veszi észre.

Körültekintően mászott fel a lépcsőn. Két szó csengett a fülében. Óvatosan és gyorsan. Óvatosan és gyorsan. Az idő rövid.

10

Mi sem állt távolabb Mélanie-tól, mint hogy Stonenak ötleteket adjon. Ám másnap reggel Stone nyomban – némi lelkiismeret-furdalással – kikereste Mélanie apjának a telefonszámát. A címre, a rue de Constantine-ra még emlékezett, így biztos lehetett benne, hogy azt a bizonyos Monsieur Rogent-t keresi meg.

Egy rövid levelet gépelt Sherbrooke-nak Londonba – a másodpéldányt megtartotta –, csak arról, hogy valaki követi. Leírta a detektívet és a kocsiját. Minden bizonnyal nem ez az egyetlen, aki a nyomába szegődik, és nem is az utolsó, de Stone kínosan ügyelt a legapróbb részletekre is.

Rövid sétát tett a csípős, kissé még párás kora reggelen, útközben bedobta a levelet egy postaládába, majd betért egy kávéházba – nem oda, ahova előző este, hanem egy másikba –, ahonnan felhívta Monsieur Rogent-t. Mélanie egyik jó barátjaként mutatkozott be. Egy rekedtes hang azt válaszolta, hogy szívesen látja a lakásán a délelőtt folyamán.

Mialatt Stone ezzel volt elfoglalva, Pierre Dehal tábornok átfordult a másik oldalára, és kinyitotta a szemét. Mindig ugyanazon az oldalán fekve ébredt, első pillantása mindig a felesége ágyára esett. Az asszony még aludt. Ez a nap is kellemesen kezdődik, gondolta. Nem mintha nem szeretné a feleségét. Életének szeretve féltett, legbensőbb része volt már, Dehal mégis ragaszkodott a külön alváshoz.

Az asszony gyöngéd volt, de valahogy Dehal már ki-

nőtt a gyöngédségből – legalábbis annak a kora reggeli fajtájából. Talán mert túlságosan elfoglalt ember volt: az ágyban már csak gondolkodni és aludni szeretett. Ezt pedig csak egyedül lehetett. Átfordult a másik oldalára, és felpillantott a három nagy faragott nefritkő szoborra, amelyeket még az indokínai háborúból hozott haza. A hanoi főhadiszálláson szolgált, és így a helybeli kínai kereskedők hisztérikus kiárusításából elsőként húzott hasznot. Áttetsző zöld fátyolba burkolt, karcsú, magas táncosnő volt az egyik, ruhája ezernyi lebbenő redőjét repdeső énekesmadarak tartották, olyan volt, mintha maga is bármely pillanatban felröppenne.

Ez a lebegő, ugyanakkor mozdulatlan hölgy Dehal szemében egy szerencsés nap előhírnöke volt minden reggel, ha békében, egyedül ébredt.

A tábornok a szivar, a whisky és a szívélyes mosoly nélkül teljesen megváltozott: bizonytalannak és nagy termete ellenére is jelentéktelennek hatott.

Ez a belső bizonytalanság nem keserítette el, ha egyedül volt. Épp ellenkezőleg: általa visszatalált a valósághoz, igazi énjéhez és vágyaihoz. A lelkének nevezte. Néha – az önmagával folytatott párbeszédeiben – úgy döntött, hogy legalább ebben a saját szűk kis körében önmaga lesz, és nem az, akinek egyébként mutatta mgát. Nem törődve az elkárhozás veszélyével, e körben titokban áldozott az életét jelentő eszmék kaján megvetésének is. Lelke mélyéből megvetette a hatalomért egymást taposó érdekszövetségeket, amelyek közt az életét töltötte.

Megvetését és belső bizonytalanságát kitűnően leplezte a szivar és a többi apró modorosság, a polgári társasági póz, a tucatbútorokról és tucateszmékről nem is beszélve, ezek miatt fogadták fel urai és rabszolgái, akik egy percig sem haboztak volna, hogy tönkretegyék.

Tudták, hogy nem közülük való. Ha egyszer is vet-

ték volna a fáradságot, hogy alaposan megismerjék, könnyen a maszk mögé láthattak volna. Nyílt titok volt, hogy Dehal egyszerű származású, nem egy St-Cyr*-i tiszti család sarja. Kívülálló volt, akit nagy kegyesen beengedtek a kiválasztottak közé. Hogy miért? Mert hasznukra vált. Mert okos volt, és csak pózolt. Magára vállalta az élet mocskos kis realitásainak eligazítását, melyekkel felhőkön járó barátai nem akarták a kezüket beszennyezni.

Még örömüket is lelték benne, hogy egy ilyen eszes ember, egy náluk okosabb ember ekkora igyekezettel utánozza az életmódjukat. A tökéletes, tipikus újonnan jöttet látták benne, aki a biztonság kedvéért még egy kicsit talán túl is játssza a tőle elvárt szerepet. Katolikusabb volt a katolikusoknál, és arisztokratább az arisztokratáknál: azok ilyennek születtek, ő viszont szerepet játszott.

Élvezettel figyelték ezt az okos embert, aki kezét-lábát töri, csak hogy őket utánozza: vélt felsőbbrendűségük tudatában lenézték érte. Ha Dehal netán gaulle-ista merészelt volna lenni, megvetésüknek bizonyosan szabad folyást engednek. De készséges szolgára találtak benne, és ez a készséges szolga most azzal a kellemes tudattal szállt ki az ágyból, hogy a délutánt egy Agnès de Pisan nevű bájos hölgy társaságában töltheti. François de Maupans-nál ismerkedtek meg két héttel ezelőtt egy fogadáson. A felesége iránti gyengéd szeretetét és a hölgy iránti érzéseit tökéletesen különválasztotta magában.

Stone megnyomta a csengőt Monsieur Rogent ajtaja mellett. Bent néma csend honolt. Újra csengetett. Ezúttal valami távoli zaj szűrődött ki az ajtón keresz-

* Előkelő francia katonatiszti akadémia.

tül: lassú vonszolódás és koppanás ütemes ismétlődése.

A zaj kivehetőbb lett, ahogy közeledett az ajtóhoz. Az ajtó résnyire nyílt, amennyire a beakasztott lánc engedte. Egy férfihang a neve után tudakozódott. Stone felismerte a telefonban hallott reszelős hangot, és bemutatkozott. A férfi szó nélkül becsukta az ajtót, kiakasztotta a láncot, majd félreállva utat engedett a látogatójának.

Bent egy sovány ember várta. Magasságára nehéz volt következtetni: alakja két bot fölé görnyedt. Az ajtó mögötti félhomályban az arcvonásait is nehezen lehetett kivenni. Szótlanul Stone-ra pillantott, azután megfordult, és visszavánszorgott a hallon keresztül.

– Legyen szíves becsukni az ajtót – szólt anélkül, hogy hátrafordult volna –, és visszaakasztani a láncot.

Stone engedelmeskedett, majd követte vendéglátóját. Sehol sem égett lámpa, holott a helyiséget nem világították meg ablakok. A homályban józserivel csak sejteni lehetett a rendetlen könyv- és papírhalmokat, céltalanul, összevissza elhelyezett bútordarabokat.

A hall végén egy nagy nappali nyílt. Vagy talán inkább egy szoba, amit valaha nappaliként használtak. Rogent átvergődött rajta, és keservesen belereszkedett az ablak mellett álló bőr karosszékbe.

– A főhadiszállásom – mutatott körbe botjával.

Stone-nak első látásra valóban az volt a benyomása, hogy a lakás tulajdonosa kizárólag ezt az egy helyiséget használja. A szoba távolabbi végében egy rekamié állt, megvetve – lepedő, takaró, a takarón egy köntös. Az ágyat képeslapok, újságok, könyvek, valamint a csupasz parkettán elszórt cipők néhol harminc

centiméter magas fala vette körül, és kerítette el a szoba többi részétől. Rogent a „kerítésen" egy nyílást hagyott, valószínűleg azért, hogy a középen álló íróasztalhoz meg a hozzájuk tartozó egyetlen székhez férjen. Az íróasztal az utcai fal és egy alkóv felé nézett, ahonnan két franciaablak nyílt. Ha rendben tartják, világos és tetszetős szoba lett volna. Az asztal a belső fal felé nézett, amelyen egy egész fényképgaléria függött. A fiatal De Gaulle tábornok képe mellett – amelyet még ellenállási vezér és nem államfő korában dedikált – sok más letartóztatott és halálra kínzott mártír fotója is ott volt, többek között Jean Mouliné és Fred Scamaronié, akik azt már nem élhették meg, hogy autogramot osszanak. Díszes, régimódi ezüstkeretben fiatal nő fényképét fedezte fel: Mélanie anyját ábrázolhatta.

A mennyezetről hatalmas, poros kristálycsillár lógott – egy letűnt élet maradványa. Egy üveg víz és egy félig telt pohár állt az asztalon. Az íróasztalt is papírok borították. A földön újabb könyvkupacok, melyek kerítésként választották el őket a szoba másik részétől. Az ablakból áradó fény Rogent hátát érte, arca árnyékban maradt.

– Hozzon magának egy széket.

Stone a könyvek közti keskeny átjárón a szoba közepére ment, felkapta az íróasztal és az asztal között álló széket, és odavitte a házigazdához.

– A lányom barátai meglátogatnak, de a lányom nem – és kérdő tekintettel nézett Stone-ra.

– Mélanie nem tudja, hogy itt vagyok. Segítségért fordultam hozzá. Mivel ő erre nem volt hajlandó, önhöz jöttem.

– Milyen ügyben?

– A férje halálának körülményeit vizsgálom.

– És tőlem mit vár? Miről tudhatnék? Sosem lépek ki ebből a szobából.

– Szeretnék valamerre elindulni, ehhez kellene a segítsége. Tudnak rólam. Mindenhova követnek, lehallgatják a telefonomat. Ha valamilyen irányban elindulhatnék, előbb-utóbb felfedném a kilétüket.

– Kikét? Azokét, akik megölték Ailleret-t?

– Igen. Eszerint valóban megölték? – kérdezte Stone.

Az idős férfi bal kezében tartott botjával nagyot koppantott a padlón, majd így szólt:

– Nos, bizonyítani nem tudom, és nem is akarom, de a válaszom mégis igen. Ailleret-hez semmi közöm. De igen, biztosan megölték. Elmondjak egy történetet? – A kérdés inkább felszólításnak hangzott: Stone döntse el, hogy meghallgatja-e, vagy elmegy. Rogent távolról sem volt érzelgősnek mondható, de a válaszait sajátos köntösbe öltöztette. – Megpróbálom rövidre fogni. Látja, milyen állapotban vagyok.

Stone igyekezett volna segítségére lenni.

– A Gestapo? – kérdezte együttérzően.

– A Gestapo! Ezt meg honnan veszi? Gondolja, hogy itt ülnék most, ha a Gestapo tette volna? Ugyan. Megöltek volna, mint a feleségemet. És jobban is jártam volna. Tudja, hány éves vagyok? Ötvenöt. Ötvenöt, és kinézek hetvennek, nyolcvannak, egy élőhalottnak. Nem, tudom én, ne is tiltakozzék. Mindennap megnézem a tükörben ezt a roncsot, amivé lettem. Eltűnődöm rajta. Eljátszom a halálom gondolatával. Nem, nem a Gestapo volt, hanem a Milice. – Előrehajolt, fejét és vállát a két botra támasztotta, és köpött egyet: – Franciák!

Szavait néma csend követte. Stone, bár fájdalmasnak találta, továbbra is nézte, nézte az öregembert.

Megfutamodásnak tartotta volna, ha elfordítja a tekintetét.

– Kíváncsi rá, hogy mit művelt a Milice, Monsieur Stone? Ugyan, tudni sem akar róluk. Úgy véli, hogy ez semmilyen összefüggésben sincs a maga dolgával. Én nem vagyok ebben olyan biztos. Majd döntse el maga.

– A Milice a németek oldalán harcolt? – vetette fel a fiatalember.

– Szó sincs róla, Monsieur Stone. Ő maga volt a francia Gestapo. Francia, és nem német! Két véglet állt szemben egymással: mi, vagyis az ellenállás és ők. Egyikünk sem számlált néhány ezernél többet. A lakosság mindkettőnket egyformán gyűlölt. És mégis – mostanában sokszor gyötör a kétség, hogy nem állt-e az ő Franciaországuk a miénknél közelebb a többség elképzeléséhez? Mi a Franciaországot romba döntő rendszer ellen harcoltunk. Ők pedig foggal-körömmel védték, mert még nem szedték meg magukat a zsíros zsákmányból.

Minket gyűlöltek. Mi voltunk a pusztítók, a hazaárulók, a polgári rendnek, az erkölcsnek, a vallásnak s mindannak esküdt ellenségei, amihez ők ragaszkodtak. De mi győztünk. A sors iróniája. Mi győztünk. Csak hát maszlag volt az egész: először ők vették be, de aztán mi is. Hol itt akkor a győzelem? Milyen esélye lehet néhány ezernek ötvenmillióval szemben? Papíron ugyan mi voltunk a győztesek, és mindenki hozzánk hasonlónak vallotta magát. Gomba módra szaporodtak az ellenállók. És a gaulle-isták. Monsieur Stone, az igazság mégsem ebben rejlett. A háború befejeztével továbbra is a hadseregben maradtam. Fiatal voltam, és a kezelés után viszonylag gyorsan talpra álltam. Csak az utóbbi tíz évben mentem így tönkre. Néhány évig semmi, aztán hirtelen puff, és a

szervezet összeomlik. Tipikus az esetem. Nos – botjával elhessentette a kellemetlen témát –, szóval, a hadseregben maradtam. Harmincöten voltunk tisztek az ezredben. Ebből ketten voltunk ellenállók. Mindösszesze ketten! Tudja, egy fél év elteltével már bocsánatot kértem önző nonkomformizmusomért.

A többiek, a másik harminchárom, a kutya nehéz háborúban szerzett dicsőségüket zengték. Mi meg hallgattunk, sőt meggyaláztuk tulajdon múltunkat. Monsieur Stone, elviselhetetlen nyomás nehezedett ránk. Egy zárt közösségben, kisebbségbe szorulva lehetetlen fennmaradni. Ha előre akartunk jutni, be kellett állnunk közéjük, de ezt a jogot megtagadták tőlünk, bármennyire is alkalmazkodtunk. Látja, az osztályárulás, az megbocsáthatatlan bűn.

– Végül feladtam, és átmentem a Conseil d'État-ba, az államtanácsba, ebbe a csodálatos francia bürokratikus találmányba. De ez még rosszabb volt. Senki sem ismert, így eltitkolhattam a múltam. Azt, aki nem így tett, kerülték, mint a leprást. Háború idején még csak lehet valahogy magányos farkasként tengődni, de hosszú békeidőben nem megy. Végül innen is szöknöm kellett. Átnyergeltem segédpolitikusnak.

A mondat végén elsápadt és esdeklően nézett Stone-ra:

– Segítsen, kérem. Gyorsan.

Stone talpra segítette, és félig vonszolva kivitte a hallba. Balra üres és komor folyosó nyílt. A férfi ebbe az irányba mutatott. Stone megemelte, és a folyosó másik végébe húzta, ahol nyitva állt a fürdőszoba ajtaja. Stone letette a küszöbön. Megfeledkezve a jelenlétéről, az öregember egy magatehetetlen beteg kapkodó mozdulataival elkezdte hámozni magáról a zakót és a nadrágot. Stone visszalépett, és becsukta az

ajtót. Rekedt nyögést és nyöszörgést hallott az ajtón át. Hogy hallótávolon kívül várja meg, visszament a nappaliba, és leült.

Philippe Courman már jó ideje gondolataiba merülve üldögélt. Mint rendesen, aznap reggel is kézhez kapta a magnószalagot és a jelentést. A magnószalaggal kezdte. A Campini-beszélgetés volt rajta. Csendben és figyelmesen meghallgatta.

Korábban is sejtette, hogy valami balul ütött ki. Petit Colbertre rá sem lehetett ismerni, amikor beszámolt a történtekről. Kedélyes magabiztosságának nyoma sem volt. A vak is láthatta, hogy nem sikerült Stone-t elijesztenie. És valószínűleg, bár ezt nem szívesen ismerte volna be, alaposabban helybenhagyták, mint ő az ellenfelét.

Másodszor is visszajátszotta a szalagot, hogy megbizonyosodjon, mindent jól megjegyzett-e. Nyugtalanította a gondolat, hogy Stone megsejtette, lehallgatják a telefonját. A Campini-beszélgetés túlzott nyíltságával szemben ott volt a többi beszélgetés titkolódzásba hajló szófukarsága.

Elővette Peduc jelentését, és szinte nyomban elkáromkodta magát. Peduc Colbert-nél jóval egyszerűbb lélek volt, vagy lényegesen ostobább, így nem hazudott. Courman előtt végre összeállt a kép. A követett egyén kora reggel eltűnt, és délután háromkor bukkant elő ismét. Közben egy aktatáskával könnyebb lett. Ennyi idő alatt Londont is megjárhatta.

Courman felhívta az egyik kapcsolatát az Air France-nál, hogy az előző napi utaslistákat ellenőriztesse. Öt perccel később az illető megerősítette, hogy egy bizonyos Charles Stone rajta volt az egy nappal korábbi londoni gépen.

Courman tovább olvasott. Telefonhívás egy kávé-

házból. Újra elkáromkodta magát. Most már semmi kétsége nem maradt afelől, hogy Stone tud a lehallgatásáról. Aztán a vacsora. Hazavitt egy nőt kocsival, és több órát töltött a lakásán.

A cím szerinti telefonkönyvben kikereste a rue Bousquet 12. számot, és a lakók névjegyzékében a harmadik név Barre, T. madame volt. Megdermedt. Ezt a nevet ismerte. Courman sosem felejtette el a neveket. Átment a szoba másik végébe, és feltúrta a papírjait. Megtalált egy újságkivágást az Ailleret-baleset áldozatainak névsorával.

A következő pillanatban már Peducöt hívta, és utasította, hogy állítson rá valakit Madame Barre-ra.

Courman kényelmesen üldögélt egy felettébb kényelmetlen, kemény széken, a lakását lassan elnyelő papírtenger közepén.

A jelentéktelen kis szobákban minden a tulajdonos hanyagságáról árulkodott. Se felismerhető rendezési elv, se díszítés. Mindenfelé ósdi, elhasznált, spártaian egyszerű tárgyak és bútorok álltak, ráadásul a lakás Párizs egyik meglehetősen lepusztult negyedében, a kilencedik kerületben, egy eldugott utcában volt. 1944-ben egy kollaboránstól tulajdonította el ezt az odút, és azóta is itt lakott. Sosem vette magának a fáradságot, hogy elcserélje vagy rendbe hozassa. Rossz lábának kiválóan megfelelt a kemény, magas szék; s a lakás helyét is kitűnőnek tartotta Courman, mert így nemigen zaklatta magánlátogató, s a nyilvánosság sem fért hozzá egykönnyen. Courmanról képet csak a lakásától, az otthonától távol lehetett alkotni, ahol mégiscsak érvényesült valamiféle könnyed rend.

Nyitott szemmel, üres tekintettel, mozdulatlanul bámult maga elé a levegőbe, majd felvette a telefont, és tárcsázott:

– Rossz hírem van.

– Éspedig?

Courman beszámolt az aznap reggeli felfedezéseiről. Szavait csend fogadta a vonal túlsó végén.

– Tudjuk, hogy mit vitt Londonba?

– Nem mondhatnám.

– Akkor nem kockáztathajuk meg, hogy most azonnal pontot tegyünk az ügy végére.

– Nem lenne bölcs megoldás – válaszolta Courman.

– Előbb meg kell találnunk a másolatot.

– Igen. A legegyszerűbb, ha szemmel tartjuk a levelezését. Mit javasol?

A másik elgondolkodott.

– Nem akarok ennél több embert belevonni. Van néhány ismerősöm, akik postahivatalokat vezetnek, és hajlandók együttműködni. Nem kétlem, hogy magának is vannak hasonló kapcsolatai.

– Rendben van. Juttassa el hozzám a névsort még ma délután. Figyelmeztetem, hogy csak vaktában tapogatózunk.

– Ezen a ponton nem is mernék többre vállalkozni.

Rogent húsz perc múlva fáradságosan bevánszorgott a botjain. Elnézést kért. A Milice megfosztotta néhány létfontosságú szervétől, így a normális életvitel lehetetlenné vált a számára. Déltől egy ápolónő vigyáz rá, aki ott is alszik, de délelőttönként megpróbál saját magáról gondoskodni.

Míg Rogent el nem helyezkedett a székében, nem szólt egyikük sem. Testben és lélekben meg kellett nyugodnia előbb, hogy ott folytathassa, ahol abbahagyta.

– A politikában gaulle-ista színekben szerepeltem. A háború idejéhez képest is megfogyatkozott a szá-

munk. A béke első tizenkét éve alatt sokan beadták a derekukat, a többség bekebelezte őket. Csak a legszélsőségesebbek maradtak. A csodabogarak: Debré, Chaban, a neveket biztosan ismeri. És aztán egyszer csak 1958-at írtunk, és De Gaulle egy maroknyi hívével ismét kezébe ragadta a hatalmat, és újabb tíz évre ő határozta meg Franciaország arculatát.

És itt jutunk el végre Ailleret-hez. Tudja, arról valójában szó sem lehetett, hogy a gaulle-isták kormányozzák az országot. Hogy is lehetett volna? Ahhoz a lakosságra kellett volna támaszkodniuk, az pedig, csakúgy, mint a hadsereg, gyűlölte De Gaulle-t és az embereit. Azért támogatták őket 1958-ban, mert féltek az ezredesektől, tudja, az algériai lázadók puccsától, meg aztán attól is tartottak, hogy a kommunisták összefogva a szocialistákkal, megnyerik a választásokat. De Gaulle-t a félelem segítette hatalomra. A félelem, meg az, hogy engedményeket tett. Ennek az volt a lényege, hogy anti-gaulle-istákkal vette magát körül. Mit gondol, kikből tevődött össze a pártja, az UDR? A régi De Gaulle-ellenes erők fúziójából, a félelemtől közös frontba tömörülő középosztályból.

De Gaulle-nak volt egy különös szokása. Nem kímélte a barátait. Vagy mellette, vagy ellene. Nem volt középút. Igazi híveinek a felét ezzel a szigorával űzte el magától. Különösen sokat pusztított a hadseregben, ahol amúgy is kevés embere volt. Az ellenségeivel vagy a törtetőkkel szemben nem voltak erkölcsi gátlásai. Mivel megvetette őket, nemegyszer eszközként használta fel őket, vagy olyan alkuba bocsátkozott velük, amilyet sosem kötött volna a barátaival. Végül már csak olyanok vették körül, akiket lenézett, vagy nem ismert, a régi barátait meg kerülte. És ez magyarázza Ailleret-t is. De Gaulle eleinte csak az ellenséges érzületű hadsereget sakkban tartó bábként

használta, csakhogy a hadsereg gyűlölete mit sem változott, és a bábu egyre fontosabbá vált, a végén talán már bizonyos mértékig önállósult is.

– Mi a helyzet a „Tous Azimuts"-val? De Gaulle tudott-e róla?

– Nem hiszem. Tudja, De Gaulle néhány nappal a cikk megjelenése előtt fontos sajtókonferenciát tartott. Arról is biztosan tud, hogy mennyire kisajátította magának a külpolitikát és a hadászatot. Őrültségnek tűnik, hogy a konferencián egy árva szót sem szól, és hagyja, hogy Ailleret bejelentsen egy merőben új politikát. Miért nem kérdezi meg azokat, akiknek erről hivatalból is tudniuk kell? Adok néhány ajánlólevelet, ha ma délután visszajön értük.

Volt még valami egészen különös. Elmentem Ailleret temetésére az Invalidusokhoz, Mélanie-ra és a vőmre, Thomas Barre-ra való tekintettel. A háború alatti ismeretségünk folytán De Gaulle elvi kérdést csinált abból, hogy néhány szót váltson velünk. Képzelje csak, magánkívül volt, forrt benne a düh. Persze nem hiszem, hogy ezt a többiek is észrevették volna, de én kritikus helyeztekben is voltam vele, és felismertem a jeleket. Feszült volt, szinte remegett, s olyan hideg ellenszenvvel nézett mindenkire, ami nála a harag legfőbb jele. Alig vette észre az összegyűlt embereket, és csak az elhunytak hozzátartozóival váltott pár szót. Nem tartom valószínűnek, hogy bármit is érzett Ailleret iránt, de dühítette, hogy elsöpörték az útból, és ő, az elnök, ezt sem megakadályozni, sem megbosszulni nem tudja. Ezt a tehetetlen haragot még a háború idejéből ismertem nála. Most pedig, kérem, hagyjon magamra.

Az ajtóban egy pillanatra még megállította Stone-t.

– A kínzóim közül legalább kettőt felismertem. Az egyik bankár Párizsban, a másik igen sikeres üzletem-

ber lent délen. Eredménytelenül próbáltam vádat emelni ellenük. De mit is várhat az ember? Akkor nem figyelmeztettek, hogy el ne felejtsek tanúkat hozni magammal abba a pincébe, ahol oly gyengéden kihallgattak, s aztán alaposan megcsonkítottak. Mit bizonyíthattam volna később? Semmit. Valamikor bántott, hogy hogy lehet az ember vesztes a győztes oldalon. Ma már nem izgat. A napjaim úgy morzsolom, hogy közben igyekszem nem gyűlölködni. Higgye el, nem könnyű. Mélanie nem is érti, hogy milyen nehéz. És ezért neheztel rám. Úgy gondolja, hogy szenvedést okoztam neki. Pedig csak az én szenvedésem nem bírta elviselni.

11

Stone késő délután visszament Rogent-hez, és megkapta a négy ajánlólevelet. Egy jellegzetesen ápolónő külsejű, markos, idősebb asszonytól vette át őket. Monsieur Rogent-t már lefektette, de az úr megkérte, hogy ezeket adja át Stone-nak.

A következő tíz nap során ezek az ajánlólevelek Stone előtt sok-sok ajtót nyitottak meg. Burkolt kérdéseivel sikerült neki úgy szóra bírni a beszélgetőpartnereit, hogy azok végül is a barátaikhoz utasították. Mindegyikük ismert valakit, aki esetleg a segítségére lehetett. Meglepte őket, hogy a francia közügyek ennyire érdekelnek egy külföldit. Nem is sejtették, hogy mire akar kilyukadni, mert az igazi témát egyetlen kérdésével sem érintette. Ha sejtik, hogy mire kíváncsi, nem segítenek olyan készségesen. Egyre kisebb köröket írt le a prédája körül, de óvakodott attól, hogy nyíltan támadjon.

Rogent-nál tett látogatása után, amikor aznap délelőtt elment hazulról, észrevette, hogy már ketten követik. Sherbrooke-nak írt jelentésébe ezt a tényt is belevette – a bővebb tájékoztatás kedvéért –, de arra nem tudott rájönni, hogy miért van két emberre szükség.

Peduc ötlete volt. Mindennap kilenctől hatig ő is csatlakozott Stone kíséretéhez. Két lista lapult a zsebében, a Párizs-szerte különböző postahivatalokban dolgozó kapcsolatok nevével. Összesen mintegy harmincöt név. Ez a városban lévő kapcsolatoknak körülbelül az egynegyedét ölelte fel. Courman szavaival

élve vaktában lövöldöztek. De Peduc növelni akarta az esélyeket, hogy már elsőre beletaláljanak a közepébe.

Stone többek között politikusokat, tényleges és visszavonult katonatiszteket, hivatalnokokat keresett fel, jobban mondva bárkit, aki ismerte Ailleret-t, és volt mit mondania róla. Az pedig mindnek volt. Mindannyian láttak valamit az érdekeik szabta szűk látókörben, és mind kialakítottak róla valamilyen véleményt, vagy azért, mert szenvedtek a zsarnoksága alatt, vagy azért, mert harcoltak ellene, vagy kinevették, vagy féltek tőle, esetleg irigyelték vagy megvetették. De szeretni senki sem szerette. Csodálói száma vagy eleve elenyésző volt, vagy az idők során jelentősen megcsappant.

Kikérdezte őket a „Tous Azimuts"-ról, arról, hogy Ailleret-t milyen viszony fűzte a hadsereghez, De Gaulle-hoz, bárkihez, a hatalmáról, valójában mindenről kifaggatta őket, csak a halála körülményeiről nem, mert az amúgy is kétségesnek látszott, hogy ebben a kérdésben érdemi segítséget tudnának nyújtani. De minden beszélgetés után valamivel tisztábban látott.

Meglátogatta Couve de Murville-t, ezt a sovány, rideg protestánst, aki De Gaulle külügyminisztere volt, és aki olyan ragyogóan felpaprikázta az amerikaiakat a francia függetlenség fitogtatásával. A „Tous Azimuts" említésekor csipkelődve szakította félbe a hajdani miniszter, azon a hangon, amely sok külföldi kormány önérzetét sértette:

– Á, az Ailleret-től származott. Jelzem, sosem foghattam fel, hogy mi célból mondta. Senki sem kérte meg rá.

– Nemigen vallott De Gaulle tábornok szóhasználatára – kontrázott neki Stone.

– Nem bizony – helyeselt De Murville.

Két nappal később Fourquet tábornokhoz, Ailleret utódjához volt hivatalos, azon kevesek egyikéhez, akit De Gaulle közvetlen munkatársaként tartottak

számon. Ő is megerősítette, hogy az ötlet egyedül Ailleret-nek tulajdonítható.

De a leghatározottabb véleménye Pierre Mirabeau-nak volt, aki 1967-ben az Elnöki Hivatal főtitkári tisztségét töltötte be, és talán a legközelebb ő állt De Gaulle-hoz. Nehéz időkben is józanul és elfogulatlanul ítélt meg mindent, és valószínűleg mindenkinél jobban tudta, hogy De Gaulle miképpen gondolkodott.

Az Államtanács épületének legfelső emeletén találkoztak, ahová Mirabeau-t az új vezetés kivételesen állhatatos és intelligens szolgálata után száműzte. Túl becsületes volt, és az egyetlen, aki megsiratta, hogy De Gaulle leköszönt az elnökségről. Törtető és féltékeny társai hogyan is nézhették volna el neki egyszerű hűségét és kéretlen hatalmát?

– De Gaulle tábornok ilyet sosem mondott. Szó sincs róla! – mondta a „Tous Azimuts"-ról.

– Talán a politikai csatározásokban találta hasznosnak De Gaulle? – vetette fel Stone.

– Épp ellenkezőleg. Ailleret tábornok szélsőséges nézetei miatt a kormányt szükségtelenül és jogosan bírálták meg.

– És De Gaulle miért nem cáfolta meg őket?

– Túl bonyolult lett volna. És ki kellett volna rúgni Ailleret-t.

És ha kirúgta volna Ailleret-t, gondolta Stone, akkor keresnie kellett volna mást a helyére. Ám De Gaulle magára maradt, és gyűlölték. Egyedül Ailleret-t használhatta ütközőnek a katonatisztekkel szemben.

Egyre tisztábban rajzolódott ki Stone előtt a kép; Ailleret a hadsereg ellenére, De Gaulle-on is átnyúlva kapaszkodott a hatalom csúcsaira. Stone számára csak egyetlen logikus következtetés maradt: De Gaulle

nem tudott a „Tous Azimuts"-ról. Fait accomplivel kellett szembenéznie.

A kevesek, akik azt állították, hogy az elnök tudott róla, azt bizonygatták, hogy szóban hagyta jóvá az új politikát. Stone azonban beszélt azzal, akinek az üzenet átadását tulajdonították, de az semmire sem emlékezett. Talán megfeledkezett róla. Bár ez aligha olyasmi, amit könnyen el lehetne felejteni.

Minden új információról másolatot küldött Londonba – vagy szalagon vagy levélben. Az adattömeget időnként összefoglalókba rendezte a könnyebb érthetőség kedvéért. Peduc pedig boldogtalanul koslatott mindenütt a nyomában, lesve, mikor adja fel Stone küldeményét a listán szereplő postahivatalban. Mikor végre rámosolygott a szerencse, majdnem késön kapcsolt. Péntek reggel történt. Stone a Chaillot-palota közelében levő egyik nyugat-párizsi központi postáról adta fel a jelentését. Peduc szokás szerint átfutotta a listát, és legnagyobb meglepetésére észrevette, hogy egy bizonyos nyugdíjas Foullement őrnagy vezeti.

Peduc kiugrott a kocsiból, a munkatársára hagyta, hogy az kövesse tovább Stone-t. Besietett a kongó, nyomasztó terembe, elhúzott két aggastyán előtt, akik az első ablaknál a nyugdíjukra vártak.

– Az igazgató irodája?

A pultnál ülő lány a terem másik végében lévő ajtó felé mutatott. Peduc gyorsan átvágott a szürke és sárga lapokkal kirakott csarnokon, és kopogás nélkül berontott az igazgatóhoz. Foullement bosszúsan pillantott a betolakodóra, de a bemutatkozással Peducnek máris sikerült őt rábírni az együttműködésre. Nagydarab, szürke férfi volt, szinte beleolvadt a háttérbe. Világéletében a törzskarban szolgált, és a szemében a helyzet mit sem változott azzal, hogy átment a kato-

naságtól a postához, még a vérébe ivódott engedelmesség sem.

Levezette Peducöt egy lépcsőn a levélosztályozóba, de mire odaértek, a tengerentúli leveleket már összegyűjtötték, és begyömöszölték egy zsákba. Egymásra néztek. Öt pár tekintet meredt meglepve rájuk; az alkalmazottak nem értették, hogy mit akarhat az igazgató. Foullement előlépett.

– Várjanak egy pillanatot. A barátom tévedésből bedobott egy levelet. Szerencsére ismer engem, tudja, hogy itt dolgozom, ugyanis fontos levélről van szó.

Felkapta a zsákot, és a szoba másik végébe cipelte.

– Itt kell lennie – Peduc elkezdte kikapkodni a leveleket. Több száz volt a zsákban. Rövid idő alatt hét Londonba szólót talált. Az egyik volna ezek közül? A lehető legpontosabban megpróbálta lemásolni a címeket. De az alkalmazottak egyre kíváncsibb tekintettel figyelték, mit csinál, és Foullement idegesen toporgott mellette.

– Nem találta meg? Attól tartok, hogy útjára kell bocsátanunk a zsákot.

Peduc addigra már tíz címet gyűjtött. Rálelt a tizenegyedikre.

– Á, megvan!

Mint egy boldog kisfiú, aki csokoládét kapott, jobbra-balra köszöngetve elhúzta a csíkot. Odakint kinyitotta a levelet. Nem az volt, amit keresett. Egy diák írta a szüleinek Kensingtonba. Bosszúságában apró fecnikre tépte, és beszórta a csatornába. Courman majd ellenőrzi a tíz címet, amit leírt. Ez is több a semminél.

Másnap reggel Stone előtt új kilátás nyílt. Egy szókimondó, tehát ellenzéki képviselő váratlan indítványnyal állt elő. Beajánlotta Stone-t Ailleret egyik bizal-

mas barátjához. Ebből meglehetősen kevés jutott neki. A barát katonatiszt volt, és Ailleret halála után „saját kérésére" nyugdíjazták. Párizstól keletre egy kis kastélyocskát választott önkéntes száműzetése színhelyéül. Úgy hírlett, hogy magával vitte Ailleret magánjellegű iratainak nagy részét.

Stone azonnal felhívta, és megbeszélte vele, hogy aznap este elmegy hozzá. Párizstól kétszáz mérföldre volt a ház, a vonal pedig olyan rossz, hogy alig hallatszott valami. Stone párizsi ismerőse csak annyit tanácsolt, hogy vigyen magával egy üveg Ricard-t. Az a hír járta, hogy az ital megoldja a megkeseredett férfi nyelvét.

A kastély valójában egy erdőben álló udvarház volt. A környék bővelkedett vaddisznóban, és az erdő szélén gazdag fácános húzódott. Gigotte ezredes vadászattal tengette a napjait, a zsákmányt pedig egy helyi kereskedőnek adta el, aki azután Párizsba vitette. Gigotte gyűlölte a vadhúst vagy a hasonló ínyencségeket. Levesen és krumplin élt. A nyugdíjazása után szokott rá erre az étrendre, szerzetesi életmódja hangsúlyozására.

Stone erről mit sem tudott, amikor egyedül, kora este megérkezett az erdő szélére. A kíséretét Párizs külvárosában hagyta: egyszerűen rálépett a gázpedálra.

A ház első látásra ijesztőnek látszott. Másodszorra csak elhagyatottnak.

Egy nagy tisztáson állt. A kaszálatlan fű hullámzó tengere a ház kőfalait nyaldosta. A falak lágy krémszínűek voltak, az épület mellett terebélyes csűr emelkedett, az ajtaja hiányzott. Bent nagy összevisszaságban dzsipek, rozsdamarta mezőgazdasági gépek árválkodtak. Egy nyitott dzsip a bejárat előtt állt, ott, ahol a fű nem nőtte be a sáros földet. Stone mellette

állt meg a kocsijával, és kikászálódott az ülésről. A háromemeletes ház ablakainak többsége sötéten vagy csukott spalettával nézett farkasszemet az erdővel.

Ahogy Stone odakint szemlélődött, egy rendetlen külsejű, középkorú férfi jelent meg az ajtóban.

– Hé! Monsieur Stone?

Stone rábólintott, és előrelépett. Az ezredes csupán egy tekintetben volt feltűnő jelenség: gondozatlansága már odáig fajult, hogy felpuffadt belső részei szinte pattanásig feszítették a bőrét; vonásai tömött hurkák közé szorított mély árkokként tűntek elő.

Magányát állandó idegességgel töltötte ki Gigotte: a rosszul megemésztett hatalomvesztés krónikus betegségében szenvedett. És szesszel gyógykezelte magát.

Repesett a boldogságtól Stone láttán. Még ennél is nagyobb örömöt szerzett neki, hogy Stone azért jött, hogy meghallgassa. Az ódivatú fogadószobában ültette le a vendégét, amely ötven éve mit sem változott.

A házat tíz évvel ezelőtt örökölte egy nagynénjétől, és se pénze, se kedve nem volt, hogy változtasson rajta. Könnyű lábú, kecses, de sérült intarziás asztalok, kopott székek és szőnyegek, nyomasztó festmények és egy idős hölgy élete során összegyűjtött millió apró kacat alkotta a berendezést. Három kutya kószált szabadon a házban, és vagy a bútorokon vagy magán Gigotte-on pihent meg. A házigazda szünet nélkül hessegette a kutyákat a kanapéról, ahol maga is terpeszkedett. Egy üveg Ricard állt mellette. Stone ismerősének igaza volt Gigotte gyengéjét illetően.

Gigotte töltött, és Stone-ra hagyta, hogy vízzel iszsza-e vagy sem. A sajátjába tett egy cseppet, csak hogy megzavarosodjék egy kicsit.

Ailleret-ről kezdett beszélni. Jobbára ugyanazokat

a régi, ismert történeteket mesélte, de most egy csodaló előadásában hallhatta Stone. Nagyobb hangsúlyt kapott az ellenállásban játszott szerepe és buchenwaldi deportálása. Ailleret eredetisége, és hogy ejtőernyővel járt haza néha. Mert ugye meg akarta döbbenteni az íróasztalhoz láncolt aktakukacokat azzal, hogy harctéri ruhában járt be az irodájába. A hagyományos hadsereg is gyűlölte, mert nem hajlandók tudomásul venni a XX. századot, az atomháborút. Ugyanazokat a történeteket mesélte az ezredes, csak más szemszögből.

Stone nem azért jött, hogy állást foglaljon, hanem hogy valami újat tudjon meg. Megkísérelte a monológot számára érdekesebb mederbe terelni, s Ailleret hatalomra törő küzdelmeit hozta szóba. Gigotte készségesen vette a lapot, és beszámolt a többi tábornokkal és Pierre Messmerrel, a honvédelmi miniszterrel folytatott csatározásairól.

– A miniszter ugyanúgy gyűlölte Ailleret-t, mint a többiek. Ha az ő hatalma növekedett, akkor a vezérkari főnöké csökkent. Ha Ailleret nyerésre állt, Messmer biztos vesztés elébe nézett. – És folytatta a versengések, belső harcok, a féltékenység és a többi taglalásával.

Tizenöt perc múlva még Gigotte is belefáradt a saját kirohanásaiba. Elhallgattak. Gigotte felhajtotta maradék italát, majd Stone-ra meresztette lángoló tekintetét. A szeme szünet nélkül tűzben égett, mint az Ismeretlen Katona sírjánál a láng; az el nem ismertség örökös gyötrelme táplálta. No meg az alkohol.

– A gyűlölet pezsdítően hat. A legtöbb férfit az tartja életben. Vagy úgy, hogy ő gyűlöl, vagy úgy, hogy őt gyűlölik. – Keze előrelendült, átnyúlt a teste előtt, majd megállapodott a kiürült Ricard-os üve-

gen. – Mindegy, hogy melyik. Van kedve megnézni az erdőt?

Az éjszakai hűvösség beáradt a nyitott ablakon. Stone kinézett a sötétségbe.

– Lehet ilyenkor látni?

– Most a legalkalmasabb. Jöjjön csak. – Az ezredes kiment a szobából, így Stone-nak sem maradt más választása, mint hogy kövesse. Kikapcsolta a zsebében lapuló magnetofont. Odakint úgysem venné sok hasznát. Ha mond valamit, majd megjegyzi. Az előszobában az ezredes fölvett egy régi ejtőernyőskabátot, és egy másikat odadobott Stone-nak. Felkapott egy falnak támasztott puskát, és kiment a bejárat előtt hagyott dzsiphez.

A motor köhögősen indult be. Stone fogta a puskát, amíg a másik a gyújtással bajlódott. Végre a dzsip motorja nagy zajt csapva életre kelt. Az ezredes első látásra vaktában indult el az előttük sötétlő fák felé. Amint közelebb értek, szétvált előttük az erdő, egy földútra engedve őket, ezen zötyögtek végig, le-lehajolva az arcukba csapódó ágak elől. Az ezredes a motor zaját túlharsogva szónokolt minden fának, a járgány alatt meglapuló állatnak.

– A végén már majdnem nyertünk – egy pillanatra felnézett a láthatatlan égre, mire a kocsi megfarolt a sáros kereknyomban. – Ha nem következik be az a baleset. Már legyőztük mindet: a tábornokokat, Messmert, még De Gaulle-t is magunkkal ragadtuk. Csakhogy a halottak nem győzhetnek.

Hat hónappal a baleset előtt vagy talán korábban, ...nem, nem. 1967 júniusában történt. Ailleret közölte De Gaulle-lal, hogy mit akar. Azt mondta: „Adja meg nekem a katonai főhatalmat, vagy ne számítson rám többé." No persze nem ezekkel a szavakkal. Egy jelentést írt, és javaslatai közé rejtette a mondanivaló-

ját. De Gaulle persze értett a szóból. Atkozott motor.

A motor köpködni kezdett. Tövig benyomta a gázpedált, a kocsi megugrott, szinte felrepült a levegőbe. A fenyők édes éjszakai illata, a benzingőzzel és a nyirkos erdei levegővel elvegyülve Stone orrát csiklandozta.

– Nem maradt más választása: vagy teljes katonai jogkört ad Ailleret-nek, vagy Ailleret lemond – kiabálta az ezredes. – Tudja, hivatalosan márciusban kellett volna nyugdíjba vonulnia. Az öreg meg marasztalta volna. De Ailleret nem akart ugyanolyan feltételek mellett tovább dolgozni. A tábornokok meg tengernagyok meg miniszterek előtt hajlongani erre meg arra. A hatökör Messmer előtt.

Apropó, gyűlölet; azt a Messmert senki sem gyűlölte. Végig ő töltötte be a miniszteri tisztet az algériai katasztrófa alatt, és mégsem szerzett magának egyetlenegy ellenséget sem. Elég hasznavehetetlennek kell ahhoz lenni, hogy ennyire senki köreit ne zavarja. Nézzen oda! Látja, mi van ott?

Az ösvényt sötét alak állta el. A szeme fénylett a sötétben.

– Un sanglier!

Gigotte megállt, és bekapcsolta a ködlámpát. Egy vaddisznó állt kővé meredten a lámpák fényében. Hatalmas kan volt, vagy egy méter magas. Gigotte felkapta a puskáját, és felállt, a csövet a szélvédőre fektette. Óriásit dördült a lövés a csendes éjszakában, ereje szinte feldobta az állatot. A lapockáján találta el, és amikor földet ért, ismét velük szemben állt meg, vakon és mozdulatlanul bámult a kocsi felé. Azután úgy nekiiramodott, mintha fel akarná dönteni a nyitott dzsipet.

– Merde! – morogta Gigotte, és újra lőtt. A lövés

nem talált, de a vadkan megtorpant, megfordult, és futásnak eredt.

Az ezredes átnyomakodott Stone ülésére.

– Gyerünk! Gyerünk! Maga vezet. Kövesse! – kiáltott rá Stone-ra, aki átcsusszant a vezetőülésre. Lenyomta a gázpedált, és utánarugaszkodott a vágtatva tovatűnő áldozatnak. Gigotte a szélvédőnek támasztotta a puskáját, és a zötyögés ellenére is mereven állt a helyén.

Mindannyiszor, amikor a vadkan az út széle felé fordult, hogy bemeneküljön az erdőbe, Gigotte egy lövéssel visszaterelte az ösvényre.

– Ne körbelövöldözze, maga bolond! – kiabált rá Stone. – Bele lőjön!

– Semmi értelme. Ha nem a megfelelő helyen találom el, húsz lövés sem kottyan meg neki; ha belelövök, annál cikcakkosabban fog futni. Gyorsabban! Kerüljön hozzá közelebb!

Döcögtek az úton, faágak csapódtak az arcukba, a kerekek meg-megugrottak a keréknyomokban, csak az előttük hirtelen felbukkanó fák jelezték, hogy az ösvény iránya enyhén változik. Azt, hogy egyáltalán a nyomában tudtak maradni, csakis a jobbára egyenes ösvénynek köszönhették; a franciák előszeretettel vágnak nyílegyenes ösvényeket az erdőbe, hogy legyen egy kis logika is a rendszertelen természetben. Hébe-hóba Gigotte lőtt egyet; s a dördülések visszhangoztak a kísérteties csöndben, elnyomva a motor zúgását, és a menekülő disznó röfögését is.

– Már nem tart soká! Még egy kicsit! Majd meglátja – kiabálta Gigotte. – Figyelje csak!

Csönd lett megint, úgy harminc másodpercig, majd váratlanul fák állták az útjukat. Az ösvény kétfelé ágazott. A buta és megrémült vad úgy állt, mintha gyökeret vert volna a lába; képtelen volt eldönte-

ni, hogy melyik irányba forduljon, majd megperdült, és rájuk meredt.

– Álljon meg tőle húsz lépésre – utasította Gigotte –, és állítsa le a motort. Lehetőséget adunk neki.

Stone teljesítette a parancsot. Talán tíz másodpercig az állat csak várt, hátha újra beindul a ragyogó fényt vető néma dzsip. Majd támadásba lendült. Gigotte tíz lépéssel engedte közelebb a kocsihoz, és csak akkor lőtt. A golyó a fején találta: közvetlenül a szeme alatt ment be, és szétroncsolta az állat apró agyvelejét. A fekete alak megtorpant, majd szinte néma tisztelgéssel a földre rogyott.

Kimásztak a dzsipből, és óvatos léptekkel közeledtek felé, míg meg nem bizonyosodtak róla, hogy kimúlt. Sárga agyarait kivicsorította, mint aki tisztességes küzdelemhez készül. Két-két lábát összefogták, és a mozdulatlan tömeget a kocsihoz vonszolták. Az ernyedt, idomtalan test volt vagy két és fél mázsa.

Gigotte bemászott a kormánykerék mögé, és megfordult a dzsippel. Lassan visszahajtott, és útközben, mintha mi sem történt volna, folytatta Ailleret-vel kapcsolatos elmefuttatását.

– De Gaulle megértette, hogy mellette állunk, de mi jutalmat akartunk, a hűséges szolgálat megérdemelt jutalmát – ismételte csökönyösen. – És mit felelt ő erre? Semmit. Egy szót sem. Fél éven át aszalt minket. Végül Ailleret úgy érezte, hogy betelt a pohár, és közölte ezt a „Tous Azimuts"-t, miért is ne – azt hitte, neki már befellegzett. Miért ne törjön borsot az orruk alá? Imádta az ilyesmit.

De abból, hogy De Gaulle erre sem reagált, megértettük, hogy még nem vesztettük el a játszmát; azért nem válaszolt De Gaulle, mert nem tudta, hogy mit feleljen. Tudja, Ailleret pótolhatatlanná vált, és sokkal inkább, mint ahogy azt az öreg tudomásul akarta

venni. Tudja, hogy adta be végül a derekát? Az újévi fogadásán történt. Az volt a szokása, hogy ide-oda járt a vendégek között, félistenként emelkedett ki a köznapi halandók tömegéből, a fejét itt-ott egy-egy fülhöz hajtotta, hogy odasúgjon valamit. De Ailleret-t fennhangon szólította meg; megkérdezte tőle, hogy mik a tervei. Ailleret azt felelte, hogy vissza fog vonulni vidékre, mert kifáradt. De Gaulle erre azt felelte, hogy ez nem ok. Ő maga is kimerült.

Isten a megmondhatója csak, hogy miért ezt a módot választotta a bejelentésre. De mindegy, végül csak beadta a derekát. Ezzel a néhány szóval. Tudtuk, hogy mi nyertünk. A győzelmünket Ailleret egy beszéddel pecsételte meg, amelyben a régóta áhított katonai főhatalmat követelte magának. Egyszerűen biztos akart lenni benne, hogy a helyzete egyértelmű. Azért mégis alaposan feldúlta a kedélyeket a kormányban.

Kiértek az erdőből, a házat körülvevő tisztásra. Mintha hosszú, sötét alagútból jöttek volna ki, úgy felfénylett az ég fölöttük. Gigotte a bejárat előtt megállt, és kiugrott. Intett, hogy ne törődjön a dzsipben fekvő vadállattal, és berontott a házba; Stone előbb nyakon csípte a kocsijából az üveg Ricard-t, majd követte a házigazdát. Odabent átnyújtotta az italt az ezredesnek, aki szinte gyermeki örömmel köszönte meg.

– Kér valami vacsorát? – kérdezte.

A konyhába vezette, és először is kitöltött két nagy pohár italt az üvegből, aztán meggyújtotta a gázt két nagy fazék alatt. Pár perc múlva egy nagy tányér levest és egy tál tejjel összekevert, túlfőtt krumplit tett elé az asztalra. Szótlanul ettek, Gigotte az ételre oda sem figyelve lapátolt mindent a szájába. Majd szinte átmenet nélkül folytatta a félbehagyott monológot,

csupán az ajándék üvegről jegyezte meg, hogy figyelmes gesztus volt, és azzal újra töltött mindkettőjüknek.

Stone azért jött ide, hogy beszéltesse az ezredest. Gigotte azonban, aki jobbára egyedül ivott, most ragaszkodott hozzá, hogy a vendége együtt igyon vele. Az, hogy az italt ajándékba kapta, még makacsabbá tette.

– Azután, úgy egy héttel az előtt, hogy nyugdíjazták volna, újra kinevezték. A körülmények ismeretében ezt tisztességgel elfogadta.

– De hát meghalt!

– Igen. Meghalt!

– Megölték?

– Hát persze.

– Ki?

– Hogy ki? Honnét tudnám? Gondolom, azok a kibaszott amerikaiak. Róluk hajtogatta örökké, hogy el fogják kapni. Azt hiszem, a „Tous Azimuts"-t már nem vette be a bögyük. Ailleret egyébként tisztában volt vele, hogy mi vár rá. Az indiai-óceáni út előtt egy nappal azt mondta nekem, hogy tudja, összeesküvés készül ellene, és megkért, hogy minden eshetőségre készen rendezzem az iratait. Nyugtalan volt, a családját sem akarta magával vinni. Aztán valaki megnyugtathatta, mert engedte, hogy elkísérjék.

– Úgy hírlik, hogy ön megőrizte a tábornok irataina egy részét.

Gigotte felpillantott a tányérjából: a Ricard-ból már alig maradt. Lángoló szeme most gunyorosan kacsintott.

– Szóval ezért jött? – keserűség csengett a hangjában.

– Bizony sokat segítenének. Szeretném kideríteni, hogy ki ölhette meg.

– Mi közöm hozzá? Maga az iratokért jött. Rendben van. – Imbolyogva felállt, és kitántorgott a konyhából, a válla fölött kiabálta vissza: – Ha kiadatnék belőlük néhányat, itt hagyhatnám ezt az odút, és kényelemben élhetnék. Azokat nem mutatom meg. Nálam vannak az algériai visszaemlékezései. Tudja, mit csinálnának velem, ha megjelentetném? Visszalöknének a harmadik kategóriába. Tudja, mit jelentene az? A nyugdíjam jelentős hányadát elveszteném. De a többit megnézheti.

Bizonytalan léptekkel jött vissza, maga előtt egy kartondobozt rugdosott. De a doboz nehezen csúszott előre.

– Tessék. – Egy utolsó rúgás. – A nagy ember öröksége egy levesporos dobozban. Íme, a hatalom a maga véges formájában.

Stone várt.

– Vizsgálja meg nyugodtan. Olvasson el mindent. Rója le a tiszteletét, és tegyen vissza mindent a helyére. Én lefekszem. Maradjon, amíg csak akar.

Az ezredes kibotorkált, magára hagyta Stone-t. Stone utoljára kapcsolta ki a magnót. Ezen az estén kétszer kellett kazettát cserélnie.

Feje lüktetett a sok ivástól. Kiment a kocsijához, és kitapogatta a kis bőrtokot, amiben egy precíziós fényképezőgép és egy rendkívül érzékeny fénymérő volt. E kettővel felszerelkezve visszament a házba, és fényképezni kezdte a dokumentumokat. Hajnali négykor fejezte be a munkát. A szoba közepén hagyta a dobozt, és visszahajtott Párizsba. Délig aludt, aztán előhívatta a filmet. Huszonnégy órába telt, míg mindet átnézte.

Mindazt megtalálta az iratok között, amit keresett. Ailleret katonai főhatalomra vonatkozó javaslatát, amit 1967 júniusában küldött meg De Gaulle-

nak. A „Tous Azimuts" elgondolásait visszavonó beszédének a piszkozatát – valószínűleg rosszkedvében vetette papírra, de sosem használta fel. És a legfőbb: a hírhedt beszéd, amiről Campini azt állította, hogy nem létezik. 1968. január 15-e állt rajta. Ebben Ailleret egyértelműen azt követelte, hogy a három fegyvernem vezérkari főnökeit teljesen az ő hatalmának rendeljék alá. Békeidőben háborús időkre vonatkozó hatáskört kívánt. Hatalmi jogkörét Joffre marsall első világháborús, kritikus pillanatban mondott szavaival világította meg: „Un véritable Généralissime."*

Stone két kópiát csinált minden iratról, elkészítette az összefoglalót, az egyik paksamétát betette egy Londonba címzett borítékba. Aztán berogyott az ágyába. Komoly indítékot már éppen eleget talált. Csupán egy gyilkosra lett volna szüksége.

* Egy valódi generalisszimusz.

12

Gyilkost keríteni – tűnődött Stone az ágyán – pusztán részletkérdés.

A részletek hovatovább mégis elnyeléssel fenyegették: kiásott belőlük egy nagy halommal, anélkül, hogy kicsivel is közelebb került volna a megoldáshoz.

Lehet, hogy könnyebb lenne lemenni az utcára, fülön csípni az egyik nevetséges kísérőjét, és addig püfölni, amíg nem köp, jobban mondva amíg be nem köp valakit? Elvégre a gazfickók nem valamiféle rejtélyes alakok. Bárki láthatja, miben sántikálnak.

De miért? A háza előtt várakozó félnótás csak egy kis senki. Még az is csak egy nulla, akinek dolgozik. Hány polccal feljebb van az, aki parancsot adott Ailleret kinyírására? És ha fokról fokra haladna föl felé jük, a fenyegető veszély hatására nem rögtön elvágnák az útját? Így semmire sem jutna.

A kulcsbeosztású emberekkel folytatott beszélgetésekből és a dokumentumokból minden összeállt, egyedül a név hiányzik. Ezek a nagy fontosságú urak olümposzi magaslataikon nem tudnak olyan aprósággal foglalkozni, hogy ki ölt meg tizenkilenc ártatlan embert. Nem érnek rá a sok intrika mellett, Ailleret-t pedig különben sem kedvelték. Életében hatalmi tényező volt, holtában egy halott a sok közül, akivel nem törődik senki. Csak az élőket tudják szeretni vagy gyűlölni, akár felszínesen, akár szenvedélyesen.

És ha gyökeresen változtatna a taktikáján? Igen, ha leszállna az Olümposzon trónoló tábornokok és miniszterek közül a földre, gondolta Stone, és az

ügyet egyszerű, hétköznapi gyilkosságként fogná fel?

Hát nem mindegy, hogy a gyilkos egy miniszter vagy egy tábornok, esetleg egy kormány, vagy akár csak egy közönséges bűnöző? Csak a hétköznapi világ szintjéről állapíthatja meg, ki mennyire ártatlan, oda kell leszállnia, ahol a valóságos események zajlanak.

Igen. Ott majd megtalálhatja a gyilkost.

Egy dologban bizonyos volt. Ugyanazért, amiért valamely fontos ember egy kis senkit ereszt az ő nyomába, egy vezérkari főnököt nem egy senkivel tétet el láb alól. Az utolsó pillanatig közvetlenül akarja irányítani az eseményeket, anélkül, hogy ő maga ténylegesen belekeveredne.

Másnap, június 20-án, kedden, Courman éppen nyakig merült a nyomozási anyag tanulmányozásába. Egy lista feküdt előtte a tíz londoni címmel. Megcsörrent a telefon. Peduc volt a vonalban. Ideges volt, mert az egyik beosztottja, aki aznap délelőtt Stone-t követte, elvesztette a fejét, és telefonhívásával átragasztotta félelmét Peducra is. Peduc pedig Courman lelki nyugalmát készült feldúlni.

– Mi baj?

– Elutazik.

– Igen? Hova?

– La Réunion-ra.

– Hova?

– La Réunion-ra.

Néha Courman is úgy érezte, hogy más közönséges halandókhoz hasonlóan jó volna pánikba esnie. Mint Peduc vagy szegény Albert Duschêne. De nem tehette. Ez nem vallana rá. Neki az a dolga, hogy másokat megnyugtasson. Hogy megszerezze azt, amit meg kell szerezni.

– Mikor?

– Most! Negyven perc múlva. Elment az esze. Azt a fémkazettát leadta a bankban, és egy szál aktatáskával kiment az Orlyra. Vett egy jegyet. Normális ember nem repül a világ másik végére egy aktatáskával! És különben is, mi az ördögöt keres ott? Azt akarja, hogy oda is utána menjek?

Courman gyors számvetést csinált. Peducnek semmi hasznát nem venné La Réunion-on. Már Párizs külvárosaiban is eltéved, csak baj lenne vele.

– Nem, várja meg, amíg felszáll. Aztán menjen haza. Jut eszembe, amíg távol van, körülnézhetne a lakásában. Észrevétlenül. Ne mozdítson el semmit a helyéről.

Letette a kagylót, és a címjegyzékéért nyúlt. Feltárcsázta a nemzetközi távhívást és egy számot kapcsoltatott St-Denis-ben, La Réunion fővárosában.

Robert Tocqueville-en kívül kevés réunioni mondhatta el magáról, hogy egy évnél hosszabb időt töltött a szigettől és az Indiai-óceán térségétől távol. Tizenöt esztendőt töltött Franciaországban, épp elég hosszú időt ahhoz, hogy egy „kis fehérnél" magasabb társadalmi rangot vívjon ki magának. Pedig nem volt több énnél. Az apja egyike volt ama „szegény fehéreknek", akik egész életüket egy cukornádültetvényen robotolták végig, szegényebb volt a város indiai vagy kínai kereskedőinél, és csak alig valamivel élt jobban a nála dolgozó fekete parasztoknál.

De mindez már a múlté. Tocqueville elhagyta osztályát. A II. világháborúban Franciaországba sodródott, és 1940-ben az összeomlás és teljes felfordulás idején De Gaulle-t választotta. Nem mintha kevésbé lett volna nyárspolgár azoknál, akik az ellentáborba álltak. Nem, arról szó sem volt. De messze volt az

otthonától. Hosszú utat tett meg azért, hogy harcoljon. És Pétain marsall szánalmas seregében semmi esélye nem lett volna. Így azután két barátjával felkerekedett, hogy Londonban De Gaulle-hoz csatlakozzék. Néhány hét múlva visszadobták Franciaországba, ahol a svájci határ menti, jó boráról híres Jura-hegységben tevékenykedő ellenállókhoz állt be. Remekül töltötte az időt a győzelemig, kiscserkészt játszott, és az erdőből ki-kicsapott a németekre, akik bosszúból a legközelebbi faluból túszokat gyűjtöttek, és agyonlőtték őket.

Szóval Tocqueville csak úgy urasan harcolta végig az ellenállást. Csapatuk vezetőjének azonban sikerült áldozatul esnie egy német golyónak a visszavonulás utolsó napjaiban. Így Philippe Courman, aki a felfordulás kellős közepén mentőangyalként jelent meg, összegyűjtötte a megmaradtakat. Megígérte, hogy gondja lesz rájuk, állást keres nekik, felfogadja őket, és ellátja ennivalóval is, egyszóval mindent megtesz értük. Elvégre a kiscserkészeknek szükségük van apára.

1955-ig a fiatalember jól szolgálta Courman itt-ott felvállalt ügyleteit. Egyetlen politikai meggyőződése volt: az erőszak. Különösebben intelligensnek nem lehetett mondani, így kitűnően megfelelt, és Courman ellátta munkával: nemcsak az erejét vette igénybe, hanem a szervezőkészségét, mozgékonyságát is. Egy olyan szú volt, amely könnyedén berágja magát bármilyen fába.

1955-ben hazatért, gazdagabban, mint ahogy eljött, ajánlólevelekkel a zsebében, új társadalmi ranggal, olyan emberként, akihez tisztelettel fordulnak az ültetvényeken, valahányszor politikai kérdésekben kell eligazodni. La Réunion megfelelt a stílusának. Tulajdon „meggyőző" erejével itt könnyen célt érhetett. Az erőszak és a törvény felett álló érdekszövetsé-

gek uralma mélyen gyökerező hagyományokra tekintett vissza a szigeten. Harmincöt éves korában Tocqueville felfedezte a caesari mondás bölcsességét, és boldogan vált nagy békává egy kis pocsolyában. Vagy talán inkább közepes békává. A nagybékasághoz némi kreativitás is kellett volna, nemcsak rábeszélőkészség.

Courman hívása késő délután futott be. Tocqueville boldog volt, hogy főnökével beszélhet. Ritkán kapott külön megbízatást, hiszen La Réunion messze esett Franciaországtól. Többnyire elég volt rendet tartani a helyi szemétdombon. Egyszerű feladat, túl egyszerű is, hogy várja és tartsa szemmel Stone-t. Egy beosztottjával együtt a Gillot repülőtéren várakozott, amikor a gép a tenger felől szép ívben a leszállópálya fölé szállt, és ereszkedni kezdett.

Stone a gép jobb oldalán ült, a szárny előtt. Leszállás közben a sziget jobb kéz felől esett. Ugyanabban az irányban szálltak le, mint ahogy Ailleret DC 6-osa annak idején felszállt. Látta a gép alatt St-Denis-t és a város mögött tornyosuló hegyeket.

Tizennégy órás repülőút állt mögötte. Párizs és Észak-Afrika között szundított egyet. Kis időre leszálltak Dzsibutiban, de felszállás után megint elaludt, és csak érkezés előtt egy órával ébredt fel. A gép éppen az Indiai-óceán déli része fölött repült, ahonnan jól látta az afrikai partot. Reggel hét körül pillantotta meg La Réunion-t. Még a fény is más volt errefelé: lágy és szűrt a párás levegőben. A Költők Szigete, gondolta magában. A hegyek néhány mérföldes partszakasz után szöktek a magasba. Innen a távolból sziklásnak és csupasznak látta őket, egy természetes és hibátlan válaszfalnak. Nincs az a pilóta, aki ha egyszer már látta ezt a sziklafalat, elfelejtkezne róla, és

nekivezetné a gépét. Ott, abban az irdatlan kőtömegben lelte Ailleret a halálát.

Kicsi repülőtéren szálltak le, szinte a városban. A napi egy gép Párizsból nem nevezhető éppen nemzetközi légiforgalomnak, amelyhez szigorú vám- és útlevélvizsgálat volna szükséges, nagy személyzettel.

Az apró repülőtéri épülettől taxival tíz perc alatt beért St-Denis belvárosába; bejelentkezett a legjobb szállodába, a La Bourdonnais-ba, egy légkondicionált és a modern közönségesség minden kellékével felszerelt hivalkodó új betonkockába.

Egy órát ázott a fürdőkádban, majd kimászva felhívta a prefektúrát. Egy fiatal áfistához kapcsolták, aki itt ezen a jogilag megyének számító gyarmaton kezdte pályafutását, amely az alig ötezer mérföldre levő francia anyaország szerves részét alkotta, de lakóiról nemigen lehetett elmondani, hogy európai módon élnek. Stone bemutatkozott, és felvetette, hogy szívesen ellátogatna a prefektúrára. A fiatalember boldogan üdvözölte a Párizsból érkezőt, még ha az külföldi volt is.

Húsz perc múlva Stone kényelmesen átsétált a szállodából a prefektúrára. Az utcán megkönnyebbülve állapította meg, hogy senki sem követi. Nem tűnt fel neki Tocqueville, aki helybéli szúként észrevétlenül percegett a nyomában.

A „Hotel de la Prefecture"* egy oszlopos, gyarmati stílusú rezidencia volt. Amint Stone sejtette és remélte, a fiatal áfista ártalmatlan fickónak bizonyult. Az volt minden vágya, hogy minél többet megtudjon Párizsról és az otthonmaradottakról. Az Áfira járó társakról, akik nála jóval közelebb ülnek a hatalmi székekhez. Hogy ki került kinek a helyére, melyik mi-

* Prefektusi palota.

niszternek felelős melyik bizottságban, és miért. Nem is beszélve a többi lényeges, Franciaország jövőjére vonatkozó kérdésről, melyekről mit sem tudva a választópolgárok csak élnek bele a vakvilágba.

Stone újra és újra megpróbálta visszaterelni a beszélgetést La Réunion-hoz és lakóihoz, de ez a téma untatta a partnerét, a réunioniakat pedig lenézte.

– Ha mi nem volnánk, összeomlana itt minden. Mesterségesen tartjuk fenn a gazdaságot, mindent Franciaországból hozunk be csökkentett áron. Bár megyének hívjuk, de nem több gyarmatnál. Csak éppen fordított a helyzet: ők zsákmányolnak ki minket. Évente a világpiaci ár háromszorosáért vesszük meg tőlük a kétszázharmincezer tonna cukrukat.

Később végigkalauzolta az épületben, hogy megmutassa nevezetességeit: a termet, ahol Monsieur des Brulys kormányzó 1809-ben elvágta a torkát, amikor az angolok a sziget földjére léptek, majd az első emeleten azt az ebédlőt, ahol a hivatalos vacsorákat rendezik. Ailleret is itt vacsorázott a végzetes út előtt. A mellette nyíló bálterem velencei kristálycsillárait és bútorait még az épület első tulajdonosai, az India Társaság urai hagyták itt. A vacsora után ugyanebben a bálteremben fogadta Ailleret a sziget előkelőségeit.

Kitartó kérdezősködéssel Stone végül kiszedte belőle, hogy a személyzetből hányan dolgoztak itt az elmúlt tíz év során. A fiatalember néhányukra rá is mutatott, és nem szentelt különösebb figyelmet a látogató szokatlan érdeklődésének a személyzet iránt. A körséta végeztével együtt ebédeltek.

Aznap este Stone óvatosan várakozott a prefektúra előtt. Az épület bemutatása során felfigyelt három férfira, és most egyiküket leste. Kettő közülük kapus volt, a harmadik főpincér. Ez utóbbi bukkant fel első-

nek az egyik mellékajtón át. Nem viselt egyenruhát, és szemmel láthatólag hazafelé tartott. Stone a nyomába szegődött, Tocqueville pedig, mint az angol gyermekversekben a harmadik vak egér, ott kocogott a nyomukban. A pincér a főutcán, a rue de Paris-n haladt a hegyek irányába. Stone csak megfelelő alkalomra várt. Szeretett volna hosszan, nyugodt körülmények között elbeszélgetni vele. Itt-ott megállt a pincér, hogy szót váltson a barátaival, vagy néha csak odaintett nekik. Félvér volt, mint az ismerőseinek a többsége.

Aztán egyszer csak eltűnt. Stone pár lépést előreszaladt, és balra felfedezett egy sikátort. Észrevette a pincért is, aki éppen egy ivó ajtaján lépett be. Stone egy kis időt hagyott neki, mielőtt követte volna. Aprócska helyiségbe nyílt az ajtó, inkább amolyan kis hátsó szobába. A férfi a csapossl beszélgetett, egy másik félvérrel. Stone mellékjük somfordált, egy puncsot rendelt, és meglepetést színlelve ismerte fel a pincért, aki szintén jól emlékezett a prefektúrán látott idegenre.

Stone meghívta egy pohár italra, és La Réunionról beszéltette, inkább kérdezgette. A pincér boldogan kapott az alkalmon. Ritkán akad a horogra olyan ember, aki nem hallotta a helyi történeteket; ártatlan még, és bevesz mindent.

Az ártatlan némi erőfeszítéssel a Prefektúrára és a személyzeti pletykákra terelte a szót. Onnan már csak egy lépés választotta el Ailleret látogatásától.

Louis – a pincért, mint kiderült, így hívták – aznap éppen szolgálatban volt. Mindegyikük dolgozott, sőt a városból is hívtak kisegítőket. Ailleret-vel egy időben mások is tartózkodtak La Réunion-on: a sziget képviselője, a korábbi miniszterelnök, pénzügyminiszter és De Gaulle egyik vezető iparmágnása, Mi-

chel Debré is aznap érkezett. Quichard, az ipari miniszter néhány nappal megelőzte őket. Nem beszélve Bettencourt-ról, a külügyminiszterről. Ez egyszer illusztris személyeket fogadott a kis sziget, és a nagy nevek mellett még rengeteg kisember is érkezett. A kormány jelentős politikai erődemonstrációt tartott, és Ailleret szinte kilógott a sorból.

Kitűnően emlékezett arra az estére. Kevés ilyen nehezen kezelhető, önkényeskedő emberrel találkozott élete során, mint a vezérkari főnök. A „találkozást" természetesen nem szó szerint kell érteni. Kiszolgálta, és két telefonüzenetet közvetített neki, amelyek vacsora közben érkeztek. Ailleret jó hangulatban látott a vacsorához. De dühösen fejezte be.

Hogy hangzott az a két üzenet?

Mind a kettő az egyik repülőgép pilótájától jött, aki nem akart éjjel felszállni. De Ailleret hajthatatlan volt.

Miért nem akart felszállni?

Az üzenetek az időjárásra hivatkoztak. Az asztal körül ülő politikusok is maradásra próbálták Ailleret-t bírni.

És miért volt Ailleret-nek olyan sürgős az utazás?

Honnan tudná azt egy pincér? A második üzenet után majdnem hagyta magát meggyőzni. De amikor átmentek a fogadásra, ismét meggondolta magát, és erősködött, hogy utazzanak el.

És vajon miért gondolta meg magát újra?

A pincér észrevette, hogy Ailleret egy magas rangú tiszttel beszélgetett az utolsó üzenet elküldése előtt. Dühbe gurult, és elindult egyedül a repülőtérre.

Ki volt az a magas rangú tiszt?

Nem emlékszik rá. Azon a héten La Réunion-on rengeteg ismeretlen fordult meg.

És a felesége meg a lánya?

Később mentek utána. Nekik sem nagyon akaródzott az éjszakai utazás, és még vitatkoztak is vele. Jól érezték magukat a fogadáson.

Milyen különös történet.

A pincér fontoskodva somolygott. Mind remekül szórakoztak. Még a pilóták is. Túlzottan is. Ez a hír kapott lábra. Ezért ejtették az ügyet a helyi lapok.

Tényleg?

Bizony ám. Villámgyorsan ejtették. Nem használt a sziget jó hírének. Vagy a fegyveres erőkének. Ez volt a legelső baleset La Rénuion-on.

Aznap este Stone feladta a magnószalagot. Christian Smithnek, a párizsi amerikai bank igazgatójának címezte, akinél elutazása idejére biztonságba helyezte a fémkazettát. A tartalma napról napra gyarapodott.

Ugyanaznap este jelentkezett Tocqueville is. Courman éppen vacsorázott, amikor kapcsolták La Réunion-t, amit négyórányi időkülönbség és egy világ választott el Párizstól. Courman egy étteremből hozatta fel a vacsorát – valahányszor otthon kellett dolgoznia, mindig így tett. Közepes étterem volt, ami Courman ízlésének tökéletesen megfelelt.

Otthon maradt, mert remélte, hogy Tocqueville még aznap este felhívja. De volt rá más oka is: Stone miatt elmaradt a mindennapi munkájával.

Reggel közbejött még egy jelentéktelen apróság is: a titkárnője telefonált, hogy az auvergne-i polgármester, aki eddig az UDR tagjaként a kormányt támogatta, most hátat fordított a pártjának, és függetlenül szervezkedett. A város meglehetősen nagy volt, ahhoz elég nagy – alprefektúra –, hogy a kormánypárt ne eressze ki a markából.

Courmanról úgy hírlett, hogy van némi befolyása

abban a megyében, és a párt főtitkára üzenetben megkérte, hogy oldja meg valahogy a helyzetet.

Már korábbról tudta Courman, hogy ki lenne az az alkalmas és párthű embere, aki kitúrhatná a helyéből a renegátot. Most már csak a részletekkel foglalatoskodott, s az ilyesmit rutinszerűen és sikerrel szokta megoldani.

Ilyen esetben valaki először is meglátogatja a helyi nyomdatulajdonost, s ő az adóelengedésért cserébe, akár ingyen, akár csökkentett árért átengedi a nyomdáját. Azt is hamar belátja, hogy a polgármester többé nem dolgoztathat nála, legalábbis nem az eddigi árért.

Ugyanaz a valaki azután benéz a helyi újság tulajdonosához. Ő a megfelelő írások közléséért cserébe ígéretet kap, hogy az UDR-párthívek bizonyos számú üzleti hirdetéseiket az ő lapjában adják fel. Nem valószínű, hogy a tulaj szívesen lemondana a hirdetések áráról.

Courman törekvő fiataljainak egyike a körzeti prefektúrán dolgozik. Őt Courman személyesen utasítja, hogy a jövőben a polgármester által támogatott építési terveket ne engedélyezzék. A vállalkozók és tervezők így rövid időn belül elpártolnak tőle.

A fiatalember ezzel egyidejűleg gondosan felülvizsgálná hivatali tevékenységét. Valami kényes dolgot biztosan talál: egy nem határozatképes gyűlésen hozott helyhatósági intézkedést, vagy az aláírás után megváltoztatott tanácsi jegyzőkönyvet. Az ilyesmi szinte népszokás.

Felsőbb szinten pedig kiderítette Courman, hogy a városnak adott kormány-, illetve közvetetten bankhitelekért vagy kölcsönökért ki a felelős. Intézkedik majd, hogy ezeket kíméletlenül csökkentsék, vagy ha úgy adódik, vonják meg.

És így tovább. Minden mínusszal szemben egy pluszt az ellenjelölt javára.

Courman épp itt tartott, amikor megszólalt a telefon. Törvényesebb, nagy hozzáértést igénylő munkájáról La Réunion-ra fordította a figyelmét. Tocqueville a meglepően tiszta vonalban beszámolt mindenről, ami Stone és a pincér között elhangzott. A bárban a mellettük levő asztalnál ült.

13

Másnap reggel Stone taxiba ült. A rue de Paris-ról balra a rue de Grand Chemin-re fordultak, és a repülőtér mellett a városból kihajtva rákanyarodtak a Route Nationale-ra, végigmentek a part mentén Ste-Marie kisvárosáig. Ste-Marie után nem sokkal befordultak balra egy kisebb útra, majd a CD 51-esre. Az út innen már meredeken kapaszkodott felfelé a hegyekbe. Négy kilométer után Stone leállította a sofőrt, és kérte, hogy várja meg. Egy falu szélére értek: Beaufond. Itt zuhant le a repülőgép, légvonalban öt kilométerre a repülőtértől.

A cukornádültetvény felől közelítette meg Stone a falut. Szüntelenül hessegetnie kellett az arca körül felhőkben rajzó legyeket. A nyomorúságos falucska szélső házainak környéke teljesen kihalt volt. Végre egy szánalmas külsejű, aszott férfi tűnt fel az egyik fal mögül. Stone odament hozzá. Beszélhetne Monsieur Georges Baray-vel? A gép ugyanis Baray birtokán zuhant le. A paraszt csodálkozva pillantott körbe, mint aki azt nézi, nem bújik-e ki a föld alól Baray. Nem, nincs itt. Nehezen érthető nyelvjárásban beszélt, Stone-nak nem kis megerőltetésébe került, hogy megértse. Mit keres itt?

Nem itt halt meg Ailleret tábornok? Végre az élet szikrája csillant meg az eltompult tekintetben. A falu egyhangú mindennapjait nem sok izgalmas esemény tarkította. De ez a tragédia szenzációszámba ment. Nem mutatná-e meg Stone-nak, hogy hol történt?

Egy tisztásra kísérte Stone-t. Megmutogatta a fá-

kat, amiket a tehetetlen gépóriás lekaszabolt. A földön jól látható kis bemélyedést, amit a falubeliek megszentelt helynek tartanak. Egy számukra felfoghatatlan eset színhelye volt. Ide jártak beszélgetni.

Alkalmi idegenvezetője is tanúja volt az eseménynek. Senki sem maradt távol. A faluból mindenki ott tolongott. Szívdobogva riadtak fel, kifutottak a házaikból az esős éjszakába, és a falutól mindössze néhány lépésnyire sárga lángot láttak az ég felé törni.

Míg a többiek közel merészkedtek a roncshoz, ő távolabbról szemlélődött. A korral járó bölcsesség tartotta vissza, félt egy újabb robbanástól. Onnan, ahol állt, látta, hogy egy szerencsétlen fiatal lányt kiszabadítanak az ülésből, és elviszik. És látta a minisztereket, a prefektust meg a tábornokokat. Mind körülállták a gödröt. Még akkor éjjel, nem sokkal azután, hogy megtörtént. Akkor jártak itt először, és valószínűleg utoljára. Több száz tisztviselő és katona sereglett össze. Az érdeklődőkről nem is beszélve. Körös-körül letaposták a cukornádat.

Feltűnt-e valami szokatlan?

Hisz az egész merőben szokatlan volt. Soha még ilyen különöset nem láttak. Azok a fontos emberek, akik fejvesztve futkostak ide-oda. Nemcsak káplárok és őrmesterek ám, hanem tisztek, politikusok. Még a prefektus is ott állt, lesújtva, tehetetlenül. Néhányan a roncsok közé szaladtak túlélőket keresgélve. Az öregember emlékezetébe jól bevésődött minden kis részlet. Mint egy vers vagy dal szövege, úgy rögzült benne a szerencsétlenség. Rajta keresztül a nagyvilágra nyílt kilátása. A szigeten túl zajló életet ez a sáros, bizarr éjszaka jelentette a szemében. Ez volt róla az egyetlen tapasztalása.

Nem volt köztük egyetlenegy nyugodt ember sem.

Az öreg eltöprengett. A nyugalmat, azt ismerte, az

ő világa volt ilyen. Egyetlen nyugodt ember volt, mondta végül. Egy fiatal katona.

Egyenruhát viselt? Stone a nap elől az egyik fa lombja alá húzódott, letört egy ágat, s azzal próbálta a legyeket távol tartani az arcától.

Igen, egyenruhát viselt. Úgy hiszi, tiszt volt. Az elsők között érkezett. A második kocsival.

Mit csinált? Stone szelíden, de gyorsan tette fel a kérdést: nem akarta az öreget elijeszteni, de gondolkodási időt sem akart hagyni neki.

Amíg a többiek a tűz körül álltak, vagy ide-oda futkostak, ő belépett a roncsok közé, és meggyújtott egy elemlámpát.

Mit keresett?

Hát, gondolja, azt, amit a többiek, túlélőket. A katona földre szegezett tekintettel, lassan körbejárt mindent, néha felvett egy-egy fémdarabot, aztán eldobta. A paraszt jól emlékezett rá, mert magas volt és sovány, és az alakját megvilágították a sárga lángok a sötét tisztáson.

Talált valamit?

Úgy emlékszik, hogy nem.

Emlékszik még valamire a fiatalemberrel kapcsolatban?

Nem. Annál is inkább, mert amikor a többiek megjöttek, és a hivatalos kutatás elkezdődött, a fiatalember kihúzódott a tisztás szélére. Határozott, jóvágású fiatalembernek látszott.

Stone ezután már nem kérdezősködött többet a balesetről, hagyta, hadd beszéljen, amiről akar.

A tönkrement termésért sem kárpótolták őket. Az öregember úgy nézett Stone-ra, mintha hivatalos ember lett volna. Egy ilyen tanult ember, aki a falujukba jön, csak a kormánytól érkezhet. Nyilván adótiszt. Stone idegen kiejtését képtelen volt megkülön-

böztetni a helyileg „nagyfülűeknek" nevezett eredeti franciákétól. Abban az évben sok pénzt veszítettek.

Stone egy tízfrankos bankjegyet nyomott a markába, és elnézést kérve távozott.

Este még egy látogató érkezett a faluba. Ő is kérdezősködött. A paraszt látásból már ismerte Tocqueville-t. Jobbára választási kampányok idején tűnt fel náluk. Gondosan válaszolt minden kérdésére, csakúgy, mint Stone-éra. És nem maradt el a jutalma sem: egy ötfrankos. A helybeliek nem osztogattak olyan bőkezűen borravalót.

* * *

Stone Beaufond-ból St-Denis irányába indult vissza. A város előtt nem sokkal megkérte a sofőrt, térjen le jobbra, a tenger és a repülőtér irányába. Nem messze a repülőtér főépületétől kiszállt a taxiból, és megállapodott a sofőrrel, hogy a főbejárat előtt találkoznak.

Csupaszon és csodaszépen magasodtak a távolban a hegyek, uralva az egész szigetet. Talán kissé baljóslatúan is, ha az ember arra az évekkel ezelőtti esős éjszakára vagy a lángoló roncsra gondol. A hegyoldalban Beaufond-t is ki lehetett venni. A sík partvidékről nézve teljesen egyértelmű volt, hogy a pilótának csak egyetlen választása lehetett; őrültség lett volna azt hinni, hogy valaki szántszándékkal a biztos halálba rohanjon.

Stone a déli forróságban a repülőtér fogadóépületén túl lévő személyzeti kapuhoz sietett. „Tilos a bemenet" felirat állt rajta. Benyitott, és átment a kifutópályán a szerelőcsarnokokhoz, a fémburkolatú hangártákolmányokhoz. A másodikban egy Dakota márkájú gépen két szerelő dolgozott. A kétszárnyú műanyag ajtón át a csarnokba lépett.

– Jó napot – kiabált oda a szerelőknek. – Hol találom a főmérnököt?

A két szerelőruhás férfi a hangár végébe mutatott. Ott állt három másik férfi, akiket addig nem vett észre, egyikük láthatólag a főnök volt. Stone hátrament, és kezet rázott a főmérnökkel.

– Azt mondták, hogy itt találom.

– Kik?

– Az irányítóban – mosolyodott el Stone, és háta mögé intett. – Most jövök a Prefektus irodájából.

A főmérnök is elmosolyodott.

– Miben lehetek a szolgálatára?

A feljebbvalók emlegetése kellő magabiztossággal mágikus hatással van az emberekre, a legmogorvábbat is készségessé varázsolja. Erre az igazságra Stone még kamaszkorában jött rá. A következő lépés az aggályok teljes eloszlatása.

– Egyszerű dologról van szó. Egy kis információért jöttem önhöz. Régi ügy. Van-e önök között olyan, aki már tíz évvel ezelőtt is itt dolgozott?

– Én mindenképpen – válaszolta a főmérnök. – De azt hiszem, a barátaim is. Ezen a helyen vagy soká marad az ember, vagy eleve elkerüli.

A másik kettő rábólintott. A főnök nagydarab, lomha ember volt, jellegzetesen gyarmati lakos, vélte Stone, mint mindazok, akik maguk választották a szigetet munka- vagy lakóhelyül.

– A repülőtér egészen megváltozott az elmúlt tíz év alatt. Még nyolc éve veszélyes volt itt a leszállás, olyan rossz volt a beton. Mint a hullámvasút. Most meg a sugárhajtású gépek is leszállhatnak rajta.

– Meséljen nekem valamit a kifutópályákról és a leszállási irányokról. Azokon is változtattak?

– Alig valamit. Csak egy kifutópálya van. Ha repülőgéppel érkezett, akkor látnia is kellett. Korább-

ban ugyan keskenyebb volt, meg rövidebb is, de lényegében ugyanaz maradt, mint egykor, a tengerrel párhuzamosan fut. A le- és felszállásnak egyébként nincs külön iránya. Csak egy irányból lehet mindkettőt: bal felől ott a tenger, jobb felől pedig a hegyek. Amint a gép a levegőbe emelkedik, balra kell fordítani a gép orrát. Hogy kikerüljék a hegyeket. Tudja, a szél miatt van ez így; sose változik meg, az útvonal adott. Másfelé nem lehet menni.

– És mi ütött Ailleret pilótájába? Megzavarodott?

A főnök meghökkenve kapta fel a fejét.

– Á, szóval ezért jött! Már furdalta az oldalam a kíváncsiság. Mondogattam én mindig, hogy nincs még lezárva ez az ügy.

A többiek rábólintottak.

– Kíváncsi az egész históriára? Higgye el, maga se fog kiokosodni belőle. Mi sem tudtunk. De még a vizsgálóbizottság sem. Na, jöjjön, üljünk le.

A hangár végében egy íróasztal köré telepedtek le, összecsukható székekre. Az ütött-kopott asztallapon a főnök feleségének fényképe állt. Félvér volt, és nem különösebben csinos. Talán az asszony tartotta vissza a férfit a hazatéréstől. Egy félvér sosem érezné magát otthon Franciaországban, soha nem fogadnák ott be, itt pedig a férfinak komoly beosztása van. Valaki. A bennszülöttekkel ellentétben itt, kívülállóként többet engedhet meg magának, szabadabban kifejtheti a véleményét. A főnök súlyosan lezöttyent az asztala mögé, a fényképet arccal lefektette az asztalra, talán hogy védje az illetéktelen tekintetektől, aztán fürkésző pillantást vetett Stone-ra.

– Tudja, csak egyet nem értek – kezdte –, miért kellett négy évet várni, hogy újra elővegyék az ügyet? Nem segít az most már senkin. Jó, tudom, ez csak költői kérdés. Tudtuk mi jól, hogy egy szép napon

beállít majd valaki, és elkezd szimatolni. Túl hamar lett vége.

– Nem kérdezősködtek eleget – tette hozzá megfontoltan egy másik. A társai pedig csak nevettek.

– Szegény Leclerc – sajnálkozott a főnök, a beosztottjára mutatva. – Mindig is állította, hogy neki még volna mondanivalója erről az ügyről. Csak senki sem kérdezi.

– Mi volna az?

– Várjon, hadd mondjam el először én a történetet. Ha négy évet tudott várni, most ne kapkodja el. Ailleret reggel érkezett a DC 6-ossal. Aznap este 23.15-kor kellett volna elutaznia. Tulajdonképpen csak tíz perccel később indult. Mialatt ő a prefektúrán szórakozott, a személyzetet is meghívták egy mulatságra. Mi is ott voltunk, és a szigeten szolgáló alacsonyabb beosztású tisztek meg mások, akik még hozzájuk csapódtak, tudja, a látogatóba érkezett katonák. Egy helyi specialitást ittunk, egy bivalyerős puncsot. A repülőgép személyzetéből mindenki megkóstolta. Mind a tizenketten.

– Tizenketten? – visszhangozta Stone meglepetten. Most először találta furcsának. Talán azért nem keltette fel korábban a figyelmét, mert túl kézenfekvő volt. Tényleg, miért éppen tizenkét ember?

– Nincs szükség ekkora legénységre egy DC 6-oson.

– Hosszú volt az oda-vissza út, így dupla személyzetet vitt magával, különösen pincérből volt sok. Úgy hallottam, hogy Ailleret fárasztó tudott lenni.

– És mind a tizenketten berúgtak?

– Nos, pontosabban ittak-iddogáltak, egy ember kivételével. Az az egy erősködött, hogy sosem szokott inni.

– De hogy mertek felszállás előtt inni?

– Azt gondolták, hogy aznap már nem fognak repülni.

– Ezt meg hogyan hihették? Hiszen a tervek szerint fel kellett volna szállniuk! Miből gondolták, hogy mégsem?

– Tudom is én. A kapitány az elején bejelentette, hogy az éjszakát még ott töltik. Mire aztán kiderült, hogy a tábornok mégis el akar utazni, már késő volt. Addigra már mind eláztak.

– És aztán?

– Aztán meg már nem akaródzott elindulni, húzták az időt, és persze rögtön félrerakták a puncsot. Előálltak mindenféle kifogással, hivatkoztak még az időjárásra is.

– És?

– Szó se róla, esett, ocsmány idő volt. Nem sétára való, de repülőgéppel azért fel lehetett szállni. Végül aztán Ailleret egyedül szállt be a gépbe, és fél órát várt rájuk – őrjöngve. Láttam felszállás előtt az arcát. Képzelheti. A többiek kénytelen-kelletlen követték. A kapitány még utoljára megpróbálta maradásra bírni, de azt azért mégsem mondhatta: „Nézze, fáradt vagyok, és egy kicsit piás is", ez biztosan a karrierje végét jelentette volna. Ailleret azt mondta, hogy ha az irányítótorony engedélyt ad a felszállásra, akkor elmennek. És miért ne adott volna?

– Túlterhelték a gépet üzemanyaggal?

– Ugyan. Ezt meg honnan veszi? Sok badarságot kinyomtatnak az újságokban. Kétezer-ötszáz mérföldes út állt előttük, a gép meg háromezer-nyolcszáz mérföldet tudott megszakítás nélkül megtenni, sőt szükség esetén akár ötezret is. Még legalább kétezer liternek volt hely a tartályokban. Én csak tudom, én töltöttem fel.

– Átvizsgálták a gépet?

– Csak amikor megérkezett. Indulás előtt is kellett volna, de nem maradt rá idő. Miután a kapitány bejelentette, hogy másnap reggelig nem szállnak fel, mi se nagyon törtük magunkat a szokásos felszállás előtti ellenőrzéssel. Aztán egyszer csak indulás. Egyszerűen nem volt rá idő. Napközben csak az üzemanyagtartályokat töltöttük fel. Érkezéskor amúgy is ellenőriztük, az meg alig kilenc órával azelőtt történt.

– Őrizték a gépet?

– Hogyne. Mint minden gépet a repülőtéren. Illetéktelen személyeket sosem engednek ide. Ki van írva a kapura.

– Külön őrséget nem állítottak?

– Az összes nélkülözhető rendőr a belvárosban legeltette a szemét – szólalt meg csendben a harmadik férfi. – Ritkán csődül össze ennyi nagykutya a szigeten. – Mind nevettek.

– És mi volt az, amit nem mondhatott el? – fordult Stone Leclerchez.

– Á, ez nem nevezhető ténynek, ha érti, mire gondolok – kezdett bele körülményesen a mondókájába –, de társaságban én sosem érzem magam valami fényesen. Mivel nincs mit csinálni, hát mindenki túl sokat iszik. Szóval, feltűnt nekem az a tiszt, aki a személyzetből egyedül nem ivott. Tizenegy óráig színjózan volt, azután is, hogy a puncsot már kivitték, és ő nyúzta legjobban a kapitányt, hogy ne szálljanak fel. Aztán eltelt öt perc, és amikor ismét megpillantottam, hát, bizony isten, részegebb volt a többieknél. Én mondom, ennél furcsábbat még nem láttam. A többiek meg ugratták, de ő csak azt hajtogatta, hogy nem ivott egy kortyot sem, azok meg kinevették. Majd elsírta magát, úgy igyekezett, hogy kijózanodjék, a többiek meg magukkal cipelték a gépre. Bár ők sem mentek szívesen, az a tiszt kapálódzott ellene a

legjobban. – Leclerc egyenesen ült, látszott rajta, hogy zavarban van, s csak akkor engedte el magát, amikor befejezte.

A másik kettő félig-meddig tisztelettel, félig-meddig hitetlenkedve hallgatta nehézkes előadását.

Szótlanul ültek még azután is, hogy abbahagyta. Volt abban valami groteszk, hogy egy részeget a halálba ráncigálnak.

– Láttak-e valakit, aki furcsán viselkedett az estélyen? Vagy valakit, aki csak aznap érkezett?

– Nem. Mindenkit ismertem, aki Madagaszkárról a géppel érkezett. – A főnök elgondolkodott. – Volt ott egy fiatal tiszt. Bár az is néhány nappal előbb jött, hogy ellenőrizze a repülőteret. Tudja, a katonai készültséget. A madagaszkári nagy támaszpontról rendszeresen átküldenek valakit.

– Ki volt az az ember?

A vállukat vonták mind.

– Nem hiszem, hogy hallottam volna a nevét. Amúgy kellemes fiatalembernek látszott, de hát nekünk csak egy turista volt a sok közül. Sovány volt, arra emlékszem. – A főnök ismét elcsendesült. – Fura ügy.

– Mit gondol, hogy történhetett?

– Ó, hát berúgtak, és elvesztették az uralmat a gép felett.

– És ezt el is hiszi?

– Hát, nem tudom. Sosem merült fel más magyarázat. Én legalábbis nem tudok róla. De az irányítók elmesélték, hogy mit hallottak, amíg megvolt a rádióösszeköttetés.

– Mit?

– Semmit. Egy hangot sem. Furcsa, nem? Sürgették a pilótát, hogy forduljon balra jobb helyett, az meg az utolsó pillanatig hallgatott. És akkor kiáltott.

– Úgy tudom, akkor már a tenger felé próbálta fordítani a gépet, de túl későn – tette hozzá Stone.

– Ezt biztos valami nagyokos álmodta – vágta oda a főnök gúnyosan. – Egy esős éjszaka közepén, kétszáz méter magasan és öt mérföldre a repülőtérről csak egy bagoly láthatta, mit csinál a gép.

– Csak ilyen magasan volt?

– Talán nem tudta, de a légcsavaros személyszállító gépek nem meredeken szállnak fel.

Várták, hogy mi lesz Stone következő kérdése.

– Igazuk volt, nem lettem tőle okosabb.

– Adok magának egy tanácsot, fiatalember. Menjen el Elestre tábornokhoz. Ő volt a körzet főparancsnoka. Ailleret gépén érkezett, de tovább maradt. Ő vitte vissza Párizsba a vizsgálóbizottság jelentését. És tudomásom van arról is, hogy kereken megtagadta, hogy katonai gépen utazzék vissza. A menetrend szerinti járattal ment Párizsba, és állítólag egyenesen De Gaulle-nak adta át a jelentését. A helyettese mesélte el nekem, és többet egy hangot se hallottunk erről az ügyről.

Azzal tisztában volt Robert Tocqueville, hogy ha egyenesen bemegy, és megkérdi, mit mondtak Stonenak, a legkevesebb, hogy a főmérnök úgy kirúgja, hogy lába sem éri a földet. A főnök nem volt idevalósi, és határozott ellenszenvvel viseltetett a politikai aktivisták iránt.

De Tocqueville-nek mindenhol volt egy barátja vagy egy barátjának a barátja. Ez volt a dolga. Ezúttal a beszélgetésben részt vevő harmadik férfit ismerte, s még a nap folyamán némi hízelgés után rábeszélte, hogy ismételje meg az elhangzottakat.

Tocqueville nem volt ijedős fajta. Ebben a tekintetben is méltó tanítványa volt Courmannak. Ő is

ismerte azt a fiatal tisztet, aki Beauford mellett, valamint az estélyen feltűnést keltett; Ailleret halálának a napján egy levelet adott át neki. Nem tudta ugyan, mi állt a levélben, sőt azt sem, hogy mi történt a géppel, de az ösztöne azt súgta, hogy Stone túlságosan messzire merészkedett. Lelke mélyén érezte, hogy ez így nem mehet tovább. A közelgő bajt mindig megorrontotta. Ha Courmannak jelentést tesz, meg fogja említeni balsejtelmeit is.

De aznap este nem tudott Courmannal beszélni. Valami fennakadás volt a helyi vonalakban; vagy tönkrementek, vagy isten tudja, mi történt velük. Gyakran megesett az ilyesmi, minden látható ok nélkül. Akkor már végképp ideges lett, amikor a Stone-t követő ember jelentette, hogy az idegen találkozót beszélt meg másnap délelőttre két másik repülőtéri tisztviselővel, délutánra pedig két minden lében kanál újságíróval.

Bár Tocqueville azt a parancsot kapta, hogy csak tartsa szemmel Stone-t, La Rénunion viszonyait ismerve úgy érezte, hogy ennél messzebbre kell mennie. Nem jó az, ha az emberek fecsegni kezdenek. Ha egyszer megindul a szóbeszéd, az isten sem állítja meg.

Stone a prefektúrán dolgozó fiatal áfistával vacsorázott St-Denis-n kívül. Nyugat felé hajtottak ki a városból, és egy nyaktörő hegyi útra kanyarodtak. Húsz perc múlva egy szállodához értek, melynek hatalmas étterme a tengerre nézett. Egy-két vendég lézengett benne. Stone ismerőse szerint ez a lanyha turistaforgalommal függött össze. La Réunion drága hely. Csak az Air France gépei járnak ide, és a légitársaság alaposan megvágja az ide utazókat. Mesélt a helyi igazságszolgáltatásról is: a legeszesebb bűnözők be-

veszik magukat a vulkánok közé, és a rendőrség sosem kapja el őket. A rendőrök nem szívesen mennek fel a hegyekbe. Az üldözők amúgy is közeli vagy távoli rokonai az üldözötteknek. A tengerre és a parti városokra néző erdős hegyoldalban elköltött importált, gyarmati vacsora mellé az ifjú hivatalnok feltálalta újdonsült ismerősének a La Réuniont érintő összes többi panaszát.

Stone éjfél előtt ért vissza a szállodájába. Kinyitotta a szobája ajtaját, és felkapcsolta a villanyt. Kevéske holmija a padlón széthányva. Az ágy lecsupaszítva. Átsuhant az agyán a gondolat, hogy milyen okosan tette, hogy még vacsora előtt feladta az aznapi anyagot.

A fürdőszobaajtó csukva volt. Odament és kinyitotta. Az ajtóban Robert Tocqueville állt, kezében Stone-ra szegezett pisztoly.

– Forduljon meg – parancsolta.

Stone megfordult, és Tocqueville hátulról lefogta. Abban a pillanatban egy másik férfi jött be a szobába, becsukta maga mögött az ajtót, és Stone-hoz lépett. Puha bőrkesztyűt viselt, és Stone-t azon nyomban gyomorszájon vágta.

Stone rúgással próbált volna védekezni, de Tocqueville hátrarántotta a karját, és a térdét a hátába nyomta. A másik ismét gyomorszájon vágta, aztán az arcába ütött, és újra meg újra a gyomrába.

Mikor Stone magához tért, első pillantása az aktatáskájára esett. Egy habszivaccsal borított kényelmetlen padon feküdt. Nagy kínnal tudta csak a bal szemét felnyitni, a másik szeme úgy bedagadt, hogy semmit sem látott vele. Másnap reggel fél kilenc volt, a repülőtér indulási várótermében hevert. Egy óra múlva indult Párizsba a gép.

A homályból női hangot hallott: egy végtelenül

kellemetlen orrhangot, amely hiábavalóan igyekezett kellemesnek hatni. Vagy csak a fejébe hasító és a testén végigfutó fájdalom miatt hallja ilyennek?

– Egy félórával ezelőtt hozták ide. Nyugtalankodtak, hogy lekési a gépét.

– Ki? – nyögte Stone. Lüktető fájdalom kínozta. Minden porcikája sajgott.

– A barátai. Azok, akik idehozták.

– Milyen barátaimról beszél? Mi történt?

– Úgy látszik, alaposan kirúgott a hámból az éjjel.

Stone bal szeme közben fáradtan lecsukódott, de most gyötrődve kinyitotta újra, és ránézett a nőre. Komolyan beszél, vagy gúnyolódik vele, esetleg szándékosan félrevezeti? Az Air France-egyenruhás lány ártatlanul, kedves mosollyal nézett rá.

– Idevalósi? – kérdezte Stone.

– Ó, dehogy – nevetett a lány megkönnyebbülten, mintha Stone viccelődött volna vele.

– Akkor a barátaimat sem ismerheti, ugye? – Megpróbált felállni, de visszaesett. A légikisasszonynak kellett a géphez támogatnia.

14

– Mr. Sherbrooke-kal szeretnék beszélni, a Norwich Uniontól.

– Bocsásson meg, uram, de ez nem a Norwich Union.

– Nézze csak, az igazgatójukat Mr. Sherbrookenak hívják, nemde?

– De igen, uram.

– Nos, akkor mondja meg neki, hogy Mr. Charles Stone keresi, és említse meg a Norwich Uniont is, de siessen. Sürgős ügyben kell vele beszélnem.

– Egy pillanat, uram.

Stone egy telefonfülkében állt az Orlyn. Az üvegfalnak dőlt, hogy valahogy lábon tudjon maradni. A csontjai épek maradtak ugyan, de alaposan helybenhagyták. A repülőút alatt kicsit rendbe hozták, így most már a másik szemét is ki tudta nyitni. A lakásáról nem telefonálhatott. A fülkéből jól látta a folyosón ólálkodó Peducöt. Párizst nyilván értesítették az érkezéséről. A komédia tragikus fordulatot vett.

– Szevasz, Martin.

– Na végre, Charles! Két napja próbállak elérni. Már azt hittem, meghaltál.

– Figyelj jól, Martin. Azért hívlak, hogy megmondjam, megint iszonyúan összevertek. Szörnyű állapotban vagyok. A másolat sem nyújtott védelmet. Jártam La Réunion-on, és semmivel sem jutottam előbbre.

– Charles, nem adhatod fel.

– Ezt meg hogy érted? Abba akarom hagyni! Nem bírod felfogni?

– Charles, figyelj rám. Két napja felhívtak telefonon. Valaki, aki azt állította, hogy te kérted meg rá.

– Micsoda?!

– Szó szerint. És azt kérdezte, hogy megkaptam-e a legutóbbi leveled.

– Mit feleltél?

– Azt mondtam, hogy nem tudom, miről beszél, és Charles Stone-t sem ismerem. Nem említettem a Norwich Uniont. Azóta egyfolytában hívtalak. Azt hittem, elkaptak. Már majdnem szóltam Williamsnek, hogy jelentesse meg az anyagot.

Stone szótlanul hallgatta. A szűk fülkében ketrecbe zárt vadnak érezte magát, akit perceken belül átadnak a folyosó végén várakozó árnyalaknak. Egyetlen vágya maradt: elmenni, és elfelejteni az egészet.

– Érted már, Charles? Nem hagyhatod abba. Nem fogják engedni, hogy kiszállj a buliból, ha egyszer nem sajnálták a fáradságot, hogy kinyomozzanak engem is. Túl sokat tudsz. Csak egy kiutad van. Mielőtt még megbizonyosodhatnának róla, hogy engem keresnek, és megpróbálnák elvenni tőlem a másolatot, ki kell derítened az igazságot. Ha gyorsabbak nálad, véged van, Charles.

Még most sem bírt megszólalni.

– Hallasz?

– Igen. Igen, hallak – felelte, és a fülke másik oldalának dőlt.

– És, Charles, az anyagot mostantól a titkárnőmnek küldd. – Beolvasta a nevet és a címet. Stone lemondóan felírta a repülőjegye hátára, azután szó nélkül letette a kagylót.

Kisántikált egy taxihoz. A párizsi autópályán hát-

rapillantott lerázhatatlan üldözőjére, aztán félig önkívületi állapotban hátrahanyatlott az ülésen. Nem tudta, hogy a kimerültség okozza-e, vagy a fájdalom, vagy netán az, amit félelemnek nevezett.

Stone másnap reggelig nem érezte magát elég erősnek ahhoz, hogy felkeljen az ágyból. De lehet, hogy csak menekült a kimerültségbe. Talán még mindig kibúvót keresett. Amaz éjszaka után már világosan látta: sarokba szorították, és szűkre szabták az idejét.

Már nem a vadászat izgalmával, hanem az üldözöttség szorongásával lépett ki a házból, és sétált el az egyik pribékje mellett, aki minden feltűnés nélkül egy cukrászda kirakatát szemlélte. Az Invalidusokhoz, a rue de Constantine-ra vezetett. Biztos volt benne, hogy Rogent-t otthon találja.

Fél órával később egy Elestre tábornoknak szóló ajánlólevéllel a zsebében hagyta el a beteg lakását. Azt is megígérte Rogent, hogy telefonon odaszól, és előkészíti a terepet.

Stone bejelentkezett a tábornoknál. Elestre vidékre készült lazachorgászatra, és egy nyugalmas hetet akart eltölteni a barátaival. Pierre Dehal is részt vett ezen a horgászaton. Nem fűzte őket egymáshoz régi, mély barátság, mindössze felületes ismeretség. Mivel ugyanazokban a körökben forogtak, ugyanazokat ismerték, és Dehal is szeretett műléggyel pecázni. A horgászat pedig szelíd, nemes, cseppet sem megerőltető sport. Épp olyan finom lelkű, érzékeny embernek való, mint Dehal.

Elestre javasolta Stone-nak, hogy rögtön menjen fel hozzá. Neuillyben lakott, a boulogne-i erdőre néző tágas épületben.

Apró termetű, éber tekintetű, de nagyon idős, lassú mozgású öregúr volt. A szalonba vezette Stone-t, és intett, hogy foglaljon helyet. Stone átfurakodott az

antik bútorok között, a múlt századbeli, sötétvörös és sötétkék színekben tobzódó vastag szőnyegeken taposva.

– Most érkeztem vissza az ön régi indiai-óceáni állomáshelyéről – kezdte Stone. – Pontosabban szólva, La Réunionról.

Elestre elengedte a füle mellett Stone szavait. A szemben ülő férfi agyongyötört, sérült arcát nézte. A tábornok arckifejezése talán együttérzést, de mindenképp kíváncsiságot árult el.

– Rogent azt mondta, hogy önt a hadsereg érdekli, és hogy legyek a segítségére. Miről is van szó közelebbről?

Olyan ember hanghordozásával beszélt, aki pontosan tudja, hogy egy parancsnoknak milyen korlátai vannak, és milyen felelősséget visel. Sőt, mi több, bátran elfogadja a választási lehetőségeket.

– Mi, gaulle-isták, hála annak, hogy 1940-ben megtagadtuk a parancsot, és a bűn útjára léptünk, politikusok lettünk, és nem bürokraták – mondta később, a beszélgetés során.

– Azt akarom kideríteni, hogy ki ölte meg Ailleret tábornokot.

– Nem hiszem, hogy ebben a segítségére tudok lenni.

– Segítenie kell. Nincs kihez fordulnom. Én még sötétben tapogatódzom, de ők már rám találtak. Látja, milyen állapotban vagyok. És ez csak az arcom. Amit nem lát, az még rosszabbul fest. Boldogan lemondanék a további nyomozásról, de nem tehetem. Nem hagynák, hogy elfelejtsem, amit tudok.

Stone maga sem volt biztos benne, hogy természetesnek hat-e a könyörgése, vagy előre kitervelt hazardírozásnak.

– Látom, ellátták a baját.

– Igen. Kétszer is.

A tábornok szánakozva vizsgálgatta. Iszonyodott az erőszaktól, egy olyan ember viszolygásával, aki ebből már épp eleget látott.

– Rogent megkért, hogy segítsek magának. Csakhogy nincs mit mondanom.

– Látta a vizsgálóbizottság jelentését?

– Hogyne, de abban semmi érdemleges nem volt. Célzások, befejezetlen mondatok. Mintha a jelentés megírásakor valami véleménykülönbség lett volna a bizottság tagjai között. És a jelentésen túl ott volt az is, amit az emberek beszéltek, de nem vetették papírra, mert nem volt rá bizonyíték.

– Éspedig?

– Nos, hogy a gépet elrontották, ez valószínűleg igaz is, csak teljességgel bizonyíthatatlan. Talán nem kellene ezt elmondanom, De Gaulle halott, és vele együtt mindaz letűnt, amit képviselt. A világ, amit felépített, délibáb volt csupán, és amikor eloszlott, feltűnt mögötte a régről ismert sivatag. Néha azt hiszem, hogy talán bölcsebben tette volna, ha nem tussolja el, hanem nagydobra veri, és eltapossa azt, aki... tudja, túl sok férget tűrt meg annak idején, a békesség kedvéért. Most, hogy már nincs többé, a férgek mérges kígyóvá vedlettek át.

– És ki nyúlhatott a géphez?

– Hát éppen ez az. Ezért jöttem vissza a menetrend szerinti géppel, és adtam át a jelentést egyenesen De Gaulle tábornoknak. Nem kevesen próbálkoztak nálam, amíg a jelentés a birtokomban volt. Szerették volna a tartalmát tudni. Óvatosságra intettek, felhívták a figyelmem, hogy gondoljak a jövőmre stb. stb. A jelek veszedelmes irányba mutattak. A tisztikar felé. Nos, ha rámenősebbek lettünk volna, és bebizonyítjuk, hogy a katonai elit java része benne volt a

dologban, képzelheti, micsoda következményekkel járt volna.

De Gaulle őrjöngött, hogy a vezérkari főnökét csak úgy, pimaszul, mintha nem is volna hatalma, elteszik láb alól. Pedig hát ez történt. Önmagának sem merte beismerni, de annyi évvel Algéria után a Hadsereg még mindig kedvére packázott vele. Úgy döntött, hogy ejtsük az ügyet. Eltemettük, és megfeledkeztünk róla.

Felállt, és az utcára meg a Bois-ra néző ablakhoz sétált. A nyomasztó témától több levegőt és fényt kívánt. Az évek múlásával egyre kevésbé viselte el a gonosz fondorlatok mocsarát. Kitárta az ablakot, és kihajolt. Aztán visszafordult, és odahívta Stone-t.

– Gondolom, ezek magát követik, ugye? – Az utcán ácsorgó Peducre és a fullajtárjára mutatott.

– Igen. Ön fölöttébb jó megfigyelő.

– Ugyan, csak a tapasztalat. Semmi több. Ezek a férgek nem váltak mérges kígyóvá. De innen is megérzem a szagukat. – Megfordult, becsukta az ablakot, és visszaterelte Stone-t a helyére. – A tisztikar többsége, a régi vichyi hadsereg, győzelmi tort ült. Végrehajtották a nagy leszámolást.

De Gaulle dühében kinevezte néhány hívét a vezető posztokra. Fourguet került Ailleret helyére. Kiváló repülős volt, és De Gaulle odaadó embere. De a tisztek gyűlölték. Nem tartozott közéjük. 1940-ben nem engedelmeskedett, 1961-ben pedig igen. A férgek szemében mind a kettő rossz.

A helyzet azóta sem javult. Nem maradt sok gaulle-ista. Megöregedtek, mint én. És ráadásul meddőek vagyunk. Nincs utánpótlásunk, nincs második generáció. Nem is lehet, mert különcök vagyunk, olyanok, tudja, akik tudnak „nem"-et mondani. Ez az állatfaj-

ta nem szaporítható. Vagy ilyennek születik az ember, vagy nem.

De Gaulle dühkitörése csak kérészéletű eredménynyel járhatott. Ezzel az ellenfeleink is tisztában voltak. Tudták, hogy ők győztek. Valójában soha nem is féltek tőlünk. Szinte már a győzelem napján, 1945-ben leírtak minket. Csak az olyanokat nem tűrték, mint Ailleret, akik talán az „új iskola" kategóriába sorolhatók. Akik nem vétkeztek 1940-ben, mint mi, és fütyültek a régi tiszti alakulatokat összefűző osztályérdekekre és negatív hagyományokra. Nevezze őket történtőnek vagy modernnek, vagy ahogy az elfogultsága diktálja, de két tulajdonságuk mindenképp figyelemre méltó: nagyravágyóak és szaporák voltak, ezt sokszorosan bizonyították. A hadsereg ezért felesküdött az elpusztításukra, és ez végül sikerült is. A régi „clique" tömegénél és politikai súlyánál fogva elsöpörte őket.

– És ön nem emelte fel a szavát ebben az ügyben?

– De Gaulle hallgatást parancsolt. Én csak az ő példáját követtem. Sosem kedveltem Ailleret-t, de nem ez volt az elsődleges okom. Akkoriban semmit sem nyertünk volna egy általános tisztogatással. És azt hiszem, ez az elv még ma is érvényes.

– Sajnos, annál már többet kiástam, semhogy elkerülhessük a leszámolást. Akár róluk, akár rólam van szó.

– És mivel tartja őket sakkban, Monsieur Stone? Miért verik össze „kesztyűs" kézzel, és koslatnak jámboran a nyomában?

– Olyan iratok vannak a birtokomban, amik az eltűnésem esetén azonnal a sajtó lapjaira kerülnek. Először azokat kell megtalálniok és megsemmisíteniök. És már nincsenek messze a céltól.

– Nagyon okos húzás. – Elestre nyugodt, kimért

stílusa változatlan maradt. – Csak két javaslattal szolgálhatok. Látogassa meg a vizsgálóbizottság tagjait. Egyikük, hogy melyik, arra már nem emlékszem, határozottabban akart fellépni, mint a többiek. Ha jól emlékszem, még magánszorgalomból is nyomozott. A többiek féltették a jövőjüket. – Kiment, és egy papírlappal jött vissza. – Tessék, a nevek. Attól tartok, ez nem bizalmas értesülés. – Gúnyosan mosolygott. – Valamelyik kis példányszámú lapban jelent meg. Könnyen meg fogja őket találni, hiszen valószínűleg ma is hasonló állásokban dolgoznak.

Nyolc név állt a papíron. Stone összehajtva a zsebébe gyűrte.

– És a második javaslata?

– Nos, ez már inkább csak feltevés. Egy Philippe Courman nevű férfiról van szó. Megnyerő modorú, jómódúnak látszó, dongalábú, szakállas ember. Egyfelől. Másfelől egy féreg. Egy mérges kígyóvá cseperedett féreg. Egy szélhámos. Politikai körökben rendelkezik némi hatalommal, de a hősi múltját igazoló iratai hamisak. Rajtam kívül nem sokan tudják, hogy valójában kicsoda. De ön bizonyára megérti, hogy nem lett volna értelme a torkának ugrani. Hemzsegnek a hozzá hasonlók a francia közéletben.

A háború felszínre dobta a mocskot. Talán így van ez minden háborúban. Monsieur Courmant talán a mi francia „un nomme de main" kifejezésünkkel lehetne legtalálóbban jellemezni. Vagyis bérenc, mások vágyainak erőszakos végrehajtója. Ó, persze, nagyon is civilizáltan műveli a mesterségét. A piszkos munkát ő is másokkal végezteti el. Philippe Courman St-Denisben volt Ailleret halálának napján.

– És?

– Ennyi az egész. Persze okkal tartózkodott ott. Ő az uralmon lévő, magát gaulle-istának nevező párt

egyik pillére. Azon a héten jó néhányan összegyűltek a szigeten ebből a nemes fajtából. De én ismerem Courman stílusát. Egy csip-csup politikai ügy helyreigazításáért ő nem utazza be a fél világot. – Stone kinyitotta a száját, hogy félbeszakítsa, de a tábornok belefojtotta a szót: – Ott volt, elégedjék meg ennyivel. És ő szokott a szolgálatába fogadni olyan férgeket, mint amilyenek lent várják magát.

Stone bement a bankba az acélkazettáért, és azon melegében átmásolta az Elestre tábornoknál felvett szalagot, meg a még La Réunionon postára adottakat. Azután feladta az újabb anyagát a vizsgálóbizottság névsorával együtt Sherbrooke titkárnőjének. A gyorsaságon most az élete múlhat. Óvatosabban választotta ki a postahivatalt is. A Champs-Élysées egyik hatalmas postahivatalába ment be, ahonnan naponta ezrével adnak fel külföldre leveleket. Két postaláda-ürítés között félidőben dobta be a ládába, hogy a halomból nehezebben lehessen kikeresni. Ráadásul kivárta azt a pillanatot, amikor egy angol turistacsoport adta fel a családnak írt leveleket, lapokat, és ezek közé csúsztatta be a magáét.

15

A rue de Saints-Pères-i postahivatal alagsorában, ebben az óriási teremben, a falak mentén számtalan telefonfülke áll egymás mellett. Középen egy emelvényen, üvegfalú trónusán egy türelmetlen nőszemély ül, hozzá lehet a telefonokat életre keltő zsetonokért, azaz tantuszokért folyamodni. Nincsenek ventilátorok, a nehéz, áporodott, fülledt levegőben az asszony arcát kiveri a veríték. A zárt fülkékben ennél még egy fokkal rosszabb a helyzet. Stone a délután folyamán még ezt a kínt is kénytelen volt elviselni.

Olyan fülkét választott, ahonnan jól látta a terembe vezető lépcsőt. Szemmel tudta tartani követőjét, nehogy túl közel merészkedjék. Még ilyen elővigyázatosság mellett sem kockáztatja meg, hogy nyitott ajtó mellett telefonáljon. Ki tudja, milyen messze hallatszik el a hangja, még a többi fülkéből áradó duruzsolás mellett is.

Nyolc név állt Elestre listáján. Öt katonatiszt és három civil. A civilek a LÖT-nél, a DC 6-osokat karbantartó vállalatnál dolgoztak.

Először arra volt kíváncsi Stone, hogy mit csinálnak most, négy évvel a baleset után. Egy hirtelen előléptetés vagy visszaminősítés – vagy bármi rendkívüli – beszédes adat lehet. A Honvédelmi Minisztérium információs szolgálatánál és a LÖT központi irodájánál próbált számos hívással a nyomukra akadni.

Stone hosszúra nyúló távolléte végül lecsalogatta az aggodalmas férget. Peduc körbepillantott, hogy nincs-e másik kijárat, ahol áldozata észrevétlenül

megléphet, majd bekukkantott a fülkékbe is. Peduc olyan idegesen kapta el a tekintetét, amikor véletlenül találkozott a Stone-éval, mintha rá számított volna itt a legkevésbé. Stone a félhomályos fülkekoporsóból rámeredt a vékonydongájú férfira, aki némi toporgás után sarkon fordult, és távozott.

Peduc feltűnésére nyomban letette a kagylót. Most újra tárcsázott, és a szétkapcsolt vonalra hivatkozott. A hadsereg információs szolgálatánál ülő segédtisztből harapófogóval kellett minden szót kihúzni. Még azt sem akarta elismerni, hogy egy pillanattal előbb már beszélt Stone-nal. Mint mindig, most is a legegyszerűbb kérdésekre kapott legnehezebben választ, és a hivatalnok olyan rémülten zárkózott el a válaszadástól, mintha Stone államtitok után érdeklődött volna. Ő valószínűleg annak is látta, saját kis magánvilága féltett titkainak. Hiszen ha az információs osztályán tárolt adatokat minden jöttmentnek elárulja, hova lesz a fontosságuk, mire zsugorodik az osztály értéke? Zárásra Stone kinyomozta a nyolc embert, és még a címüket is sikerült visszakeresnie a párizsi telefonkönyvből.

Este ágyban fekve, a régi és az új listát hasonlította össze, hátha talál valami nyomot. A katonatiszteket a várakozásnak megfelelően előléptették. A három civilről már nehezebben tudott megállapítani bármit is, de azt észrevette, hogy az, aki az 1968-as listán a második helyen szerepelt, az 1972-esen a harmadikra csúszott vissza. Ardant-nak hívták.

Arra, hogy Ardant volt-e az ő embere, vagy sem, mérget nem vehetett. De valami halvány lehetőség mégiscsak megcsillant.

Másnap reggel korán útnak indult. A hűvös levegőre érzékeny volt még a ruha érintésétől is fájdalmasan összeránduló bőre, a dagadt és élénk színekben

játszó megannyi zúzódása. Egyik kezében az acélkazettát vitte, benne az összes irattal és magnószalaggal, bal zakózsebében lapult a Sherbrooke titkárnőjének címzett boríték, benne a vizsgálóbizottság névsorával, a mostani rangsorban, az érvényes címekkel. Beszállt a kocsijába, és áthajtott a folyó másik oldalára, végigrobogott a Louvre árkádjai alatt, és az Operaház közelében egy postahivatal utcai ládájába dobta be küldeményét.

Elkerülte a figyelmét, hogy a mögötte haladó kocsi egy pillanatra megáll, és az egyik férfi kiugrik belőle.

Peduc elfogadható lelkiállapotban kezdte a napot. Amikor hajnali hatkor felébredt, meztelen felesége még derűsen szendergett a takaró alatt, és sugárzóan pufók angyalként aludta végig Peduc készülődését, még azt is, amikor kilopódzott a hálószobából. Egész napját végigkísérte ez a vigasztaló, a puha hajnali megvilágításban szinte valószínűtlenül békés kép. Ráadásul a kávéházban, ahová betért reggelizni, mindenki rámosolygott, és udvariasan szólt hozzá. Kora reggel könnyen elronthatják az ember napját, de ezúttal mellé szegődött a szerencse. Elálldogált a horganyzott pultnál, és minden korty kávé előtt beletunkolta a vajas baguette-jét a forró, illatos italba. Szerette figyelni a felszínen úszó aranyos karikákat. Másik játéka a számolás volt: minél több arany gömb úszik a kávén, annál szerencsésebb lesz a napja. Ezt a játékot példás önmérséklettel játszotta: a kenyérdarabot csak annyi ideig dugta a kávéba, ameddig a vaj megolvadt rajta. Ma reggel tűrhető eredménnyel zárt: tíz karika úszott a kávéján.

A jóslat be is vált, nemhiába bízott a szerencséjében. Marcel Montesquieu mellett ülve a kocsiban, észrevette, hogy Stone egy olyan posta előtt áll meg, amely szerepel a listáján. A postamester korábban

köztisztviselő és zugárus volt, most csupán köztisztviselő. Még a háború alatt fogott össze Courmannal, pontosabban fogta be őt Courman.

Hatszáz levelet találtak a postaládában. Kétszáz volt Angliába címezve. Peduc és a postamester bezárkóztak az irodába és munkához láttak. Óvatosan kinyitottak minden borítékot, aztán gondosan visszaragasztották. Hosszadalmas, időrabló munka volt, és kettejükön kívül mást nem vonhattak bele. Peduc kétbalkezes lévén, a munka oroszlánrésze a postamesterre hárult. Legalább nyolc óra megfeszített munka, morogta a postamester. Mindez eltörpül a várható eredmény mellett.

Ezen a szombat reggelen Stone utolérte magát. Zúzódásai eddig azért nem gyógyultak, mert nem akart róluk tudomást venni. Most azonban meg akart szökni Párizsból, hogy összeszedje magát a rá váró újabb megpróbáltatások előtt.

De a pihenésen túl volt más oka is: az ügy mostani állásánál veszélyessé vált, hogy üldözői mindenhova kövessék, tudják, kivel találkozik, merre jár. El akart tűnni a szemük elől. Ha eltűnik az életükből egy kis időre, tán megnyugszanak, bár az is lehet, hogy éppen zavarodottságuk hajtja a malmára a vizet. Minden egy kis lélegzetvételnyi szünet mellett szólt. Az Operaház mögött rákanyarodott a rue de Lafayettere, és északra, az autópálya felé vette az irányt.

Csak lélegzetelállító akrobatamutatványokkal lehetne lerázni egy másik kocsit a párizsi forgalomban. Sebességkorlátozás nélkül, az autópályán ez nem jelent problémát. A Porte de la Chapelle után, még az autópálya bejáratánál jól rálépett a gázra. A hátrapillantó tükörben elégedetten figyelte a kétségbeesetten igyekvő, mégis mindjobban lemaradó Peugeot-t.

Alig volt forgalom az autópályán. Behúzódott a legbelső sávba, és irányjelzőit villogtatva százkilencvenre gyorsított. Elhagyta St-Denis-t és Le Bourget repülőterét, majd félóránvira Párizstól elérte a survilliers-i elágazást. A Peugeot-nak nyoma sem volt már.

Letért itt az autópályáról, és nyugatnak tartott egy kis mellékúton, amíg el nem érte a főútvonalat. Ezen visszahajtott Párizs felé, de a külső gyűrű előtt újra nyugatnak fordult, nehogy a Porte de la Chapelle-nél esetleg várakozó kedves ismerősei karjába fusson. Két kijárattal arrébb ráhajtott a külső gyűrűre, a Boulevard des Maréchaux érintésével dél felé megkerülte Párizst. A déli autópályán hagyta el a várost.

Egy Benoît-sur-Loire nevű faluba tartott. Ismert ott egy kis szállodát, egy fiatal nő vezette. Szállodánál talán valamivel több is volt: a vonzó fiatal hölgy egy-egy vendégét néha a szokottnál melegebben fogadta. Stone nem feledkezett meg róla, és úgy érezte, hogy most épp ilyen zsongító „kezelésre" van égető szüksége sebesült testének.

Az Elixir Szállót semmiképp sem lehetett kuplerájnak tekinteni. A bájos Odile fiatalon örökölte, és így kénytelen volt felváltani Párizst erre a jórészt idős emberek lakta falura, melynek román stílusú kolostorában a szerzetesek gregoriánokat zengtek. Nem lehetett csodálni, hogy egy-egy vendégét külön szolgáltatásban is részesítette. Stone is így ismerkedett meg vele egy évvel korábban: karjai közt töltött egy éjszakát egy burgundi borkóstoló kirándulásból hazatérőben.

Lakályos, kényelmes, kissé divatjamúlt, jellegzetes XIX. századi szálloda volt. Odile olyan örömmel üdvözölte, mintha csak tegnap váltak volna el. Noha kora délutánra járt csak, végigdőlt az ágyán, és hagyta, hadd ölelje körül ez a zárt, békés világ, ahol elfe-

ledkezhet arról, ami ide űzte, és ami Párizsban vár rá. Érezte, nem sok választja el attól, hogy végleg bedobja a törülközőt, ezt pedig nem engedheti meg magának. No persze, ha akarná, elmenekülhetne valahová messzire, ahol nem találnák meg.

De erről szó sem lehet. Nem adja fel a harcot. Most már a végére jár. Nem végez félmunkát. Lecsukta a szemét, és megpróbálta elűzni minden gondolatát. De hiába: fejében egymást kergették a gondolatok. Újra meg újra végiggondolta, hogy mit s hogyan tett és kell még tennie, kereste, nem hagyott-e valamit figyelmen kívül.

Felugrott, és kitárta az ablakot. Madarak rajzottak a folyó felett, le-lebuktak a hullámok közé, és pihentek meg a vízben feltorlódott fövenyeken, rikoltozásuk felhallatszott az ablakáig. Levetkőzött, és újra lefeküdt. A magas mennyezetet gipszstukkó díszítette: szőlőinda futott körbe a szélén, a sarkokban szőlőfürtök dagadoztak. Tekintete körbefutott a régimódi, fakó rózsaszín, zöld mintás tapétával bevont falakon. A két ablak között súlyos komód állt.

Pillantása megakadt egy csukott ajtón a bal oldali fal közepe táján. Felpattant megint, és az ajtót feltárva egy ósdi fürdőszobába lépett, amelyben hosszú öntöttvas fürdőkád állt. A forró vizes csapot teljesen megnyitotta, és csak egy kevés hideg vizet engedett a gőzölgő fürdővízbe, mielőtt nyakig belemerült volna. Egy órája ázhatott a vízben, amikor Odile megjelent.

A lenti étterem már bezárt, így hideg kacsasültet, főtt spárgát, füstölt sonkát, egy üveg Pouilly Fumé-t és egy tál erdei szamócát hozott fel tálcán.

Bejött a fürdőszobába, és mosolyogva nézett a szemébe. A vízben nagyobbnak ható zúzódásait látva lehervadt az arcáról a mosoly, de hamar felragyogott újra. Odalépett a kádhoz, letérdelt, és gyengéden,

óvatosan mosdatni kezdte. Stone emlékeiben selymesebb női kéz érintése élt, de Odile ügyesen, melegen simogatta a testét, s a szájából szamócaillat áradt. Amint befejezte, behozta a tálcát, és a kádon keresztbe fektetve egy széles deszkát Stone elé tett, majd eltűnt. Stone még egy órát hevert a kádban, evett-ivott, ha lehűlt a víz, utánaengedett a forró vizes csapból, elengedte magát a bizsergetően meleg vízben, kézzel tépte szét a kacsát, és tisztára szopogatta a csontokat, a szamócákat egyenként belemártotta a tejszínbe, aztán a nyelvével szétnyomta őket a szájpadlásán, és száraz, fehérbort küldött utána. Meglazultak görcsös izmai, s a belső feszültsége is alábbhagyott. Kezdte jól érezni magát, s megszabadulva nyomasztó gondolataitól, figyelme egyre inkább Odile-ra terelődött. Erre a különleges nőre, aki a felszínen szelíd és csendes, de határozott elképzelése van az életről, tudja, hogy mit akar, és ezt meg is szerzi. A maguk útját járó emberek szelídsége lakott benne. Stone iránt ugyanolyan vágyat érzett, mint a szállodájában időnként megszálló más férfiak iránt.

Estébe hajlott az idő, amikor a nő feljött, hogy ismét gondját viselje. Stone enyhet adó, gyengéd szeretkezésre számított, de az asszony az egyik nagy nyitott ablak előtt megállva levetkőzött, hanyagul levetette a ruháit, a folyóról visszaverődő puha aranyfény körülölelte alakját, megvilágította tejfehér bőrét. Nem tartozott a napimádók kispolgári szektájába. Dús idomai virultak a Loire-völgy mélyének párás levegőjétől. Odasétált Stone ágyához, eltakarva előle a nap sugarait. Stone tekintetét az előtte ringó köldökre tapasztotta, amely mint ciklon magja, úgy közeledett felé, míg minden mást ki nem szorított a látószögéből, akkor felnyúlt, hogy magához húzza, megmarkolta a fenekét, melyet bársonyosan finom, szőke

pihék borítottak. A nő valóságos forgószélként kapta el Stone-t, s a meglepett férfi előbb csak feküdt mozdulatlan, s megpróbálta később visszahódítani a kezdeményezést. Stone beletemette ebbe a szereleméhes testbe az utóbbi hetek minden felgyülemlett feszültségét, a nőnek meg épp arra volt szüksége, hogy egy kis örömet vigyen szürke hétköznapjaiba.

Később is bejött hozzá, de amikor vasárnap délelőtt – jó későn – Stone felébredt, Odile már nem feküdt mellette; lement, hogy előkészítse a szakáccsal és a felszolgálókkal az ebédet.

Kedve lett volna sétálni egyet a folyó fűvel benőtt védőgátjain, amelyek mérföldeken át óvták az alacsonyan elterülő földeket. Gyakran megpihent, ledőlt ezeken a lejtős rézsűkön St. Benoît és Sully-sur-Loire körülárkolt vára között, ha itt járt. Rendszerint egy nő is elkísérte ezekre a hétvégekre. Átsuhant a gondolatain, hogy Mélanie bizonyosan ugyanígy élvezné ezt a nyugalmat, mint ő.

Az étteremnél azonban nem jutott messzebbre. Odile minden étkezés után visszaküldte a szobájába, ő meg hagyta, hadd anyáskodjék felette. Tökéletesen megfelelt a nő, meleg volt, akárcsak a szobája, és Stone tartott tőle, hogy hamis belső nyugalma egy hosszú magányos séta alatt semmivé foszlana. Ebben a gubóban már amúgy is sokat vesztett szokott közönyéből és önuralmából.

– Szóval azt szeretnéd, ha rendbe hoználak – ismételgette Odile. – De hogy kerültél ilyen állapotba?

Végigsimította az egyik horzsolást Stone testén. Vasárnap délután volt.

– Bánom is én! A francba a bőrömmel! – fakadt ki Stone váratlanul, és hanyatt vetette magát, a nő simogató kezét maga alá temetve.

Az asszony összerezzent, és szótlanul elhúzta a kezét.

– Bánom is én! – kiabálta Stone újra, és úgy pillantott az asszony kezére, mintha meglepné, hogy az még egyáltalán létezik. Rácsapott a véraláfutásos vastag hegre a mellén, arca megrándult a fájdalomtól, megvetően nézett végig a testén, aztán két ujja közé csípve a vart, letépte.

Az asszonynak elakadt a lélegzete, és tenyerét gyengéden a sebre fektette. A kibuggyanó vér kicsordult az ujjai között. Elhúzta a kezét, véres tenyerére pillantott, aztán finoman visszatette.

– Ne – mondta halkan.

– Mit gondolsz, miért jöttem? A testemnek vagy a lelkemnek volt rád szüksége? – kérdezte Stone fájdalmasan nevetve.

– Mit érdekel engem, hogy te miért jöttél? Gondolod, hogy szadista finomkodásokra pazarlom az időmet? Egy tükörképért jöttél. Ne is tagadd, ugye, igazam van? Vigasztaló tükörkép vagyok. Velem sincs másképp. Az érdekel, amit benned találok, és nem az, amit te keresel énbennem.

Stone szórakozottan nézte, aztán lepillantott a sebre. A vér kezdett megalvadni, bár még lassan, két kis patakban csordogált le az oldalán az ágyneműre.

– Lehet. De test és lélek elválaszthatatlanok. Jelentéktelen ez a fájdalom, pusztán elfedi a többit – csak azt mondd meg, azok miért nem fájnak?

– Mert ostoba vagy, és magadnak való – felelte Odile a gondolatába merült férfinak. Stone felpillantott a nőre, aki ott ült egy székben, az ablak mellett, lepedőbe burkolózva.

– Azt hiszed, én nem ismerem ilyen életmód mellett, ezt az érzést? Azok, akiket megkívánok, ismeretlenek maradnak nekem. – A férfi közbe akart szólni,

de az asszony csak folytatta: – Ugyanaz a félelem. Észre sem vetted, amikor kimondtad: a test nem számít, csak a magány, a légüres tér, ami körülvesz. Ez az a valóságos félelem, ami számít.

– Íme, a falu bölcse! – vágott vissza a férfi.

S a nő nevetett.

– Talán bánt, hogy nem tudsz megismerni minket? Hogy lehet olyan iszonyú a magány, ha el tudod viselni? Talán jobb is, ha nem ismersz minket.

Amikor a férfi befejezte, a nő vállat vont, és visszament az ágyhoz.

– Akkor meg törődni kell a testtel.

– A csomagolás, amire írni lehet – mormolta a férfi, mintegy lezárva a beszélgetést.

Pár pillanat múlva megszólalt az asszony:

– Ki tette? Miért nem akadályoztad meg?

– Nem volt egyedül – felelte Stone kábán, megcsókolta az asszony barna szemét és nagy, puha ajkait.

– Nem volt egyedül. Nos, így már érthető. – Odile végigsimította a mellkasát. – Nem volt egyedül. Rendőrök tették?

– Nem.

– Még szerencse. Tartottam tőle. És miért mész vissza Párizsba? Hisz újra megtehetik!

Stone szinte vadul rántotta magához.

– Néha magányosan élek. Meglehet, hogy ebben igazad van, és azért is megyek vissza.

– Azt hiszed, néha lehetsz magányos, néha meg nem? Vagy egyik, vagy másik, a középút csak önámítás. És azért akarsz visszamenni, mert tehetségtelenül áímítod magad.

Stone végül hétfőig megnyújtotta a vakációt, és csak kedden, hajnalban indult vissza. Az asszony felébredt, de Stone egy ötszáz frankost nyomott a

kezébe, megcsókolta, és nem hagyta, hogy felkeljen.

Az út első negyven percében a folyó mentén hajtott. A szelíden kelő nap átsütött a kocsi előtt felhőkben kavargó muslicarajokon. A csöppnyi testek tömegesen lelték halálukat a szélvédőn. Tíz óra körül ért Párizsba, illetve az Orly repülőtérre.

16

Stone az igazgatók részére fenntartott parkolóhelyre állt be, és otthagyott egy cédulát a kocsiján, hogy ha kell, a főigazgató irodájában megtalálhatják.

A LÖT-ként emlegetett, Légiösszekötő Társaság műszaki és karbantartó csoportját egy nagy betoncsarnokban helyezték el, nem messze az Air France teherszállító raktárától. Az ötvenes évek rideg stílusában épült csarnok egyik oldalához tapadtak az irodák.

Belül sivár hangulat fogadta, mintha a műszakiakhoz csakis ez illene. Az irodákból vagy a csarnok belsejét lehetett látni, vagy – a kiválasztottaknak – a külvilág végeláthatatlan parkolóit.

Monsieur Ardant a negyedik emeleten, egy csarnokra néző irodában dolgozott. Hasonló kilátás nyílt a titkárnő irodájából is, aki egyben három másik, Ardant-nál jóval fiatalabb mérnöknek is dolgozott. Más generációhoz tartoztak, ahhoz, amely az övét felváltotta. Idősödő, idegesen kapkodó titkárnője is az a fajta volt, aki sikertelen férfiak titkárnőjeként éri el a nyugdíjkorhatárt.

Meglepetten pillantott fel a nő az ajtón belépő ismeretlenre. Ritkán érkezett bárki is Monsieur Ardant-hoz vagy a kollégáihoz, többnyire ők mentek le a második emeletre a vezetők irodáiba, vagy ki a házból, ügyeik intézésére.

– Miben lehetek a szolgálatára? – kérdezte gyanakvóan.

– Ez Paul Ardant irodája?

– Igen. Be van hozzá jelentve? – tette fel a kérdést, bár pontosan tudta, hogy Ardant-hoz keddre senki sem jelentkezett be, de még másnapra, sőt azutánra sem. Ardant egy ősöreg Caravelle ellenőrzésére behozott tervrajzaival volt elfoglalva, ha ez egyáltalán elfoglaltságnak tekinthető. Főnöke jelentéktelensége felől a titkárnőnek nem voltak kétségei. Éppen ezért kellett mindennél jobban védelmeznie.

– Bent van?

– Várja önt?

– Kedves hölgyem – emelte fel Stone a hangját, és édeskés mosollyal áthajolt az íróasztalon –, azt kérdeztem, bent van-e.

Az asszony riadtan húzódott vissza.

– Igen, de...

– Akkor menjen, és mondja meg neki, hogy Ailleret tábornok miatt keresem. Fontos dologról van szó.

A titkárnő megzavarodva tűnt el az íróasztala mellett nyíló ajtón át, és néhány másodperc múlva már vissza is jött.

– Monsieur Ardant várja önt – rebegte, és miután betessékelte Stone-t a főnöke irodájába, rávágta az ajtót. Odabent magas, szemmel láthatólag ideges férfi kelt fel az íróasztal mögül.

– Üljön le – pattogta udvariatlanul. – Hogy képzeli, hogy csak úgy betolakszik ide, és megfenyeget?

– Szó sem volt ilyesmiről. Mindössze beszélni szerettem volna önnel.

– Akkor miért kürtöli világgá annak a gazembernek a nevét? Másról sem fognak beszélni ebben a rohadt irodában ma, mint erről. Közös a titkárnőnk, nem vette észre? Mintha nem volna enélkül is épp eléggé tarthatatlan a helyzetem. – Nyugtalanul járkált fel s alá a csarnok felé eső üvegfal előtt. Odalent repülőgépeket bontottak szét; a zaj csak tompán szű-

rődött át az üvegfalon. A férfi halkan beszélt, de változatlanul indulatosan: vigyázott, hogy az irodán kívül ne hallják, mit mond.

– Ki küldte hozzám? Mit akar? Nem ártottak még nekem eleget?

– Pénteken Elestre tábornoknál jártam. Ő küldött önhöz, hogy talán tud segíteni nekem.

– Valóban? És négy évvel ezelőtt ő miben segített nekem? Miért nyíratott ki? Kicsit későn ébredt fel. És egyáltalán, honnan tudjam, hogy tényleg ő küldte magát? Ki maga? Igazolja, ha tudja, az állítását.

– Ön túlzott fontosságot tulajdonít nekem, Monsieur Ardant. Charles Stone a nevem. Nem képviselek senkit, csak magamat, és e pillanatban a bőrömet igyekszem menteni. Ha volna szíves helyet foglalni, elmondanám, mi járatban vagyok.

Stone mindent elmesélt, ami történt vele, amit látott vagy hallott. A félórás beszámoló lezárásaként még hozzátette: – Természetesen jogában áll, hogy egy szavamat se higgye. Csak az ütésnyomokat tárhatom ön elé bizonyítékként. Szemmel láthatóan valódiak. És maga a történet is túl hosszú és szövevényes ahhoz, hogy pusztán kitaláció legyen. Egyébiránt minek is találtam volna ki?

Ardant egyenesen ült az íróasztalánál, és láthatóan elgondolkozott. Alaposan megnézte Stone dagadt és vérbe borult szemét. Stone elmosolyodott, és az ingét felhúzva a bordák alatti kék foltot is megmutatta.

– Mit akar tőlem?

– Hogy egészítse ki a történetet. Ön ismeri a hiányzó részeket, azt hiszem.

– Nem mindet, Monsieur Stone. Közelről sem. Tudtam, sőt ma is tudom, hogy merre keresgéljek, de sosem tudtam végigcsinálni. Elvették tőle a kedvem. Nézzen körül ebben az irodában, ebben az undorító

kis lyukban. Ezt kaptam a kíváncsiságom jutalmául. És nemcsak a tettesek tartanak itt bezárva. Mindenki, még De Gaulle és a barátai is fátylat akartak borítani az ügyre. Senki sem volt kíváncsi az igazságra. Féltek tőle.

Ardant-nak kiugró arccsontja és széles álla volt, melyre ráfeszült a bőr, és baloldalt feltűnően rángatódzott, összehúzva arcbőrét az arccsonttól az állkapocs kiálló sarkáig. Valahányszor elhallgatott, az ajkai kisimították az összegyűrt bőrt, de ez az erőfeszítés újabb rángást okozott, csak most az arca felét torzította el.

– Hülye voltam és vak. Túl későn eszméltem fel, hogy senki sem kíváncsi az igazságra. A többiek már mind eltakarodtak, de én még mindig az igazság után szaglásztam. Ebben az országban az igazságszolgáltatás nem áll a becsületes ember mellé, akinek ekképpen egyedüli védelme a hallgatás. Az óvatos hallgatás. Ez itt még egy rendőrállamnál is rosszabb. Egy demokrácia, amelyet az emberek úgy igazgatnak, mintha rendőrállam volna. Tapintatosnak és észrevétlennek kell maradni, csendben végezni a munkát, és elhárítani a felelősséget. Bele kell olvadni a tömegbe. Érti? Hát ennyivel tudom én a történetet kiegészíteni.

– Nem. Nem. Ennél többel tartozik nekem. – Stone előrehajolt és megrázta Ardant-nak a vasasztalon fekvő karját, mintha magához akarná téríteni.

– Én? Mivel tartozom én magának? – próbálta meg kiszabadítani a karját.

– Én vettem át magától, talán helytelen megfontolásból, de csakúgy, mint maga, ártatlanul az igazság fáklyáját. Most már nem szabadulhatok tőle. Hozzátapadt a kezemhez, és olyan fényt áraszt, amivel az összes érdekeltet hozzám csődíti, tehát be kell fejez-

nem, amit elkezdtem. Magának a karrierje forgott kockán, Monsieur Ardant. Nekem az életem. – Elengedte Ardant karját, és visszaült a helyére. – Nem gondolja, hogy egy szép napon megint megkeresik? Az ilyen tüzek sosem hamvadnak el egészen. Soha. Egy nap ismét fellángolhatnak. Addigra én már így vagy úgy eltűntem a képből, és csak maga marad, akin kitölthetik a bosszújukat.

– Fogja be a száját! – mordult rá a másik, foga között szűrve a szót. – Hallgasson már!

Felállt, és az üvegfaltól legtávolabb elhelyezkedő falba rejtett széfhez lépett. A legaljáról kihalászott egy dossziét, aztán visszament az íróasztalához, leült és kinyitotta.

– Egy-két adatot adhatok. A szóban forgó gép egy DC 6–B jelzésű volt, a DC 6-osok legmodernebb változata. A baleset nem hivatalos magyarázata a következőképp hangzott: a gép túl volt terhelve, és így a kedvezőtlen időjárási viszonyok következtében kormányozhatatlanná vált. – Felpillantott a jegyzeteiből. – Az időjárás nem volt éppen kellemes, de különösebben rossz sem... – majd ismét a jegyzeteiből folytatta: – Amî a kormányozhatatlanságot illeti, a DC 6-ost maximálisan 53 000 kilogrammos terhelésre tervezték; ez általában a következőkből tevődik össze:

A repülőgép önsúlya, terhelés nélkül	27 074 kg
20 670 liter üzemanyag	16 075 kg
teheráru vagy utasok, átlagosan 64 utast véve, mondjuk fejenként 125 kilóval számolva, valamint poggyász, étel és ital	8000 kg
átlagosan négyfőnyi személyzet	500 kg
összesen:	51 649 kg

Áttolta a kimutatást az asztalon Stone elé.

– Marad 1351 kg. A mi gépünk viszont a következő terheléssel szállt fel:

a repülőgép önsúlya	27 074 kg
17 831 liter üzemanyag	13 868 kg
20 főnyi személyzet, utas stb.	2500 kg
összesen:	43 442 kg

– Amint ön is látja – mondta, átnyújtva a második összesítést is –, a súly jóval alatta maradt a megengedett határnak, még óvatos becslés esetén is.

A második nem hivatalos indoklás a legénység részegsége volt. Nos, mint ön láthatta, tizenkét főnyi személyzetet vittek erre az útra. Ez a szokott létszámnak több mint kétszerese. Hogy lehet az, hogy a tizenkét tapasztalt repülős, aki fejesek szállítására szakosodott, éppen ezen az éjszakán issza le magát a sárga földig, amikor a vezérkari főnököt kell szállítania?

Ahogy említette is, nem lehet figyelmen kívül hagyni azt a zűrzavart sem, amelyet az utolsó pillanatig bizonytalanul hagyott indulás okozott. Mindez aligha lehet azonban magyarázat tizenkét ember teljes alkalmatlanságára. És egyébként is feltehetjük a kérdést: vajon milyen mértékben váltak alkalmatlanná a feladatuk ellátására?

Ahhoz elég józannak minősültek, hogy repüljenek, hogy egyáltalán felszálljanak. Ahhoz viszont már voltak olyan részegek, hogy rossz irányba fordítva a gépet öngyilkosságot kövessenek el. Maga is járt azon a repülőtéren. A pilótáknak önkívületben kellett lenniük ahhoz, meg bolondnak, hogy ilyen szarvashibát kövessenek el. Ezekről pedig egyiket sem lehetett állítani.

De hát akkor mi történt? Ezt kérdeztem én is magamtól. Szó, ami szó, ezt kérdeztük mind. Műszaki hiba? Lehetetlen. Az a gép zseniálisan egyszerű. Négy éve a Douglas-gépek legfőbb jellemzője a pofon-

egyszerű szerkezet volt. Semmi sem mehet tönkre, nem törhet el, hogy emiatt rossz irányba forduljanak.

Csak egyetlen lehetőség maradt: valaki szándékosan megrongálta a gépet. Minden, amit most elmondtam, bekerült a jelentésünkbe. De ennél több nem. Jobban mondva, a vizsgálóbizottság nem volt hajlandó ennél tovább menni, csak én. A roncs minden szétszóródott darabját összeszedték; az egész gépet rekonstruáltuk a Gillot repülőtér szerelőcsarnokában. De engem csak egy érdekelt, az irányváltoztató himba. A szárnyakon elhelyezett csűrőlapok segítségével lehet a gépet megdönteni és elfordítani. Ha az egyik oldalon felemelkedik, a másikon lehajlik. A pilótafülkéből egy kábellel irányítható, amely a kabin padlója alatt elhelyezett, a két szárny között félúton levő irányváltoztató himbához, egy kisméretű szerkezethez kapcsolódik. A himbából más huzalok futnak közvetlenül a csűrőlapokhoz. Ezt a szerkezetet kellett elrontaniuk.

Odaérkezésünk napján személyesen átkutattam a cukornádültetvényt. Habár a helyi erők már majdnem végeztek az eltakarítással, azért még találtam maradékokat, még az utasokból is, amelyeket a többiek nem tartottak érdemesnek elvinni. A földbe fúródva meg is leltem, amit kerestem. Visszavittem a repülőtérre. Az a darab iszonyatos állapotban volt. Az összeütközés pillanatában felismerhetetlenné csavarodott. Csak én láttam egyedül, hogy nem abba az irányba, amelybe kellett volna.

Szerettem volna másnap megmutatni azt a darabot a többieknek. De, sajnálatos módon, míg aludtam, eltűnt. A társaim nem akarták bizonyíték híján bevenni a jelentésbe. Azzal hárították el, hogy ez csak

mendemonda. De Elestre-nek beszámoltam róla, és ő minden bizonnyal elmondta De Gaulle-nak is.

Ardant elhallgatott, és becsukta a dossziét. Stone várt, várt, végül nem bírta tovább.

– Ennyi az egész?

Hangja tompán visszhangzott a gyéren bútorozott irodában, a fém iratszekrényen, az olcsó csempén és a fém választófalon.

– Nem. Egy repülőgépet nem ronthat el akárki. Tudnia kell, hogy hova nyúljon. Szinte a kíváncsiság ördögének ösztökélésére megpróbáltam rájönni, hogy a szigeten tartózkodók közül ki tehette. Nem voltak sokan. Összeállítottam egy névsort. – Kihúzott a dosszié aljából egy papírlapot. Az arca vadul rángatódzott, de azért egy megkínzott mosolyra még futotta az erejéből. – Senki sem látta ezt a névsort. Még csak nem is tudnak róla. Mégis a kíváncsiskodásom volt az, mármint hogy hány műszaki szakember tartózkodott a szigeten akkor, ami a fejemre hozta a bajt.

Akik addig tudomást sem vettek rólam, váratlanul érdeklődni kezdtek irántam. A bizottság többi tagja barátságosan eltanácsolt a további nyomozástól. Ó, nagyon barátságosan, mint testvér a testvérnek, szakember a szakembernek, bennfentes a bennfentesnek, ideges bürokrata az ideges bürokratának. Félre ne értse, minden nagyon tapintatosan történt. Majd kaptam két fenyegető levelet. Kívánja megtekinteni az egyiket?

Fekete tintával odakapart rendetlen iromány nyújtott át Stone-nak: A bárdolatlan üzenetet nem lehetett félreérteni. Egy rajz levágott fejű embert ábrázolt, s alatta állt nyomtatott betűkkel a név: PAUL ARDANT. A cédulát visszaadta Stone.

– De név szerint ki figyelmeztette?

– A név nem jelent semmit. Ezek csak üzenetvivők voltak. Világosan tudtomra adták, hogy ne játsszak detektívesdit. Álszenteskedően be akarták a szőnyeg alá söpörni a szemetet. A rendőrségre tartozik, nem rám, mondták. Mikor visszajöttünk Párizsba, nem volt nehéz észrevennem, hogy a rendőrség a kisujját sem mozdítja, ezért ismét kérdezősködni kezdtem. Akkor kaptam ezt a jó kis állást. Ettől végre sikerült megértenem a helyzetem.

– De ki dugta be ide?

Stone előrehajolt, aztán felkelt a helyéről, és nekidőlt az üvegfalnak, amely nem hagyta, hogy a négy emelettel lejjebb álló Caravelle szárnyára essék. Dobolni kezdett az üvegen, az pedig Stone ujjának minden ütésére megremegett. De Ardant meg se hallotta, tovább üldögélt az íróasztala mögött, s elnézett Stone mellett a csarnok tartógerendái felé.

– Hát, feletteseim, a barátaim, valaki. Nem kell ennek akkora feneket keríteni. Hogy a félelem hajtotta őket, vagy a kormány, esetleg a hadsereg, vagy az isten a megmondhatója, kinek a fenyegetésére tették... Rejtély. De megértettem, és befogtam a számat. Nehogy azt higgye, hogy csak én jártam így. Ott volt a hadsereg párizsi biztonsági erőinek parancsnokhelyettese. Közel állt Ailleret-hez. Munkaköréből fogva is tudnia kellett, hogy eltussolták-e az ügyet vagy sem. A szerencsétlenség után egy héttel elbocsátották, és egy normandiai tartalékos ezred parancsnokaként kivonták a forgalomból. Szegény pasas. Ehhez képest én még szerencsésnek mondhatom magam.

– Miért nem ment el más vállalathoz?

Ardant erőtlenül felnevetett.

– Ó, próbáltam én azt is. Tavaly, meg azelőtt. De, hogy úgy mondjam, a hírem megelőzött. Nemkívá-

natos portéka lettem. Maradok hát ebben a lenyűgöző irodában, annak a bájdús sárkánynak az őrizetében, elfeledve, félretolva. Mindig azt reméltem, hogy teljesen megfeledkeznek rólam, és szabadon engednek, de magának van igaza. Valakinek még mindig szálka vagyok a szemében, még ezen a helyen is.

Lassan megnyugodott. Így múlatta az idejét; a beletörődés szerzett képesség.

– Ezt a névsort hogy értsem? – kérdezte Stone, az íróasztal mellé lépve. A tizenöt nevet tartalmazó listát Ardant elé tartotta.

– Ez a tizenöt ember rendelkezett olyan képzettséggel, hogy az irányváltoztató himbát ellenkező irányba fordítsa. Köztük kell a mi emberünket is keresni, azt hiszem.

– Melyikre gondol?

– Nem tudom. Ha engem kérdez, az első négy kiesik. A repülőtéren dolgoznak. Rendes, régi bútordarabok, valószínűleg ugyanazok, akikkel maga is beszélt. Szerintem nem ők voltak, de senki sem a helybeliek közül. És ezek a tisztek sem – mondta két további névre mutatva. – Fontosságuk, magas beosztásuk szól ellene. Fiatal embernek kellett lennie, aki ereje és ügyessége folytán gyorsan be tud mászni egy viszonylag szűk helyre.

– Mégis, mi a véleménye, melyikük tehette?

Ardant elgondolkodott, és úgy hajolt a névsor fölé, mint egy tesztet kitöltő gyerek. Gyors mozdulattal három név mellé X-et rajzolt.

– Miért éppen ezek? – kérdezte Stone.

Ardant az első névre mutatott.

– Ez azon a napon érkezett, amikor Ailleret, Elestre és a többiek. Pár nappal azelőtt repült Párizsból a madagaszkári támaszpontra. Miért jött át La Réunion-

ra? És ő minden bizonnyal tudta, mit kell tennie a géppel.

Ujja lecsúszott a második névre.

– Ez a pasas néhány nappal a baleset előtt érkezett La Réunionra. Ő is a madagaszkári támaszpontról repült át a szigetre. Kinyomoztam, hogy az előtte való héten két napot Párizsban töltött. Azon a címen jött, hogy a repülőteret ellenőrizze.

– Hogy mondta?

– Azért küldték, hogy ellenőrizze a Gillot repülőtér katonai készültségét. Rutinfeladat. Csakhogy nem márciusban, hanem júniusban szokták elvégezni.

– Honnan tudja, hogy előtte Párizsban járt?

– Ő maga mesélte. Találkoztam vele, mielőtt visszament Madagaszkárra. Meglehetősen kíváncsi volt rám és az egész vizsgálatra. Tisztán szakmai érdeklődésből. Megemlítettem az irányváltoztató himba átállítását is. Azon kevesek egyike volt, akiknek szóltam erről. Hozzáértő, értelmes embernek látszott. Ha nem ő csinálta, még azt is mondhatnám, hogy nagyon szimpatikus fiatalember volt.

– A külseje?

– Átlagos. Sovány. Talán inkább magas.

– Ő az! Biztos. Ráillik, amit a szigeten hallottam.

– Na látja. Sajnos, nem valószínű, hogy készségesen beismerő vallomást tenne. Vagy, amire magának még nagyobb szüksége van, hogy elmondaná, kinek a parancsára tette.

Stone nem válaszolt. Végül Ardant összeszedte magát, és felemelkedett a helyéről.

– Jól van. Látom, a harmadikra már nem is kíváncsi. Eszerint mindent megkapott, amiért jött. Menjen, és hagyjon engem békén.

– Lehet, hogy még szükségem lesz a segítségére.

– Erőszakkal betört az irodámba. Megkapta, amit akart. Most hagyjon végre békén. Nem akarom maga miatt még az állásomat is elveszíteni.

Stone nem ment haza. Este a repülőtér mellett egy hatalmas új szállodában vett ki szobát. Úgy érezte, észrevétlenebb tud maradni a szálloda rengeteg futó vendége között. Az adott helyzetben ez életbevágóan fontos volt. És nekifogott, hogy megkeresse a névsorban lévő férfit.

17

Courmannak rossz napja volt már szombaton is. Nyugtalankodott egész nap, és a nyugtalanság őt sokkal kellemetlenebbül érintette, mint másokat. Évekkel ezelőtt már azt hitte, sikerült száműznie ezt az érzést az életéből, vagy legalábbis úgy tett, mintha sikerült volna. Azon rágódott most reggel, hogy honnan kerítse elő Stone-t? A tű beesett a szénakazalba, és hiába szedik szét szálanként a kazlat, sehogy sem akar előkerülni.

Peduc fullajtárja jelentette, hogy a kék Alpine-t a Porte de la Chapelle-nél vesztette szem elől, ahol a követett személy nagy sebességre felgyorsítva lehagyta őket. Aztán semmi.

Nem sokkal ezután Peduc telefonhívása némi ír volt a sebre: elcsíptek egy levelet. Ehhez csupán néhány száz levelet kellett egyenként átnézniük.

Sajnos, ez a foglalatosság valóban nyolc órát vett igénybe, amint azt a postamester megjósolta. Az egyik legutolsó borítékban találtak egy „Az 1972-es vizsgálóbizottság összetétele" című lapot, amelyen nyolc név állt, és nyolc cím. Se aláírás, se feljegyzés. Semmi. Csak ez a cédula. Peduc taxiba vágta magát, és elvitte Courmannak.

Courman azonnal rájött, hogy Stone felkereste egyiküket. De úgy döntött, nem deríti ki, melyiket. Nem akarta személyesen felvenni velük a kapcsolatot még a hétvége alatt. Ha valamelyik segít Stone-nak, nem lesz olyan bolond, hogy beismerje. Hétfőn vi-

szont a bizottsági tagoknak utánanézhetnek a tudomásuk nélkül is.

Addig is a londoni szálat próbálta felgombolyítani. A kifogott levelet Stone Miss Margaret Cotternek címezte, Észak-Londonba. Nem valószínű, hogy a levelet valóban neki szánták. A nő valószínűleg csak postásszerepet játszik az ügyben. Néhány óra múlva már figyelték, és vasárnap este Courman már kézhez kapta a nő részletes életrajzát.

De Stone eltűnése mindvégig nyugtalanította. Hétfőn nekiláttak a vizsgálóbizottság lenyomozásának. A Le Bourget repülőtérnél kezdték, mert Stone északi irányban tűnt el. Estig nem jutottak ott eredményre, így Courman másokra állította embereit. Szombat óta Ardant is ott motoszkált a gondolatai között, de nem jobban, mint a többiek. Így vagy úgy mind bajkeverők voltak, és Ardant, akit a sok megpróbáltatás engedelmességre kényszerített, kevésbé jöhetett számításba gyanúsítottként, mint azok, akik 1968-ban minden következmény nélkül úsztak meg a dolgot, és így megengedhették maguknak a felébredő lelkiismeret fényűzését.

Kedden késő délután rájuk mosolygott a szerencse. Courman egyik barátja Orlyn a LÖT-nél dolgozott. Faggatózása, szimatolása végül eredményre vezetett: egy bőbeszédű titkárnő elhencegte, hogy ő látta Monsieur Stone-t. Sőt, Monsieur Stone beszélt is Monsieur Ardant-nal.

Szerdán Courmannak első dolga volt, hogy elővegye Ardant-t. Most találkoztak először személyesen. Courman atyailag elmagyarázta, hogy Stone egy kellemetlen, akadékoskodó ember, és a hatóságok ennélfogva szeretnék, ha Monsieur Ardant beszámolna a köztük elhangzottakról. Burkoltan meg is fenyegette.

Ardant nem hazudott. Tudta jól, hogy a legkisebb

következetlenség csak még inkább fölkelti bennük a gyanút. Elmondta, hogy Stone az Ailleret-szerencsétlenség ügyében kereste fel, de ő, Ardant, nem tudott a segítségére lenni. A vizsgálat anyaga még ma is bizalmasan kezelendő.

Mielőtt Courman távozott volna, ismételten és nyomatékosan felhívta a figyelmét, hogy az ügyet tekintse lezártnak, és az, aki ennek ellenére mégis előbányászná, csak a bajt keresi magának, s ezzel Ardant szívből egyetértett. Már egyedül, pár perc várakozás után a mérnök kikereste Elestre számát, és felhívta. A telefon kicsengett, de senki sem vette fel.

Nem jutott eszébe más, hogy még hogyan érhetné el Stone-t. Egy óra múlva ismét próbálkozott, és azután még sokszor hívta ezt a számot. De Elestre sajnos az egész hetet vidéken töltötte.

Pierre Dehal is ezt szerette volna, de nem lévén nyugdíjas, a végtelenségig már nem nyújthatta a hétvégéjét. Mindenesetre kipihenten és az élet folyásával elégedetten tért vissza Párizsba. Elsőként Courmant hívta fel, hogy mi újság.

Stone a repülőtéri szállodában egész délelőtt Roland Bertiaud-t kereste. Ha fél kilenckor kipillantott volna az ablakon, megláthatott volna egy Orly felé tartó, nesztelenül suhanó fekete Citroënt, melynek hátsó ülésén Courman elmélyülten tanulmányozott egy papírlapot.

Az idő rövidsége miatt azonban nemigen ért rá az ablakon kinézni. A telefonkönyvben nem talált egyetlenegy R. Bertiaud-t sem, ezért többször felhívta a tudakozót, hogy megkérdezze Monsieur Roland Bertiaud számát, de minden egyes hívásnál más párizsi kerületet mondtak Bertiaud lakóhelyéül – Monrouge-t, Vauves-t, Malakoffot és így tovább végig.

Semmi nem bizonyította, hogy Bertiaud Párizsban lakik, azt sem, hogy nem ott. Az, hogy nem találta a telefonkönyvekben, még nem jelent semmit. A párizsi számok feléhez tévesen illesztik a neveket.

Kísérletezett a fegyveres erők információs szolgálatánál is. A leszerelt tiszteket nyilvántartó őrmesterhez utasították. Az őrmester megerősítette, hogy 1970-ig szolgált egy bizonyos Roland Bertiaud a légierőnél. Az év közepén adta be leszerelési kérelmét, és még a második kategóriás besorolására sem tartott igényt. Minden kapcsolatát megszakította a fegyveres erőkkel. Címét nem adta meg.

Dél felé Stone kifogyott az ötletekből. Miután a portán kijelentkezett, elintézte, hogy a kocsiját a szálloda garázsában hagyhassa. Motorhibára hivatkozott, meg arra, hogy nincs ideje szervizbe vinni a kocsit. Együttérzően hallgatták, és egy Renault 16-ost adtak a javítás idejére. Stone inkognitóban akart maradni.

Aznap délután többfelé próbálkozott, jobbára hajdanvolt tisztek klubjaiban. François de Maupans-t is megkérte, hogy nézzen utána a vállalati igazgatóknak megküldött névsorban is, maga pedig a különböző káderpénztáraknál szaglászott, amelyek segélyeket utalnak ki valamikori vezető beosztású tisztviselőknek. Bertiaud neve sehol sem fordult elő, bár meglehet, hogy leszerelése után az üzleti életben próbált szerencsét.

Délután fél öt előtt hívta fel a „Katonatisztek a Polgári Életben" elnevezésű szervezetet. Ez a magánjellegű csoportosulás leszerelt katonatisztek polgári életben való boldogulását egyengette. A már gyökeret eresztett nemzedék az álláskeresésben segített az utánuk jövőknek, de ezen túl is szívesen támogatták egymást.

A csoport több tagja kapcsolatban állt a OAS-szal, sokuk épp Ailleret tisztogató tevékenysége révén került „nyugállományba". A szervezet kormányellenes színezetéről Stone már korábban is hallott, bár tagjai óvakodtak a nyílt politikai fellépéstől. Sőt bármi mással szívesebben foglalkoztak, mint a politikával. A nehéz körülmények óvatosságra intették őket. Óvatosságra és titoktartásra.

Stone az ötszáz tag közül egyet ismert. A neve megnyitotta a kapukat a fő irodájukba, amely a 17. kerület egyik kis utcájában a századfordulón épült házban kapott helyet.

A miniatűr rajnai kastély hasonmását egy kekszgyáros építette 1870 után, a poroszokkal szembeni francia vereség miatt érzett lelkiismeret-furdalása enyhítéseként; vagyonát ugyanis a megszálló poroszoknak eladott keksz nyereségéből szerezte. Az, aki Stone-t a bejáratnál fogadta, valaha minden kétséget kizáróan őrmester lehetett. Csúnyán festett lépcsőn vezette le az első emeleti tágas, gyéren bútorozott irodába. Csupasz volt a padló és a falak is, a helyiség pár szál bútorát egy sarokba tolták be, mintha nem akarták volna, hogy útban legyen. Stone alig tudta elképzelni, hogy ezek az aktív szolgálattól régen visszavonult tisztek olyan befolyásosak, mint amilyennek kétségbevonhatatlanul tudta őket.

A szobában két középkorú férfi tartózkodott. Rövidre nyírt haj, nyúzott, fáradt külső. Öltönyük idegenül festett egyenruhához szokott testükön, és szokatlan helyeken vetett ráncot ernyedt izmaikon. Egy tagtársuk problémáját vitatták, aki magas beosztásban dolgozott a Crédit Lyonnais-nél, az egyik legnevesebb francia banknál. A szervezet egy fiatal, frissen leszerelt őrnagyot küldött hozzá, akit nehezen tudott elhelyezni. Stone láttán elhallgattak.

Elmagyarázta a két férfinak, hogy egy régi barátját keresi, akivel még külföldön ismerkedett meg. Később megszakadt köztük a kapcsolat, de most azt hallotta valakitől, hogy esetleg ebben a szervezetben megtalálja. Egyik férfi sem ismerte Bertiaud nevét. Megnézték az évkönyvükben is. Ott sem találták. Utánanéztek a kartotékokban, de még csak nem is folyamodott soha felvételért. Kevés repülős szerepelt a tagjaik között. Műszaki képzettségük révén könnyen el tudtak helyezkedni a polgári életben, a szervezet felebaráti segítsége nélkül is.

– Van köztünk egy volt pilóta. Ő esetleg hallott róla. Mindenkit ismer a légierőnél. Harapós, összetartó egy banda az. Georges csak a politikai nézetei miatt lépett be hozzánk. Nem akart árulóvá lenni. Várjon, rögtön idehívom.

A segítőkész férfi energikus léptekkel kicsörtetett az egyik ajtón, és egy perc múltán már vissza is jött egy másik férfi kíséretében. Az újonnan érkező fiatalabb volt – harmincas évei végét taposhatta –, és kopott sötét öltönyt viselt, amiben bukott üzletember benyomását keltette.

Kíváncsian Stone-hoz fordult.

– Bertiaud-t keresi? – szegezte neki a szónoki kérdést. Majd hosszan elgondolkodott. – Jól ismertem. Sőt tulajdonképpen együtt szolgáltam vele. Más volt, mint a többiek. Rajta kívül kevés algériai francia tiszt szolgált a légierőnél.

– Magadról se feledkezz meg – szólt közbe az egyik idősebb társa.

– A legtöbb pilóta De Gaulle és Fourquet mellé állt, de Bertiaud köpött a többség véleményére. A fegyvert fogók közé sodródott, az OAS-ba, tudja; őket sehogy sem tudták De Gaulle meg a politikusai elámítani.

A Titkos Hadseregbe. Megpróbálták kinyírni azt a bitangot, de sajnos, elszúrták.

Stone jelezte, hogy szükségtelen az OAS-nál hosszabban időznie, ismeri a történetét.

– Hát fura egy szerzet volt, annyi szent. Tejfölösszájúként került oda. Nem sokkal Algériába érkezése előtt kapta a kinevezését, várjon csak, ez úgy 1960 végén lehetett. Furcsa volt már az is, mennyire felizgatták a dolgok. A legtöbb katonatiszt De Gaulle ellen fordult, aki le akart rombolni mindent, amit addig Algériában fölépítettek. De Bertiaud nem épített még semmit, soha nem is járt ott azelőtt, hogy odahelyezte volna a légierő. Tipikus eset; ismeri az ilyet. Csak a szűz ért a szerelemhez; a civilek követelik legvadabbul a háborút, és az entellektüel ismeri csak a valódi gyűlöletet. Bertiaud egy kissé ebbe a kategóriába tartozott. Mind csak az emberi jogokról beszélt, meg hogy De Gaulle áruló. Idealista volt, azt hiszem. Túl sokat beszélt.

1961 után már ritkábban találkoztunk. Elváltak az útjaink. Csak annyit tudok róla, hogy sosem kapták el, bár a karrierje valahogy mégis derékba tört. Gondolom, annyit pofázott, hogy Ailleret és a hóhérlegényei felfigyeltek rá, de végül csak megúszta anélkül, hogy kivágták volna. Valaki a pártfogásába vehette. 1970-ben lépett ki, addig néha összefutottunk itt-ott. Azután szem elől vesztettem.

Stone csalódottan vonta meg a vállát.

– Nos, azért még egyszer találkoztam vele. Úgy fél éve, itt, Párizsban. Meg se ismertem volna, ha nem köszön rám. Teljesen megváltozott. Az ágáló kis entellektüelből sikeres ember lett. Messziről bűzlött róla a pénz. Fel akartam kelteni az érdeklődését a szervezetünk iránt; az ilyen nagymenők sokat segíthetnek nekünk. De nem érdekelte azt semmi, még azt se árul-

ta el, hogy mivel foglalkozik. Csak a régi időkről jártatta a száját. Az ilyen haszontalan érzelgősségre meg nekem nem futja az időmből.

– Nem tudja, merre lakik?

– Felírta a címét egy darab papírra, erősködött, hogy jöjjünk össze. A szája persze ugyanúgy járt most is. Várjon csak. – A tárcájában levő régi névkártyák, papírok között turkált. – Igen. Meg is van. Nem. Nem. Tegye csak el. Nekem nem kell. Nincs szükségünk az ilyenekre.

A Place des Victoires előkelő környék, nem messze a Louvre-tól, a Palais Royaltól és a Banque de Francetól. A tér a XVIII. századi építészet legszebb példája. Az ágaskodó lovon feszítő XIV. Lajost kecses és arányos kőhomlokzatok veszik körül.

Stone hat órára kiderítette, hogy Bertiaud a 13-as szám alatt lakik, a harmadik emeleten. A házmesterné árulta el, és homályosan célzott arra is, hogy magányosan lakik. Nyilvánvalóan nem kedvelte a férfit. Nehéz ember. Magának való, hallgatag – a legmegbocsáthatatlanabb bűn egy házmesterné szemében. Pedig hát volna miről mesélnie. Itthon van? A házmesterné kinézett a térre. Igen, itt a kocsija. Meg is mutatta: egy ezüstszürke sport Mercedes.

Stone beült a ház melletti kávéházba, ahonnan jól szemmel tarthatta a kaput. Noha sürgette az idő, a célegyenesben nem akart mindent kockára tenni azzal, hogy rátöri Bertiaud-ra az ajtót. Felhős volt az ég, a harmadik emeleti ablakokban égett a villany.

Egy órája üldögélhetett ott, amikor egyszer csak elsötétült az ablak. Nem sokkal később egy férfi jelent meg az utcán. Stone első pillanatban rá sem ismert. Sovány, mozgékony férfira számított. Ehelyett kövér, elnehezült alak jelent meg a kapuban, a Mercedeshez

sétált, bedobott egy csomagot az ülésre, aztán a kávéház felé vette az útját, ahol Stone ült.

Így, közelről, nem is kövér, inkább puffadt volt. A súlytöbblet alatt sejteni lehetett az egykori vézna testet. Bőre sárgásfehér, egészségtelen színű volt, az arcán szétterülő mosoly lelkes visszhangra talált a kávéház személyzeténél. A tulajdonos kérés nélkül kitöltött egy pohárba a legjobb Armagnacból. Míg Bertiaud ivott, jót nevetgéltek. A tipikus kedélyes kövért testesítette meg a szemükben.

Stone a falakon körbefutó tükörből alaposabban megnézte magának Bertiaud-t. A joviális mosolynak ellentmondtak az arcát szabdaló szomorkás és groteszk ráncok. Egy bohóc arca volt.

Meleg, sötétkék gyapjúöltönyéhez selyeminget viselt a hosszú, kétsoros sötét kasmírkabát alatt. Távolról sem keltette egy leszerelt katonatiszt benyomását. Lerítt róla a jómód, ahogy egykori barátja is megjegyezte, és jó ötvenesnek látszott, holott legfeljebb harmincöt lehetett.

A kávéházból a rue St. Honoréra ment, és az egyik virágüzletben vett egy rózsát a gomblyukába. Onnan a Crillon-bárba vitt az útja, ahol bedobott egy újabb Armagnacot, és elcsevegett a bárt látogató újságírókkal.

Stone árnyékként követte. A Crillon-ban egy százfrankost adott a portásnak cserébe azért a kiváltságért, hogy a kocsiját a bejárat előtt hagyhatta, és szegény árnyéka kénytelen volt hasonlóképpen eljárni.

Stone a terem sarkából úgy látta, hogy az újságírók nem Bertiaud barátai, inkább csak az ivócimborái. Párizs-szerte közismert volt, hogy ezek a kimustrált lumpok idejárnak lovakról fecsegni. Bertiaud tekintetében csak a lovak említésére villant meg halványan az élet szikrája, majd rögtön ki is hunyt. Egy óra

elteltével otthagyta kimozdíthatatlan ismerőseit, és a sarkon túl egy étteremben megvacsorázott. Onnan a Montparnasse egyik éjszakai mulatójába ment, ahol buzgón üdvözölték, és készségesen egy kényelmes asztalhoz vezették a terem közepén. Olyan mozdulatlanul terpeszkedett a székén, mint egy viaszfigura, de a szeme az mozgott: végigjártatta mindenkin, Stone-t is beleértve, aki ezt kénytelen volt közönyösen viszonozni. A láthatólag törzsvendégnek számító lányok jó ismerősei voltak Bertiaud-nak. Elragadtatottan zsongták körül, pár szóra megpihentek az asztalánál, de amikor látták, hogy nem fizet nekik italt, továbbálltak, más palimadarak után kutatva.

Stone félreeső helyéről körbepillantott a helyiségben: a fényes sötétvörös hátteret elszórtan elhelyezett, meztelen nőket formázó tejüveg lámpák világították meg. Affektáló, enyhén túlöltözött népség ücsörgött az asztalok körül.

Fél óra múlva megkezdődött a gyengécske műsor a padló szintjénél harminc centiméterrel magasabb kis színpadon. A mulató elvben leszbikus volt, és a jelenetekben nők alakították a férfiakat. Semmi túlfűtött erotika, csupán közepes nívó, és egy rakás trágárság. A műsor fénypontja egy Desdemona–Otelló jelenet, amelyben szegény Desdemonát egy telt idomú, vörös démon úgyszólván túlméretezett kebleivel fojtotta meg.

A zárójelenet után egy háromtagú zenekar muzsikált a táncparketté átvedlett színpadon lötyögő párocskáknak. Bertiaud két lánnyal is körbecsoszogott a zene ütemére. A lányok boldogan simultak löttyedt pocakjához, és rutinosan dörgölték hozzá tánc közben a csípőjüket. A szám végén Bertiaud ugyanolyan unott pofával caplatott vissza az asztalához, mint ahogy felkelt onnan. Az egyik megtáncoltatott lány

később odaült Stone-hoz, aki először azt hitte, Bertiaud küldte, de kiderült, hogy csak egy italt akar fizettetni vele. Stone szívesen rendelt egyet, hogy eltöltse valamivel az idejét. A lány erre elmesélte az életét: Lyonból jött, ahol az apja rendőr, a nagybátyja kerítő volt. Kicsit klausztrofóbiás, bár alapjában véve ésszerű elrendezés volt, a lány szavaival. Olvasott egy cikket a „köz szeme láttára élő" lányok lélektanáról. Ez a kifejezés is tőle származott.

Bertiaud unta ugyan magát, mégsem mozdult éjjel kettőig. Stone a Place des Victoires-ig kísérte, és miután megbizonyosodott róla, hogy felment a lakásába, bejelentkezett a Hôtel Meurice-be, ami egykor, a II. világháború alatt német főhadiszállás volt. Kisebb szállodát keresni késő lett volna. haza pedig nem mehetett.

Biztosra vette, hogy ilyen életmód mellett Bertiaud nem lehet koránkelő. Stone mélyen, nyugodtan aludt, és reggel fél nyolcig, amikor utasításának megfelelően a porta felkeltette, meghalt számára a világ. Ágyba kérte a reggelit, és komótosan elfogyasztotta a vakolt faburkolatú szobában, mielőtt ismét elfoglalta volna leshelyét Bertiaud lakása előtt.

Június 29-e volt, csütörtök, felhős idő. A Mercedes a 10. számú ház előtt parkolt. Stone a tér szemközti oldalán ücsörgött a kocsijában. Óvatosabban akarta követni Bertiaud-t, mint azok, akik őt követték. Fontos, hogy észrevétlen maradjon.

Philippe Courmant korán kivetette az ágy magából. Sok megbeszélés várt rá aznap délelőtt. Pénteken nyoma veszett Stone-nak, és azóta már temérdek idő telt el. Mindössze Stone-nak az Orlyn tett látogatásáról szereztek tudomást.

Londoni ügynökei jól haladtak a nyomozással. Ez rendben is volna, de hova lett Stone?!

Tehetetlen mérgében Courman megkérte Dehal-t, hogy látogassa meg a lakásán. Dehal majd szétpattant az idegességtől. Fel-alá járkált a papírral teleszórt dolgozószobában, és valahányszor Courman mögé ért, aki csak csigalassúsággal tudott mozogni, azt kiabálta:

– Találja meg, az isten szerelmére! – Ezt viszont Courman igencsak unalmasnak és nem éppen segítőkésznek találta.

Dehal után alvezéreivel tanácskozott. Bevonta őket is a hajszába. Egy képviselő egy éjszakai mulató tulajdonosának, az pedig egy stricinek adta a kilincset, a strici után egy kerületi polgármester következett, és így tovább, egyik a másik után, mintegy keresztmetszetét adva a francia társadalomnak Courman lakásában. Stone és a kék Alpine leírásával a kezükben távoztak.

Hivatalos rendőri szervezetnek aligha lehetett nevezni Courman apparátusát, bár szerepelt köztük a rendőrség és más törvényes és törvénytelen szerv képviselője is. Ha másnap reggelig nem jutnak Stone nyomára, Courman úgy döntött, ráuszítja az állambiztonsági ügynökséget, a DST-t, és a rendőrprefektúrát is. Ehhez majd Dehal befolyását használja fel.

18

Bertiaud pont tizenegykor lépett ki a kapun, és bemászott a kocsijába. Ma szürkében pompázott, éppolyan elegánsan, mint előtte való nap. Kihajtott a Place-ról a Bois de Boulogne irányába. Stone felrázta magát a várakozás közben rátelepedett fásult zsibbadtságból, és kigurult a nyomában.

St-Cloud-ban lóversenyt tartottak, és Bertiaud ide igyekezett. A pályán ebédelt egymagában, aztán átcsámborgott a nyergelőhelyre, ahol láthatólag bensőséges ismeretségben volt a személyzet nagy részével. A soron következő, szám szerint második futamban szereplő lovak esélyeit latolgatták, aztán elment, hogy megtegyen egyet-kettőt, majd visszatért, hogy megnézze, hogyan futnak. Útközben összeszaladt a barátaival; vagyis inkább alkalmi ismerőseivel, olyan haverokkal, mint a Crillonban. Ezúttal lóversenypályákat látogató semmittevőkből állt ez a kör.

Az első egy virágos kalapot viselő idős nő volt, akit Bertiaud Duchesse-nek szólított. Úgy lebegett ideoda, mint egy vénséges pillangó, amelyik nem akar visszaváltozni hernyóvá. A következő egy istállótulajdonos volt, akinek kimért stílusán érződött, hogy nem óhajt sok szót vesztegetni egy egyszerű fogadóra. Bertiaud hátrakísérte a mázsálóhoz, és ott maradt az utolsó ötórai futamig, csupán rövid kiruccanásokat tett a fogadóirodákba. Nagy tétekben fogadott, és szerény nyereséget zsebelt be.

St-Cloud-ból a folyón át a Bois de Boulogne-ba hajtott. Az erdőben úgy félúton egy jobb kéz felőli

bekötőútra fordult. Néhány száz méter után egy kis vörös téglás ház előtt fékezett. „Café-Restaurant" felirat díszelgett rajta. A fák nem egy hasonló helyet rejtettek; vidéki vendégfogadók ezek, csak Párizsban bújnak meg. Stone az épülettől nem messze, a fák között parkolt.

A fogadó közönsége nem véletlenszerűen verődött itt össze. Ide csak úgy jött valaki, ha eleve ide készült: törzsközönség látogatta, ez a hely felelt meg legjobban az ízlésüknek.

Ez az étterem az erdei ringyók kedvenc tanyája volt. Ügyfeleik itt mindig megtalálhatták őket, ők pedig betérhettek melegedni hideg délutánokon, vagy itt ünnepelhették, ha egy-egy napjuk jó bevételt hozott. Késő délelőtt kihozták őket ide a stricijeik, így még lebonyolíthatták az ebédidő körüli forgalmat, és ide jöttek értük este, hogy egy pohár konyak lehörpintése után induljanak haza.

Sajátos leánytársaság volt ez. Ilyet álmában lát csak az ember: a pásztori környezetben lábra simuló bőrcsizmában és műanyag esőkabátban rójják a hosszú műszempillás lányok az ösvényeket.

Bertiaud-t talán az „élvezetes" ellentét vonzotta. Jobbat is kaphatott volna akárhol, de valószínűleg az előző esti fakó szobavirágokkal szemben ezeket a kemény repedtsarkú kurvákat kedvelte. A szabadban dolgoztak, legtöbbször az erdőben állva bonyolították le egy-egy numerát, hiszen vendégkörük nagy része nem volt hajlandó szobára is áldozni.

A kávéház tulajdonosnője, madame Montjoie ezekre a ritka alkalmakra azért fenntartott egy szobát az első emeleten. A nap végén aztán elszámolt a lányok kerítőivel: ő kapta a bevétel felét. Mindezt mellékjövedelemnek tekintette csak, a vendégek gondo-

sabb kiszolgálása részeként. Elsősorban azért fogadósnő volt.

Stone egy ablakon át bekukucskált az étterembe. A pult mögött magas bárszéken egy asszonyság trónolt: madame Montjoie. Korallpiros ruhája illett a hasonló színű padlóhoz és falakhoz. Ülve magasabbnak látszott, mint állva, és így uralkodott kis birodalmában. A pult mögött – az anya mellett – ott állt rövid lábú, tenyeres-talpas lánya is. Épp erre az iparra született – mármint a vendéglősi iparra.

Amint azt a magas bárszékről sejteni lehetett, madame Montjoie szépséghibája is kurta lába volt. Az elmúlt tíz év során bokája megereszkedett, lábai most is erőtlenül, lankadtan lógtak a levegőben. Arcán hivatásával járó művi ártatlanság és a vendégek örömei-panaszai iránti lankadatlan érdeklődés tükröződött. Elérte szakmájának legmagasabb csúcsát: végighallgatta fizetővendégeinek minden élettörténetét.

Vagy egy tucat vendég üldögélt elszórtan a helyiségben. Stone kihallotta az ablak közelében helyet foglaló négy nő társalgását. Egyikük harsányan bejelentette:

– Tetováltattam a seggem!

Társnői viharos tetszéssel fogadták a hírt.

– Na és, mit gondoltok, mit írattam rá? „Harapj belém!" – Mindenki nevetett. Az egyik ingerkedve dobta be a kérdést:

– Melyik felén, Pauline?

– Mind a kettőn, és csiklandozott a tű, amivel csinálták. De, tudjátok, mindig is egy pillangót szerettem volna.

Újból felharsant a nevetés. Bertiaud a pultnál iszogatott, egy fekete hajtövű, hidrogénezett szőke társaságában, aki a karját simogatta. Pár perc múlva el-

tűntek egy ajtón át, ami, Stone feltevése szerint, a fenti szobába vezetett.

Elfordult az ablaktól, és néhány lépéssel arrébb ment, ott várakozott, s ekkor egy lány sétált elő az erdőből. Észrevette Stone-t. Ezt az arcot mintha már látta volna a lány valahol. Talán ahhoz a fényképhez hasonlít, amit a fiúja mutatott neki ma reggel, amikor a főnökétől visszajött. Bár minden bizonnyal téved. Az a férfi egy kék Alpine-nal jár, ennek meg csak egy szürke Renault-ja van. Gyorsan meg is feledkezett róla, gondolatai már egy újabb vendég fogása körül forogtak.

Meleg este volt, és Stone egy órát sétálgatott a fenyőfák között, Bertiaud-ra várva. Kezdte kiismerni. Valaha kétségkívül szikár, kemény fickó volt. De mára elhízott, unalmas életmódot folytat, és ami a legfontosabb, legalább két éve nem érte különösebb megpróbáltatás. Bármit tett is, kényelmes tétlenséget érdemelt ki vele, a jómód pedig tudvalevőleg gyöngíti a lelkierőt, és tompítja a reflexeket.

Stone tisztán látta, hogy Bertiaud csak akkor fogja elárulni a titkait, ha megtöri, ezt pedig csak gyors, meglepetésszerű rajtaütéssel tudja elérni. Ha időt hagy neki a gondolkodásra, időt hagy az ellenállásra is. Ezt Malaysiában és más gyarmati háborúkban tanulta. Egy embert vagy öt perc alatt, vagy öt nap alatt lehet megtörni, de közte nemigen. Rajta kell ütnie, nem kétséges, és helyzete megkívánja, hogy öt perc alatt érjen el eredményt.

Ezen morfondírozott, és közben mélyen beszívta az illatos esti levegőt, cipője orrával a satnya fűcsomókat rugdosta. Már sötétedett, amikor Bertiaud végre megjelent.

Kicsit túl lendületesen lökte ki az ajtót, és úgy masírozott ki a szabadba, mint aki hatalmas tehertől szabadult meg az imént. Stone távolabbról figyelte, ahogy levonul

a lépcsőn, majd habozva megáll. Nem a kocsija felé indult, hanem a gondozott kerten át az erdő felé.

Stone érezte, hogy Bertiaud máskor is sétál utána egyet, hogy megnyújtsa az „élvezetes ellentét" pillanatát. Egy olcsó, kemény, aszfaltkoptató ribanc ölelése után megmártózik a természet szépségében, és átmossa magát a friss, tiszta levegővel.

Megindult az erdei ösvényen, a lehajló leveleket fricskázta, mintha a világ riasztó gondjait söpörte volna félre az útjából. Stone észrevétlenül lopakodott mögötte. A fák lombja alatt már meggyűlt a sötétség. Az előtte imbolygó nagy test, mint egy elégedett elefánt csörtetett az ösvényen.

Egy helyen megtorpant. Kinyújtott lapáttenyerét visszahúzta, és az orra alá tartotta. A csendben tisztán lehetett hallani, hogy az ujjaira tapadt női illatot szaglássza – „hát elég fanyar" – motyogta csendesen, és magában kuncogott. Aztán megindult újra, megmegszagolta az ujjait, meglengette őket a levegőben, aztán újra beszívta a szagukat.

Egy kis patak állta az útját. Illatos kezét a magasba emelte, a másikkal kihúzta a gomblyukába tűzött rózsát, és az orrához emelte. Mélyen, hosszan beszívta a rózsa illatát, aztán a nő illatát ízlelgette. Magában motyogva hol egyiket, hol másikat szagolgatta, hasonlítgatta, míg végül a rózsát a vízbe vetette.

Stone néhány megnyújtott lépéssel mögötte termett a félhomályban.

– Bertiaud!

A férfi csak a fejét fordította hátra, és Stone kétszer keményen állon vágta. Harmadik ütésre már nem volt szükség, a lomha test készségesen a földre rogyott. Az asszonyi szagtól terhes kéz a patakba csapódott, a víz felkavarodott. Stone a hátára emelte a magatehetetlen tömeget, és az erdőn át a kocsijához cipelte.

19

Bertiaud áthatolhatatlan sötétségre nyitotta ki a szemét. Feltámasztva ült, keze összekötözve a háta mögött. Az állkapcsa sajgott. Fészkelődni próbált, de ebben a pillanatban kíméletlenül éles fény csapódott a sötétben tágra meresztett szemébe. Fájdalmasan csukta be. Érezte, hogy valaki megmozdul mellette, és ekkor döbbent rá, hogy egy kocsiban ül.

– Bertiaud... – suttogta egy a sötétnél is sötétebb árnyék.

– Az isten szerelmére! – nyögte ki Bertiaud nagy nehezen.

– Ailleret miatt vagyok itt.

– Az isten szerelmére – nyöszörögte Bertiaud ismét. Amint megpróbálta kinyitni a szemét, a fénysugár közelebb nyomult. – Ki maga?

– Courman küldött.

– Courman? Elment az esze! – Megkönnyebbülés érződött a hangjában. – Még nálam van a papír. Istenemre, ellátom a baját! Ezt tudnia kellene.

Stone villámgyorsan gondolkodott. Megpróbálta kihámozni a hallottak értelmét. Ha kicsúszik a kezéből a kezdeményezés, a másik azonnal rájön a blöffre. Hirtelen elhatározással nekivágott.

– Elfogtuk Courmant is. – Foglya ijedten felnyögött. – Mit képzelsz, minek jöttem? Nálunk van, de megmentette a bőrét.

– Micsoda? Az én nyakamba varrta? Ez nem húzza ki a bajból!

Stone a másik szeme elé tolta az elemlámpát, és kemé-

nyen arcul csapta. A Renault első ülésén szűk volt kettejüknek a hely, így nem tudta minden erejét beleadni az ütésbe. Bertiaud-nak eleredt az orra vére.

– Nem. Nem húzza ki a bajból. Semmi sem mentheti meg. De téged se – súgta Stone.

– Ide hallgasson...

Stone újra arcul csapta.

– Mit akar tőlem? Mindent meg tudok magyarázni. Csak kérdeznie kell.

– Kezdd a mesédet.

– Hol?

– Az elején.

– De ha maga...

Stone harmadszor is képen vágta, még erősebben. A vére most már az ajka mindkét oldalán patakzott le az állára és a nyakára.

– Kérem! Mindent megteszek.

Stone kihúzott egy zsebkendőt Bertiaud zsebéből, és megtörölte az arcát.

– Kezdje Courmannál.

– Igen. Igen! Szóval, én... 1960-ban érkeztem Algériába. Kormányellenes nézeteket vallottam, úgy véltem, meg kell tartanunk az országot. 1961-ben azután... beléptem a Titkos Hadseregbe. Nem is volt olyan nehéz. Bárkit szívesen láttak.

– Gyerünk már, ne vacakolj. Ha azt képzeled, hogy megvárom, amíg kinyögöd...

– Jó, jó, csak ne bántson! – Behemót testével megpróbált távolabb húzódni a fenyegető hang láthatatlan forrásától, miközben az arcát könyörgően felé fordította. Édeskés kölnivíztől, szúrós izzadságszagtól bűzlött, leheletén a délután megivott whisky érződött, valahányszor szóra nyílt a szája.

– Összejöttem egy emberrel az OAS-nál. Egy másik tiszttel, akiről akkor még nem tudtam, hogy Courman

embere. Együtt hajtottunk végre egy akciót. Négyen voltunk benne. Kinyírtuk Castal tábornokot meg két másik disznót, akik lepaktáltak De Gaulle-lal. Másodrendű politikai bérencek voltak csak.

Stone a műszerfal fölé tette a magnót, és bekapcsolta. Kocsija Neuilly közelében a boulogne-i erdő egy elhagyatott részén állt.

– Három hónapba sem telt, és Courman már a másik oldalt szolgálta. Lelövette a barátomat. Szegény feje nyakig benne volt a pácban. A barátomnál talált dokumentumokat pedig megőrizte. Azokkal a papírokkal nem egyszer, de háromszor is ki tudta volna törni a nyakam, értse meg! De akkor én még Courman létezéséről sem tudtam, minderre sokkal később jöttem rá.

Egy szép napon beállított hozzám egy tisztogató osztag. Előbb-utóbb mindannyiunkat elkaptak. Egy hétig egy avignoni cellában aszaltak, kenyéren és vízen éltem, amit egy nyíláson dugtak be a vaksötét zárkába, és nem fogadhattam látogatót sem. Courman ezt a pillanatot választotta a színrelépésre. Elém tárta azokat a dokumentumokat, amelyeket attól a hű emberétől szedett el, akit eltett láb alól. A halálos ítéletem állt bennük feketén-fehéren. Üzletet ajánlott. Ha szolgálatába szegődöm, cserébe szabadon bocsáttat, és a letartóztatásnak sem marad semmi nyoma, újra tiszta lappal élhetek.

Mit tehettem volna? Jézusom, a fizetségért még különhálás is voltam. Az első három év alatt egy-két balhét megcsináltam neki, amikor azonban az algériai elítéltek amnesztiát kaptak, én még mindig az ő horgán fityegtem.

Ezzel a módszerrel szedte az áldozatait. – Köhögött. – Az istenért, teli van vérrel a szám.

Stone lenyomta a fejét, és hallotta, hogy kiköpi a szájában összegyűlt vért. Aztán a hajánál fogva újra felrán-

totta a fejét. A szeme közé világított, nehogy meggondolja magát.

– Ez volt a módszere. Courmannak senki sem dolgozik szerelemből, vagy pusztán csak pénzért. Még külön is bebiztosítja magát a váratlan meglepetések ellen, és ez az elővigyázatosság nem is árt, mert nem hisz semmiben és senkiben. Annyiszor forgat az köpönyeget, ahányszor más vizel.

Aztán leszállt rólam, és egy darabig nyugton éltem. De nem hagyta, hogy egészen megfeledkezzék róla. A barátai meg ő nem engedték, hogy eljöjjek a légierőtől. Ott látták hasznomat, pedig a pályámnak befellegzett.

1967-ben az Indiai-óceán térségébe, a madagaszkári támaszpontra helyeztek át. Kurva jó hely volt. Repülhettem, amennyi belém fért, és Courman is messze volt. A következő év februárjában jelentkeznem kellett a személyzetin egy tábornoknál, aki közölte, hogy előléptetnek, és választhatok, hol akarok szolgálni. De ez csak kamu volt. Másnap, amikor Courman felkeresett, világossá vált minden. Azt mondta, hogy ki akarják csinálni Ailleret-t. Kérdeztem, hogy kik, de nem árulta el. Engem választott erre a feladatra. Ailleret Madagaszkárra készült, és esetleg La Réuniont is útba ejtette. Tudja, baleset látszatát kellett keltenem. És azért akarták ott, mert lazább a biztonság, az ellenőrzés.

A helyet és a módot rám bízták. Nem lelkesedtem túlságosan, de azért megkérdeztem: „És ha nem találok rá alkalmat?" Azt felelte, hogy akkor idézzem elő. Nem értettem, mi ebben az ő bulija, de később erre is fényt derítettem. Egy tábornok a markában tartotta. Fura, mi? Courman saját fegyverét fordította ellene. Rákényszerítette, mert neki meg a haverjainak nem fűlt hozzá a foguk. Amatőrök voltak Courman rafinált elvetemültségéhez képest. Courman csak egy feltétellel ment bele: ha a markába kaparinthatja ő is a másikat. Írásban kö-

vetelt a tábornoktól egy afféle kivégzési parancsot Ailleret ellen. A tábornok végül is beleegyezett, mert Courman nem engedett. De Courman nem jutott a papírral messzire: jóllehet rajta volt a tábornok neve, de Courmané is. Közös sírt ástak maguknak.

– A tábornok nevét mondd!

– Á! – mosolygott gúnyosan a savóképű alak, s ettől megrepedt az arcára száradt vér. Profilból nézve, mintha hatalmas hasíték nyílt volna a szájánál, akár egy óriási őshüllőnek. – Szóval, ezért jött!

– Nyertél, Bertiaud. – Stone arcul ütötte. – És ha sokat okoskodsz, aligha úszod meg szárazon. Ne gondold, hogy az ilyen kis patkányokra olyan nagy szükségünk van.

– Hagyja abba! Kérem. Pierre Dehal. Dehal – nyüszítette. De egy pillanat múlva már újra ördögi vigyorra húzódott a szája. – Haha! Hallom, a szárazföldi hadsereg vezérkari főnökévé akarják kinevezni. Ez igen! Az igazak elnyerik méltó jutalmukat. De nem ő a maga embere: Dehal csak a többi gazember szócsöve. Remélem, ezzel tisztában van. Egy egész hadsereget nem lehet kivégezni, de még a tisztikar felét sem. Értse meg, lehetetlen, hogy ezt egyedül agyalja ki valaki.

– Jól van, pakolj ki Dehalról – a többiekre majd nekünk lesz gondunk.

– Ha-ha-ha... Szeretném én azt látni!... Egyszóval, Madagaszkárnál Ailleret-vel együtt érkezett egy ezredes, Dehal képviseletében. Felvázoltam a tervem, ő meg megmutatta a levelet, hogy lássam, tényleg létezik. Abban egyeztünk meg, hogy amint Ailleret-nek vége, átadja az iratot nekem, ellenkező esetben megölöm. Hát láttam ennél már biztosabb felállást is, de az adott esetben ez volt a maximális engedmény mindkét féltől. Courman fél óra múlva érkezett, a politikusokkal együtt. Egyikünknek sem használt volna, ha együtt látnak min-

ket, így az egyik helyi fogdmegje – képzelje, Tocqueville a neve, hát nem röhejes? – közvetítette neki az üzenetem, hogy minden rendben.

Az ezredesnek az volt a dolga, hogy ne állítsanak őrt a gépre. Franciaországban magától értetődő, de ott, a világ végén, olyannyira ritkán adódik ilyen alkalom, hogy külön kell elrendezni. Az ezredes csak arról gondoskodott, hogy senki se rendelje el. Éjszaka kimentem a repülőtérre. Pocsék idő volt. Sötét, esős. Beszálltam a gépbe, és csak másodpercekbe telt, amíg felszedtem a szőnyeget, és felnyitottam a szárny fölötti rekesz fedelét. Elmondjam ezt is?

– A legapróbb részleteket is.

– Ez volt a legjobb az egészben. A fülkében van az irányváltoztató himba. Ezzel irányítják a csűrőlapokat, vagyis hát így változtatnak a gép irányán. A pilótafülkéből két huzal vezet a himbához, ezekkel irányítják a gépet. Fél centi vastagok, és harminc kiló körüli rajtuk a nyomás. A nyomást a csuklós illeszkedés csavarjainak a kilazításával lehet csökkenteni, ehhez elég egy biztosítótű. Kiakasztottam a két huzalt, csökkentettem a nyomást, és megcseréltem őket. A csuklók holtjátéka pont annyi, hogy némi erőlködéssel ezt el lehet végezni. Végül visszaállítottam a normál nyomásra. Onnan a személyzetnek adott estélyre mentem. Az egész húsz percig tartott. Az ezredes elhintette, hogy Ailleret ott tölti az éjszakát. Azt akarta, hogy a személyzet feloldódjék, lelassuljanak a reflexeik.

– Hogy hívták?

– Á, az lényegtelen. Dalbot. De már meghalt. Véletlenül. Egy lövészeten. Érdekes, nem? Az estély egyébként az ő ötlete volt, mert nem tartotta tökéletesen biztosnak a tervem. Tartott tőle, hogy a pilóta az utolsó pillanatban mégis valahogy kihúzza Ailleret-t a csávából; ostobaság volt, persze, nem egy pilóta fejével gon-

dolkodott. Ezért aztán én is derekasan töltögettem az italt a hapsikba. Abban a hitben, hogy Ailleret marad, alaposan a pohár fenekére néztek. Kivéve egyet, aki nem ivott semmit, csak gyümölcslevet. Akkor kapták az üzenetet, hogy Ailleret menni akar. Kitört a pánik, és ijedtükben az alkalmatlan időjárásra hivatkoztak.

Már-már úgy látszott, Ailleret-t sikerül meggyőzniük, noha alig várta már, hogy Párizsba visszatérve bővebb jogkört követeljen magának. – Bertiaud megérezte vallatója önkéntelen mozdulatát a sötétben. – Igen, még én is tudtam róla. Még az ilyen kis nullák is, mint én, tudtuk az okát. De az ezredes közbelépett, és bogarat tett Ailleret fülébe: a három vezérkari főnök nyomást gyakorol De Gaulle-ra, hogy ne hagyja jóvá Ailleret új jogkörét.

– Ez volt a végső lökés. Haladéktalanul fel akart szállni.

– Erre meg a legénység makacsolta meg magát; a legrosszabb az a józan pasas volt. Képzelje, végül nekem kellett alkoholt öntenem titokban a gyümölcslevébe! Mint egy ócska krimiben.

Még így is vagy félórát várakoztatták a tábornokot egyedül a repülőgépen. Akkor még tettek egy utolsó kísérletet, hogy lebeszéljék, de Ailleret az irányítótoronyhoz fordult, ahol az ezredesünk a többi nagykutyával várta a gép felszállását. Csendben odasúgta a szolgálattevő tisztnek, hogy Ailleret hazamenetele nemzetbiztonsági kérdés.

Azt már mondanom sem kell, hogy a gépet senki se vizsgálta át felszállás előtt. Persze akkor se vették volna észre. Tudja, a csűrőlapok rendesen mozogtak, csak épp ellenkező irányba. Azt meg a pilóta sem láthatta a helyéről. És a gép személyzete meg a földi irányítók között, egy ilyen helyen, az éjszaka kellős

közepén, nem a legtökéletesebb az összeköttetés. Szóval, megkapták a felszállási engedélyt, és azzal, bumm!

– És a pilóta? Miért nem csinált valamit? – kérdezte Stone elgondolkodva, teljesen megfeledkezve a fenyegető hanghordozásról. Bertiaud azonnal hátrább húzódott, közeledett árnyékához, s a lámpa tompa fénye megcsillant a kövér arcon elkenődött friss véren.

– A sztorit akarta hallani. Én meg elmondtam. A maga baja, ha nem hisz nekem. Azt már látom, hogy maga nem pilóta. Ide figyeljen. A gép nyolcvan másodpercet töltött a levegőben. A pilóta úgy hárminc másodperc után kezdett kanyarodni. Maradt tisztán ötven másodperce. A várost maga mögött hagyva mezők fölött száll, így nem lát odalent egyetlen természetes viszonyítási pontot sem, csak szurokfekete sötétséget, mint ebben a rohadt kocsiban. Nem érti? Vegyen példának engem. Jószerivel azt se tudom, merre hány óra. Ha még ehhez hozzávesszük, hogy egy gyorsan emelkedő gépben ült... Szóval, máris ferdén emelkedik. Erre aztán balra kormányoz. Minden berendezés kifogástalanul működik. A műszerfalon minden jónak látszik. Elmúlt újabb húsz másodperc. Valahol felcsörömpöl az agyában a vészjelzés, hogy jobbra tart, bal helyett. Az irányítótorony is megerősíti a sejtését. Nem érti, mi a baj, de logikus – és ezt higgye el, bármelyik pilóta a helyében ugyanígy csinálta volna –, hogy még erősebben balra húzza a kormányt. Lepillant. Hibátlanul működik minden. Jó irányba fordul. Sehol semmi fény, amin lemérhetné, hogy nem így van. Talán, esetleg, ha gyorsan vág az esze. Marad tíz másodperc. De még ezt sem tudja, mert körülötte teljes a sötétség. Mit csinálhatna? Essen pánikba? Forduljon a másodpiló-

tához segítségért? Próbálja meg meredekebben felhúzni a gépet? Ne felejtse el, hogy a felszállás kényes manővere közepén tart: kis sebességgel kell emelkednie, és közben kanyarodnia. Remeg egy esetleges, végzetessé váló sebességvesztéstől. Bumm! Lejárt az ideje. Semmi esélye, hogy időben ellenkező irányba, azaz jobbra rántsa a kormányt a bal felé forduláshoz. De még erre sem maradt volna elég ideje.

– És azután mi történt?

– Amikor Dalbot ezredes lejött az irányítótoronyból, elkértem tőle azt az iratot, azután bekéredzkedtem a repülőtéri személyzet egyik tagjának a kocsijába, és a baleset színhelyére hajtottunk. Kerestem, de hiába a csűrőlapokat irányító himbát a roncsok között, nem találtam. Meg akartam bizonyosodni, hogy nem maradt nyoma az én kis beavatkozásomnak. Másnap talált valaki belőle egy darabot, amikor a roncs darabkáit gyűjtötték össze.

– Amit el is loptál.

– Pontosan. De ott, a lángoló roncsok között valami megpattant a fejemben. Tudja, a szerteszét heverő emberi testrészek. Kezek, lábak, fejek. Nem először láttam ilyesmit, de akárhogy vesszük, először végeztem tizennyolc ártatlan emberrel. Ailleret-t nem sorolom közéjük. Őt meg akartam ölni. Szóval, megzavarodtam egy kicsit, és elhatároztam, hogy megtartom Dehal levelét. Már korábban is megfordult a fejemben. De akkor döntöttem végérvényesen. A kárhozat árán vettem a szabadságom. Ezt mondtam szóról szóra Courmannak is, amikor másnap délután beállított a leveléért. Majdnem agyonlövetett, de közöltem vele, hogy a lepecsételt levelet még reggel feladtam Franciaországba, egy közjegyző címére azzal az utasítással, hogy halálom vagy eltűnésem esetén nyissa fel.

– És ez igaz volt?

– Hát persze. Nem vagyok bolond! Courman attól kezdve nem jelentkezett. Nekem viszont megfogant egy gondolat a fejemben. Hat hónapig hánytam, vetettem magamban, aztán felkerestem Courmant, és megzsaroltam. Állandó jövedelemre vágytam, meg arra, hogy végül leszereljek. Nem kerülte el a figyelmét, hogy nem vagyok egészen beszámítható, ezért valószínűleg habozás nélkül megteszem, amivel fenyegetőzöm. Csak önálló jövedelemmel akartam rendelkezni, egy csinos kis tőkét akartam, amit forgathatnék, és függetleníthetném magam attól a gazfickótól.

Megakadt benne a szó, mintha elájult volna. Stone várta a folytatást, és amikor nem jött, Bertiaud arcához hajolt.

– Most ide figyelj, Bertiaud! Elengedlek. Holnap reggel elmész a közjegyződhöz, és elhozod tőle azt az iratot. Pontban tízkor elmegy érte valaki. Ha nem teszed azt, amit mondok, meghalsz, és azzal semmit sem nyersz, ha átversz, mert a halálod esetén a közjegyző úgyis nyilvánosságra hozza a levelet, és ezzel csak a mi malmunkra hajtod a vizet. Ha szót fogadsz, futni hagylak.

– De a többiek nem.

– Arra ne legyen gondod. Mondtam már, hogy Courmant elkaptuk. Dehal meg úgysem tudott róla, hogy nálad van a levél, ugye? – Stone csak találgatott, de egyre nagyobb biztonsággal; kezdte kiismerni az azelőtt soha nem látott ellenfél észjárását. – Courman, hogy a tábornokot a hatalmában tartsa, nem beszélhetett róla. Dehal abban a hitben lesz, hogy Courman a papírjaival együtt került a kezünkbe, mint ahogy az az anyag is, ami veled kapcsolatos.

– Érezte, hogy Bertiaud megdermed. – Na látod, ezért tetted helyesen, hogy az igazat mondtad.

Stone beindította a motort. A leggyengébb fokozatra állította a külső világítást, a műszerfalat sötétben hagyta. Egyetlen szó nélkül tették meg az utat vissza az étteremig. A környék csendes volt, alig állt Bertiaud kocsiján kívül más autó a parkolóban. Stone beállt Bertiaud kocsija mellé, de nem kapcsolta ki a motort. Előrelökte a kövér embert az ülésen, hogy hozzá tudjon férni a kötélhez. Elvágta a csomót a csuklóján egy zsebkéssel, aztán áthajolva előtte kinyitotta az oldalán levő ajtót, és kilökte a kocsijából. Bertiaud megbotlott, próbált talpon maradni, de elesett, és elterült a harmatos füvön.

Lassan feltápászkodott, és a csuklóját dörzsölgetve igyekezett benézni a sötét kocsiba, de nem tudta kivenni az árnyalak vonásait. Az árnyalak megszólalt ugyanazon a suttogó, jeges hangon:

– Holnap tízkor, Bertiaud, ne feledd. És ne próbálkozz semmivel. Mostantól kezdve figyeljük minden lépésed. És ha menekülséssel próbálkozol, holnap tizenegykor már nem élsz.

A Renault eltűnt az éjszakában.

A lányt, aki Stone-t estefelé felismerni vélte, egy órával később vette fel a kerítője. Az utolsók között jött el az étteremből. Megkérte a fiúját, hogy mutassa meg még egyszer azt a fényképet, és most már teljes bizonyossággal állította, hogy ezt a férfit látta. De a Renault számát nem írta fel.

A kerítő felhívta Courmant a hírrel, s az viszont utasította, hogy derítse ki, mit keresett Stone azon a helyen. Ehhez elő kellett keríteniük az összes lányt, akik akkor megfordultak a környéken, és ki kellett mindet kérdezni. Legtöbbjük már hazament, vagy más vendégekkel szórakozott.

Courman megparancsolta, hogy addig, amíg ki nem derít valamit, maradjon fenn, és az eredménnyel azonnal hívja fel. Felhívta még egy-két emberét is, és elmondta, hogy Stone újabban egy szürke Renault-val jár, majd a főnök jogán elvonult aludni.

Stone kihajtott a Bois-ból, és az Avenue Foch leállósávjában várt egy darabig, hogy lássa, nem követik-e. De nem hajtott ki utána senki. Sikerült megrémítenie Bertiaud-t. Követni fogja a parancsát.

Stone-nak nevetni vagy kiabálni lett volna kedve. De nem bírt. Úgy érezte, hogy bemocskolta magát, és sehogy sem tudott ettől az érzéstől szabadulni.

20

Ezt az éjszakát sem otthon töltötte. Tizenegyre járt, ilyenkor még nincs ahhoz túl késő, hogy egy kis szállodában vegyen ki szobát. A rue Pergolèse egyik egyszerű, kényelmetlen és jelentéktelen családi intézményére esett a választása. Lesírt róla az élet középosztálybeli apró örömeinek buzgó szolgálata. Közel volt az Étoile-hoz, az Avenue de la Grande Armée egyik mellékutcájában. Itt aligha fenyegeti az a veszély, hogy ismerősbe botlik.

Másnap reggel a Place des Victoires közelében, a rue de la Banque-ra hajtott, és miután a fémkazettából kivett két szalagot, magát a dobozt a hátsó ülésre tette, kiszállt, bezárta a kocsit, és taxival a lakására vitette magát.

Ezt a lépést alaposan megfontolta. Első pillantásra talán túlzott kockázattal járt. De amikor jobban belegondolt, egyre ésszerűbbnek találta. Courman előtt valószínűleg homály fedi eddigi ténykedéseit. Ha ismét előkerül, ezzel csak elaltatja a kétségeiket és a félelmeiket. Ha ugyanis megtalált volna Stone valamit, akkor kétségkívül távol maradna a lakásától. Bertiaud előtt pedig hatásosan akart fellépni. Az, aki szombat óta ugyanabban a ruhában pácolódik, ezt aligha érheti el.

Bizakodott benne, hogy a tízórai találkozóig még bőven van ideje az Ardant- és a Bertiaud-szalagok átmásolására és a szívós piócák lerázására. Mindennél jobban kívánta, hogy azt a két szalagot útnak indíthassa Anglia felé.

Fél nyolckor ért haza. Körülbelül ezzel egy időben egy feketéllő hajtövű, hidrogénezett szőke is hazakeveredett az éjszakai műszak után: a vendége ugyanis kivett egy olcsóbb szobát a közös élvezet kedvéért. Az ajtajában egy fiatalember várakozott, akiben felismerte egyik társnője fiúját. Az kérdezősködni jött.

Stone nem fárasztotta magát azzal, hogy körülnézzen a lakása előtt. Minek? Úgyis van ott valaki. Meghökkenve tapasztalta viszont, hogy a szokástól eltérően zárva van a ház kapuja. Becsöngetett. A házmesterné pillanatokon belül ajtót nyitott, és idegesen betessékelte.

– Miért van zárva a kapu? – érdeklődött Stone, miután elnézést kért.

– A hölgy kért meg rá – felelte az idős asszony, a kapuslakás felé intve. – Itt aludt a nappaliban.

Mintegy végszóra Mélanie Barre jelent meg az ajtóban, kisírt szemmel.

– Mit keresel itt? – kérdezte Stone meglepetésében bosszúsan, aztán a választ meg se várva megragadta a nő karját, és sietve felvonszolta magával a lépcsőn.

– Mit keresel itt?

Mélanie megbántva pillantott fel rá. Az ebédlőben ültek le. Stone éhes volt, és fölkapott egy almát, Mélanie-ra is ráerőszakolt egyet. Az asszony csak majszolta, és először nem szólt egy szót sem.

– Mondtam, hogy hagyj békén – vágta oda végül ingerülten.

– Békén is hagytalak. Nem kellett kétszer mondanod.

– Nem igaz! – kiabálta az asszony. – Hazudsz. Mondtam, hogy a magánügyeim csak rám tartoznak, te meg mást sem tettél, mint azokat bolygattad. Tudok róla, hogy kétszer is felkerested az apámat.

François de Maupans-tól hallottam, hogy nem hagytál fel a nyomozással. Mindenről tudok.

– Mélanie, te valamivel nem vagy tisztában. Egy ponton még abbahagyhattam volna az egészet, azon túl viszont már veszélyessé vált a tudásom. Az ellenfél nem engedte volna, hogy csak úgy felhagyjak vele. – Kissé lódított a döntő pillanatot előrehozva: – Amikor nálad voltam akkor éjjel, már nem volt más választásom. Képzeld, a házad előtt vártak rám. Azóta is csak az alkalmat lesik, hogy lecsaphassanak rám. Hagyd meg nekem azt a lehetőséget, hogy ép bőrrel megúszhassam ezt az ügyet, még ha időközben fel is kavarom egy kicsit azt az állóvizet, amiben élni szeretsz.

– Egyszóval felszívódtál.

Stone meglepetten nézett rá.

– Miért, mit vártál? Túl sok veszéllyel járt volna, ha hagyom, hogy mindenhova kövessenek. Túl sok embert kevertem volna bajba.

– De az nem izgatott, hogy engem is bajba keversz.

– Akkor még fogalmam sem volt arról, hogy követnek. Hogy ez micsoda veszéllyel jár, azt csak később értettem meg. – Más se hiányzott neki aznap reggel, mint egy nyavalygó nő. – Szóval ezért jöttél ide?

– Nem – felelte az asszony sietve. – Ők kerestek téged.

– Kik?

– Ők! Honnan tudjam, hogy kicsodák? Néhány férfi. Berontottak tegnap este a lakásomba. Azt hitték, én tudom, hogy hol vagy. Sértegettek. Azt mondták, hogy a ringyód vagyok. Hiába erősködtem, hogy azóta sem láttalak, nem hittek nekem. Azt mondták, hogy iszonyú bajba keveredtünk ennek az ügynek a bolygatásával, és ha nem segítek nekik, még nagyobb

baj lesz. Köteles vagyok azonnal tudatni velük, ha jelentkezel. Kaptam egy telefonszámot, ahol üzenetet hagyhatok, és arra is figyelmeztettek, hogy ez rendőrségi hívószám.

– Erre te hanyatt-homlok iderohantál, hogy segíts nekik? – gúnyolódott Stone.

Az asszony dühösen áthajolt az asztalon, hogy pofon vágja. Stone lefogta a karját, és visszatolta a székébe. Az asszony lehajtotta a fejét. Stone ekkor vette csak észre a friss zúzódást a nyakán.

– Mi történt? – mutatott rá.

Az asszony felnézett; sütött belőle a gyűlölet.

– Csak egy barátságos meggyőző érv, amelyik célt tévesztett – magyarázta, és Stone elszörnyedt tekintete láttán kitört belőle a sírás.

– Összevertek! – Most Stone hajolt át az asztalon, és megrázta, hogy hagyja abba a sírást.

Az asszony a könnyeivel küszködve felelte:

– Csodálom, hogy ez meglep. Egy nőt összeverni nekik semmiség. A férjem rosszabbul járt, őt megölték.

Stone felállt, és átment az asztal túloldalára, hogy megvigasztalja, de Mélanie ellökte magától.

– Nem. Nem. Neked van igazad. Keménynek kell lennem, mint neked. Csak így lehet életben maradni.

Stone magára hagyta a zokogó asszonyt, beállította a magnót, hogy lemásolja az Ardant-szalagot, és kiment a konyhába.

Londonban Martin Sherbrooke arra ébredt, hogy valaki megszakítás nélkül nyomja a csengőt. Kiballagott az ajtóhoz abban a hitben, hogy a feleségének – aki még aludt – sikerült végre szerelőt hívnia a konyhába. De az ajtóban álló két férfi nem munkaruhában volt. Csak a fejükre húzott harisnya volt egyforma rajtuk. A harisnyán nyílást vágtak a szemnek, orr-

nak és a szájnak. Egyetlen szerszámot hoztak magukkal, s azt is, pisztoly lévén, Sherbrooke fejének szegezték.

Stone kávéval és pirítóssal jött vissza tíz perc múlva. Az asszony közben összeszedte magát, és csendben üldögélt ugyanabban a székben, fejét kimerülten hátrahajtotta a szék támlájára, arca a sírástól kipirult, vonásai ellágyultak, tekintete a semmibe révedt. Stone megvárta, amíg óvatosan szürcsöl a kávéjából, csak akkor kezdett halkan, nyugodtan beszélni.

– Igazán sajnálom, Mélanie. Nemcsak téged sajnállak, de magamat is, és mindazokat, akik belekeveredtek ebbe a mocskos ügybe. Bocsánatkéréssel mindazonáltal nem megyünk semmire, így a legjobb, ha belenyugodsz, hogy nem volt más megoldás. Nincs más választásunk, mint megtalálni a tetteseket, és leleplezni őket. Ma délelőtt tízkor az utolsó kulcsfontosságú dokumentum átvételével pontot tehetünk az ügy végére. Délután felszállok egy londoni gépre, és holnap az egész anyagot közli a sajtó.

Mindent, amit addig a percig kiderített, elmesélt; hogy kikkel találkozott, és mit tudott meg tőlük. Semmit sem hallgatott el Mélanie elől. Úgy döntött, hogy jobb, ha megérti, mi forog kockán. Nem titkolta el tőle azt sem, hogy próbálta a férje visszatartani a személyzetet, és végül hogy itatták le őt is, akaratán és tudtán kívül. Beszélt Bertiaud-ról is, és a Bois de Boulogne-i beszélgetésükről.

Kilenc is elmúlt, mire befejezte, és a Bertiaud-szalagot még át sem másolta. Megmondta Mélanienak, hogy el kell mennie, de az asszony ragaszkodott hozzá, hogy vele menjen. Némi habozás után Stone beleegyezett, mert kockázatosnak tartotta, hogy ezek után az asszony egyedül maradjon a lakásban. Arra

gondolt, hogy az ügy teljes elcsendesedéséig Londonban tartja. Stone megborotválkozott, gyorsan átöltözött, a két eredeti szalagot az egyik zsebébe, az egyetlen becsomagolt és Sherbrooke-nak megcímzett másodpéldányt a másik zsebébe csúsztatta.

Az utcán megmutatta Mélanie-nak a közelben várakozó két férfit. Egy harmadikkal beszélgettek, aki nyilván Mélanie-t követte idáig előző este. Az óvatosan haladó Peugeot-val a nyomukban átvágtak a forgalmas utcákon. Szép idő volt. A péntek meghozta a napsütést.

A boulevard St. Germainen levő gyógyszertár előtt taxiba szálltak. Stone a Ritz szálló rue Cambon felé eső bejáratát adta meg. Ez végcéljuktól mintegy negyedórányira volt, a folyó másik partján. Az út felét már megtették, amikor Stone előrehajolt, és meglobogtatott a sofőr előtt egy ötvenfrankos bankjegyet.

– Egy szívességre szeretném megkérni. Ha letett minket a bejáratnál, hajtson át a place Vendôme felőli bejárathoz, és ott várjon ránk.

A sofőr elfogadta a pénzt, és mosolyogva fordult hátra.

– Régi trükk. Magam is sokszor láttam.

Stone felnevetett.

– Úgy ám. Lehet, hogy szakállas már, de azért mindig beválik. Látja azt a Peugeot-t a nyomunkban? Szeretnénk megszabadulni tőle.

A sofőr párizsi észjárásával nyilván féltékeny férjet képzelt a másik kocsiba. Nem látta, hogy két fegyveres férfi ül benne.

– Pontosan hat perc egyik bejárattól a másikig, se több, se kevesebb. Ha időben odaér, még ötven frank üti a markát.

A sofőr nevetett.

A rue Cambonon nyugodtan kiszálltak, és besétál-

tak a szállodába. Amint eltűntek a bejáraton át, a Peugeot is a járda mellé állt, az egyik férfi kiugrott, a másik a kocsiban maradt. Stone és Mélanie elhaladt a recepció és a bár mellett, Stone hangosan magyarázott valamit, megnevettette Mélanie-t. A két bejáratot összekötő, a túloldali étteremhez vezető hosszú, szőnyeggel borított folyosó elején megálltak. Bal kéz felől az elegáns újságosnál nézegették a lapokat, majd végigsétáltak az ékszerekkel, ruhákkal, porcelánnal zsúfolt kirakatok előtt.

Peduc szállt ki utánuk. Általában ismerte Párizsban azokat a helyeket, ahol le lehet valakit rázni, most mégis csak a folyosó közepe táján eszmélt fel. Elbizonytalanodott. Lehet, hogy csak reggelizni jöttek a szálloda éttermébe. Ha mégsem, helyesebben teszi, ha visszaszalad a kocsihoz, és gyorsan átkerülnek a másik bejárathoz. Tépelődve követte őket a szalonok útvesztőjén át a folyosó másik végéig, ahol meglátta, hogy a kijárathoz igyekeznek. Egy választása maradt. Sarkon fordult, és lélekszakadva visszarohant. Semmi értelme nem volt tovább követni őket, mert a place Vendôme-on soha nem lehet taxit fogni. Ez volt a trükk lényege.

Stone az Opera felé irányította a taxist. Itt bedobta az Ardant-beszélgetésről készült szalagot egy postaládába, aztán végigmentek a rue de 4 Septembre-on, és a rue de la Banque-on álltak meg. Ott átszálltak a Renaultba.

Tíz előtt néhány perccel értek Bertiaud lakásához. Mélanie lent maradt a kocsiban, míg Stone felkapaszkodott a harmadik emeletre. A lépcsőt borító vastag zöld szőnyeg felfogta lépteinek még a neszét is.

Minden lépcsőfordulón egy lakás volt, s dupla szár-

nyú ajtóikat a szőnyeg színével azonos zöldre festették. Bertiaud emeletére érve megállt, és már a csengőgombon volt az ujja, amikor észrevette, hogy az ajtó nincs becsukva rendesen. Benyomta. A lakásban még vastagabb volt a szőnyeg. Az udvarról beömlő napfényben antik bútorral berendezett hall tárult a szeme elé. Mint Bertiaud kedvenc éjszakai mulatója, ez is kissé közönséges benyomást keltett. Túl sok volt mindenből. Bertiaud magányos ember lévén, minden pénzét magára költötte.

Stone két üres helyiség után végül egy négyszögletes, tükrös előszobába jutott, melyből négyfelé is nyílt ajtó. Az egyik tárva-nyitva állt, át lehetett látni egy szalonba, ahol fehér függönyök óvták a bútorokat az erős napfénytől. A fehér függönyökön átszűrt puha fény dússá és lággyá varázsolta a szobát. A helyiség közepén egy XV. Lajos korabeli székben ült Bertiaud. Mosolygott, a karfán nyugvó, tenyérrel kifelé fordított keze hívogatóan intett Stone felé.

Sötétszürke öltönye gomblyukában friss rózsa virított, egy Alexandriai Ősz.

Stone belépett, és már szólt volna, de feltűnt a férfi mozdulatlansága. Megtorpant. Bertiaud arcbőre fakóbbnak, egészségtelenebbnek látszott, mint amilyenre emlékezett. Óvatosan beljebb ment, és most látta csak, hogy amit mosolynak vélt, az a levegőért küzdő ember torz fintora volt. Megkerülte Bertiaud-t. A kövér ember nyakán a háj félig-meddig eltakart egy vékony nyakláncot. Hátulról Stone már azt is jól látta, hogy a nyaklánc nem más, mint hátul szorosan megtekert huzal, ami mélyen a húsba vágódott.

Stone visszakerült a halott elé. Lenézett rá. Hol lehet a levél? Bertiaud zakója alá csúsztatta a kezét. Az ing alatt még meleg és puha volt a hájas test. Stone érkezése előtt ölhették meg. Megtapogatta a bal belső

zsebet, és kiemelte a tartalmát: egy vékony gyíkbőr tárcát és egy levelet. A tárcát letörölte a zsebkendőjével, és visszatette, aztán feltépte a borítékot, szétsimította a papírt, és egy pillantást vetett az aláírásra: „Pierre Dehal". Kezében szorongatva a papírt gyorsan kiment a szobából. Csak a küszöbről nézett még egyszer vissza. Bertiaud szívélyesen mosolygott, kihűlő testét egyenesen tartotta a nehéz selyemhuzatú szék.

Úgy hagyta az ajtót, ahogy találta, kissé nyitva. Előtte persze letörölt minden kilincset, amihez esetleg hozzányúlhatott. Hallgatózott, mielőtt elindult volna lefelé. De senki sem járt a lépcsőházban. A lépcsőn leszaladt, lent benézett balra a házmesterlakásba is, de ott sem látott senkit.

Mélanie a kocsiban várta. Stone beszállt, széthajtogatta a papírt, és odaadta az asszonynak. Pár soros kézzel írt levél volt, „Kedves Monsieur Courman" kezdettel és olyan kifejezésekkel tarkítva, mint „a nemzet biztonsága érdekében", majd azzal végződött, hogy „Ailleret tábornok likvidálása feltétlenül szükséges, és ehhez Ön felajánlotta a segítségét." Amikor az asszony a végére ért, Stone elvette tőle, és összehajtogatva a zsebébe tette.

– Bertiaud halott.

– Tessék?

– Megfojtották. Szeretném, ha bemennél abba a kávéházba, és felhívnád a rendőrséget. Mondd azt, hogy megfojtottak egy férfit a rue des Victoires 13. szám alatt, a harmadik emeleten, és azonnal tedd le a kagylót. Aztán kérj egy kávét, és várd meg, amíg kijönnek. Biztos akarok lenni benne, hogy gyorsan megtalálják a hullát. Courmannak így lesz más gondja is rajtunk kívül, és talán a figyelmét is eltereljük

magunkról. Megvárlak a place de la Bourse-on, a rue Notre-Dame des Victoires sarkán. Az öt perc innen gyalog.

A Harrods alagsori páncéltermét a századfordulón készült egyiptomi falfestmények díszítik. Ez az eleven, bár némileg már megsárgult díszítés furcsán hatott irdatlan széfei mellett, amelyeket a teremben szereltek össze, úgy, mint egy palackban a vitorlás hajót.

Sherbrooke alkalmi kísérője is először járt itt, és tekintetét minduntalan magára vonta a szokatlan környezet. Sherbrooke fejében meg is fordult a gondolat, hogy él az alkalommal, és megtámadja a férfit. De látta, hogy a másiknak a pisztolyától kipúposodik a zsebe. El tudta képzelni, hogy mivel járna a zárt helyiség fémfelületein ide-oda pattogó golyó. Rajtuk kívül még hárman voltak a mellettük levő fafülkében.

Engedett az erőszaknak, mert nem volt más kiút. Eleinte tagadott, de elfogták az egyik, titkárnőjének címzett levelet, és két napig mindehova követték. Látták azt is, amikor lement a páncélterembe, és kitalálták az okát.

Foglyul ejtői franciák voltak. Az, aki elkísérte, rosszul beszélt angolul. A vállalkozás sikerét biztosítandó dobták át még a hét elején. Korábban legionárius volt. A másik a francia nagykövetség kereskedelmi attaséja volt.

Rosszul tűrték az ellenkezést. Amikor látták, hogy Sherbrooke-kal nehezen boldogulnak, kényszerítették, hogy telefonáljon be az irodájába, és közölje, hogy kivesz egy szabadnapot. Aztán a telefonzsinórt kitépték a falból.

A parancsuk úgy szólt, hogy szerezzék meg a dokumentumokat, égessék el őket, aztán jelentsék az eredményt Párizsnak. A foglyaikat még további huszon-

négy órán át kell őrizniük. Egy harmadik tettestárs a semmiről sem tudó, ártatlan kézbesítőt, Sherbrooke titkárnőjét tartotta fogva. Időt kellett nyerniük, hogy Courman végleg le tudjon számolni Stone-nal.

Sherbrooke ellenállását nem a verés törte meg. A fájdalom közömbösen hagyta, uralkodott ő a testén. Akkor edződött meg, amikor súlyos sérüléssel tíz napot kínlódott a malaysiai dzsungelben tévelygve. A két férfi előtt nem volt ismeretlen ez a fajta közöny. Kettejük közül a rangidős tapasztalatból ismerte, még abból az időből, amikor algériai lázadókat kínvallatott. Tudta, hogy nincs annyi ideje, hogy veréssel megtörje ezt a férfit. A másik választás kézenfekvő volt. Sherbrooke felesége. Néhány pillanat múlva a férj beadta a derekát.

A kereskedelmi attasé inkognitója védelmében magán tartotta az álarcot, és a lakásban maradt Sherbrooke feleségével, amíg a társa elkísérte Sherbrooke-ot az aktatáskáért. Nem kellett messzire menniük. Húsz perc alatt vissza is értek.

Fél órába is beletelt, míg mindent elégettek. London közepén nem is olyan könnyű papírokat elégetni. A kandalló kéménye el volt tömődve, a konyhai szemétledobóban csak apránként tudták eltüzelni a táska tartalmát, nehogy felhívják magukra a figyelmet. Az égő magnószalag olyan büdös volt, hogy felváltva tudták csak befejezni a munkát: egyikük mindig a konyhában volt, a másik a szomszédos szobában a foglyokra szegezett pisztollyal őrködött. Sietségükben nem is kötözték meg őket.

Jóformán mindent elégettek, mire Sherbrooke előtt végre megcsillant a lehetőség. A kereskedelmi attasé a konyhában épp az utolsó szalagot égette. A másik a lépcsőházból beszűrődő zajra elfordította a fejét. A következő pillanatban a volt ejtőernyős tel-

jes súlyával rávetette magát, az ütközéstől a férfi úgyszólván bezuhant a konyhába, és magával söpörte a zajra előjövő attasét. Sherbrooke rájuk vágta az ajtót, és ráfordította a kulcsot. Szerencsére – a nagyszámú londoni lakásbetöréseknek köszönhetően – még a konyhajtót is be lehetett zárni.

Hátrált, gyors pillantást vetett az őt és a két férfit elválasztó konyhaajtóra, majd kézenfogva a feleségét, kirohant a házból. Az utcán rábírta az asszonyt, hogy szaladjanak a Sloane Avenue utáni Lucan Place-en levő rendőrőrs felé. Közben azon imádkozott, hogy találkozzanak járőrkocsival.

De az nem járt arra, és csak negyedóra múlva értek oda és magyarázták el az ügyeletes tisztnek, hogy mi járatban vannak. Legalább öt perc, amíg egy rendőr odaér a lakásukra. Sherbrooke nem táplált vérmes reményeket, hogy a két pribéket még ott találják. De arról, amelyik a Harrodsba elkísérte, pontos személyleírást tudott adni, mivel az közben kénytelen volt levetni az álarcát.

Ekkor két dolog is az eszébe jutott. A titkárnője. Azt állították róla, hogy biztonsági okokból fogva tartják. Megadta a címét az őrmesternek. A másik gondolata Stone volt. Ő most védelem nélkül maradt. Még azelőtt kell értesítenie, mielőtt a két fogdmeg felhívja a főnökét Párizsban.

Sherbrooke tűkön ült. Fejében egymást kergették a gondolatok, miközben egy fiatal egyenruhás rendőr Párizst próbálta tárcsázni. A napnak ebben a szakaszában a legnehezebb párizsi vonalat kapni.

Stone félórát várt, s utána megpillantotta a gyors léptekkel közeledő Mélanie-t. Amennyire meg tudta állapítani, senki sem követte. Az asszony lezöttyent mellé az ülésre, Stone pedig azonnal elindult.

– Senkit sem találtak.

– Hogyhogy?

– Jól értetted! Senkit! Vártam, ahogy kérted. A hívásom után öt perccel már ott is voltak. Két riadókocsival szálltak ki. A kávéházból meg a térről mindenki odacsődült, hogy lássa, mi történt, így én is elvegyültem a tömegben. Feltűnő is lett volna, ha én egyedül ott maradok. A rendőrök negyedórát lehettek bent. Amikor lejöttek, hallottam, amint az egyik felügyelő utasította az egyik emberét, szóljon be a központba, hogy téves riasztás volt. Valaki megint a bolondját járatta velük. Senki sem volt odafent.

– De hát a saját szememmel láttam!

– Tudom, mondtad. De azt javaslom, felejtsd el. A fő dolog nálad van. Most pedig menjünk vissza.

Stone is hajlott Mélanie véleményére. Megszerezte, amiért idejött. A drámai körítésről pedig legjobb megfeledkezni. Visszamennek a lakásra, lemásolja a szalagot, amit Bertiaud-val készített, fénymásolatot készít a levélről, és az egészet feladja postán. Aztán felszáll az első londoni gépre. Addig fenyegeti veszély, amíg a levélnek az egyetlen példánya nála van. Most aztán végképp nem ügyetlenkedhet el semmit.

21

Petit Colbert-t sürgette az idő. Nem tudta, hogy miért, de a csontjaiban érezte, hogy baj van. És tisztázni akarta az okát.

A gőzfürdő fél tizenkettőkor nyitott ki, s Colbert már pillanatokkal később megérkezett. Indulás előtt még felhívta Courmant, és egyetlen szó magyarázkodás nélkül odahívta. Courman ezúttal másodmagával indult el. A Bois-beli stricit maga mellett tartotta, ha netán a segítségére lenne szüksége. Így nem maradt ott ember, hogy az oda befutó üzeneteket felvegye.

Colbert, szokásához híven, levetkőzött, és dereka köré csavart egy nagy fürdőlepedőt. Minden szokástól eltérő cselekedet felkeltheti mások figyelmét. Leült egy habszivacs kanapéra, és türelmesen várta Courmant.

Tíz perc múlva megjelent a főnök, és a fülébe súgta, hogy az irodában várják. Courman bosszúságát alig palástolva toporgott az irodában. Az ilyesmi nála ritkaságszámba ment.

– Hol van? – förmedt rá Colbert-re, amikor az belépett.

– Rögtön megmondom. Üljön le. – Colbert parancsa esdeklően hangzott. Courman nem ellenkezett, mert hasogatott a lába. – Úgy tettem, ahogy mondta. Korán reggel beállítottam Bertiaud-hoz. Régi ismerősként üdvözölt, és behívott a szalonba. Mondtam, hogy Monsieur Courmantól jövök, de erre is csak mosolygott. Hellyel kínált, és megkérdezte, hogy kérek-e

kávét. Különösen viselkedett; mintha csak tudta volna előre, hogy jövök. Erre azt feleltem, hogy nem, én azért jöttem, hogy Monsieur Courmanhoz kísérjem, erre meglepődött, és azt kérdezte: „Miért? Azt hittem, megegyeztünk. Mindent megkapott, amit akart, én nem akarok ebbe belemászni, a papír is itt van nálam."

Hasonló stílusban folytatta még egy darabig, míg végül megértettem, hogy valaki másnak néz, és nem hajlandó sehová sem menni. Nem sokba telt, hogy rájöjjek, kitálalt már valakinek mindent, amit nem kellett volna, és amit a maga parancsa értelmében meg kellett volna akadályoznom. Nem maradt nála más, mint az a papír. Így aztán megöltem.

Courman higgadtan nézett rá.

– Miért?

– Ez látszott az egyetlen megoldásnak. Azt hiszem, elég sokára értettem meg, hogy helyettem valaki mást várt, így aztán közben felkeltettem a gyanúját, sőt be is ijedt. Nem volt hajlandó egy tapodtat sem mozdulni a lakásból. Megfenyegettem, de erre is csak ült, makacsul és mozdíthatatlanul. Saját lábán, élve, úgy, hogy ne vegye észre senki, nem tudtam volna kicsalogatni az épületből, és egyébként is már kifecsegett mindent! Megöltem, és elmentem megkeresni a hátsó bejáratot, hogy arra vigyem ki a holttestét.

– Adja ide a papírt!

– Várjon csak. Mikor a hátsó ajtót megtaláltam, visszamentem a lakásba – nos, ez beletellett egy kis időbe, mert belülről kétszer is ráfordították a kulcsot, és előbb ki kellett nyitnom –, szóval, akkor valami zajt hallottam. Óvatosan besettenkedtem. De mire a szalonba értem, nem volt ott senki. Minden úgy volt, ahogy hagytam. Bertiaud ugyanabban a pózban ült. Kerestem nála a papírt, amiről beszélt, de nem talál-

tam semmi érdemlegeset. Aztán – teljesen hiábavalóan – átkutattam a lakást is. Elhoztam mindent, amit fontosnak tartottam, de a többségük üzleti jellegű irat. – Törülközője alól előhúzott egy nagy barna borítékot.

Courman kikapta a kezéből, másodpercek alatt átfutotta a tartalmát, mint aki eleve tudja, hogy az, amit keres, nincs benne, majd csalódottságát jól leplezve, rezzenetlen tekintettel kérdezte:

– A lakás üres volt?

– Igen. Sehol senki. Mindössze egyetlenegy szokatlan dolgot fedeztem fel; a bejárati ajtó nem volt becsukva teljesen.

– Micsoda?!

– Ez nem jelent okvetlenül bajt. Az a hájas idióta olyan izgatott volt, amikor beeresztett, hogy könnyen meglehet, hogy nem csukta be tisztességesen az ajtót. Néhányszor magam is megpróbáltam, és jó alaposan meg kellett lökni, hogy egészen becsukódjék. Aztán levonszoltam a holttestet a pincébe. Éppen időben, mert a rendőrök tíz perc múlva ott voltak.

– A rendőrség? – Courman megijedt. Egyik ujjával idegesen dobolt a rossz lába térdén. – És vajon miért, Colbert, ha szabad érdeklődnöm?

– Hát, erre én sem tudtam rájönni. De végül is elmentek, mert nem találtak semmit.

– Ennyi az egész?

– Hát nem elég, az isten szerelmére? Most már csak a holttestet kell valahogy elhoznom a pincéből.

Courman felkelt. Magából kikelve ordította:

– Colbert, maga egy hatökör!

Colbert saját magán is meglepődve ugrott fel, és dühösen vágott vissza:

– Ez nem igazság! Az istenit! Ez nem tisztességes eljárás! Elküld egy hapsiért, de utasításokkal nem lát

el. – Dühösen tornyosult Courman fölé. – Nem készít fel rá, hogy milyen helyzetbe kerülhetek. Nem említ semmilyen dokumentumokat. Az isten verje meg, hát mit akar? Kénytelen voltam rögtönözni. Megtettem minden tőlem telhetőt. Ha meg az embernek egy hulla szakad a nyakába, akkor nem törődhet mással, csak azzal, hogy szabaduljon meg tőle minél előbb. Ha a papírt keresgéltem volna először, a rendőrök tuti, hogy elkapnak. Azt akarta volna?

– Jól van, na. Megtette, amit tudott. – Courman elfordult, és halkan, tagoltan, szinte csak magában motyogta: – Elérkezett az idő. – Majd odavetette Colbert-nek: – Öltözzön. Szükségem van magára.

Stone épp a szalagmásolással foglalatoskodott, amikor megszólalt a telefon. Habozott, hogy felvegye-e. Se ideje, se mondanivalója. Mélanie a szalonban maradt. Amikor Stone belépett, Mélanie-t a telefon mellett találta, hallgatta a türelmetlen csengetést. Odament mellé, és felvette a kagylót. Nem szólt bele, csak hallgatott. A vonal másik végén feszültségtől vibráló hang szólalt meg:

– Halló! Monsieur Colin, s'il vous plaît.

Stone nem kapcsolt rögtön. Elfelejtette a jelet. A hang sürgetően próbálkozott újra.

– Monsieur Colin. C'est très urgent.

Stone végre feleszmélt.

– Vous vous trompez de numéro – felelte, és már le akarta tenni a kagylót, amikor a hang sietve hozzátette:

– Vous êtes sur? C'est très urgent. Ce n'est pas 584-23-16?

Kis időbe telt, míg Stone rájött, hogy mit akar.

– Quel numéro? – kérdezte. A hang megismételte a számot.

Stone sebesen felírta, és csak azt mondta: – Non* – majd letette a telefont.

Hang nélkül kirohant a lakásból, és kettesével viharzott le a lépcsőn. A másodikon lakókat nem ismerte. Fiatal pár, akiket néha távolról látott. Kétségbeesetten rátenyerelt a csengőjükre.

Az asszony nyitott ajtót. Stone benyomakodott a lakásba, sűrű mentegetődzések között.

– Sajnálom, de nagyon sürgős. Telefonálnom kell. Hol a telefon?

Az asszony földbe gyökerezett lábbal állt, és halkan rebegte:

– Magának nincs telefonja?

– Az enyémet lehallgatják – hadarta Stone. – Életbevágó dologról van szó.

A hall végén felfedezte a készüléket, és odarohant hozzá. Először kapkodva tárcsázott. Elkáromkodta magát. Ha az ember kapkod, biztos, hogy mellémegy. Lassan próbálta újra. 19-44-1-584-23-16. Kétszer csengett csak ki, mielőtt felvették volna.

– Norwich Union?

– Charles! Hála istennek! A rendőrségről beszélek. Nincs idő hosszas magyarázkodásra. Megszerezték a másolatokat, és megsemmisítették mindet. A párizsi emberük vagy értesült már erről, vagy perceken belül fog. Menekülj.

Vészterhes csend lett.

* – Halló! Monsieur Colint kérem.
– Monsieur Colint. Nagyon sürgős!
– Téves számot hívott.
– Biztos benne? Nagyon sürgős. Nem az 584-23-16?
– Milyen szám?
– Nem.

– Nem esett bajod, Martin?

Sherbrooke a feleségére nézett, akinek arcát és karját véraláfutások tarkították.

– Megúsztuk. De csak épp hogy. Elvetemült emberekkel van dolgod.

– Martin, megszereztem, ami még hiányzott. Nálam van minden. Mondd meg Williamsnek – most rögtön menj el hozzá! –, hogy ma délután ott leszek, és készüljön fel a holnapi közlésre. Ez rendkívül fontos. Ma reggel megölték az informátoromat, és rajtam kívül mások is veszélyben vannak.

Sherbrooke izgatott hangja elmosódottan hallatszott a kagylóban:

– Ne tartsd magadnál az anyagot. Add fel postán.

– Nem merem.

– A rendőrség. Vidd el a rendőrségre.

– Nem érted, hogy kikkel állok szemben? Mit gondolsz, kinek az oldalán vannak?

– Dugd el valahova.

– Azt sem tudom, milyen szoros megfigyelés alatt tartanak. Magammal kell hoznom. Akárkihez kerül is, azzal végeznek. Érted?

Tanácstalanul hallgattak egy darabig. Aztán Sherbrooke szólalt meg:

– Tégy belátásod szerint, Charles. Indulj máris. Várlak a repülőtéren.

Hallotta, hogy a barátja leteszi a kagylót. Megfordult, és mögötte két sóbálvánnyá meredt, rémült tekintetű nő állt: a fiatalasszony és Mélanie.

Két perc múlva már a hatodik kerület keskeny kis utcáin hajtottak a Renault-val. Stone olyan gyorsan vezetett, ahogyan csak mert. Falba tudta volna verni a fejét, hogy a Renault-val egészen a lakásáig ment, de azt hitte, nyertese annak a jelek szerint még korántsem lefutott játszmának.

Bízott a maga ügyességében, hogy le tudja rázni az üldözőit. Legalább annyi időre, hogy megszabaduljon Mélanie-tól. Időközben meggondolta magát; túl kockázatos volna magával vinnie az asszonyt. Jobb, ha meghúzza magát Nyugat-Normandiában, ahol, mint mondta, apjának van egy háza.

Stone részletes utasításokkal látta el: menjen taxival addig a szállodáig az Orly közelében, ahol a kocsiját hagyta, fizesse ki az őrzési díjat, és menjen el az Alpine-nal abba a vidéki házba. A szállodából hívja fel François de Maupans-t, és beszélje rá, hogy a feleségével együtt nála – Mélanie-nál – töltsék a hétvégét. Maupans tisztában van a helyzettel. Kevés szóból is érteni fogja a mindannyiukat szorító kényszerűséget.

Amint közlik a cikket, Mélanie újra szabadon járhat-kelhet. Mindössze két napról van szó.

A Luxembourg-kertnél sikerült egérutat nyernie a zegzugos egyirányú utcák sűrűjében. A Place Denfert-Rochereau-n épp annyira állt meg, hogy Mélanie kiugorhassék a metróállomásnál. Földalattival visszamehet Párizs központjába, és onnan taxival ki a szállodához.

Néhány perc múlva Stone megpillantotta a tükörben mögötte felbukkanó Peugeot-t. Lehetetlenné vált a villámgyors manőverezés. A péntek délutáni forgalom kezdett idegtépő méreteket ölteni. Nyugatnak fordult, a 15. kerületnek abba a részébe, amit a háború után teljesen lebontottak, és aztán újraépítettek. Itt a kevésbé zsúfolt utcákon szabad tere nyílt a hajmeresztő manőverezésre. Tízpercnyi váratlan kanyarodások és kocsik közti ki- és bevágások után úgy látta, hogy makacs üldözője lemaradt. Behúzódott egy nyitott nagykapu alá, és várt. Semmi. Békesség.

Az Orly repülőtér felé indult. Az órája egy órát

mutatott. Harminc perc múlva indul a gép Londonba. Adja ég, hogy ne késse le.

Útközben különös érzés kerítette hatalmába, amit eleinte nem is tudott azonosítani. Némi morfondírozás után az elégedettség, valami mélységes megelégedés mellett döntött. Megnyerte a csatát. Vége a játszmának. Elutazhat ebből az elvarázsolt őrültekházából, és nem kell örökösen a háta mögé nézegetnie. Elkapta őket. Persze tudja, hogy nem mindet. Courman és Dehal csak a jéghegy csúcsa. De nem akarja az egész jéghegyet felszínre hozni, nincs is rá szüksége. Kivágja a beteg francia társadalom testéből ezt a két rákos daganatot. Ami a többieket illeti, nos, ő sem képes többre, mint annak idején De Gaulle, aki 1940-től felváltva küzdött ellenük, és udvarolta körül őket – mikor melyiket –, és végeredményben csak a gyűlöletüket szította, és a hatalmukat növelte, amely révén államként viselkedhettek az államban.

Nem. Kétségkívül megelégedés tölti el. Eszébe jutott Noirmoutier és az ottani beszélgetések. A megelégedés unalmas kispolgári érzés. De nem hétköznapi. A hétköznapiságból sosem fakadhatna ilyen énközpontúságtól dagadó érzés.

Indulás előtt tizenöt perccel érkezett, az Orly-Sud előtt hagyta a kocsit, a kulcsot is benne hagyta, és a jegypénztárhoz futott. A sor elejére furakodott, és odakiáltotta a járatát a jegyeket kiállító lánynak. A lány bekopogta a számítógépbe. S már villogott is a válasz. Nincs. Egyetlen szabad hely sincs a gépen.

– Sajnálom, péntek van – mosolygott a lány, és a félórával későbbi járatot ajánlotta. Stone nem tehetett mást, elfogadta.

Már nem óhajtott kellemetlen ismerősökbe botlani, ezért a 00 feliratú helyiség felé vette az útját. Egyforma húsz fülkeajtó. Kiválasztotta a középsőt, be-

nyitott, és leült. Itt aztán nem futhat össze sem barát-tal, sem ellenséggel. A hosszas várakozás közben egyszer az algériai vécés bekopogott, és udvariasan megkérdezte, hogy jól van-e. Stone, spártai kényelmű trónusán, a kincseit tartalmazó fémkazettával a térdén, harsány igennel válaszolt.

Csak az utolsó pillanatban lépett ki a fülkéből, egy frankot adott az algériainak, gyorsan elhaladt az útlevél- és vámvizsgáló pult előtt, és belépett a váróterembe. Öt perce állhatott ott, amikor egy vámtiszt lépett hozzá, és megszólította:

– Elnézését kérem, uram, de egy kis probléma merült fel az útiokmányaival kapcsolatban.

– Miféle probléma?

– Csupán formalitásról van szó, uram. Legyen kedves velem jönni.

Stone követte a vámrészlegbe, s ott bevezették egy irodába. Belépésekor a padlót nézte, s így első pillantása egy férfi lábára esett: az egyiken ortopéd, magasított cipő volt. Felkapta a tekintetét. Barnába öltözött, szakállas férfi állt előtte.

– Monsieur Stone, régen keressük önt – szólalt meg szélesen mosolyogva.

Stone hátrapillantott. Útját a vámtiszt állta el. A fémdobozzal gyomorszájon vágta, és a levegőért kapkodó embert félrelökve az útból futásnak eredt. Hallotta, hogy a rendőrök megálljt kiabálnak az útlevélvizsgálatnál. De meglepetésükben nem eredtek a nyomába. Meglepetés okozta előnye azonban nem lesz hosszú életű. Magában azért imádkozott, hogy a Renault-t még ott találja, ahol hagyta – szabálytalanul – a bejárat előtt. Futás közben hallotta, hogy egyre több láb dübörög utána.

Nem volt ideje, hogy hátranézzen. A lépcsőn egyszer megbotlott, de nem esett el, mert sikerült megka-

paszkodnia egy férfiban. Tekintetük találkozott egy pillanatra, aztán Stone ellökte magától, és továbbrohant. Az előcsarnok üvegfalán túl meglátta a Renault-t. Nem messze egy rendőr álldogált, lehet, hogy már azt fontolgatta, hogy elviteti. Stone nem állt meg magyarázkodni. És vissza se nézett, miközben elhajtott. Ha hátranézett volna a mögötte loholó rendőrökre – akik mit sem sejtettek róla, hogy miért kell Stone-t üldözni –, akkor ráismerhetett volna egy céltudatosan futó, zömök alakra.

22

Micsoda kellemetlen meglepetés, gondolta magában Pierre Dehal, amikor a titkárnője letette elé Courman névjegyét. Sőt, rendkívül bosszantó meglepetés. Az élet amúgy is kényes jószág, hát ha még az emberek megszegik a szabályokat. És az egyik fontos szabály úgy szól, hogy Courman semmilyen körülmények között sem teheti be a lábát Dehal irodájába. Soha, semmilyen körülmények között.

Nem attól tartott, hogy Courman kétes múltja rossz fényt vet a jó hírére. Ez hidegen hagyta, hiszen rajta kívül nem tudott erről senki. Courman jelene már jobban nyugtalanította: egy hivatalosan gaulleista politikai szervező, ennek folytán a rendszer híve nem kimondottan szívesen látott vendég a hadsereg központjában, a rue Dominique-en.

Nincs mit tenni, essünk túl rajta, hogy legalább minél kevesebben lássák nála.

Courman a hatalmas, fényűző és szellemtelen iroda legkényelmetlenebb székét választotta ki. Lassan sántikálva odavonszolta Dehal íróasztalához, és leült. Szótlanul és mereven ült, mint mindig.

– Miért jött ide? Nem mondhatta volna el telefonon?

Courman kissé lehajtott fejjel pontosan beszámolt az utolsó beszélgetésük óta bekövetkezett eseményekről. Dehal rendíthetetlen nyugalommal hallgatta.

– Úgy értsem, hogy ma kétszer a markukban volt, és mind a kétszer ki is csúszott? – kérdezte gúnyolódva.

– Úgy – felelte Courman hűvösen. – Közrejátszott

benne félreértés és az együttműködés hiánya is. Addig, amíg meg van kötve a kezem, mindig egérutat fog nyerni. De a helyzet most gyökeresen megváltozott. A rendelkezésemre álló eszközökkel már nem lehet elkapni. Ha eredményt akar, mozgósítani kell az egész mindenséget.

– Az egész mindenséget?

– Igen. Mindenre szükségem van. A törvény teljes erejére. A kettőnk kapcsolatai ehhez már elegendők.

– A többiek nem fognak belemenni. Valahányszor a rendőrséghez fordulunk, súlyos árat kell fizetnünk. Nem szeretünk adósságot csinálni. És eláruljuk a gyengéinket is. Gondolja, hogy tényleg szükség van erre? Maga mondta, hogy csak szóbeli bizonyítékai vannak. Azzal pedig könnyen elbánunk, nem engedjük, hogy Franciaországban közölje a sajtó.

– Nem érti, Dehal. A helyzet sokkal komolyabb ennél. Emlékszik arra a levélre, amit az Ailleret-ügyről írt nekem?

– Hogyne.

– Sosem jutott el hozzám.

– Hogyan...?

– Úgy volt, hogy Bertiaud adja át nekem. De nem adta. Mostanáig nála volt.

– És maga ezt elhallgatta előlem!

Courman mintha elvesztette volna a türelmét, áthajolt az asztal fölött.

– Maga bolond, hát persze, hogy elhallgattam! Miért mondtam volna meg? Maga tudhatott róla legkevésbé.

Dehal hátradőlt, és elgondolkozott.

– Bertiaud meghalt. A levél Stone-hoz került.

Mint két szobor, úgy ültek egymással szemben. Courman választ várt. Hamarabb megkapta, mint remélte.

– Sorolja, mire van szüksége.

– Mindenre. Riassza a rendőrséget és a határőröket mindenütt az országban. Ha megtalálják, tartsák ott, míg odaérünk. Ne hallgassák ki, ne emeljenek ellene vádat semmilyen címen. Csak tartsák ott. Ez élet vagy halál kérdése! És mindenekelőtt a csendőrségre van szükség. Nyert ügyünk van, ha el tudják csípni, még mielőtt egy határállomás vagy kikötő közelébe ér. Az lenne a legjobb, ha jelentenék, hol van Stone, és én, az embereimmel, a hivatalos szervek igénybevétele nélkül, megtenném a kellő lépéseket. Esetleg azt mondhatná, hogy valami kémről van szó. Ez megmagyarázná, miért kell olyan óvatosan eljárniuk.

– Ha a csendőrséget is bevonjuk, a Belügyminisztérium perceken belül riasztja a belbiztonságiakat, és azok aligha érik be annyival, hogy fogva tartsák.

– Ha nem sietünk, nekünk sem marad más választásunk. Ha sietünk, ők esetleg már csak akkor hallanak róla, ha mindenen túl vagyunk. Még valami. Feltétlenül szükségem van a gyors helyváltoztatásra. Minden fontos helyre elküldtem egy emberem. Minden határállomáson van vagy nemsokára lesz valakim. De amint jelzés jön, én is oda akarok menni, nehogy elszúrjanak valamit. Álljon a rendelkezésemre egy helikopter az ügy lezárásáig.

– Ha elpuskázza, Courman...

– Akkor mindkettőnknek befellegzett. Ennyiben máris egyetérthetünk.

Stone négykor ért Boulogne-ba. El akarta kerülni a határállomásokat, repülőtereket, de még a kompkikötőket is. A légpárnás hajó mellett döntött; a kikötő messze esik a várostól, a formaságokat alig-alig tartják be. És rövid idő alatt Angliában lehet vele. Az úton hagyta a kocsiját, és bement az indulócsarnok-

ba. Június harmincadika volt, és a napon mindenütt turistacsoportok nyüzsögtek.

Stone elvegyült a tömegben, és árgus tekintettel körülkémlelt. Sehol semmi gyanús. Egyáltalán semmi. Megnyugodva beállt a benti jegypulthoz álló hosszú sor végére.

Várakozás közben oldalra nézett, és észrevett két férfit. Az útlevélvizsgálat mellett álldogáltak. Semmit sem csináltak, csak álltak és nézelődtek. Stone kiállt a sorból, és észrevétlenül mögéjük került. Ismerte ezt a típust. Nem utazik sehova, és nem alkalmazott. A jobbra álló férfi zakója a gyomra fölött kissé kidudorodott.

Stone mögött nyílt a férfimosdó ajtaja. Odabent piszok és bűz fogadta. Eszébe jutott a repülőtéri mosdó. Ma határozottan nincs szerencséje. A mennyezet alatt meglátott egy kis ablakot. Megpróbálta kinyitni, de a zsanér csak félig engedett.

Elővette zsebkését, és kicsavarozta kétoldalt a zsanért tartó csavarokat, az ablak teljesen kinyílt. Kibújt rajta, és jókora kerülővel visszament a kocsijához.

Boulogne-tól húsz kilométerre lehúzódott egy tengerparti földútra, és leállította a motort. Ült a kocsiban, és megpróbált valamit kitalálni.

Az idő mindenképpen ellene dolgozott. Ha vár, minden perccel szorosabbra vonják a hálót körülötte. Arra gondolt, hogy elbújik valahol – esetleg Maupans noirmoutier-i házában, ami tízórányira volt onnan, esetleg visszamehetne St-Benoît-ba. De afelől sem maradtak kétségei, hogy akárhová rejtőzik, előbb vagy utóbb biztos megtalálják. Kell, hogy legyen valamilyen megoldás! Méghozzá olyan, ami szokatlan, váratlan. És tudja még előtte Londont is értesíteni. Egy szokatlan megoldás...

Előhúzta a zsebéből Mélanie címét, amit egy darab papírra firkantott le. Nyugat-Normandia egy

francia szemében maga a világ vége. Álmukban sem gondolnának rá, hogy ott fog próbálkozni. Tudta, hogy Cherbourg és Southampton között jár komp. Mélanie pedig Cherbourg közelében volt.

Megkereste a térképen. Három órát kell vezetnie odáig. Erre nem gondolnak. Hosszú autóút egy félreeső helyre, és onnan hosszú hajóút – ki vállalkozna ilyen őrültségre?

Hat óra volt, amikor Stone beindította a motort, és felgurult az országútra. Az Észak-Normandiát behálózó mellékutakat választotta, kénytelen-kelletlen lassabban hajtott, és félóránként ellenőrizte a térképen, hogy jó irányban halad-e. Útközben csak egy-egy helyi kocsival találkozott.

Egyszer azonban egy csendőrrel is összefutott. Kénytelen volt keresztezni a főutat, és ott csendőr irányította a Párizsból áramló pénteki autófolyamot.

Stone-ra bámult, ahogy a Renault elgurult előtte, majd intett, hogy álljon le az út szélére. De Stone a fék helyett a gázra lépett, és átsöpört a túloldalon folytatódó kis mellékútra. Annyit azonban még látott, hogy a csendőr a kocsijába ugrik, és elindul utána. Gyorsított, amennyire azon az úton tehette, amíg a másik kocsi fényszórója el nem tűnt a tükréből. Az üres út láttán félrehúzódott egy erdei ösvényre, és várt.

Egy teljes órát ült a leshelyén, de úgy látszott, hogy a csendőr vagy feladta az üldözést, vagy valahol elvesztette a nyomát.

Attól kezdve óvatosabban vezetett. Nyilvánvaló, hogy nem egy kis gengszterbandával, hanem a francia rendőrséggel kell felvennie a versenyt. Ebből már magától adódott a következtetés: minél később merészkedik ki az útra, annál kevésbé valószínű, hogy találkozik valakivel. A francia rendőr a szokások rabja: korán fekszik, és a legnagyobb felfordulásban is a főutakat kedveli.

Változtatott az útvonalán is: dél felé tett egy nagy kitérőt, mielőtt ismét nyugat felé fordult volna. Így kikerülte a városokat, ahol tehette, különösen az út utolsó szakaszán, Normandián keresztül. Ezen a dimbes-dombos vidéken szegény a lakosság, és az utak elhagyatottak. Egy ponton azután északnak fordult, és átszelte a Manche-félszigetet. A sövények szegélyezte kanyargós úton haladva egészen Anglia délnyugati részén érezte magát.

Tizenegy előtt pár perccel megállt egy sötétbe borult ház kapuja előtt. St-Lô városától néhány kilométerre, egy völgyben futó kis ösvényen lehetett megközelíteni. A kapu mögött ki tudta venni a vadszőlővel befuttatott nagy kőépület körvonalait.

Becsengetett, és várt. Semmi sem mozdult. Újból csengetett. Felhős volt az ég, de annyit azért látott, hogy a kertfalon kikeresse azt a viszonylag alacsonyabb részt, ahol átmászhat. A fal túloldalán egy kövezett udvarra huppant le. Odament a házhoz, és megzörgette az egyik földszinti zsalut, aztán kiabálni kezdett:

– Mélanie! Charles Stone vagyok.

Még kétszer kellett kiabálnia, mire kigyulladt a fény az egyik emeleti ablakban, aztán egy fej tűnt fel és húzódott vissza rögtön. Néhány pillanat múlva hallotta, hogy elhúzzák az ajtón a reteszt. Alacsony alak jelent meg az ajtónyílásban, és megkönnyebbülten ölelte magához Stone-t.

– Már azt hittem, ők azok – hajtogatta, szorosan Stone-ba kapaszkodva.

– Hol van Maupans? – kérdezte Stone.

– Nem értek rá, csak holnap reggel érkeznek. – Elhúzódott a férfitól, hogy az arcába nézhessen. – Hogyhogy ide jöttél?

– Feltartóztattak. Lezárták az összes határállomást.

Az asszony szótlanul kinyitotta a kertkaput, aztán

a garázsajtót. Stone beállt a kocsival, aztán követte a házba.

Ebédlőként, szalonként is használt hosszú terembe léptek. Az asszony elmagyarázta, hogy azokra a rövid időkre, amikor itt laknak, nem érdemes az egész házat kinyitni.

A nagy, tizenhatodik századi kandallóban hamvadt a parázs. Stone fát dobott rá, aztán ennivalót kért. Reggel óta nem evett egy falatot sem.

Az asszony már magához tért az ijedségből, és megvidámodva tett-vett. Stone mesélt neki aznapi viszontagságairól, a repülőtéri incidensről, Boulogne-ról és a hosszú észak-franciaországi kocsikázásról.

Az asszony nem tudta megállni, hogy ne nevessen a WC-fülkében töltött félórán, de azon sem, ahogyan a másik WC-ből az ablakon át kellett menekülnie. Nevetése Stone-t is magával ragadta. Kérte, hogy üljön mellé. Az asszony egy porlepte üveggel és két pohárral telepedett le mellé.

– Calvados. Még a nagyapám termése. – A férfi bizalmatlanul nézett az üvegre. – A piszok kívül van, nem belül. Kóstold csak meg nyugodtan.

A torkán lecsorgó ital kellemesen átmelegítette az egész testét. Három pohárral ittak meg a kandalló előtt, aztán felkapaszkodtak a kanyargós, stukkódíszes lépcsőn az emeletre.

Mélanie megboldogult nagyapjának a szobájában aludtak. Azóta semmit sem változtattak rajta: az ágy egy díszes falemezekkel borított alkóvban állt, felette nagy feszület lógott, az ágyneműt finom, kacskaringós levél- és virágminta díszítette. Még azt sem bánták, hogy a huzatok egy kicsit nyirkosak; jobban összebújtak. Védőhuzattal takart bútorok között vallásos témájú könyvek és szobrok vigyázták őket.

Stone a sötétben is ki tudta venni Szűz Máriát; a

fából faragott, festett, állhatatos tekintetű asszonyalak kitárt karral vett fürdőt a futó hold sugaraiban, arcán örökkévaló béke és kétségbeesés vagy keserű meglepetés látszott.

Magányosak voltak azon az éjszakán is, mélységesebben mint valaha. Egymást érezve a súlyos vászonlepedők alatt, ebben a holt világban, az az illúziójuk támadt, hogy együvé tartoznak. Testükből mohó és izgatott vágyukból fakadt ez, mintha önfeledt mozdulataikkal átszakítanák a magány falait, és megvalósítanák a tökéletes egyesülést.

Stone a fejük fölé húzta a lepedőt, hogy kizárja a világot és a falról szemérmetlenül bámészkodó szenteket. Rossz előérzettől remegve, nyugtalanul ölelkeztek és dulakodtak, mint két ijedt gyermek a képzeletük szörnyeivel.

A lepedő barlangjában Stone-t körülölelte a kitárulkozó asszonyi test édesen hívogató illata. Hasa feszesen simult az asszonyéra. Nyelve hegyét végigfuttatta Mélanie szemén, orrán, majd a száján. Leheletén a száraz Calvados illata érződött. A férfi kibújt az ölelő karokból, lehajolt, hogy megcsókolja a nő mellét, nyelvével végigjárta a bordák lágy ívét, s egy kis mélyedésen és a puhán domborodó hason át eljutott a rá váró forró ölhöz. Az asszony megborzongott a gyönyörűségtől, lábát széttárta, és magához húzta Stone-t. A férfi a révbe érés boldogságával tette magáévá. Erre az éjszakára révbe is jutott.

Mélanie Stone karjában aludt. Később ezen a magányfelejtő éjszakán még felébredt egyszer a férfi simogatására.

Másnap reggel Stone felhívatta Mélanie-val Cherbourg-t. Egy órakor kocsikat is szállító komp indult Angliába. Angol hajó. Csak ennyit akart tudni.

Azonnal felhívta Williamset Londonban, az irodájában. Noha szombat volt, biztos volt benne, hogy ott találja. A főszerkesztő rögtön felvette a kagylót, és magyarázatra várt:

– Hol van?

– Nem jutottam ki az országból. Figyelik a repülőtereket, és Boulogne-ban is majdnem a karjukba szaladtam. Azóta már valószínűleg minden határállomást ellenőriznek. A rendőrséget is mozgósították.

– A rendőrséget?

– Az egész ország engem keres.

– Sherbrooke itt van nálam. Azt hittük, hogy elkapták magát. Már majdnem közöltük a kivizsgálást követelő felhívást.

– Még nincs itt az ideje. De már nem sok választ el tőle. Cherbourg közelében vagyok. Az egyórás komppal akarok átkelni Angliába. Mivel angol hajó, arra kérem, hogy odaátról intézzen el mindent. A francia hatóságokhoz nem fordulhatok védelemért, csak az angolokhoz. Intézze el, hogy tudjanak a jövetelemről. Könnyen meglehet, hogy szabálytalanul kell feljutnom a hajóra.

– Hogy érti ezt?

– Még nem tudom. Majd ott látom csak meg, mi a helyzet.

A kagylót letette, és Mélanie-hoz fordult.

– Fél tizenkettőkor indulok. Addig jobb, ha nem látnak az utakon. Az utolsó pillanatban kell megérkeznem. Van valami fegyver a háznál?

Mélanie bevezette egy szobába, ahol vadászpuskák és karabélyok porosodtak a fal melletti állványokon. Stone kihúzott egy fiókot, és egy famarkolatú fekete pisztolyt talált benne. Ide-oda forgatta a kezében.

– Mi ez?

– Apámé volt az ellenállásban. Azt hiszem, egy némettől vette el.

STAR márkájú spanyol pisztoly volt. A tárba nyolc golyó fért, és a csövön elhelyezett csúszófedéllel lehetett tölteni. Talált hozzá egy doboz töltényt is. Szemre minden kifogástalan állapotban volt.

Becsukta a kis szoba ajtaját, és odaült egy nagy asztalhoz a kandalló mellé. Szétszedte a pisztolyt, és megtisztította. Jó állapotban volt; Mélanie meg is erősítette, hogy az apja gyakran megtisztította, és lőtt is vele, amikor még egészséges volt.

A tisztogatással végezve, Mélanie-hoz fordult:

– Kipróbálhatom valahol?

Az asszony kivezette a nagy kertbe. Bájosan kusza összevisszaságban nőtt minden, a környék buja zöldje birtokba vette a kertet is. A végében almáskert nyúlt föl a domboldalba. Stone felszedett nyolc apró követ, és egy alacsony fal tetejére tette őket, sorban egymás mellé. Húsz lépésről megcélozta őket. Az első hármat eltévesztette, amin az asszony jóízűen nevetett. Stone ránézett, és ő is elnevette magát. Nevetségesnek találták, hogy ebben a békés normandiai tájban céllövést gyakoroljanak. Stone megcsókolta az asszonyt, aztán visszament gyakorolni. Az utolsó háromból kétszer talált.

– Hol tartjátok a szerszámokat?

Mélanie az egyik garázshoz vitte, és kinyitott egy szekrényt. Stone keresgélt, kivett egy reszelőt, aztán visszatette, és némi kutatás után kivett egy jóval kisebbet.

Visszamentek a kandallónál levő asztalhoz, ahova Stone kitett másik nyolc töltényt. A csúcsukba finom kis X alakú rovátkákat kezdett reszelni.

Az asszony kérdőn nézett rá.

– Ez még a Ritznél is szakállasabb trükk. A búr

háború óta tilos használni. Az angolok találták fel az indiai Dum-dum nevű helységnél. Az X-től, furcsamód, amikor a golyó nekiütődik valaminek, nem átüti, hanem felrobban. Az eredmény rendkívül hatásos, vagy visszataszító, attól függően, hogy kinek a szemszögéből nézed. Az ellenfél számbeli fölényét és azt, hogy kiestem a gyakorlatból, próbálom vele ellensúlyozni.

23

Stone épp a helyére nyomta a tárat, amikor megcsörrent a telefon.

– Csak François tudja, hogy itt vagy?

Az asszony bólintott.

– Vedd fel. Nyugodtan. Ha kell, tégy úgy, mintha te lennél a szobalány.

Felmásztak az emeletre, ahol egy benyílóban volt a telefon. Stone felemelte a kagylót, és Mélanie kezébe nyomta, magának pedig megtartotta a fülhallgatót.

– Halló! Halló! – Hallgatták a ház csendjében. – Halló! Beszélhetnék madame Barre-ral? – Mindketten felismerték Maupans hangját.

– Mi történt, François?

– Hála égnek, hogy te vagy az. Figyelj, valami történt. Egyedül vagy?

– Tessék?

– Úgy értem, Charles veled van?

Stone elvette Mélanie-tól a kagylót, és kurtán beleszólt:

– Mi történt?

– Nem tudom. De éppen indulni akartunk Mélanie után, amikor csengett a telefon. Az apja hívott. Azt akarta tudni, hogy lement-e Normandiába. Utólag furcsállottam a dolgot. Úgy értem, nem az ő hangja, nem egy beteg ember hangja volt. Végül felhívtam, de ő semmit sem tudott a hívásról.

– Megmondtad nekik, hogy itt van?

– Meg, mert azt hittem, hogy Mélanie talán emlí-

tette az apjának, hogy ott tölti a hétvégét. Úgy vettem ki, hogy tud róla, csak a biztonság kedvéért telefonál. Nem értem.

– Mikor hívott?

– Negyedórája. Jó időbe beletelik, hogy odaérjenek. Charles, jól vagy?

– Az attól függ, honnan indulnak.

Lecsapta a kagylót, és Mélanie-hoz fordult:

– Azonnal el kell tűnnünk innen. Attól tartok, velem kell jönnöd. Már útban vannak.

Ami Maupans-nak fejtörést okozott, valójában pofonegyszerű volt.

A rendőrség a bérelt Renault rendszáma alapján eljutott a repülőtéri szállodához. Egy felügyelő villámlátogatást tett az igazgatónál, és megtudta, hogy valóban Stone bérelte a kocsit. Azt is közölték vele, hogy az ügyfél a garázsukban hagyta a saját kocsiját.

Még most is ott van?

Nem. Délután egy hölgy jött érte, fizetett, és távozott a kocsival.

A neve?

Nem kérdezték, a hölgy készpénzzel fizetett.

A felügyelő azonban úgy érezte – sokéves tapasztalatai alapján –, hogy itt még van keresnivalója. A legártatlanabb ember is könnyen megfeledkezik apró kis részletekről. A felbosszantott igazgató mérgesen összetrombitálta a beosztottjait. Fiatal, törekvő ember lévén nem akart bajba keveredni. Ki akar?

Egy recepciós emlékezett rá, hogy a hölgy telefonált valahova.

Megkaphatná a telefonszámot?

Hogyne. Minden számot felírnak. Egy könyvben vezetik őket.

Átadták a listát, a felügyelő kiírta a számot. Kide-

rítették a rendőrségen, hogy egy kis vállalat száma. A rendőrség lepecsételt levélben továbbította a számot Dehal tábornoknak, aki anélkül, hogy belenézett volna a borítékba, továbbküldte Courmannak. Nem akarta ilyesmivel terhelni magát.

Estére járt az idő. Courman kikereste a vállalatot a szaknévsorból. A tulajdonos neve: François de Maupans. Megnézte, hogy Stone kikkel találkozott, amióta követik. François de Maupans neve kétszer is előfordult.

Courman azt is sejtette, hogy a nő csak Mélanie Barre lehet. Ehhez nem kellett különösebb éleslátás. Stone vele jött el hazulról, de a repülőtérre csak egyedül érkezett.

Végül befutott a csendőr jelentése, aki késő este látta Stone-t. Ennek alapján Courman áthelyezte főhadiszállását Normandiába, egy Caen közelében levő katonai repülőtérre.

A helikopter sötétségében, Colbert-rel az oldalán, ismét átgondolta az egészet, a legapróbb részletekig.

Stone-t Boulogne-tól nyugatra látták. Sikerült elriasztani? Hova tarthat? Villámcsapás-szerűen hasított Courmanba a felismerés. Hova mehet Mélanie Barre Stone kocsijával? Előrehajolt, és megkérte a pilótát, hogy kapcsolja be a belső világítást. Elővette az életrajzot, amit Peduc készített Mélanie-ról. Van egy háza Normandiában.

Stone számításai szerint Cherbourg egy és negyedórányira volt. Eredetileg ezért gondolta, hogy elég fél tizenkettőkor indulnia. Az utolsó akart lenni a hajónál.

De most kénytelenek voltak tizenegykor elindulni. Még az is jobb, ha észreveszik őket az országúton, mint csapdába esett állatként lesni az ellenség jöttét.

Talált egy részletes térképet a házban, áttanulmányozta, és egy kis, kanyargós utat választott ki, amely városok érintése nélkül vezetett északnak.

Indulás előtt még megtöltötte a pisztolyt, és megmutatta Mélanie-nak, hogyan biztosítsa ki, ha a szükség úgy hozza, majd az asszony ölébe tette. Mélanie-ban rossz érzést keltett a combjai közé csúszó hideg fekete fémtömeg. Stone gyengéden megcsókolta, és figyelmeztette, hogy fogja szorosan, nehogy útközben véletlenül kicsússzék a biztosítószeg.

Beborult, és mire az ajtót és a kaput is bezárták maguk mögött, és ráfordultak az ösvényre, eleredt a csendesen szemerkélő normandiai eső.

Öt perccel később az ellenkező irányból egy másik kocsi hajtott a ház elé. A benne ülő férfiak St-Lô-ba valósiak voltak. Egyikük valamikor a Milice-nél tevékenykedett. A másik egy kihalófélben levő mesterséget, a csempészetet gyakorolta. Átmásztak a falon, és feltörték a bejárati ajtót. Kapkodva átkutatták a házat, aztán az emeleti telefonon felhívták Courmant, aki már megérkezett Caenbe. Nem jutottak sokra: a ház üres, az Alpine eltűnt, de a Renault bent áll a garázsban. Még pislákol a tűz. Ha Stone itt volt, alig valamivel az érkezésük előtt távozott. Valószínűleg a saját kocsiján.

Courman parancsa értelmében máris indultak a következő nagyobb városba, Carentanba, ahonnan ismét fel kellett hívniuk őt. Courman a félsziget térképét fürkészte, és miközben a rendőrséget riasztotta, pillantása megakadt Cherbourg-on. Colbert-rel a nyomában a helikopterhez sietett.

Stone szótlanul, lassan és óvatosan hajtott, hogy időben észrevegyen bármit, ami szokatlan. Időnként Mélanie-ra mosolygott, aki már visszanyerte a nyu-

galmát. Az asszony vidékiesen öltözött: vastag gyapjúszvettert, farmernadrágot viselt, a haját lófarokba kötötte. Arcán ugyanolyan beletörődéssel elegy boldogság tükröződött, mint Stone-én, aki még most sem szabadult attól a furcsa elégedettségtől, amit korábban is érzett. Az asszony erős kézzel tartotta a pisztolyt az ölében. Bal kezét Stone combján nyugtatta.

Nem várt semmit a férfitól, sem aznap, sem másnap. De a pillanat kínálta örömöt nem akarta elrontani.

St-Jores falva közelében megpillantottak egy csendőrt, aki épp egy falusi kávézóból lépett ki. Átkozott véletlen! Az utolsó percben vette csak észre, és már nem tudott irányt változtatni. Nem maradt más hátra, mint továbbhajtani, mintha mi sem történt volna.

Még abban sem volt bizonyos, hogy a csendőr észrevette-e őket. Talán nem tartozik Courman bandájához. De még mielőtt a csendőr reagálhatott volna, ők már eltűntek egy sarkon túl.

De Stone nem akart feleslegesen kockáztatni. Tett egy tízmérföldes kitérőt keletre, és fel is gyorsított, hogy elkerülje az ezzel járó időveszteséget. Aztán ismét Cherbourg felé, északnak fordult, és ezzel egy időben lassított.

A csendőr figyelmét nem kerülték el. A kocsijához ment, és rádión jelentette, hogy látott egy kék Alpine-t északkeleti irányban áthajtani a faluján. Egy férfi és egy nő ült benne, minden valószínűség szerint a gyanúsítottak. Tíz percbe telt, míg az üzenet kézenközön eljutott Carentanba ahhoz a két férfihoz, akik Courman további parancsát várták.

Északnyugati útirány mellett döntöttek, hogy valahol megelőzzék Stone-t. Nemsokára már ugyanazon az úton haladtak, csak éppen Stone-ékkal szemben.

Stone meg se lepődött, amikor egy mellette elhaladó kocsi hirtelen fékezett, és éles kanyarral a nyomába szegődött. Nem remélte, hogy díszkíséret nélkül jut el végcéljához. Részben ezért is választotta a saját kocsiját, ami jóval gyorsabb volt.

Ezeken a kis mellékutakon a gyorsaság nem az egyedül üdvözítő megoldás. A tekergő, keskeny utak többet rejtettek, mint láttattak. A következő hét percben Stone hol az egyenes szakaszokban, hol a hosszabb lejtők alján pillantotta meg üldözőit. A távolság lassan mégis nőtt a két kocsi közt, mígnem a Stone-é végleg lehagyta a másikat.

Nem lassított Stone, csak ismét útvonalat változtatott. Harminc mérföldre Cherbourg-tól, mindazonáltal szűkös számú lehetőség között választhattak.

A gyomrában ficánkoló nyugtalanság arra ösztökélte volna, hogy a gázra taposva mielőbb a hajóhoz rohanjon, de sikerült úrrá lennie ezen az érzésen. Tudta, hogy mindenképpen az utolsó pillanatban kell érkeznie. Sétakocsizásról azonban szó sem lehetett a Courman gengsztereitől hemzsegő utakon. Végül félrehúzódott egy Bricquebec melletti erdőbe, innen majd az utolsó percben berobog a célba. Az erdő fái alatt üldögéltek a kocsiban. Kivette Mélanie kezéből a pisztolyt, kibiztosította, ellenőrizte, hogy meg van-e töltve, aztán újra bebiztosította. Ezt addig ismételgette, amíg Mélanie gyengéden el nem vette tőle, és meg nem fogta a kezét. Stone rámosolygott, lenézett maga elé, és várt. A férfi letekerte az ablakot, és elmélázva figyelte a halott tűlevélszőnyegen kopogó halk esőt.

Petit Colbert kockázatot vállalt. Pontosabban számolt az esetleges veszéllyel is. Amikor Courmannal Cherbourg-ba értek, megtudták, hogy egy csendőr

látta Stone-t St-Jores-ben. Colbert a térkép fölé hajolt, és tehetetlenül vonta meg a vállát a falu és Cherbourg közötti számtalan út láttán.

Valamivel később a két St-Lô-i férfi jelentette, hogy hol látták Stone-t utoljára. A térkép tanúsága szerint még mindig sok út közül választhatott. Colbert megpróbált valamiféle rendszert találni a térképet át- meg átszabdaló fehér és sárga vonalak között. Stone – ebben biztos volt – el fogja kerülni a főutakat. Azokat amúgy is lezárta a rendőrség.

Ujját végigfuttatta a térképen, újra meg újra, amíg egy ponton hanyagul meg nem akadt. A várostól tizenöt mérföldre. Egy rövid útszakasz, ahol mindössze két lehetőség között lehet választani. Még egyszer alaposan megnézte, és azt választotta, amit érzése szerint Stone is választani fog. Majd, néma tisztelgésként Stone különleges intelligenciája előtt – vagy talán inkább torz lelkialkata előtt? –, úgy döntött, a másik út felé indul el.

Az útnak egy négy mérföldes szakaszán nem volt egyetlen kereszteződés sem. Lassan végighajtott rajta, amíg nem talált egy viszonylag egyenes darabot. Beállt a kocsijával egy kis ösvényre, és jó megfigyelőpont után nézett a fák között. Jobb kezében puskát szorongatott. Nem hozott magával új fegyvert, vagy valami vadonatúj különlegességet, csak a régi, évek óta használt 303-asát, amit már megszokott, ismerte a gyengéit és a hóbortjait. A tudománynak tett engedményként nemrégiben felszerelt rá egy különleges célzóberendezést.

Kiválasztott egy helyet, ahonnan jól belátta az egész útszakaszt. Ha elég gyors, akár háromszor is lőhet. Colbert megvetette a lábát a nedves talajon, nehogy megcsússzon. Aztán leengedte a karját, és a

szemerkélő esőben mozdulatlan árnyékként beleolvadt a fák sűrűjébe.

Tíz perc múlva meghallotta a távoli motorzajt. Felemelte a puskáját, az út legtávolabbi pontját célozta meg, és kibiztosította a fegyvert.

Az úton felbukkanó Alpine gyorsan haladt – úgy százhetvennel, és két ember ült benne. Colbert előbb a vezetőre irányította fegyverét, majd megcélozta a fejét. Meghúzta a ravaszt.

A halk durranásra Mélanie oldalt pillantott. Látta, hogy Stone feje hátracsapódik, majd egész testével a kormánykerékre borul. Lába lecsúszott a gázpedálról, amikor hátradőlt, és most a féken állt meg. A hirtelen fékezéstől megfarolt a kocsi, és Mélanie a szétrobbant szélvédőnek lökődött. A kocsi ide-oda csúszkált az országúton, de Stone teste egy helyben tartotta a kormánykereket, így nem sodródtak le róla.

Az autó végül a kavicsos útszélen megállt. Mélanie visszadőlt az ülésébe. Stone még mindig mozdulatlanul feküdt a kormánykeréken. Az asszony körülnézett. Egy alak lépett ki a fák közül. Mélanie ismét Stone-ra pillantott. Tétován felemelte a bal kezét, és megbökte. A férfi nem mozdult.

Sikoly szorongatta a torkát, de valahogy leküzdötte. Gyorsan felnézett. Az alak már csak ötven méterre volt. Zömök figura. Sötét körvonal, nedvesen csillog az esőben. A férfi nyugodtan maga elé tartott kézében az asszony felfedezett egy puskát.

Megrándultak az ujjai. Kiáltani akart, de meggondolta magát. Megpróbálta kinyitni az ajtót, hogy elfusson. De nem tudta, mert a kezében szorongatott valamit. Meglepetten nézett le. A jobb kezében még mindig a pisztolyt szorította. Kitartóan bámulta. Megpróbált koncentrálni. Emlékezni. Megforgatta a

kezében, és ismét felpillantott. A férfi rászegeződő tekintetében kíváncsiságot látott.

Újra lenézett az ölébe. Megpróbálta kibiztosítani a fegyvert. Sikerült. Ezután felemelte, és ráfogta a húsz méterre levő nedvesen csillogó négyszögre, és meghúzta a ravaszt.

Látta, hogy a férfi megáll. Meglepődik. Lenéz. Kerek piros lyuk támadt az altestén. Van egy arasznyi is. Újra meghúzta a ravaszt. A férfi torka felnyílt, mint egy érett füge, aztán eltűnt. Újra tüzelt, de nem találta el. A férfi teste már a földre rogyott.

Az asszony ellenőrizte, van-e még töltény a pisztolyban, bebiztosította, és a műszerfalra tette. Megbökdöste Stone-t, de az most nem mozdult.

Kiszállt a kocsiból, és megpróbálta kihúzni a vezetőülésből. A férfi teste súlyos volt és ernyedt. Hátratolta a kormánykeréktől, aztán megfogta az egyik lábát, és áttaszította a másik ülésre, aztán ugyanazt tette a másik lábával is; a többi már könnyebben ment, végül ott ült a férfi megtámasztva az ő ülésén. Mélanie beült a kormány mögé.

A Cherbourg-ig megtett tizenöt mérföldre nem tudott visszaemlékezni. Gyorsan túlesett rajta. Valahol, halványan, mintha látott volna egy rendőrautót, de aztán hamar elfelejtette.

A városon könnyen áthajtott, és csak egy helyen állt meg: a komp rakodómólóján. A hajó és a kocsi között hatalmas betontér terült el. Majdnem üresen. Kitisztuló tekintete előtt három férfi alakja rajzolódott ki, akik a kocsi felé közeledtek, és egy egyenruhásé, aki a fejét feléje fordította, és kiabált, hogy álljon meg. A háttérben türelmesen várakozó szakállas, barna öltönyös férfit nem vette észre.

Egy autó éppen felhajtott a hídra, és eltűnt a hajó

belsejében. Pár méterrel hátrébb követte egy másik. Az asszony rálépett a gázra, közben a dudát nyomta. Két férfi az utolsó percben ugrott el az útból, amint a kocsi végigságuldott a betonon. A második kocsi vezetője hirtelen fékezett, hogy elengedje maga előtt a száguldó autót, ami inkább a levegőben, mint a kerekein jutott át a kompra, és végül egy korlátot elsöpörve, csikorogva állt meg a komp belsejében.

Mélanie kiugrott a kocsiból, a fémkazettát magához szorítva bevágta maga mögött az ajtót. Aztán kétségbeesetten körülnézett.

Látta, hogy egy rendőr fut a hajó felé a rakodómólón át. A három férfi közül az egyik már a rakodómólón futott, félrelökte az útjából a komp egyik tisztjét. Megfordult, és meglátta a fedélzetre festett nyilakat. Igyekezett a nyilakat követni. Végül megpillantott egy nyíllal jelzett feliratot: FEDÉLZET.

Egy matróz közeledett felé. Ellökte, és a fedélzeti nyíláshoz szaladt.

A túloldalon egy lépcsőt talált, amin végigszaladt. Kitárt egy ajtót, és kijutott a felső fedélzetre. Szaladó lábak kopogtak mögötte a lépcsőn. Kiszaladt a fedélzetre.

A fedélzet végén egy sorompó volt, azon túl egy nyitott ajtó. Átbújt a sorompó alatt, és belépett a kormányfülkébe. Bent egy férfi állt. Vállas alak. Középkorú. Határozott.

Nehézkes angoltudásával megkérdezte:

– Maga a kapitány?

A férfi meglepetten nézett rá, és bólintott.

– Charles Stone-tól jövök.

– Stone-tól? Ó, igen. Hol van?

– Lent, a kocsijában. Halott. Elhoztam az iratait.

Felé nyújtotta a fémkazettát.

A férfi még mindig meglepetten bámult rá. Aztán

magához tért. Bezárta a kormányfülke ajtaját mindkét oldalon. A dobozt a padlóra tette, és felkapta a hajótelefont.

Perceken belül lezáratta a rakodómólót, és minden francia tisztviselőt a partra rendelt. Három kocsi lemaradt.

– A francba velük – mondta a panaszkodó első tisztnek.

Amikor visszafordult a fiatal nőhöz, meglátta, hogy a földön ül, és az arcát a tenyerébe temeti. Először azt hitte, hogy sír. De nem. Száraz szemmel nézett vele farkasszemet. Kérdésük nem volt egymáshoz. Válaszuk sem.

Utójáték

Williams és Sherbrooke várta a hajót Southamptonban. A kikötőben a rendőrség is képviseltette magát, és őrizetbe vett két utast, hogy kihallgathassa őket.

Williams, a kapitány és egy főfelügyelő közti rövid eszmecsere után Mélanie-t elengedték, a főszerkesztő gondjára bízták, valamint gondoskodtak Stone holttestének Londonba szállításáról.

Williams úgy tervezte, hogy hétfőtől jelenteti meg az anyagot. Egy előzetes cikket mindazonáltal leadott a szombati lapban, hogy jelezze Courmannak, nála van már minden szükséges információ.

Szombaton este fenyegető telefonhívást kapott: megjelentetés esetén komoly következményekre számíthat. Nemleges válasza után egy órával többször is belőttek londoni háza ablakán, majd telefonon újra megfenyegették. A következő tíz napban rendőrségi védelmet élvezett.

Vasárnap betörtek a szerkesztőségbe. Semmit sem vittek el. Minden bizonnyal nem találták azt, amiért betörtek.

Hétfőn, a tervek értelmében, egy gyors beszámolót tett közzé az Ailleret-merényletről, és arról a keresztes hadjáratról, amelyet Stone folytatott a merénylet leleplezéséért. Hogy Stone magára ismert volna ebben a keresztes lovagban, már igazán nem lényeges.

Stone-t egy hét múlva temették el a Chelsea-temetőben, ebben a nagy, régimódi sírkertben, ahol elfeledett költők és viktoriánus jótét lelkek alusszák örök álmukat a buja növényzet alatt. Kevesen kísérték el

utolsó útjára: Williams, Sherbrooke és felesége, Mélanie, Maupans, aki feltétlenül ott akart lenni, és még néhány londoni barátja, akiket senki sem ismert, és akik az újságból értesültek a haláláról.

Mélanie hat hónapig maradt Angliában, amíg minden cikk meg nem jelent, és el nem múlt a veszély. Miután visszatért Párizsba, közölték vele, hogy az állása megszűnt a távollétében. Nincs tovább szükségük a szolgálataira. Magánbeszélgetés során azt is hozzáfűzték, hogy túl nagy volt körülötte a hírverés, és a főnökei úgy érzik, jelenléte kellemetlen figyelmet kelt a munkahelye iránt.

Pierre Dehal tábornokból nem lett vezérkari főnök. A kormány nyomásának engedve egy év múltán beadta a lemondását. A titkos, baráti szövetség, amelynek olyan jó szolgálatokat tett, mellé állt, és egy nagy állami vállalat igazgatótanácsában igazgatói posztot keresett neki.

Az akkori honvédelmi miniszter, Michel Debré azonban kihasználta a botrányt. Tudta, milyen féktelen hatalmi vágy fűti a tisztek vezető testületét. A botrány utórezgéseként csökkentette a vezérkari főnök jogkörét, visszavette azt, amit Ailleret megnyert az utódai számára, és kinevezte a még megmaradt hűséges gaulle-ista tábornokokat.

Utána azonban olyan miniszterek következtek – Robert Galley, Jacques Soufflet, Yvon Bourges –, akiket állandó elnyeléssel fenyegetett, épp tapasztalatlanságuk miatt, a katonai mocsár. Akkor is és most is csak nehezen tudnak nemet mondani a tábornokoknak. A bajt csak tovább tetézte, hogy az új köztársasági elnök, Valéry Giscard d'Estaing és miniszterelnöke katonai tekintetben nemkülönben tapasztalatlan és gyengekezű volt.

Mindez oda vezetett, hogy kineveztek egy aktív szolgálatban levő tábornokot honvédelmi miniszternek, aki bár keménykezű és ügyes volt, lényeges kérdésekben mindig a „hadsereg" érdekeit képviselte.

Hivatalba lépése egyik első cselekedeteként sürgette a politikusokat, hogy adják vissza a vezérkari főnöknek azt a jogkört, amit Ailleret 1968-ban élete árán vívott ki, és amelyet Debré négy évvel később visszavett. De 1974-ben nem a megalkuvók és nem is a gaulle-isták húztak ebből hasznot. Idejük lejárt, és minden a régóta háttérben várakozó tiszti elit ölébe hullott; hozzájutottak ahhoz az örökséghez, amelyből attól kezdve kizárták őket, hogy harminc évvel azelőtt Pétain marsall és a megszálló németek mellé álltak.

Végül pedig Philippe Courman. Tehetetlenül nézte a kikötőben, hogy kifut a komphajó, fedélzetén az iratokkal. Ha öt perccel előbb érkezik, a hajó nem hagyja el a kikötőt. Így azután megszégyenülten kellett lemondania az állásáról és UDR-beli szerepéről. Visszavonult a közélettől, és a kertjének szentelte minden idejét.

Mindazonáltal Courman kijelentette, hogy nem először történik ez így vele, és 1972 és 1974 között szervezetét még jobban összerázta, hogy aztán Georges Pompidou elnök halála után elsőként ajánlhassa fel szolgálatait a feltörekvő, bár még csak a hatalom alsó fokain álló giscardistáknak.

Örömmel fogadták őt mindazok, akiknek hiányzott a hatalom gyakorlásához elengedhetetlen infrastruktúrájuk, vagy másképp gyökereik, vagy amit Courman olyan találóan „dugóhúzóknak és csavarhúzóknak" nevezett. A rend és hatalom bástyája lett, jobban mondva ugyanoda került vissza, ahonnan néhány éve kegyvesztetten távozott.

Európa Könyvkiadó, Budapest
Felelős kiadó Osztovits Levente igazgató
Szedte a Nyomdaipari Fényszedő Üzem
Nyomta az Alföldi Nyomda
Felelős vezető Benkő István vezérigazgató
A nyomdai rendelés törzsszáma: 1665.66-14-2
Készült Debrecenben, 1989-ben
Felelős szerkesztő Pásztor Péter
A fedélterv Kállay Judit munkája
Tipográfia: Maczó Zsuzsanna
Műszaki vezető Miklósi Imre
Készült 12,24 (A/5) ív terjedelemben,
Baskerville betűvel
ISBN 963 07 4983 1

52,– Ft

Kinek nem drága tizennyolc ártatlan ember élete egyetlenegy, bűnösnek vélt férfi haláláért? Egy középszerűen történő tábornokocska haláláért? Ki az, aki egész Franciaország előtt titokban tud tartani egy szörnyű tömeggyilkosságot? Ki az, aki a repülőgépszerencsétlenségre felfigyelő fiatal írót követni tudja akár a világ másik csücskébe is? Ki az, aki mozgósítani tud rendőrt és csendőrt, egyszerű fogdmeget és nagy hatalmú politikust, csak ne jusson semminek nyomára a kíváncsiskodó? Ki az vagy talán kik azok, akikkel szemben már csupán az igazság földerítése jelenthet védelmet?

John Ralston Saul a hatvanas és a hetvenes évek gaulle-ista Franciaországának valós tényeiből és helyzeteiből kiindulva teremt igazi élményt nyújtó bűnügyi történetet.